Văn Minh Nhà Phật - Đường Qua Xứ Phật - chuyện Ngài Huyền Trang đi Thỉnh Kinh (Đoàn Trung Còn)

Lịch sử Phật giáo

Ñoaøn Trung Coø n

Tieå u töï a Quyeån saù ch naøy nhan ñeà laø Vaên minh nha ø Phaät, hay cuõ ng chính laø chuyeän ngaøi Huyeà n Trang ñi thænh kinh, neâ n cuõ ng laáy töïa laø Ñöôøng VAÊN MINH qua xöù Phaät. Vaên minh nhaø Phaät ñaõ laøm cho toû raï ng caùc nöôùc phöông Ñoâ ng. Ta daàu queâ n nhöng söû saùch NHAØ PHAÄT vaãn coøn . Söû saùc h daàu naùt, nhöng nhöõ ng ñeàn ñaøi myõ thuaät ôû AÁn Ñoä, Trung Hoa, Nhaät Baûn, Trieà u Tieân ... cuõng haõy coø n. Ñoù laø nhöõng baèng chöùng hay raát roõ raø ng vaäy ! Nay ta chôù boân ba ñi tìm ñaây ñoù maø khoâng khoûi laàm to. Chæ caàn ngoaûn h laïi goùc trôøi Ñoâng AÙ t hì töù c thaáy aùn h saùng thaät cuûa ÑÖÔØNG QUA XÖÙ PHAÄT ta, cuõ ng nhö ta ngoù thaú ng vaøo taâm laø thaáy Phaät, vieäc gì phaûi tìm kieám ñaâ u xa? Ngaãm laïi, hôn hai ngaøn naêm tröôù c, trong luù c ngöôøi AÂu Myõ chöa co ù (Chuyeän Ngaøi Huyeàn Trang ñi thænh kinh) lòch söû roõ raøng, ngay ôû nöôùc Phaùp ngöôøi Goâ-loa coø n ôû theo töøng ñoaøn , ñaù nh gieát laãn nhau vaø thô ø ñuû caù c thöù aùc quyû , hung thaàn , thì beâ n Ñoâng A Ù con ngöôøi sinh hoaït ñaõ raát phoàn thònh, veà chaùn h trò, veà khoa hoï c, veà ñaïo ñöùc, veà myõ thuaät ñeàu ña õ raát xuaát saéc taøi tình. Nhaát laø ôû AÁn Ñoä, tinh Ñoaøn Trung Coøn thaàn nhaø Phaät soi saùng ra ñeán caùc nöôù c ngoaøi. Cho neân ôû Trung Hoa, Mieán Ñieän vaø nhieàu nöôù c laùng gieàng ñeàu coù laém vò cao taêng sang AÁn Ñoä ñeå haø nh höông, chieâm baùi vaø thænh kinh. Trong caùc vò cao taêng Trung Hoa, ngaøi Huyeàn Trang laø ngöôøi coù coâ ng nghieäp raát lôùn , ña õ ñi khaép caùc nôi vieáng Phaät tích, nhöõ ng caûn h

–5–

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

chuøa lôùn , quan saùt vaø nghieâ n cöùu raát nhieàu. Sau Trung Hoa sang ñeá n caùc nôi coù daáu tích Phaät ô û khi veà nöôù c Ngaøi beøn vieát saùch, dòch kinh. AÁn Ñoä, phaûi traûi qua bieát bao söï nguy nan cöï c Chính ngaøi Huyeàn Trang ñaõ ñeà xöôùng phong nhoïc, röøng nuùi mòt muø, nuùi non hieåm trôû, sa maïc traøo khaûo cöùu vaø phieân dòch caùc kinh ñieå n trong meânh moâ ng... Bao phen töôû ng Ngaøi phaûi bo û ba taïng kinh ñieån . 1 Ngaøi hôïp taùc vôùi caùc vò cao mình. Nhöng coù leõ loøng tín ngöôõng cao ñeá n cöï c taêng trong nöôù c maø duyeät laïi vaø dòch theâm kinh ñieåm khieá n cho Ngaøi ñi ñeán nôi veà ñeán choán va ø Phaät. Coâng vieäc naøy toå chöù c raát coù quy moâ, ne à hoaøn thaø nh ñöôï c vieäc nghieâ n cöùu roõ raøng. Neá u neáp, do ngaøi khôûi xöôùng hoài theá kyû t höù 7 vaø tieáp laø ngöôøi chöa thaät thaønh taâm thì mong gì vöôït tuïc maõi qua caùc ñôøi sau, goïi laø phong traøo Taân qua khoûi nhöõ ng nôi ñoà ng khoâng ñaày caùt noù ng, dòch. Keå töø ñoù, ngöôøi nghieân cöù u Phaät giaùo nhöõng nuùi non nguy hieåm, söông tuyeát phu û thöôø ng goïi caù c dòch giaû vaø caùc kinh saùc h ra ñôøi giaêng! Vaø neáu

chaú ng ñöôï c söù c gia hoä cuûa chö tröôù c Ngaøi Huyeàn Trang laø Cöï u dòch. Phaät, thì troâ ng gì thoaùt khoûi nanh vuoát cuûa aùc Nhöõ ng nhaø Cöïu dòch phaàn ñoâng laø caù c vò sö thuù , söï taøn haïi cuûa ñoä c truø ng hoaë c dao b uùa cuûa truyeàn giaùo ngöôøi Thieâ n Truùc 2 qua Trung Hoa. boïn cöôøng ñoà! Tuy gioûi veà vieä c tu hoïc , thoâng t haïo chöõ Phaïn , AÊn traùi nhôù keû troàng caây, uoá ng nöôùc nhôù song laïi khoâ ng raønh chöõ Haùn , töùc laø vaên töï ngöôøi ñaøo gieáng. Caùc daân toäc AÙ Ñoâng ta hieåu tröôù c ñaây cuûa Trung Hoa. Coøn caù c nhaø Taân dòch ñöôï c Phaät giaùo, ñoïc ñöôïc ba taïng kinh, hoïc ñöôï c phaàn ñoâng laø caù c vò hoïc Phaät ngöôøi Trung Hoa, giaùo lyù töø bi vaø nöông theo göông Phaät, aáy la ø coù bieát chöõ Phaï n vaø saün gioûi veà vaên chöông nöôù c nhôø moät phaàn lôù n ôû coâng lao cuûa ngaøi Huyeàn nhaø, neâ n tình nguyeä n ñöù ng ra döï cuoä c khaûo cöùu , Trang vaäy . Ta bieát ôn ngöôøi maø khoâ ng hieåu ñöôï c boå sung caùc danh töø Phaät hoï c vaø dòch theâm söï tích xöa, aáy chaú ng laø thieá u soùt laém sao? nhöõng kinh chöõ Phaïn chöa coù baû n chöõ Haùn . Quyeån saùc h naøy seõ keå roõ nhöõng noåi gian nan Nhö theá , trong phaùi Taân dòch, ngaøi Huyeàn thöï c söï ñaõ traûi qua treân ñöôø ng cuûa ngaøi Huyeàn Trang laø vò thuûy toå, ngöôøi ñi ñaàu tröôù c heát vaäy . Trang. Vaø ta neâ n ghi nhôù nhöõ ng ñieàu t höïc teá aáy , Laïi noùi veà coâng nghieäp ngaøi Huyeàn Trang coø n hôn laø chæ bieát ñeán qua truyeän Taây Du Kyù , sang taän AÁn Ñoä maø thænh kinh nguyeâ n baûn chö õ laø thöù tieåu thuyeát bòa ñaët ra, laém ñieàu phi lyù , mô Phaïn veà Trung Hoa ñeå dòch vaø truyeàn baù. Tö ø hoà, chæ laøm haïi ñeán loøng tín ngöôõng chaân chính cuûa moät phaà n ñoâng ngöôøi trong xaõ hoäi ta luù c sau 1 Ba tng, hay Tam tng kinh in,
gm Kinh tng, Lut tng naøy . và Lun tng. Ñoaø n Trung Coø n 2 Thiên Trúc, mt
tên c ch n c n .

–6– –7–

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

maø caøng ngu m uoäi t heâm. Ñoïc xong boä saùc h, cuõng chaúng bieát ngaøi Huyeàn Trang sinh vaøo t heá ky û Nhöõng ñieàu tai haï i cuû a truyeän Taâ y naøo, chaúng bieát Phaät Thích-ca goác ôû xöù naøo, ma ø Du chæ thaáy toaøn nhöõ ng loái phoûng ñònh mô hoà . Ta thöû ñi hoûi nhöõng ngöôøi quen bieát, trong Trong quyù vò ñoäc giaû, coù leõ phaàn ñoâ ng ñeàu möôøi ngöôøi aét coù baûy taùm ngöôøi seõ noùi vôùi ta bieát boä Taây Du dieã n nghóa roài. Toâi cuõng ñaõ co ù raèng: Taây Du naøo phaûi laø chuyeän bòa, maø laø moät xem luùc nhoû . Coù xem, laø vì chung quanh mình pho lòch söû , trong aáy Teà t hieâ n Ñaïi t haùn h vôùi Baùt ngöôøi ta ñeàu coù saün , thì mình laøm sao traùn h ñi Giôùi , Sa Taêng cuøng ñöa Tam Taïng ñi thænh kinh! cho ñöôï c? AÛn h höôûng truyeän Taây du vaø caùc thö ù Thaäm chí coù nhieàu taê ng só cuõ ng nghó nhö vaäy . truyeän nhaûm nhí khaù c, gaàn ñaây tuy ñaõ bò caùc Vaø coù moät tu só kia, vieát saùc h cuõng coù keå chuyeä n nhaø thöù c giaû coâng kích, nhöng vaãn coøn baùm chaët naèm chieâm bao thaáy Phaät Quan A Âm chæ cho xem trong ñaàu où c cuûa nhieàu ngöôøi . Nhöõ ng söï haïi cuûa caây caàu luùc t röôùc Ñaïi Thaù nh khi t hænh kinh coù ñi truyeän ñaõ nhieàu , maø laïi coøn coù t heâm

nhöõng qua! ngöôøi chuyeâ n lôïi duïng caùi yù thích sai laàm cuûa Ngöôøi vieát saùch naøy laáy laøm vui maø ñöa ra chuùng ta maø coå ñoäng theâm, hoaë c treân tuoàng haùt, ñaây nhieà u chöùng cöù ñeå ñaù nh ñoå nhöõng loái dò hoaëc trong baøi hoïa . Laïi nhieàu nhaø xuaát baûn ñoan kia. Cuoá n Vaên minh nhaø Phaät naøy muoá n maïnh ai naáy in ra maø baùn ñuû caùc nôi ñeå thu lôïi. neâu cao göông hoï c Phaät ñeå phaù huûy nhöõng söï tin Ai ñaõ xem boä truyeän Taây du roài, thaät cuõ ng töôûng hoang ñöôø ng. chaúng hieå u ñaïo Phaät laø gì. Vì trong ñoù chæ toaø n Ñoäc giaû xem saùch naøy thì seõ thaáy ngaøi laø nhöõ ng chuyeä n hoang ñöôøng, taø mò, laøm cho Huyeàn Trang, töù c laø Tam Taïng Phaùp Sö, qua û ngöôøi theâm meâ muoäi toái taêm. Daãy ñaày nhöõng thaät coù ñi t hænh kinh, traûi q ua laém noåi gian nguy hung thaà n, aù c quyû, laøm cho ngöôøi theâm heø n nhaùt thaät, nhöng khoâng coù yeâu tinh, quyû q uaùi gì toan taùnh tình. aên thòt. Ñoäc giaû cuõ ng seõ ñöôïc bieát ngaøi Huyeà n Ñoái vôùi ngöôøi coù hoïc thöù c thì coù theå deã daøng Trang soáng vaøo theá kyû naøo, vaø Ngaøi ñeán vieáng nhaän ra ngay, chaúng qua thì laø moät môù hoãn ñoä n caùc nôi coù daáu tích cuûa Phaät toå nhö t heá naøo. caû Laõo giaùo, Khoå ng giaùo, Phaät giaùo... maø chaúng Ñaïo Phaät suy ñoài moät phaàn laø bôûi con ngöôøi coù nghóa lyù gì ñöôïc dieã n cho raø nh reõ, chæ toaøn la ø thích tin vaøo caùc söï baøy veõ beân ngoaøi maø khoâng nhöõng moái dò ñoan. Nhöng ñoái vôùi ngöôøi bình töôûng ñeán chaâ n lyù beâ n trong. Thaät ngöôøi hoï c daân hoaëc ñaøn baø, con nít , thì laïi deã nhieãm vaøo Phaät thì tröôùc heát neân thoâ ng hieåu ñaïo lyù va ø

–8– –9–

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

caùch cö xöû nhaân t öø. Baáy giôø seõ nhôø aùn h saùng khieám khuyeát, neâ n doác loøng qua Taây Truùc maø ñaïo Phaät maø ngaøy caøng ñöôïc cao thöôï ng theâm. khaûo cöùu theâm, vaø söu taàm nhöõ ng kinh quyù veà Ñieàu raát ñôn giaûn laø haõy cöù chuyeâ n taâm aê n ô û ñeå löu truyeà n. Chöù thaät khoâ ng phaûi muoán q ua xöù hieà n laøn h, cöùu giuùp vaø naâng ñôõ ngöôøi khaùc . Taâm Phaät ñeå thaø nh Phaät. taùnh mình khoâng ñeå cho nhô b ôïn , t ham aùc, thì Ngaøi cuõ ng laø moät ngöôøi daøy coâng chòu cöïc töï mình seõ löôùt nhanh leâ n treâ n con ñöôøng ñaïo, khoå khoâ ng heà naûn chí, ngaõ loøng. Cho ñeán thaáy chöù chaúng caàn gì phaûi theo nhöõ ng thoùi dò ñoan, caùi cheát tröôù c maét maø chaân vaãn böôùc t ôùi luoân . caàu khaån maõi caù c vò thaùn h thaà n! Nhö luùc qua ñoàng caùt meân h moâ ng khoâ ng coø n Giaû söû khoâng coù ngaøi Huyeàn Trang cuø ng caùc moät chuùt nöôùc, nhöng Ngaøi vaãn cöù vöõ ng loøng ñi! vò cao taêng khaùc q ua AÁn Ñoä maø hoïc ñaïo, thænh Coøn noùi veà taøi trí t hì töôûng cuõ ng khoâng coøn kinh, 1 thì Phaät giaùo ôû nöôùc Trung Hoa haún ngaøy choã naøo cheâ traùc h ñöôïc . Ñi ñeá n ñaâu Ngaøi cuõng caøng loä n xoän theâm, chaé c raè ng trong coõi AÙ Ñoâng thuyeát phaùp, giaûng kinh. Haø ng vua chuùa vôùi caù c seõ khoâ ng maáy choã ñöôïc hieåu ñaïo Phaät cho ro õ baäc cao taêng nôi nôi ñeàu laáy laøm taâm phuï c. Ngaøi raøng. Theá nhöng coù maáy ngöôøi bieát nghó ñeán ke û noùi chuyeän ngöôøi ta nghe

khoâng chaù n vaø khieá n ñaøo gieáng laáy nöôù c xöa kia ñaâu! Ngöôøi ta chæ cho ngöôøi phaûi ñem loøng meán thöông. Cho neâ n thöôø ng xem truyeä n Taây Du maø hieå u sai leä ch veà Ngaøi ra khoûi nöôù c Trung Hoa moät thaân ñôn ñoäc , Ngaøi Huyeàn Trang, chaúng qua chæ laø moät nhaø sö khoâ ng coù pheùp vua, khoâ ng ngöôøi baûo boï c, theá ma ø muoán ñi thænh kinh, nhöng phaûi nhôø coù Te à ñeán xöù laï ai cuõ ng yeâu meán vaø trôï giuùp cho moät Thieâ n, Baùt Giôùi vaø Sa Taêng daãn ñöôøng vaø trö ø caùch nhieät thaø nh. yeâu quaùi cho, laïi chaúng qua chæ laø moät oâ ng thaày Ngaøi laø moät ngöôøi coù taøi veà ngoân ngöõ , bieän taêng hay sôï seät, lo laéng vaø traêm vieäc ñeàu yû laïi luaän chính ñaùng, raø nh maïc h. Ngaøi laïi coù taøi vaøo keû daãn ñöôø ng. ngoaïi giao, giaù nhö laøm söù ñi lo vieäc hoøa öôù c Thöïc teá thì Ngaøi Huyeàn Trang laø moät vò ñaïi bang giao thì thaät laø hoaøn toaøn. Laïi laø moät cao taêng. Caû Trung Quoác khoâ ng coù maáy ngöôøi ngöôøi t roï ng leõ phaûi, cho neân ñeán nhöõ ng nöôù c tuy tinh thoâng ñaïo lyù baèng Ngaøi. Thaät laø moät baäc theo ñaïo Phaät maø toâng phaùi coù khaùc thì Ngaøi chaân taøi muoán chaán chænh Phaät phaùp vaø tröø ñi cuõ ng chæ thaúng ra. Nhöõ ng choã hoï khoâng chính nhöõng loái dò ñoan, mô hoà. Ngaøi laø moät ngöôøi ñaùng Ngaøi cuõng söûa ngay cho, chöù khoâng chòu ham hoïc, vì thaáy ñaïo ñöùc trong nöôùc coøn nhieà u laëng thinh vì sôï mích loøng. Bôûi vaäy , cho duø la ø baäc cao taêng maø haø nh ñaïo coù sai leäc h, t ö töôûng chöa chính ñính, t hì Ngaøi cuõ ng daùm chæ roõ ra. 1 Xem phn ph lc ca sách này

– 10 – – 11 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Coù vaøi laàn Ngaøi cuø ng vôùi nhieàu ngöôøi khaùc luaä n Saùu, baûy traêm naêm sau, vaøo ñôøi nhaø Nguyeân 1 ñaïo vôùi nhau, hoï bò Ngaøi ñaùnh ñoå , nhöng ñoù la ø (12771370) coù moät ñaïo só teân laø Khaâu Xöû Cô nhöõng ngöôøi coù hoï c, bieát troïng chaâ n lyù, neân ho ï nöông theo boä Taây du kyù cuûa Ngaøi maø ñaët ra nhaän Ngaøi laø gioûi maø phuï c taøi, chöù hoï khoâ ng coù moät boä tieåu thuyeát, trong aáy vai chaùnh laïi la ø söï hôøn oaùn . ngaøi Huyeàn Trang, ñi thænh kinh traûi qua 81 tai Ñoäc giaû xem quyeå n saùc h naøy , seõ thaáy roõ taâm naïn, may nhôø ba ngöôøi ñeä töû coù pheùp thuaät la ø taùnh, ñöùc ñoä cuûa ngaøi Huyeàn Trang, thì nhöõng Toân Ngoä Khoâ ng, Sa Taêng vaø Baùt Giôùi hoä veä va ø saùch laøm cho ta hieå u laàm kia, phaûi kòp ñính tröø yeâu quaùi cho. Nhöng tieác thay, Khaâu Xöû Cô chaùn h ngay ñi vaäy . cuõ ng ñeà töïa saùch mình laø Taây du kyù. Ngöôøi Ngaøi Huyeà n Trang thaät coù qua Taây Thieân Trung Hoa ñoï c boä saùc h aáy phaàn ñoâ ng ñeàu laàm maø hoï c ñaïo vaø t hænh ba taïng kinh, nhöng khoâng töôûng laø chuyeä n thaät. Luù c sau naøy , ngöôøi ta laïi coù nhöõng tích hoang ñöôø ng yeâu mî, raát haïi ñeá n coø n trích laáy nhöõng vieä c laï luøng gheâ gôùm t rong tinh thaà n toân giaùo. saùch aáy maø ñöa leâ n phim aû nh, laøm cho coâng Tuy laø moät vò taêng ñi caàu ñaïo, nhöng Ngaøi chuùng caø ng theâm meâ hoaë c. Huyeàn Trang chaúng keùm nhöõng nhaø t hoâ ng thaùi Chính quyeån Taây du kyù cuûa Khaâ u Xöû Cô du lòch ñôøi nay. Moãi khi ñeá n moät xöù sôû naøo, vaøo ñöôï c phieâ n dòch ra

tieáng Vieät, nhan ñeà Taây du chaàu moät nhaø vua, vieáng thaêm moät boä laïc, vaøo dieãn nghóa hay Truyeä n Taây du, ñaõ in ra haèng moät ñeàn chuøa , döï moät cuoä c thuyeát phaùp hay muoân boä, maø dòch giaû vaø nhaø xuaát baûn chaú ng he à tranh bieä n, cuø ng traûi qua nuùi cao, vöï c t haúm, ao cho bieát ñoù laø tieåu t huyeát. Thaø nh ra daâ n chuùng hoà, sa maïc, Ngaøi ñeàu coù ghi cheùp vaøo taäp nhaät Vieät Nam ta hieåu sai, tin laàm, raát coù haïi cho kyù cuûa mình moät caù ch tæ mæ. Nhöõ ng khi gaëp ruûi tinh thaà n ñaïo döùc nöôùc nhaø . ro hay ñöôï c may maén, Ngaøi cuõ ng ghi vaøo. Khi veà laïi Trung Quoác , Ngaøi duyeät caùc baøi nhaät kyù trong 17 naêm du haønh, in thaø nh saùc h nhan ñeà Taây du kyù. Thaät laø pho saùc h raát quy ù baùu veà nhieàu phöông dieä n: ñaïo ñöùc , phong tuïc , ñòa dö, söû kyù. Cuoá n Taây du kyù tröôùc khi xuaát baûn laïi ñöôïc caùi vinh haï nh naøy : chính tay Hoaøng Ñeá Ñöôø ng Thaùi Toâ ng Ñeà-baøi ngöï cheá. Ño ù laø saùch Taây du kyù chaân t haät vaäy . 1 Tc là Ngô Tha Ân

– 12 – – 13 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Trong cuoä c ñaùn h gieát nhau, ngöôøi ta ngôõ raèng ke û gieát ngöôøi nhieàu hôn heát laø haï ng anh huøng ñaùng Thôø i theá ôû nöôù c Trung Hoa kính. Daãu coù cheát cuõ ng ñöôïc laøm thaùn h thaàn . Theá laø caøng gieát laïi caøng hay! Vaäy neân Phaät Töø xöa cho ñeá n khi thaøn h laäp Daân quoá c, giaùo truyeàn baù q ua Trung Hoa tröôù c theá kyû ñaà u nöôùc Trung Hoa roäng lôùn tuy coù ñuû vaê n minh, theo döông lòch, maø maõi ñeá n khi ngaøi Huyeà n myõ thuaät, maø phaà n chính t rò vaãn loän xoä n luoân . Trang ñi thænh kinh veà môùi ñöôïc höng thònh. Treâ n heát laø Hoaø ng ñeá vôùi caû ngaøn cung phi my õ Vaøo ñôøi vua Löông Voõ Ñeá , khoaûng naêm 520 nöõ , trong tay naém ñuû oai quyeàn, vaän maïng cuûa ñaõ coù Ñaït Ma Toå sö qua môû ñaïo ôû Trung Hoa, nhaân daâ n. Roõ raøng laø moät baäc vinh hieå n ñaëc nhöng raát laáy laøm khoù nhoïc nguy nan. Vì luùc bieät, laém ngöôøi troâ ng thaáy maø ham muoán voâ ñaïo Phaät qua Trung Hoa thì ñaïo Khoå ng ñang cuø ng. Cho neân ngoâi vua thöôø ng hay thay ñoåi, khi maïnh, quan quyeà n vaø caùc nhaø quyù toäc ñeàu la ø veà moät vieân q uan coù ñaû ng phaùi, luù c veà moät ngöôøi nhaø Nho, hoï baûo t huû ñaïo Khoå ng maø ñaùnh ñoå ñaïo coù m öu t rí hôn ngöôøi. Vua thöôø ng maøi mieät vôùi Phaät luoân . Hoï baûo thuû moät caù ch raát coá chaáp va ø cuoä c vui chôi, röôïu traø , meàm maïi vôùi ñieäu phu ù thieân leäc h, cho raèng neáu daân t heo Phaät giaùo thì quyù phong löu, khoâ ng maáy ngöôøi bieát lo vì daân khoâ ng coøn bieát t rung thaøn h vôùi vua, vôùi nöôùc , chuùng, tha hoà laû lôi nghieâng ngöûa , vaø t heá laø bò khoâ ng coø n bieát cö xöû theo nhaâ n luaâ n, laøm tuyeät ñaùnh ñoå ñi. Roài moãi laà n thay baäc ñoåi ngoâi laø moãi doøng gioáng vaø giaûm soá ngöôøi! Hoï ñöôï c vua tin laàn coù loä n xoän veà noäi trò. Laïi theâm moät noãi veà nghe. Song ñaïo Phaät nhôø troï ng söï töø , bi, hyû, xa û phía treân coù moät daân toäc hung haõn , laø daâ n Moâng neâ n daàn daà n höng thònh. Vaø cuõng coù nhieà u nha ø Coå, vaãn thöôø ng hay chôø thôøi maø keùo xuoáng cöôùp coù theá löï c, phuù gia, ñaïi thaàn, teå töôùng coå ñoäng phaù vaø cai trò. vaø truyeàn baù ra,

ñeá n caùc vò vua cuõng nhaä n laøm Bôûi nhöõ ng cuoä c loä n xoän aáy , Phaät giaùo khoâ ng Chaùnh ñaïo cho daân thôø . Cho neâ n ñaïo Phaät caøng ñöôïc tieán boä nhanh ôû Trung Hoa. Khi con ngöôøi ngaøy caøng maïnh vaø lan ra khaép nôi. Ñeá n sau maõi lo vieäc mang cung leân ngöïa , vöôù ng maéc vaøo ngaøi Huyeàn Trang ñi thænh kinh saùch veà, beø n vieäc chieá n tranh, ñaûng naøy phe noï, ai cuõ ng lo giöõ gia coâng dòch laïi . Nhaát laø vieä c Ngaøi dòch vaø bo å laáy phaàn mình vaø giaät laáy phaàn ngöôøi , ai cuõng cöù u ba taïng kinh, töù c laø giaùo lyù ñaïo Phaät . theo ñuoåi söï trung thaø nh vôùi ñaûng phaùi mình, Moät ñaøng Ñaït Ma Toå sö ñem Chaùnh phaùp theo ñuoåi nghóa vuï cuûa con nhaø töôù ng traûi gan truyeàn qua, keá ñoù caùc sö Taây -vöùc tieáp tuï c truyeà n giuùp nöôùc, ngöôøi ta raát höõng hôø vôùi ñaïo lyù töø bi. vaøo; moät ñaøng khaùc ngaøi Huyeàn Trang thænh

– 14 – – 15 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

kinh röôù c Phaät beân AÁn Ñoä veà . Nöôùc Trung Hoa nhôø thoï laáy caùi tinh t haàn Phaät giaùo nôi maáy vò maø neàn vaên minh caøng theâm saùng rôõ, tinh anh. Thaâ n theá ngaø i Huyeàn Trang Con ngöôøi nhieàu khi bò naïn khoå nhö naïn ñao binh maø hoài taâm höôù ng thieän , beø n nöông theo Ñaïo Phaät khoâ ng phaùt trieån nhanh choù ng ôû giaùo lyù töø bi, bieát troâng leâ n maø vaùi laïy Phaät trôøi . Trung Hoa laø bôûi chieán tranh. Nhöng laïi cuõng nhôø coù chieá n tranh neâ n môùi ñöôï c t hònh haø nh, thaät laø moät nghòch lyù. Con ngöôøi, töø baäc vua chuùa ñeán haïng bình daân , luùc coøn trai treû traùng kieän thì loøng nhöõ ng mong tung hoaø nh trong vu õ Böùc tranh Toå Boà-ñe à truï, chí nam nhi muoán xoay ngöôïc caø n khoâ n. Y Ù Ñaït -ma naøy ñöôïc veõ ñaõ muoán laø taát nhieân phaûi laøm. Naøo laø ra maët töø theá kyû 15, ñeà töïa laø anh huø ng thaø cheát chaúng chòu thua ai. Naøo la ø Laõo Hoà phöông Taây. say meâ nhöõng cuoä c chieán traän quyeát giaønh chieá n thaéng, naøo laø gieát ngöôøi thaây chaát thaønh nuùi , maùu chaûy thaøn h soâ ng, cho ñeá n khi töø xong nhöõng keû ñoái nghòch, moät tay toùm thaâ u caùc nöôù c laùng gieàng. Sau chieán tranh, cha xa con, choàng bieät vôï, nhaø cöûa tieâ u ñieà u, ruoäng nöông boû pheá . Boà- ñeà Ñaït-ma (), Bodhidharma Ngöôøi ngoài treân troâng xuoáng traêm hoï khoå nguy aét cuõng ñau loø ng! Caûnh huoáng lao ñao laän ñaän keùo daøi ñeá n maáy chuïc naêm. Baáy giôø con ngöôøi môùi hoài taâm, bò naïn khoå môùi tænh hoà n, caùi taùn h töï cao lieàn töï noù trôû t haøn h khieâm haï , roài troâng leân maø vaùi laïy Phaät trôøi. Töø theá kyû thöù naêm ñeán ñaàu t heá kyû t höù baûy , naïn chieán t ranh ôû nöôùc Trung Hoa xaûy ra luoân . Trong xöù loä n xoän , con ngöôøi xung ñoät nhau maõi. Sau khi aáy , thaáy söï ñau khoå q uaù nguy ngaäp, ho ï beøn ñem mình nöông theo giaùo lyù töø bi.

– 16 – – 17 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Thuôû aáy laïi nhaèm vaøo khi thònh phaùt cuûa Toâng laø coâng trình möôøi maáy naêm treâ n söông nhaø Ñöôøng (618–906), maø chính Ñöôøng Thaùi tuyeát, ngöïa hao,

töôù ng cheát, muoâ n daâ n xa cöûa lìa Toâng (627–649) laø moät ngöôøi chinh chieá n co ù nhaø, trong yù coù thích maø trong loøng vaãn lo. Coøn danh, töøng ñi ngöôïc veà xuoâi maø deïp yeân bôø coõi , ngaøi Huyeàn Trang tuy phaûi nhoï c nhaè n traûi qua 1 khoaùc chieán baøo caàm binh cuø ng caùc töôù ng taøi Taây-Vöùc thænh kinh, nhöng caùi taâm bao giôø ñaùnh phaït Cao Ly vaø caùc nöôù c laùng gieàng. Roøng cuõ ng vöõng vaøng, tænh taùo, thanh tònh, thaâm raõ möôøi maáy naêm nhoï c nhaè n ngoaøi bieân giôùi , traàm. ñieàu binh khieån t öôù ng, tröø phaù caùc nôi loaï n nghòch, roài môùi ngoài yeâ n treân ngoâi baùu, xöùng Ngaøi Huyeàn Trang queâ quaùn ôû Laïc Döông, ñaùng baäc anh huø ng. naèm veà mieàn Baéc, thuoä c tænh Hoà Nam baây giôø. Khoâ ng ngôø thôøi kyø chieán tranh aáy laïi hoùa ra Sanh vaøo khoaûng naêm 603, nhaèm ñôøi nhaø Tuøy laø thôøi kyø toân giaùo raát veû vang. Trong ñôøi aáy , co ù (589–618). Ñeán naêm 15, 16 tuoåi, trong nöôùc giaëc hai teân t uoåi toâ ñieåm vaøo cho neàn lòch söû nöôù c giaõ roái ren, vì nhaø Ñöôøng ñang luùc noåi leân , ñaùn h Trung Hoa: moät laø vò vua anh huø ng thoáng nhaát laïi nhaø Tuøy ñeå laáy thieân haï . Ngaøi laùnh mình giang san, hai laø vò chaân taêng chuyeâ n tu ñaïo qua tænh Töù Xuyeâ n ñeå tìm nôi yeân tónh maø tu ñöùc . Trong khi nhaø vua löôùt xoâng nôi tröôøng hoï c. Ngöôøi ta noùi Ngaøi laø con moät nhaø quan. huyeát chieán , ñaùn h Nam deïp Baéc ñeå khoâi phuï c Cha Ngaøi laø Traà n Hueä, trong haø ng só phu coù taøi, nöôùc nhaø, t hì coù moät vò taêng ngay töø khi nho û nhöng thaáy thôøi loaïn neân chaúng muoán ra laøm tuoåi ñaõ laù nh mình leâ n caû nh nuùi non tænh Tö ù quan. Ngaøi laø con thöù tö, voán laø doøng nho. Luù c Xuyeân, mieàn Taây baéc Trung Hoa. Xa giaëc giaõ, nhoû ñaõ thoâ ng hieå u vaên chöông cuûa Khoå ng giaùo chuyeâ n taâm tham thieàn trong moät ngoâi chuøa . Vò khaù nhieàu. Ai cuõ ng ngôõ veà sau Ngaøi seõ thaøn h taêng aáy chính laø ngaøi Huyeàn Trang vaäy . Ngöôøi moät vò quan xuaát saéc veà chính trò, naøo ngôø laïi vaãy vuøng trong choán traà n gian, löøng laãy ngoài höôùng theo con ñöôø ng ñaïo ñöùc raát sôùm, chuyeâ n treân thieân haï ; keû yeân truï trong choán thieàn moân , caàn hoïc giaùo lyù töø bi cuûa nhaø Phaät. Anh em baïn gaùc mình ngoaøi voø ng danh lôïi . Ngöôøi xua binh hoï c vaø caùc tieåu taê ng chuøa Tònh Ñoä ôû Laï c Döông ñuoåi giaëc , moät cheøo choá ng choûi giang sang; ke û ñeàu kính neå vì Ngaøi raát thoâ ng minh, ñoï c kinh moõ tröa chuoâng toái, khoâng mong caà u gì ngoaøi hai nhôù nghóa raøn h maïc h. Baáy giôø Ngaøi môùi ñöôïc 13 chöõ Töø bi. Theá maø keû ôû nhaø thieà n cuõng ñöôï c toâ n tuoåi. Hoøa thöôï ng thaáy nhoû chöa muoán truyeà n suøng yeâu kính nhö vò vua chuùa oai quyeàn , laïi coø n coù phaà n hôn nöõa laø khaùc. Danh tieáng vua Thaùi 1 Tây Vc, danh t c, dùng ch cho n c n .

– 18 – – 19 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

giôùi xuaát gia, nhöng do Ngaøi thaønh taâm vaø saùng Ngaøi ôû ñoù vaøi naêm, vieäc tu hoïc tieá n trieå n nhieàu , trí neâ n ñöôï c nhaän... hieåu saâu ñaïo lyù. Chaúng nhöõng Ngaøi thoâng thaïo Ñöôøng ñaõ choïn , ngöôøi cöù vaäy maø ñi. Ngaøi nhieàu phaùp moâ n, Ngaøi laïi coøn roõ heát toâng chæ Huyeàn Trang raát moä t rieát lyù

ñaïo ñöù c nhaø Phaät. ñaïi löôïc cuûa moãi toâng phaùi ñaïo Phaät ñöông thôøi . Phaät giaùo luùc aáy ñaõ chia thaønh nhieàu phaùi vôùi Ngaøi khoâng phaûi laø ngöôøi chæ bieát baûo thuû kieá n nhieàu nghóa lyù khaùc nhau, ñaïi khaùi coù Tieå u thöøa thöù c cuûa mình; cho ñeá n choã kieán giaûi cuûa ngöôøi vaø Ñaïi thöøa . Ngaøi voán haâm moä tö töôûng thaâm khaùc Ngaøi roõ bieát nöõa . Nhaát laø Ngaøi quan taâm traàm, phoùng khoaù ng cuûa Ñaïi thöøa , neân hae ng lo tìm hieåu thaáu ñaùo caû nhieàu moân hoï c khaù c nhau, vieäc tu taäp raát chuyeâ n caà n, chaêm chæ. khoâ ng xem thöôø ng boû qua moân naø o. Nhôø sö ï Thôøi cuoäc eùo le, ngöôøi muoán tu hoïc cuõ ng khoù nghieâ n cöù u roä ng aáy maø veà sau, khi ñeán caùc caûn h loøng ngoài yeân moät beà tham thieàn ñöôïc . Giaëc gia õ chuøa lôù n coù tieáng taêm, nhöõng vò cao taêng ai cuõng roái ren, binh vua Ñöôø ng lieân tieáp ñaùn h deïp caù c kieâng neå taøi hoï c roä ng hieå u saâu cuûa Ngaøi. Laïi choã daáy loaïn, thaøn h ra khaép trong nöôù c khoâng cuõ ng nhôø ñoù maø khi ñi khaép nöôùc AÁn Ñoä, Ngaøi coù maáy nôi ñöôï c yeâ n. Treân ñöôøng ñaày nhöõng tieáp thu theâm caù c vaán ñeà ñaïo lyù raát nhanh thaây cheát chaát choàng; naï n troäm cöôùp noåi leâ n choùng, deã daøng. Hôn theá nöõa , veà sau khi laøm phaù haïi daân laønh. Ngöôøi ta ñaùnh baäy gieát caøn, coâ ng vieäc phieâ n dòch, Ngaøi coù ñuû tri t höù c ñe å naøo keå ñeán keû tu haønh. Nhöõng ngöôøi nhaø chuøa phaân bieän raøn h reõ caù c phaùp moân khaùc nhau cuõ ng phaûi maïn h ai naáy laùnh... trong kinh ñieå n. Nhaø Tuøy vöøa pheá xong, nhaø Ñöôøng môùi Ñeán naêm 21 tuoåi , Ngaøi thoï giôùi cuï tuù c, trôû thaønh laäp (618). V ua Cao Toå caàm quyeàn thieâ n thaønh moät vò taêng só chính thöùc vaø ñaõ coù danh haï, keá truyeàn cho con laø Lyù Theá Daâ n. Theá Daâ n tieáng khaép nôi. Baáy giôø, loaïn laïc ñaõ yeân daàn , laáy hieäu laø Thaùi Toâng (627), ôû ngoâi cuõng chöa Ngaøi töø giaõ mieàn Töù Xuyeân maø ñi ñeá n Tröôøng ñöôï c yeâ n. V ua toâi chæ lo vieä c binh gia ñeå bình trò An, laø nôi trung taâm Phaät giaùo vaø laø kinh ño â caùc nôi ngoaïi xaâm noäi loaïn, chaú ng nghó gì ñeán nöôùc Trung Hoa luùc baáy giôø . Töø tröôùc cho ñeá n cuoä c chaá n höng ñaïo ñöùc! Ngaøi Huyeàn Trang ñôøi vua Thaùi Toâ ng, ñaõ hôn 500 naêm ñaïo Phaät ñaønh phaûi leân nuùi mieàn Töù Xuyeâ n maø lo vieäc tu ñöôï c caù c vò cao taê ng beân AÁn Ñoä truyeàn sang hoï c. May gaëp ñöôï c moät soá taê ng só cuõ ng ñi laùn h Trung Hoa, ñeàu laáy ñaát Tröôø ng An laøm nôi truù naïn giaëc cöôùp, nguï taïi thò traán cuûa tænh Tö ù nguï vaø hoaèng phaùp. Vì ôû kinh ñoâ coù nhieà u baäc Xuyeân laø Thaøn h ñoâ. Cuø ng nhau hoäi hôïp, vöøa tu thöù c giaû, hoïc cao, coù theå hieåu ñöôï c Phaät phaùp , taäp vöøa nghieân cöù u theâm nghóa lyù ñaïo maàu. vaø laïi coù nhieàu giôùi quyeà n theá ñuû söùc hoä ñaïo maø

– 20 – – 21 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

truyeàn baù cho roä ng khaép . Nôi ñoù ngöôøi ta thöôøng thaân maät, ñaäm ñaø. Vua khoâng thuaän cho ngaøi dòch chöõ Phaï n sang chöõ Haùn ñeå cho nhieàu ngöôøi Huyeàn Trang ñi AÁ n Ñoä laø vì khoâ ng nôõ ñeå cho coù t heå hoï c hoûi kinh ñieå n Ñaïi thöøa cuõng nhö Tieå u Ngaøi ñi nguy khoù moät mình. Maáy baïn cuø ng chí

thöøa . Vaøo thôøi ngaøi Huyeàn Trang, caùc toâng phaùi höôùng ñaõ bò vua caám, khoâ ng coøn ai daùm baïo gan khaùc nhau dieãn giaûi kinh ñieå n Phaät giaùo nhieà u nghó ñeán chuyeän ñi nöõa . Ngaøi Huyeà n Trang vaãn khi coù maâ u thuaãn , khoâ ng nhaát quaùn vôùi nhau. bieát cuoä c haøn h trình coù nhieàu hieåm nguy, nhöng Phaùi naøo tin theo phaùi naáy , baûo thuû laáy kieá n Ngaøi khoâ ng lo sôï. Ngaøi töï nghó raèng: Baà n taêng giaûi cuûa mình, khoâng ai ñoàng yù vôùi ai, taïo thaøn h khoâ ng maøng ñeá n söï vui söôùng treâ n ñôøi naøy , thì söï khoù khaên raát lôùn cho ngöôøi hoïc Phaät. Nhaát la ø coø n sôï seät gì maø chaú ng daùm ñi? Loøng moä ñaïo nhöõng ngöôøi coù thieän taâm muoán tu hoïc, nhöng khieá n Ngaøi khoâ ng coø n lui böôùc . Ngaøi nhaát ñònh môùi böôù c vaøo chaúng theå hieå u ñöôï c ñaâu laø moái ra ñi, chaú ng quaûn gioù buïi tuyeát söông, chaúng ñaïo. Ñieà u naøy raát quan troï ng, nhöng laïi chaúng quaûn huøm beo aùc t huù , khoâ ng caàn thaù nh chæ va ø maáy ngöôøi ñöông thôøi quan taâm ñeán . Trong hoaø n giaáy tôø cuûa vua, vaø cuõng khoâng yeâu caà u ai tieáp caûnh aáy , ngaøi Huyeàn Trang luoâ n suy nghó vaø lo giuùp mình. Ngaøi vaøo moät ngoâi chuøa linh, laøm leã laéng maõi. Ngaøi nghó raè ng, chæ coù caùc h ñi ñeán taän Phaät vaø caàu xin phoø hoä cho mình ñi thænh kinh. beân Thieâ n Truùc , tìm laáy nhöõ ng kinh saùc h Sau ñoù, Ngaøi ñöôï c thaáy moät ñieàm moäng laøn h nguyeân thuûy cuûa ñaïo Phaät, môùi coù theå laøm cho ã laøm cho Ngaøi caøng quyeát chí hôn. ñoái chieá u maø phaân bieät ñuùng sai, taø chaù nh. Nghó nhö vaäy , Ngaøi lieàn phaùt nguyeän seõ ñi sang Moät hoâm Ngaøi naèm chieâm bao thaáy quaû nuùi Thieâ n Truùc ñeå tröï c tieáp hoï c hoûi vôùi caù c cao taêng Tu di noåi leâ n giöõa bieån . Ngaøi muoán leân ñeá n vaø nghieân cöù u cho roõ raøng nhöõ ng choã coøn khieám ñænh nuù i, ñaõ saép ñaùn h lieàu loäi ngang soù ng bieån. khuyeát, laãn loän , mô hoà trong giaùo phaùp hieän co ù Boãng ñaâu moä t toøa se n hieän laïi döôùi chaân vaø ñöa ôû nöôùc mình. Ngaøi qua ñeán trie àn nuùi . Nuù i cao bieät muø, ña ù Sau khi quyeát ñònh, Ngaøi cuø ng nhieàu nhaø sö chaäp choàng gheâ gôùm k hoâ ng theå naøo la àn böôùc ñi cuø ng chí höôù ng daâng sôù leân vua Thaùi Toâ ng xin leân ñöôï c. Lieà n ñoù chôï t coù moät ngoï n gioù huyeàn bí ñi AÁn Ñoä . Nhöng vua khoâng thuaä n loø ng, xuoáng ñöa Ngaøi leân ñeán taän ñænh nuùi. Troâng ra thaáy chieá u caám Ngaøi khoâ ng ñöôïc ñi xa. Nguyeân laø vì chaân trôøi meâ nh moâ ng, moä t mình ñöùng treân cao, luùc baáy giôø vieä c trieà u chaùn h vaãn chöa yeân oå n, ô û xem ñuû caù c nôi. nöôùc ngoaøi ngöôøi ta chöa maáy kieâng vì, vieäc bang giao vôùi caùc nöôùc laâ n caän cuõng chöa ñöôï c

– 22 – – 23 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Ñoù chính laø ñieàm laøn h baùo tröôùc vieä c Ngaøi seõ thaøn h töï u trong chuyeán ñi qua caù c nôi thaùn h Maá y böôù c ñöôø ng ñaà u tích maø nghieâ n cöù u ñaïo phaùp. Khi tænh daäy Ngaøi Khi böôùc chaâ n ra ñi, ngaøi Huyeàn Trang thaáy loøng haân hoan laém. chöøng 26 tuoåi . Voá n laø moät ngöôøi khoâi ngoâ, tuaá n Chæ maáy hoâm sau, Ngaøi moät mình caát böôùc ra ñi, nhaèm moät ngaøy trong treûo muøa thu, thaùng tuù, cao lôùn t raùng kieän . Göông maët traéng, ñoâi taùm naêm 629.

maét saùng vaø hình töôùng nghieâm trang teà chænh hôïp vôùi coát caùc h dòu daøng, nhanh nheïn , laøm cho ai thaáy cuõng khen ngôïi. Gioï ng cöôøi tieá ng noùi ñeà u thanh nhaõ, khoan thai. Tieáng noùi cuûa Ngaøi eâm aùi, dòu daø ng maø ngaân xa, baøn veà ñaïo phaùp khieá n ngöôøi nghe khoâ ng chaùn . Daù ng veû Ngaøi phong nhaõ phöông phi, neáu khoâ ng maëc ñoà tu só thì raát deã töôûng laø moät nhaø Nho hoïc uyeâ n thaâm vaäy . Thöïc söï thì phaà n aûn h höôûng luaâ n lyù cuûa ñaïo Nho maø Ngaøi ñaõ ñöôïc reøn luyeä n töø nhoû , hôïp vôùi tinh thaàn nhaø Phaät laøm cho Ngaøi caøng theâm oâ n hoøa , cao thöôïng. Ngaøi voán doø ng nho só, maáy ñôøi oâng cha ñeàu noåi tieáng vaên hay. Moät phaà n lôùn , Ngaøi nhôø höôû ng laáy caùi ñöùc tính thanh cao aáy , cho neân taùnh tình beà trong vaø caùc h cö xöû vôùi moïi ngöôøi ñeàu toû roõ söï haáp thuï phong hoùa Khoå ng Maï nh raát saâu. Ngaøi coù ñuû caù c ñöùc taù nh le ã nghi, hieà n haäu, vui veû, oâ n hoøa , deø daët , tænh taùo vaø coù nhaâ n nghóa vôùi ngöôøi . Coøn veà toâ n giaùo thì Ngaøi laïi thöïc söï laø moät vò chaân tu, bao giôø cuõng giöõ ñöôïc söï nghieâm trang, giôùi haï nh ñaày ñuû oai nghi, maø loøng luoân roäng môû ñöù c töø bi thaám ñaãm quanh mình. Bao giôø Ngaøi cuõng nhieät thaøn h laøm theo theo giaùo lyù. Ngaøi laø moät ngöôøi bieát choï n

– 24 – – 25 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

baïn laønh, khoâ ng giao thieäp böøa baõi. Ngoaûnh laïi, ngaøi Huyeà n Trang chæ coù moät Ngöôøi ta troâ ng vaøo thaáy Ngaøi loä ra aù nh saù ng mình moät boùng, khoâng laï c ñaø, khoâng khí giôùi . phi thöôøng vaø bieát Ngaøi laø moät ngöôøi coù sö ï Nöôù c uoáng vôùi löông khoâ chæ vaøi bao treân löng chöùng ñaéc noäi taâm, cuõng nhö nhöõng baäc ñaïi ñöù c ngöïa . Chæ moät taám loøng vì ñaïo phaùp cuûa Ngaøi la ø chaân t u. Ngaøi böôù c chaân ñi nheï nhaøng ñeàu ñaën , khoâ ng gì lay chuyeån noåi. Treân ñöôøng, moät ñoâi luoân nhìn ngay veà phía tröôù c, maét khoâ ng khi khi cuõ ng gaëp nhöõng nôi khoâ ng ñeá n noãi quaù chaù n naøo ñaûo lieác . Cöû chæ cuûa Ngaøi oai nghieâm nhö ngaét. Nhö ôû mieà n bieâ n giôùi Löông Chaâ u, Ngaøi gioøng soâng cuoä n chaûy vaø saùng rôõ nhö ñoùa hoa vaøo chôï buùa ñöôï c thoå daân t hænh tuï ng kinh, giaûng sen noåi treâ n maët hoà. ñaïo. Hoï theát ñaõi Ngaøi raát aân caàn , laïi cung caáp Chí ñaõ quyeát laøm theo lôøi nguyeän , Ngaøi traûi löông thöïc vaø tieàn baïc ñeå tieãn haøn h. Nhöng qua nhöõ ng non cao, vöïc thaúm daøi theo caùc tænh Ngaøi khoâ ng thoï laõnh baïc vaøng. Coù khi gaëp mieàn Taây Trung Hoa. Nhöõng choã aáy , cho ñeá n nhöõng ngöôøi thaø nh khaå n quaù, Ngaøi cuõng chæ ngaøy nay ñi qua vaãn coø n hieåm nguy. Heát nuùi cao nhaän chuùt ít ñeå ñeán chuøa laøm leã nhang ñeø n va ø hieåm trôû , laïi ñeán nhöõ ng baõi caùt baùt ngaùt meân h cuù ng döôøng cho caù c töï vieän treân ñöôøng ñi. moâng. Nôi bieân giôùi möôøi phaà n ñoäc ñòa. Moät Ra khoûi hoøn nuùi Kan-sou, nöôùc Trung Hoa mình moät ngöïa gaäp gheà nh khoù böôù c, tai nghe aù c giôø baét ñaàu luøi daàn veà phía sau. Tröôù c maët la ø thuù keâ u roá ng chung quanh. Caûnh troá ng trôn nhöõng caùn h ñoà ng hoang vu vôùi sa maïc meân h chaúng coù boù ng ngöôøi .

Thænh thoaû ng gaëp moät vaøi moâng. Xöù Gobi nhìn thaáy töø raát xa. Chung xoùm nuùi heûo laùn h, hoaëc hieám hoi laém laø moät quanh chæ laø caùt vôùi trôøi. Thaät laø moät choã ñaùng ñoaøn löõ haøn h keùo ñi raà n roä ñeá n caû traêm ngöôøi . gheâ sôï cho khaùc h löõ haø nh. Caøng böôùc tôùi döôøng Cho ñeán nay ôû Trung Quoác vaø AÁ n Ñoä vaãn ít coù ai nhö caøng gaàn hôn vôùi caùi cheát. daùm ñi moät mình giöõa nhöõng choán ñoà ng saâu Xa hôn nöõa veà höôù ng Taây , maáy daõy nuùi röø ng vaéng naøy . Chæ coù daâ n du muï c keù o ñi ca û Thieâ n Sôn, Coân Loân cao ngaát taän trôøi . Nhaát laø ñoaøn, coù ñuû caùc t höù khí giôùi, vaät duïng, thöù c aên , daõy Baïch-meã- nhó (Pami) tröôùc ñaõ töø ng laøm cho nöôùc uoá ng. Hoï hoäi hieäp maáy traêm ngöôøi , tôùi nôi binh töôù ng nhaø vua ñi chinh phaït phaûi laáy laøm thích hôïp thì ñoù ng traïi nghæ ngôi, laøm luïng. Gaëp lo sôï. Ai daùm nghó coù vò du taêng seõ daùm ñeán taän choã khoù soáng thì boû ñi, cuø ng nhau ñuøm boïc che nôi aáy ! chôû cho nhau maø soáng. Laàn hoài nhö vaäy maõi, Nuùi non ñaõ nguy khoå cho khaù ch löõ haøn h, ma ø khi naøo gaëp choán chôï buùa thì laïi ñoåi chaùc, baùn Ngaøi Huyeà n Trang laïi coøn phaûi gaëp theâm laém buoân . ñieàu cöï c nhoï c khi qua maáy aûi ñòa ñaàu, vì Ngaøi

– 26 – – 27 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

khoâ ng coù leä nh cuûa nhaø vua. thaùc, ghe t huyeà n khoâng theå cheø o choá ng gì ñöôïc . Ngaøi ñi qua Taàn Chaâu , Lan Chaâu , roài töø ñoù Phía beân kia soâng, laïi laø vuø ng baõi laày maø ngöôøi thaúng ñeán Löông Chaâu . Qua khoûi xöù Löông Chaâu vaø ngöïa coù theå bò ngaäp luùn ñeán cheát neáu lôõ sa laø gaëp ngay mieàn bieân giôùi. Nhöng ngöôøi ta canh chaân vaøo. Gaàn ñoù, binh lính tuaàn tra canh giöõ aûi aáy raát nghieâm nhaët . Neáu khoâng coù thaùn h phoø ng ngaøy ñeâm. Daãu cho qua khoûi soâng nguy, chæ thì chaú ng ai ñöôïc ñi qua. Ngaøi löu laïi nôi ñaây laày hieåm vaø traùnh ñöôïc lính tuaàn , laïi coø n phaûi hôn moät thaù ng. Khi quan ñoâ ñoác t raán aûi naøy la ø ñi theo moät con ñöôø ng moøn raát nhoû, vaø khoù loøng Lyù Ñaïi Löôïng vaâng leän h trieàu ñình buoäc Ngaøi traùnh ñöôï c aûi cuoái cuøng laø Ngoï c moâ n quan. AÛi phaûi trôû veà Tröôøng An, Ngaøi lieà n bí maät ñang naøy coù moät vieân toång traán , quyeà n uy bao truøm ca û ñeâm leû n ra ñi, chaúng ñeå cho nhaø chöùc traùc h thaáy ñeán naêm ñoàn luõy tieáp theo beâ n kia Ngoï c moâ n 1 maët. Hoài aáy , ôû Löông Chaâ u coù moät vò tyø-kheo teâ n quan. Naêm ñoàn luõy naøy moãi caùi caùc h nhau laø Hueä Oai. Vò naøy meán ngöôøi ñoàng ñaïo chí cao, chöøng traêm daëm. Chæ ôû caïn h ñoàn môùi coù maïc h môùi baøy möu keá vaø chæ veõ caù ch t höùc cho Ngaøi nöôùc ñeå quaân lính uoáng maø t hoâi . Ngoaøi ra toaø n qua aûi, laïi coù cho hai ngöôøi ñeä töû theo daã n laø caùt meânh moâng, khoâ ng coù caây coái ngoøi raïc h ñöôø ng. Ngaøi ñi moät caùch kín ñaùo, ban ngaøy thì chi caû . Lính ñöùng treân thaùp canh ôû moãi ñoàn , troán t raùn h, ban ñeâm môùi ra ñi. troâng thaáy khaép boá n phöông, cho ñeán caû traêm Nhoïc nhaèn nhö vaäy , cho ñeán xöù Qua Chaâu daëm. Neáu loït qua khoûi Ngoï c moâ n quan vôùi naêm thuoä c tænh An Taây . Quan thöù söû t raán nhaäm Qua ñoàn luõy lieâ n tieáp theo aûi aáy

veà phía Taây , thì xem Chaâu laø Ñoäc Coâ Ñaït chaúng laøm khoù Ngaøi, laïi nhö ra khoûi ñòa phaän Trung Hoa maø vaøo mieàn ñoùn tieáp raát noàng haäu , nhôø vaäy vieäc qua ñöôïc aûi Taây vöùc. quan ñöôïc deã daøng. Ngay khi Ngaøi saép rôøi Qua Ngaøi Huyeàn Trang bieát roõ caû nh theá muoân Chaâu thì coù traùt leän h töø Löông Chaâu gôûi ñeán , phaàn nguy hieåm nhö vaäy , laáy laøm lo raà u. Con yeâu caàu baét giöõ Ngaøi. Vieân quan chòu traùc h ngöïa cuûa Ngaøi vì meät nhoïc quaù neâ n ñaõ cheát roài . nhieäm baét Ngaøi laø Lyù Xöông, voán laø moät Phaät-tö û Trong luù c aáy , quan ñoâ ñoá c Löông Chaâu laïi tieáp thuaàn thaøn h, môùi ñöa tôø traùt leän h cho Ngaøi xem tuïc truyeàn leän h baét Ngaøi maø truïc hoài veà kinh. roài xeù boû. OÂ ng naøy ca ngôïi chí khí cao caû cuûa Tröôùc ñaây , quan t höù söû Qua Chaâu voán ngöôøi moä Ngaøi vaø thuùc giuï c haõy mau choù ng leân ñöôøng ñaïo, ñaõ tìm caùc h chôû che cho Ngaøi roài . Nhöng ñöøng trì hoaõn . khi saép ñeán aûi Ngoïc moân vôùi naêm ñoàn luõy thuoä c Ñi ñöôïc chöøng naêm möôi daëm, gaëp moät con soâng lôù n chaé n ngang. Nöôùc ñoå cuoà n cuoä n nhö 1 Có sách gi nm n canh này là Ng phong.

– 28 – – 29 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

veà aûi aáy , lieä u moïi vieäc coù ñöôïc thuaä n theo y ù chaùy ra t ro. Trong traêm ngöôøi gaëp gioù vaø caùt aáy , mình chaêng? khoâ ng ñöôïc moät ngöôøi coøn maïng. Maáy ñoaøn tho å Trong tình caûn h boái roái aáy , hai ngöôøi ñeä töû daân ñi caû toaùn vôùi laïc ñaø, nhöng vaãn thöôøng laïc maø Hueä Oai cho theo giuùp Ngaøi laïi naûn chí xin ñöôø ng vaø cheát maát tích giöõa sa maïc. Nhö vaäy veà. Hoï khoâng daùm ñi nöõa , moät laø vì sôï leän h vua maø Ngaøi laïi ñi moät mình, laøm sao mong ñeán nôi quan, hai laø chòu khoå nhoï c khoâ ng noåi. Ngaøi cho ñöôï c? Ngaøi neân giöõ gìn cho laém, vaø chôù neân coi hoï trôû laïi, thoâi thì ñaø nh tieáp böôùc moät mình. maïng soáng laøm thöôøng. Ngaøi Huyeà n Trang toû y ù Ngaøi mua moät con ngöïa khaùc . ñaõ nhaát ñònh roài . OÂng laõo khoâng ngaên caûn ñöôïc , Ngaøi thaønh taâm caàu nguyeän ñöùc Di-laëc, xin beøn daâng cuù ng Ngaøi moät con ngöïa hay coù taøi ñi Boà-taùt xui khieán cho gaëp moät keû daãn ñöôøng ñeå ñöôø ng xa. Thaày troø töø giaõ oâng laõo ra ñi cuõng ñöa mình qua khoûi aûi Ngoïc moân vôùi naêm ñoàn luõy trong ñeâm toái. Ñeá n meù soâng Hoà-lö, nöôù c chaûy khoù khaên. Chaú ng bao laâu, coù moät thoå daân teân la ø xieát maïnh voâ cuø ng. Thaät ngaïi nguø ng laém, nhöng Thaïc h Baøn Ñaø tìm ñeán xin Ngaøi truyeà n cho cuõ ng ñaùnh lieàu. A Ûi Ngoïc moâ n ñaõ thoaù ng thaáy Naêm giôùi1 vaø nhaän anh ta laøm ñeä töû. Ngaøi vui taän xa xa. Thaïch Baøn Ñaø ñoá n caây laøm moät caùi loøng thaâu nhaän . Anh ta lieà n tình nguyeä n ñöa caàu taïm, laïi duø ng caùt phuû cho baè ng maët, traûi coû ñöôø ng cho Ngaøi qua bieân aûi. Trôøi vöøa toái, thaày leân roài daét ngöïa qua soâng. Ñeá n phía beâ n kia troø cuøng ra ñi, vöôït q ua moät caùn h ñoàng coû raäm soâng, Ngaøi meät laém beø n traûi chieáu treâ n ñaát ma ø raïp um tuøm. Ñeán moät xoùm kia, vaøo xin nghæ troï nguû. Thình lình Ngaøi thaáy moät ñieàm moäng kyø dò trong moät nhaø. Chuû nhaø nghe Ngaøi muoán ñi veà giuùp Ngaøi

tænh daäy vaø thoaùt naïn. Thaï ch Baøn Ña ø phöông Taây , laáy laøm kinh ngaïc laém. AÁy laø moät ñang naèm ñaèng xa vuøng ngoài daäy , ruùt göôm, nhe ï laõo tröôïng ñaõ töøng laën loäi trong caù c röø ng saâu nuùi nheï xoác laïi vaø toan cheùm Ngaøi. Nhöng coø n caùc h ñoäc, traûi qua nhieà u ñöôøng nguy hieåm. Nhöng chöøng möôøi böôùc thì haén ta ngöøng laïi. Ngay luùc nghe noùi ñeá n ñöôø ng ñi AÁn Ñoä thì cuõ ng kinh sôï baáy giôø Ngaøi nhôø chieâm bao maø bieát coù naïn , lieà n laém. Laõo caûn laïi maø raèng: Khoâ ng gì hieåm trô û thöù c daäy vaø nieäm caàu Boà- taùt Quaùn Theá A Âm. gay go cho baèng ñöôøng qua phöông Taây ! Khi thì Thaïc h Baøn Ñaø thaáy Ngaøi boãng döng thöù c giaác, coù nhöõ ng traän caùt keùo thaøn h maây choân maát boä lieàn hoaûng sôï chaïy trôû laïi choã cuõ naèm nguû luoâ n. haønh; luùc thì nhöõng luoà ng gioù noùng thoåi laïi ñoát Saùng ra Ngaøi tænh giaác, khoâng nhaéc gì ñeán chuyeä n khi hoâm. Ngaøi sai Thaïch Baøn Ñaø ñi muùc 1 Tc là nm gi i cm cn bn ca ng i Pht t: Không sát nöôùc . Haén ñi, nhöng veû maët xem ra khoù chòu sanh, không trm cp, không tà dâm, không nói di và không laém. Haén nghi raèng Ngaøi ñaõ roõ bieát vieä c aùc cuûa ung r u.

– 30 – – 31 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

haén, neâ n hoå theïn . Vaû laïi, coøn sôï quan binh ñoù n binh. Ngaøi caøng ñi tôùi thì caø ng thaáy nhieà u voøng baét nguy ñeán taùnh maïng, neân baûo Ngaøi raèng: binh khaùc , heát toáp naøy qua roài laïi ñeán toáp kia. Con ñöôø ng hieåm hoùc naøy daøi vaø nguy hieåm laém, Ngaøi laáy laøm laï laém, töôû ng cho laø binh töôùng 1 nhöng khoâ ng coù caây coû nöôùc non gì. Phaûi ñeá n cuûa ma vöông. döôùi thaùp thöù naêm kia môùi coù. Nhöng phaûi leùn Nhöng baây giôø gaëp naï n khoù traù nh hôn. Ngaøi ñi toái, vaø neáu quaân canh baét ñöôïc t hì phaûi cheát ñaõ ñeán gaàn caùi ñoàn luõy coù thaùp canh thöù nhaát lieàn. Chi baèng trôû veà cho xong. Ngaøi khoâng chòu trong naêm caùi ñoà n ôû mieà n bieân giôùi. Vì sôï quaâ n trôû laïi . Hai ngöôøi môùi leù n boø laà n ñi treân coû . canh baét gaëp, Ngaøi beøn xuoá ng döôùi hoá, naèm saùt Thình lình Thaïc h Baøn Ñaø ruùt göôm vaø giöông vaø ñaép caùt phuû heát thaâ n hình, chôø ñeán toái môùi cung ra, b uoä c Ngaøi phaûi ñi leâ n tröôù c. Nhöng thaáy ñi. Qua beân kia thaùp, veà phía Taây , Ngaøi gaëp moät Ngaøi quaû quyeát khoâng chòu vì Ngaøi bieát yù noù gieáng nöôù c trong ñuùng t heo lôøi ngöôøi ta ñaõ chæ. muoán laøm gì, neân noù boãng nhieân ñaâm sôï , ñaøn h Ngöôøi ngöïa ñeàu uoá ng ñuû vaø coø n laáy mang theo. phaûi ñi tröôùc daãn ñöôø ng. Nhöng ñöôïc vaøi ngaøn Nhöng vöøa luùc aáy , moät muõi teân tröôït qua gaàn thöôù c, haén thuù thaät khoâ ng daùm caõi leänh vua vaø ñaàu goái Ngaøi. Keá moät muõi thöù hai laïi tröôït qua khoâ ng daùm lieà u maïng soá ng, beø n boû Ngaøi maø ñi saùt beân hoâ ng. Bieát raè ng quaân canh ñaõ baét gaëp, maát. Vaäy laø moät mình Ngaøi phaûi laàn doø maø qua Ngaøi lieà n la leân raè ng: Toâi laø ngöôøi t u haønh ô û aûi Ngoïc Moân . Tröôøng An. Xin chôù baé n toâi! Roài Ngaøi daét ngöïa Baáy giôø, ra ñeán sa maïc Qua Bích, coù tieáng la ø ñeán t röôùc cöûa ñoà n. Quaâ n canh môû cöûa , ñem Ngaøi moät nôi ñaõ choân khoâng bieát bao nhieâu keû lö õ vaøo trình leâ n quan ñoà n. OÂng

naøy teân Vöông haønh. Baùt ngaùt meânh moâ ng nhöõng caùt laø caùt. Töôø ng, laøm chöù c hieäu uùy , voán ngöôøi coù q uy y Thænh thoaûng thaáy nhoâ leâ n xöông ngöôøi vaø thuù theo ñaïo Phaät, bieát chuyeän laáy laøm kính phuï c ñaõ cheát ruï c töï bao giôø. Ngaøi laà n theo daáu veát Ngaøi. Nhöng Vöông Töôø ng cuõ ng khuyeâ n Ngaøi nhöõng boä xöông vaø phaâ n khoâ cuûa thuù maø ñi. khoâ ng neân qua Taây phöông, vì ñöôø ng ñi cöïc ky ø Thình lình, boãng thaáy nhö caû ngaøn quaân lính nguy hieåm. OÂ ng ñeà nghò Ngaøi neân trôû veà, ñeán xö ù keùo nhau vaây khaép phía chaâ n trôøi , khi thì ñi, luù c Ñoân Hoaøng, nôi cuõ ng coù moät vò ñaïi ñöù c hoïc cao laïi ngöøng. Caùc quaâ n lính maëc y phuïc theo nhö bieát roä ng, khoâng caàn phaûi lieà u mình maø ñi xa. giaëc rôï ôû ñoà ng Qua Bích vaø ôû mieàn cao nguyeân Ngaøi ñaùp laïi moät caùch quaû quyeát raèng: Baà n taêng xöù Taân Cöông. Hoï cuøng ñi vôùi ngöïa vaø laïc ñaø, töø thuôû beù ñaõ moä ñaïo töø bi vaø laâu nay ôû taïi hai göôm giaùo choùi saùng ngôøi vaø côø xí phaát phôùi 1 huø ng duõng laém. Xem ra coù ñeá n caû traêm voøng ây chính là hi n t ng mà ng i ta v n gi là o giác sa mc, ch nh ng hình t ng y không h! có tht.

– 32 – – 33 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

kinh t haøn h Laï c Döông, Tröôø ng An. Caùc vò ñaïi taøi bieän luaän cuûa Ngaøi vaø nhaä n ra raèng khoâng ñöùc ñeà u laáy laøm yeâu troïng söï hoï c hieå u cuûa baàn coø n ai gioûi taøi bieän thuyeát hôn Ngaøi nöõa . Quan taêng, vì baàn taêng ñaõ nghieâ n cöùu khaù nhieàu va ø quyeát ñònh giuùp Ngaøi, lieà n caáp cho löông thöïc , töøng thuyeát phaùp khaép nôi. Thaät khoâng daùm nöôùc uoá ng ñi ñöôø ng, laïi vieát moät phong thö giôùi khoe taøi, nhöng baàn taêng nguyeän qua Taây thieâ n thieäu vôùi quan hieäu uùy traán giöõ ñoàn thaùp thöù tö. tìm cho roõ ñaïo lyù cuûa Phaät ñeå veà giuùp ích nöôù c Vaø laïi daën rieâ ng raè ng: OÂng aáy laø anh em ñoàng nhaø, neân loø ng khoâ ng coøn nghi ngôø , sôï seät chi hoï vôùi toâi , teâ n Vöông Baù Luõng, cuõng laø ngöôøi mo ä nöõa . Phaät. Neáu phaùp sö gheù ñoù aét seõ ñöôïc tieáp ñaõi Quan traán aûi laø ngöôøi bò troùi chaët nôi xa xoâi troïng haä u. ngoaøi bieân giôùi , laøm sao roõ ñöôïc thôøi söï ôû que â Ngaøi Huyeà n Trang caûm taï , ñoï c baøi chuù höông. Nay ñöôïc bieát danh s ö thì laáy laøm caûm nguyeän cho Vöông Töôøng roài leân ngöïa ra ñi. Ñeá n meán laém. Ngaøi Huyeàn Trang muoán gôïi loø ng töø ñeâm, Ngaøi tôùi gaàn ñoàn t höù tö. Ngaøi ñònh buïng cuûa quan, beøn giaûng raèng: Vieä c hoïc Phaät trong xuoáng gieáng muùc nöôùc , roài seõ ñi luoân . Boã ng ñaâu nöôùc hieä n nay raát loâi t hoâi . Kinh ñieån thieá u thoán , moät muõi teân phoùng ñeán saùt ngöôøi. Bieát raèng laïi sai laïc raát nhieàu. Keû muoá n tu khoâ ng bieát tìm quaân canh ñaõ baét gaëp, Ngaøi lieàn la leân cho ho ï kieám vaøo ñaâu, nhieàu khi phaûi laàm laïc maø haïi thoâi baén. Quaâ n canh ñöa Ngaøi vaøo trình quan ñeán taâm yù. Baàn taêng khoâng nôõ ngoài ñieàm nhieâ n hieäu uùy Vöông Baù Luõ ng. Ngaøi ñöa thö giôùi thieäu giöõa caûnh aáy , neân môùi ñaù nh lieàu vôùi naï n khoå , ra, quan hieäu uùy vui veû röôùc Ngaøi vaøo dinh va ø chaúng coø n tham ñôøi soá ng laø vui. truyeàn doï n côm chay theát ñaõi. Ngaøi nghæ laïi

Baàn taêng ñaõ nguyeän qua Thieân Truù c hoï c ñaïo trong ñoàn moät ñeâm. Raïng ngaøy quan sai lính maø Phaät toå ñaõ truyeàn laïi . Baàn taêng ñaõ nghe muùc nöôùc tieáp theâm cho Ngaøi, daâng taëng thöùc aê n danh thöôïng quan laø ngöôøi hieà n ñöùc , leõ naøo ñi ñöôøng vaø coû cho ngöïa . Khi tieãn chaân , Vöông thöôï ng quan laïi ra leän h cho baàn taêng trôû veà . Baù Luõng coø n daën raèng: Phaùp sö khoâ ng neân ghe ù Neáu thöôï ng quan coù loø ng yeâu thöông con ngöôøi laïi choã ñoàn thaùp thöù naêm, vì ôû ñoù ngöôøi ta ñang chòu ñau khoå vaø muoá n cho nhaân loaïi ñöôï c khoâ ng troï ng ngoâi Tam Baûo. söï giaûi thoaùt, thì khoâng chi quyù baèng haõy tieáp trôï cho baàn taêng. Ví nhö thöôïng quan muoá n cho Ngaøi Huyeàn Trang töø giaõ leâ n ñöôø ng. Vì baàn taêng trôû laïi, thì cöù gieát ngay ñi laø xong, vì traùnh choã ñoàn thaùp thöù naêm , Ngaøi phaûi voøng baàn taêng ñaõ coù t heä nguyeän t röôùc Phaät ñaøi. leân phía Taây Baéc, ñaâm thaúng vaøo sa maïc Maïc- Quan hieä u uùy nghe giaûng, caøng theâm phuïc haï-dieâ n. AÁy laø moät vuøng sa maïc daøi 800 daëm,

– 34 – – 35 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

roä ng ñeán 133 daëm. Thôøi aáy ngöôøi ta goïi laø Sa Thaät khoù maø töôûng töôï ng ñöôïc giöõa choán haø, töùc con soâng baèng caùt. Mòt muø moät baàu trôøi meânh moâng naøy , chæ ñoä c moät ngöôøi löõ haøn h vaø caùt: treân khoâ ng chim, döôùi khoâ ng thuù , khoâng khoâ ng beø baïn , laïi khoâng thoâng thaïo ñöôøng saù, caây coû, nöôù c non chi caû. Khoâ ng ai daãn ñöôø ng, traêm ngaøn naïn cheát vaây phuû chung quanh. Ô Û khoâ ng daáu tích gì treâ n caùt ñeå doø ñöôøng. Troâng ñi giöõa baàu trôøi bí maät thaêm thaúm aáy , khoâng coø n ngoaûnh laïi chæ coù ngöôøi vôùi ngöïa maø thoâi. Ngaøi bieát ñaâu laø ñaâu , ngöôøi löõ haøn h laïi muoán vöôït qua phaûi döïa vaøo boùng mình ñeå ñònh phöông höôùng ñeå thaú ng ñeá n Thieâ n Truùc maø tìm kinh, maø hoï c maø ñi, vöøa ñi vöøa nieäm Phaät vaø ñoïc kinh Baùt-ñaïo! Maø chæ coù chieác boùng ñôn ñoä c cuûa Ngaøi, nhaõ Ba-la-maät-ña. 1 chieá c boùng cuûa loø ng tin saâu vöõ ng, chieá u xuoáng bieån caùt ñeå laøm baï n ñi ñöôø ng! Ngaøi laïi bò söù c noù ng cuûa naéng gay gaét choùi roïi xuoá ng, laøm cho hôi caùt noùng laïi boác leâ n nhö than löûa , cuøng nhau nung ñoát gay gaét. Giöõa caû nh aáy , duy chæ coù taám loøng ñaïo ñöù c maïnh meõ ñeå choá ng chòu maø thoâi . Ngaøi muoá n tìm maïc h nöôùc Daõ Maõ Tuyeà n ma ø quan hieäu uùy ñoàn t höù tö ñaõ coù chæ daã n khi tieã n Ngaøi ñi. Nhöng Ngaøi tìm maõi khoâ ng ra. Khaùt nöôùc laém Ngaøi môùi môû baàu nöôù c uoáng, ruûi ro tröôït chaâ n ngaõ. Lieà n ñoù nöôùc ñoå tuoân heát ra treâ n caùt. Ngaøi vaãn bieát mình ñi gaàn ñeán maï ch nöôùc , nhöng ñöôø ng ñi chaèng chòt nhieàu neûo , khoâng bieát phaûi ñi theo neûo naø o. Ngaøi thaáy nhö caùi cheát ñang ñeán gaàn . Neá u ñi nöõa maø khoâ ng gaëp nöôùc thì mong gì soáng ñöôï c. Ngaøi phaûi quay ngöïa trôû laïi bieân thuøy . Thoái b öôù c ñöôï c chöøng vaøi daëm, Ngaøi chôït nghó laïi raèng: Ban ñaàu ta ñaõ co ù lôøi theä nguyeän , quyeát ñi cho t ôùi A Án Ñoä khoâ ng he à Taâm kinh Baùt-nhaõ Ba-la-maät-ña baèng chöõ Phaïn thoái lui. Nay thoâi haõy cöù ñi, daã u coù t haùc

cuõng ñaønh nhaém maét quay veà phía trôøi Taây , chö ù chaúng neâ n tham soáng maø trôû veà ñeå maát lôøi the ä 1 Bát-nhã Ba-la-mt-a: Prajñ"-p"ramit"

– 36 – – 37 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

nguyeän. Nghó nhö vaäy , Ngaøi lieà n quay ngöïa trô û mieäng hoâ lôù n raè ng: Sao chaúng ñi laïi coø n ngu û laïi höôù ng Taây , vöøa ñi vöøa nieäm ñöùc Boà-ta ùt Quaù n nöõa ? Theá AÂm. Troâ ng ra boán phía mòt muø trôøi vôùi caùt, Ngaøi bò ñaùn h thöùc beøn leâ n ngöïa ra ñi. Ñöôïc khoâ ng thaáy daáu tích moät sinh vaät naøo . Suoát chöøng saùu caây soá ngaøn, thình lình con ngöïa quay ngaøy gioâng gioù aøo aøo, caùt bay nhö nhöõng traä n ngaõ khaùc . Ngaøi keàm t huù c noù vaø keùo cöông trô û möa to. Giöõa côn nguy nan aáy , Ngaøi khoâng laáy laïi, nhöng noù cuõ ng khoâng tuaân . Ngaøi ñaønh phaûi laøm lo, chæ moät ñieàu laø khoâ ng coøn nöôù c uoá ng. Va ø chieà u theo ngöïa . Moät laùt sau, gaëp ñöôï c moät ñaùm bôûi khaùt quaù, Ngaøi khoâng coøn söù c ñi. Roø ng ra õ ñoàng coû , Ngaøi möøng laém nhaûy xuoáng vaø thaû cho boán ñeâm naêm ngaøy lieàn , Ngaøi khoâng coù moät gioït ngöïa aên no. Gaà n ñoù laïi coù moät ao nöôù c trong. nöôùc vaøo mieäng. Trong ruoät döôøng nhö löûa ñoát, Ngaøi uoáng luoân maáy hôi. Ñeå laáy laïi söùc löï c, Ngaøi Ngaøi keå chaéc seõ bò cheát khaùt roài . Khoâ ng böôùc tôùi döøng nghæ beân b ôø ao naøy moät ngaøy . Sau ñoù môùi ñöôï c nöõa , Ngaøi naèm vuøi treâ n caùt. Tuy ñuoái söù c laáy ñuû nöôù c uoáng mang theo vaø tieáp tuïc leâ n maø Ngaøi vaãn nieäm danh hieäu Boà- taùt Quaù n The á ñöôø ng. AÂm luoâ n. Ngaøi laïi coù lôøi khaán raè ng: Baàn taêng ñi Ñöôïc hai ngaøy ra khoûi sa maïc vaø ñeán ñaát Y- 1 ñaây chaúng phaûi vì tham vinh hoa phuù quyù, ma ø ngoâ. chæ muoá n tìm ñaïo lyù chaân chính cao xa thoâi. Boà- Choã aáy laø moät nôi ñoà ng coû , coù caây coái vaø daân taùt ñaïi töø ñaïi bi haèng cöùu naïn cöù u khoå cho cö. Töø tröôù c daâ n Trung Hoa vaãn thöôø ng cö nguï ô û chuùng sanh, baàn taê ng ñang bò naïn khoå raát nguy Y-ngoâ, vaø hoaø ng ñeá Trung Hoa baûo hoä cho xöù aáy . ngaäp, leõ naøo Ngaøi chaú ng cöùu cho! Ñeán luùc Trung Quoá c coù noäi bieán , nöôù c Cao- Ngaøi cöù nieäm nhö vaäy ñeán ñeâm thöù naêm. xöông 2 thöøa cô ñaùn h laáy vaø cai trò luoân. Luùc Thình lình moät luoàng gioù maùt thoåi tôùi ngay vaøo Ngaøi Huyeàn Trang qua ñoù, ñaát Y-ngoâ coøn ñang ngöôøi , laøm cho thaân theå Ngaøi trôû neâ n töôi taén, thuoä c ngöôøi Cao-xöông. Khoaûng maáy thaùng sau, dòu daøng nhö ñöôïc taém döôùi nöôùc maùt meû t rong vua Thaùi Toâ ng ñem binh chinh phaït vaø saùp treûo. nhaäp trôû laïi vôùi Trung Hoa. Maét Ngaøi ñaõ nhaém cöù ng, baây giôø laïi môû ra. Ngaøi Huyeà n Trang gheù vaøo moät ngoâi chuøa , Vaø Ngaøi thaáy con ngöïa cuõ ng khoûe laïi . Noù ñang coù ba taêng só ngöôøi Trung Hoa. Hoøa thöôï ng lôù n ñöùng chôø Ngaøi. tuoåi hôn heát ra tieáp Ngaøi, vöøa hoâ n vöøa khoù c Ñöôïc hoài söùc , Ngaøi nguû laïi moät chuùt. Nhöng raèng: Ta coù ngôø ñaâu hoâm nay laïi coø n gaëp ngöôøi ñang nguû, chôït t haáy moät vò Hoä phaùp t haân hình 1 cao lôùn , moät tay caàm phöôù n, moät tay caàm ñao, Y-ngô (Yi-wu) hay Hami. 2 Cao-xng (Kao-chang), ngày nay là Turfan (hay Turpan).

– 38 – – 39 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

ñoàng höông! Ngaøi nghe noùi cuõng caûm ñoäng laém, taêng ôû choá n kinh ñoâ naøy . Nhaâ n ñoù, Ngaøi cuõng khoâ ng kieàm gioït leä ñöôïc . thaáy bieát ñöôïc phaàn naøo vaên minh, phong tuïc Vua nöôùc Cao-xöông hay tin Ngaøi ñeán ñaát Y- cuûa moät nöôùc giaùp ranh vôùi Trung Hoa. ngoâ, beøn sai söù giaû ñeán ra maét, ñaûnh leã Ngaøi vaø xin ñöôïc thænh vaøo hoaøng cung ñeå cuù ng döôøng troïng haä u. Ngaøi khoâng muoá n vaøo cung, vì coù y ù ñeán vieáng moät caûn h chuøa thaùp danh tieá ng vôùi moät vò cao taêng gioûi nhaát ôû mieàn Gobi. Nhöng vua laø ngöôøi moä ñaïo vaø coù lôøi caà u thænh raát thaønh khaån neâ n Ngaøi chaáp nhaä n. Töø Y-ngoâ, ñi qua vuøng sa maïc phía Nam phaûi maát saùu ngaøy môùi tôùi kinh ñoâ Baïc h-löï c 1 cuûa nöôùc Cao-xöông. Vaøo thôøi aáy , treân toaøn coõi AÙ chaâu, nöôùc Cao- xöông laø huø ng maïnh laém. Nhaø vua ñöông quyeàn tuy haâm moä Phaät phaùp, nhöng laø moät ngöôøi öa vieäc binh ñao, ñaõ töø ng xung ñoät vôùi maáy nöôù c laùng gieàng, laïi daùm ñöông cöï vôùi hoaø ng ñeá Trung nguyeân maø chieám xöù Y-ngoâ nöõa . OÂng la ø ngöôøi coù quyeà n theá vaø coù aû nh höôûng vôùi caù c vua laân bang. Vieä c Ngaøi Huyeàn Trang nhaä n lôøi ghe ù qua thaêm vieáng nhaø vua vaø luaän ñaïo vôùi maáy vò danh sö ôû kinh ñoâ cuõ ng giuùp taïo söï deã daøng hôn cho chuyeán Taây du cuûa Ngaøi. Ñöôøng töø Y-ngoâ ñeán kinh ñoâ nöôù c Cao-xöông khaù xa, nhöng vua phaùi binh lính ñoâ ng ñaûo, ngöôøi ngöïa raàm roä ñeán maø ñoùn röôùc Ngaøi. Ngaøi Huyeàn Trang vaøo nöôù c Cao-xöông, vieáng ñöù c vua, baø n veà ñaï o ñöùc vôùi maáy vò cao

1 Bch-lc: Pai-li

– 40 – – 41 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Hoa, haâm moä ñaïo Phaät, tröôù c ñaây vaãn giao thieäp vaø coá ng noäp cho Trung Quoá c. Khi vua Thaùi Toâng Nhöõng ñieàu nghe thaáy bình trò thieâ n haï , nhaø vua naøy haèng giöõ nghóa vaø keát tình laâ n bang raát thaâ n thieát. Hôn nöõa , Vaøo theá kyû thöù baûy , luùc Ngaøi Huyeàn Trang vua goác laø ngöôøi Trung Hoa neân khi nghe co ù gheù thaêm, nöôù c Cao-xöông laø moät nöôùc lôù n danh sö nhaø Ñöôøng nhaâ n ñi thænh kinh saép ñeá n cöôøng thònh ôû AÙ Chaâu, coù quaân ñoäi nghieâm nöôùc mình thì quyeát yù tieáp röôù c. minh, teà chænh. Cuõ ng laø moät nöôùc vaên minh, Saùch Trung Hoa coù noùi ñeán vò vua naøy , tuy coâ ng ngheä, myõ thuaät ñeà u kheùo leùo, coù tieá ng taêm. moä ñaïo nhöng raát baïo ngöôïi c, kieâu caêng, muoá n Nhöng söï dôøi ñoåi trong hoaøn vuõ thaät khoâ ng sao cho moïi ngöôøi ñeàu chieàu loøng mình. V öøa ñöôïc tin löôø ng tröôùc ñöôï c, caùc h 1.500 naêm sau ñaõ xaûy ra Ngaøi Huyeàn Tra ng vaøo ñaát Y-ngoâ, vua ñaõ cho söù laém cuoä c baïi thaønh! Xöù aáy ngaøy xöa nöôùc maïn h giaû ñeán t haêm vaø caàu thænh. Daã u Ngaøi muoán ñi binh cöôø ng, ngaøy nay laïi laø moät nôi maø ñeán teâ n theo ñöôøng khaù c vaø vieáng moät vò cao taêng coù tuoåi cuõ ng chaú ng coø n ghi

treân baû n ñoà . Ngaøy xöa, danh, nhöng vua thaønh khaån quaù, Ngaøi phaûi daân xöù aáy raát töï haøo veà thöông maõi vaø myõ nhaän lôøi gheù laïi hoaøng thaønh. Ngaøi ñeán kinh ñoâ thuaät, ngaøy nay chæ coø n laø nhöõng khoùm daân raõi luùc chieàu toái . Loøng vua noân noùng gaëp Ngaøi, raùc ñang cheát daàn giöõa laøn soùng vaên minh hieä n khoâ ng chôø ñöôï c ñeán saùng hoâm sau. Vua lieàn ngöï ñaïi. Nhöng daáu tích xöa chöa phai nhaït heát, cö ù ra khoûi thaøn h ñeå chôø ñoùn röôùc Ngaøi vaø thænh theo caùc nhaø khaûo coå t hì vaãn coøn bieát ñöôï c leân baûo toïa ñaõ saép ñaët nghieâm trang tröôùc roài . nhieàu tranh aû nh kheùo leùo, tinh xaûo, taøi tình. Vua ñöùng tröôù c maët Ngaøi, cung kính laøm leã vaø Xem caùc töôïng Phaät cuûa nöôùc aáy coø n laïi thì cuõng ñoïc baøi dieãn vaên chuùc möøng: Baïch Ñaïi Ñöùc, tö ø ñuû thaáy laø moät daân toäc coù vaên minh vaø tín hoâm nghe Ngaøi qua ñeán xöù naøy , ñeä töû laáy laøm ngöôõ ng. sung söôùng, cho ñeán q ueâ n caû vieä c aên uoáng ngu û Ngöôøi baûn xöù raát haâm moä vaên chöông vaø ñaïo nghæ. Ñeä töû ñaõ öôùc ñoä ñöôø ng töø ñaát Y-ngoâ qua ñöùc nhaø Phaät, coù nhieàu vò taêng thoâng thaïo tieáng ñaây , bieát raèng hoâm nay Ngaøi vaøo ñeán kinh Phaïn , vaãn thöôø ng khaûo cöù u vaø phieân dòch kinh thaønh, neân cuøng vôï con boû nguû, thöù c ñaây tuïng saùch. kinh ñeå chôø Ngaøi. Giaây laùt, hoaøng haäu , caùc coâng Ngöôøi trong nöôù c phaàn ñoâng ñeàu chòu aû nh chuùa , hoaøng töû ñeàu ñeá n laïy ra maét Ngaøi. Buoåi le ã höôûng cuûa Trung Hoa veà phaà n vaên minh vaät ñeâm aáy raát long troïng. Vua vì quaù kính troïng chaát. Vaøo thôøi ñoù, vua laø moät ngöôøi goá c Trung Ngaøi vaø loøng raát moä ñaïo, neâ n ngoài baøn luaä n vôùi

– 42 – – 43 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Ngaøi ñeá n gaàn saùng môùi chòu ra veà. thaû ra ñi maø laøm troøn phaän söï! Ngaøi ñi ñöôø ng xa neâ n ñaõ meät, hoâm aáy phaûi Vua khoâng thuaä n loø ng, beøn ñaùp raè ng: Baïch ngoài tieáp chuyeän vôùi vua suoát ñeâm, laïi caøng meät Ñaïi ñöù c, ñeä töû kính meá n Ngaøi voâ cuø ng voâ taän. theâm. Khi vua ra veà, Ngaøi môùi nghæ yeân ñöôïc . Xin Ngaøi ñoaùi töôûng ñeán thì ñeä töû raát vui loøng Trong ñeâm gaëp gôõ aáy , Ngöôøi coù trí haún ña õ haàu haï Ngaøi. Ñeä töû ñaõ quyeát caàu khaå n cho ñöôïc , 1 hieåu ñöôïc taùnh tình cuûa vua roài . Ngaøi Huyeà n xin Ngaøi tha loãi cho, daàu cho nuùi Baïch-meã- nhó Trang laïi caøng ñuû söù c hieåu bieát hôn ai heát. Cho coù dôøi, yù kieá n ñeä t öû cuõ ng khoâng thay ñoåi! neâ n tuy Ngaøi coù vui veà s öï bieät ñaõi, maø cuõ ng co ù Ngaøi Huyeà n Tra ng nghe noùi laáy laøm lo sôï. loøng lo veà chuyeän saép ñeán . Thaät vua coù loøng moä Nhöng Ngaøi nhaát ñònh khoâng ngaõ loøng. Vua ñaïo, nhöng taùn h tình khoâng ñöôï c hoøa nhaõ . thaáy caàu khaån maõi chaúng ñöôï c, giaän döõ ñöa tay Qua maáy hoâm sau, vua taëng cho Ngaøi nhieàu leân phaù n raè ng: Ngaøi chaú ng nghó ñeá n, thoâi ñeå ta moùn ñoà quyù baùu, ñònh phong chöù c töôù c cao sang, laøm thaúng xem Ngaøi coù ñi ñöôïc hay khoâng. Ta vua coù dôøi caùc nhaø danh sö trong nöôù c ñeán phuï c ñaõ quyeát ñònh caàm Ngaøi laïi, neáu khoâ ng ñöôïc ta söï vaø luaän ñaïo vôùi Ngaøi. Vua laáy laøm haân haïn h seõ truïc xuaát Ngaøi veà. Ngaøi neân thong thaû maø maø thænh ñöôï c

moät vò cao taêng nhö Ngaøi neân suy nghó laïi, toát hôn heát laø neâ n nghe theo ta! khoâ ng ñaønh ñeå Ngaøi ñi, yù muoá n giöõ laïi ñaëng Ngaøi Huyeà n Trang chaú ng thuaän tình beøn phong quyeà n töôù c vaø giao vieäc ñaïo phaùp t rong ñaùp laïi khaúng khaùi raè ng: Baàn taêng vì ñaïo lôù n nöôùc cho Ngaøi chaáp chöôû ng. Nhöng Ngaøi töø choái maø ñi, naøo coù sôï seät chi. Beä haï daàu muoán caàm taát caû vaø taâu raèng: Baàn taêng ñi ñaây naøo phaûi vì laïi thì chæ giöõ ñöôïc xöông coát cuûa baàn taêng thoâi, söï phuù quyù vinh hoa, maø chính vì tình hình ñaïo chöù khoâng theå giöõ ñöôï c tinh thaà n vaø yù chí cuûa ñöùc roái ren ôû nöôùc nhaø! Baàn taê ng thaáy ñaïo lyù ôû baàn taêng ñaâu. queâ höông coøn khieám khuyeát vaø kinh saùch thieá u Vua vaãn quyeát yù caàm laïi, heát söùc haêm doïa , huït , sai laàm, neân m ôùi chòu traêm ngaøn söï khoå ma ø roài ñeá n ngon ngoït voã veà. Baáy giôø vua caø ng troïng ra ñi tìm ñaïo. Vì lyù töôû ng aáy , baàn taê ng chaú ng ne ä ñaõi theâm, caø ng phong thöôûng theâm , cho ñeá n sanh töû, quyeát ñeán Taây Thieân maø hoïc theâm ñaïo ñích thaân lo vieä c côm nöôùc vaø haàu haï beân Ngaøi. lyù. Baàn taêng muoán raè ng, chaúng nhöõ ng tinh thaàn Ngaøi Huyeàn Trang thaáy vua chaúng khöùng cho nhaø Phaät soi toû cho A Án Ñoä , maø laïi coø n truyeà n mình ñi, beøn t heà raèng seõ tuyeät thöïc cho ñeá n khaép Trung Quoác vôùi caùc nöôùc Vieã n Ñoâ ng. Vaäy cheát. Ñoaï n Ngaøi ngoài yeân tònh moät choã , khoâng beä haï nôõ naøo ngaên caûn baàn taêng. Xin beä haï döùt boû loø ng quyeán luyeán, ñeå cho baà n taêng ñöôïc t hong 1 Bch-m-nh: Pamir

– 44 – – 45 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

heà lay ñoäng nöõa , chaú ng noùi naê ng gì. Roøng raõ ba phaùi söù thaà n ñi t heo qua ñeán xöù ngöôøi Thoå mieà n ngaøy khoâng aên khoâng uoáng. Qua ngaøy thöù tö, Taây , vì vua Cao-xöông voán coù tình giao haûo ñaäm vua thaáy hôi thôû cuûa Ngaøi yeáu daàn vaø sinh maïng ñaø vôùi vua xöù aáy . Vaøo luù c ñoù , ngöôøi Thoå mieà n 1 thaät mong manh. Vua hoå theïn vaø hoaûng sôï laém, Taây cöôøng thaï nh vaø vaên minh laém. Neáu ñöôïc môùi quyø xuoáng laïy xin nhaän toäi. Vua theà tröôù c hoï giuùp ñôõ thì cuoäc haøn h trình cuûa Ngaøi seõ deã töôïng Phaät seõ ñeå cho Ngaøi ñi. Ngaøi Huyeàn daøng hôn nhieà u, seõ ñöôïc caù c nöôù c khaùc tieáp ñaõi Trang vöõng loø ng, môùi nhaä n duøng ít moùn côm nhieät tình. Vua laïi coø n trao cho Ngaøi hai möôi canh. Nhöng vua xin Ngaøi naùn laïi moät thaùng boán tôø saéc ñieäp giôùi thieäu vaø caùc ñoà leã. Ñeá n ñaâu ñaëng giaûng ñaïo cho baù quan vaø daân chuùng trong Ngaøi seõ t rình saéc ñieäp vaø daâ ng leã thì vua caù c thaønh, vaø Ngaøi nha än lôøi. Vua truyeà n xaây caát nöôùc seõ tieáp röôùc t raân t roï ng. Nhöng quan troïng ngay moät giaûng ñöôøng, trong aáy döï ñöôïc 300 hôn heát laø vua muoá n giôùi thieäu Ngaøi ñeá n nöôù c ngöôøi . Roài caû t rieà u ñình töø hoaøng thaùi haä u, vua Thoå mieàn Taây , vì neáu nhôø vua nöôù c aáy giuùp ñô õ vôùi cung phi, caùc quan ñeàu ñeán döï, cuø ng vôùi vò cho thì moïi söï ñeàu deã daøng. Vì theá, vua saép saün Quoá c sö vaø haø ng taêng chuùng; ai naáy nghe t huyeát leã vaät giao cho Ngaøi laø naêm traêm caây gaám chôû giaûng ñeàu raát kính phuïc taøi dieã n

giaûi, luaän bieä n vaøo hai coã xe vaø moät tôø saéc chæ, caû thaûy seõ daâng cuûa Ngaøi. Moãi ngaøy ñeán giôø thuyeát phaùp, vua leân vua nöôù c Thoå mieàn Taây . Trong tôø saéc vua thaân haø nh ñeá n röôù c Ngaøi, tay caàm lö höông coø n noùi raèng: Ñaïi Ñöùc Huyeà n Trang ñaây voán laø anh löng vua thì cuùi xuoá ng ñeå Ngaøi nöông t heo ño ù em vôùi traãm, nay muoán qua Taây phöông maø tìm maø böôùc leân ñaøi . ñaïo, nhaâ n ñi ngang gheù ñeán Ñaïi vöông, nhô ø Luùc tröôù c, vua vì kính troïng taøi ñöùc Ngaøi maø Ngaøi giuùp ñôõ cho thì keû vieát maáy doø ng naøy laáy tìm ñuû caù ch ñeå caàm giöõ Ngaøi. Baây giôø vua laïi laøm caûm phuï c laém... giuùp cho moïi caù ch ñeå Ngaøi ñi ñöôïc deã daø ng. Vua Töø ñoù, nhôø coù caùc vò vua chuùa tieáp trôï, vieäc sôï Ngaøi phaûi laï nh vì seõ traûi qua daõy nuùi Thieâ n ñi ñöôø ng cuûa Ngaøi khoâ ng ñeán noãi q uaù laän ñaä n sôn vaø daõy nuùi Baïc h-meã-nhó raát cao, neâ n chuaå n nhö luùc ban ñaàu . Nghó laïi khi moät mình ra khoûi bò cho Ngaøi nhöõng meàn ñaép, y phuï c vaø nhieà u ñoà Tröôøng An, roài t raûi qua caùc xöù laï luø ng, trong caàn duø ng khaùc ñeå ñôõ laïn h. Vua ban cho Ngaøi löng khoâ ng coù moät t ôø giaáy thoâng haøn h, chaú ng co ù moät traêm löôï ng vaøng, ba muoân ñoàng baïc, naêm ai theo naâ ng ñôõ, moät söï ruûi ro nhoû nhaët cuõng ñu û traêm voùc luïa vaø moïi thöù aê n duøng trong khi ñi haïi maïng ngöôøi . Nhöng ñaõ coù taâm thaø nh thì ñöôø ng. Vua laïi caáp cho ba chuï c ngöïa toát vaø hai möôi laêm lính haàu. Vua heát loø ng troâng nom vaø 1 Turkish Oscidentaux

– 46 – – 47 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Phaät toå haú n chöùng cho, neân môùi tai qua naïn phoà n thònh ngaøy xöa. Nhöõng ñoaøn boä haøn h khoûi , laïi ñöôïc vua Cao-xöông heát loø ng giuùp ñôõ . thöôø ng ñi laïi xöù naøy maø buoân baùn. Nhöng ô û Nhôø ñoù, ñeá n ñaâu Ngaøi cuõng vaøo thaú ng choán kinh nhöõng khoaûng vaéng, hay coù quaâ n cöôøng ñaïo cöôùp thaønh, giao tieáp vôùi caùc vò vua chuùa , caù c vò danh giaät cuûa ngöôøi . Ngaøi Huyeàn Trang chính maét co ù só. Nhaát laø sau khi trình saé c ñieäp giôùi thieä u va ø troâng thaáy thi haøi cuûa nhieàu t höông gia nöôù c leã vaät leân vua Thoå mieà n Taây , Ngaøi cuõng ñöôïc vò ngoaøi, vì muoá n mau tôùi chôï beøn taù ch rieâ ng moät naøy taän löï c giuùp söù c, laøm cho traêm vieäc ñeà u hoùa mình, neâ n bò boï n cöôùp ñoùn giaät vaø gieát ñi. Chính ra deã daøng. Vôùi nhöõng thuaä n lôïi ñoù , Ngaøi ñöôïc Ngaøi cuõng bò boï n aáy ñoùn laïi vaø ñoøi tieàn maõi loä. bình an maø ñi thaúng vaøo gaàn ñeá n AÁ n Ñoä. Nhöng qua khoûi maáy khoaûng vaéng thì ñeán Töôû ng ñaâu Ngaøi ñaõ phaûi löu laïi maø ñoùng moät xöù Qarashar, chôï buùa xem ra naùo nhieät laém. vai quan troïng ôû trieàu vua Cao-xöông, naøo ngô ø Vieäc buoân baù n ñaõ thònh phaùt maø ngheà troàng troït vua aáy chaúng nôõ eùp tình maø laïi coø n giuùp cho moïi cuõ ng oå n ñònh nhôø coù nuùi non bao phuû phía ngoaøi, vieäc! Thaät laø nhôø loø ng kieân nhaã n, yù chí kieâ n trì coù soâng raïc h nhieàu vaø ñoàng ruoäng meânh moâ ng. vaø taám loøng thaønh tín cuûa Ngaøi, maø bao nhieâu Xöù aáy cuõng chòu aûnh höôûng vaên minh nhaø Phaät, vieäc khoù ñeà u hoùa ra deã, bao nhieâ u vieäc dôû ñeà u myõ thuaät xem ra kheùo leùo, tinh xaûo, voá n laø

goá c hoùa ra hay. töø AÁn Ñoä ñöa vaøo. Trong xöù coù möôøi ngoâi chuøa Ngaøy rôøi Cao-xöông, vua vaø quaà n thaà n cuø ng vôùi hai ngaøn taê ng só, tu theo phaùi Tieå u thöøa Taùt- caùc nhaø taêng vôùi chuùng daân ñeàu ñöa Ngaøi ra baø-ña. Vua laø ngöôøi moä ñaïo troï ng taêng, neâ n khoûi t haøn h. Vua vöøa tieã n chaân vöøa khoù c. Ngaøi nghe tin Ngaøi Huyeàn Trang ñeán thì ñöa caû quaàn höùa khi trôû veà seõ gheù thaêm vaø ôû laïi ba naêm vôùi thaàn ra ngoaøi thaø nh ñeå nghinh tieáp vaø röôùc vaøo, vua. Nhöng roài sau vua baêng haø tröôùc, neâ n qua laïi giuùp cho Ngaøi nhöõ ng vaät caàn duø ng ñeå ñi möôøi laêm naêm Ngaøi trôû veà, khoâng theå ñaùp laïi ñöôø ng. Vua xöù naøy voán khoâng thích vua nöôù c taám loøng xöa cuûa vua. Cao-xöông, vì thöôøng bò aùp böùc vaø laán löôùt, Ngaøi Huyeà n Trang ra khoûi t haøn h vua Cao- nhöng vì ñaïo ñöùc maø vaãn hoan ngheân h vaø uûng xöông, beø n nhaém xöù Yen-ki 1 maø ñi tôùi , traûi qua hoä Ngaøi. Tuy vua troïng ñaõi Ngaøi, nhöng cuõng deø moät hoøn nuùi noåi tieáng laø nhieàu moû baïc . Yen-ki daët ñeå quaân lính theo Ngaøi ôû ngoaøi thaønh. Ngaøi chính laø xöù Qarashar baây giôø , voán laø moät xöù Huyeàn Trang nghæ moät ñeâm ôû ñoù. Ñeá n saùng ra

1 Yen-k'i, hay Yanqi là tên n c ngày x a. Vùng này nay thuc n c Yenchi, cng có tên là Qarashar hay Karashahr, n#m trong khu t$ tr% Sinkiang Uighur.

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

töø taï leân ñöôø ng, thaúng tôùi xöù Khuaát-chi. 1 Ñöôø ng baåm sinh. Ngheà ñaøn haùt coù danh tieáng, nhieà u tuy khoâng bao xa, nhöng phaûi laàn t heo nhieà u taøi töû coù truyeàn qua Trung Quoác nhöõ ng taùc phaåm ñænh nuùi cao, Ngaøi laáy laøm meät nhoï c laém. Ngaøi maø ngöôøi ta raát thích. Ñôøi nhaø Ñöôø ng, vua co ù laïi phaûi coøn ñi ngang moät con soâng to vaø laàn qua ñoùn moät toaùn ca nhi xöù naøy qua ñeå giuùp vui moät truoâ ng roäng môùi ñeá n xöù Khua át-chi. Ñaây laø trong nhöõng luùc leã tieä c ôû t rieà u ñình. Xöù Khuaá t- moät tænh thaø nh lôù n nhaát ôû vuø ng Trung aù. Daâ n cö chi ñöôïc kheùo leùo tinh xaûo, moät phaàn lôùn laø nhô ø giaøu coù vaø phaàn ñoâng ñeàu coù tri thöùc , lanh lôïi . aûnh höôûng ñaïo ñöùc vaø myõ thuaät beâ n AÁ n Ñoä. Va ø Ngheà canh noâ ng raát thònh vôùi luùa gaïo, khoai, bôûi xöù naøy ôû vaøo khoaûng giöõa , cho neâ n mieà n baép. Coâng ngheä cuõ ng phaùt trieå n vôùi nhieàu mo û Vieãn Ñoâ ng hoïc hoûi ñaïo lyù nhaø Phaät cuõng nhô ø vaøng, moû baïc. Phong thoå ôû ñaây ñieà u hoøa vaø taäp ñeán caùc vò taêng só ôû Khuaát -chi truyeàn ra. Nhö tuïc hieàn löông, chaâ n thaät. Noåi baät hôn heát laø veà vaøo khoaûng theá kyû thöù tö, tröôùc ngaøi Huyeàn aâm nhaï c, ngöôøi xöù naøy coù theå vöôït hôn caù c nôi Trang vaøi traêm naêm , coù vò danh taê ng laø Cöu- 1 khaùc , xuaát saéc veà ngheä t huaät thoåi saùo vaø chôi ma-la-thaäp, laø doø ng doõi quyù toä c, sang hoïc ñaïo ñaøn. Myõ thuaät cuõng kheùo leùo coù tieáng, nhö vieä c beân AÁ n Ñoä roài trôû veà xöù vieát saùch, dòch kinh. trang hoaøng cung vua thì khoâng xöù naøo baèng. Baáy giôø nhaèm luùc s öù Trung Hoa sang, Ngaøi Caùc nôi ñeà u nhaän raèng ñeàn ñaøi , cung ñieän vua nhaân dòp aáy theo vaøo nöôùc Trung Hoa vaø dòch Khuaát-chi ñeïp nhö caûn h thaà n tieân. Ngaøi Huyeà n

nhieàu boä kinh. 2 Xöù naøy khoâng xa AÁn Ñoä , coù Trang laø ngöôøi tu, chæ quan saùt tình hình ñaïo nhieàu choã phong caûn h ñaõ gaàn gioáng vôùi que â ñöùc , neâ n khoâng ñeå yù nhieàu ñeá n caùc söï vieäc the á höông ñöù c Phaät Thích Ca. Ngaøi Huyeàn Trang tuïc. Nhöng ñaát nöôùc con ngöôøi xöù naøy quaû thaät laáy laøm haân haïn h maø xem caùc tranh aûn h, hình laø ñeïp laém. Nhaát laø boïn thöông khaùc h vaãn thích töôïng veà nhaø Phaät. Vua laïi laø ngöôøi raát moä ñaïo, xöù Khuaá t-chi vì haøng phuï nöõ ôû ñaây maën maø, yeå u haèng baûo boïc, cung döôõng hôn naêm ngaøn vò sö ôû ñieäu, t rang ñieåm coi töôi taén, dòu daøng laém. caùc chuøa vaø raát kính troïng vò taêng tröôû ng, Trong xöù coù nhieàu daàu thôm, phaá n toát, haøng thöôø ng hoûi yù kieá n luoân . Vua giao thieäp vôùi nöôù c naêm ñeàu coù xuaát khaå u caù c maët haøng naøy . Haøng Trung Hoa, giöõ phaä n beà toâi, thöôø ng ñem leã coáng phuï nöõ ñaõ xinh ñeïp, doài daøo höông phaán , laïi co ù taøi ñaøn haùt, vôùi naêng khieá u aâm nhaïc ña phaàn laø 1 Cu-ma-la-th p (344–413): Kum r jva, d%ch ngh'a là ng Th. 1 2 Khut-chi hay Ku’sha, Kucha, do ti&ng Phn là Kuçi, chính là Ngài Cu-ma-la-th p có d%ch rt nhi!u kinh in sang ch x Dao-t n, quê quán ca Ngài Cu-ma-la-th p, mt danh Hán, trong ó có các b c nhi!u ng i bi&t &n là kinh tng có d%ch thut nhi!u kinh in t ch Phn sang ch Hán. Pháp Hoa và kinh Duy-ma-c t s* thuy&t.

– 50 – – 51 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

noäp haø ng naêm cho hoaø ng ñeá Trung nguyeân . Caùc dung hoøa caû hai phaùi Tieåu thöøa coá cöïu laø Tyø-baø- 1 2 ñôøi vua tröôù c ñeàu thaàn phuï c Trung Hoa. Ñeá n ñôøi sa-luaän boä vaø Taêng-ca-lan-da boä, thieân veà thöï c naøy , vua cuõng coù sai söù qua nhaø Ñöôøng ñeå naïp le ã nghieäm. Coøn phaùi Ñaïi thöøa maø Ngaøi Huyeà n cho hoaø ng ñeá Thaùi Toâng vaø coù laõnh saéc aán cuûa Trang theo hoï c thì laïi thieân veà sieâ u hình. Maë c vua nhaø Ñöôø ng. daàu nhaø sö ñaùng kính nhaát trong xöù laø Moä c-xoa- Vua ñaõ laø ngöôøi troï ng taêng moä Phaät, laïi cuù c-ña 3 coù tröng ra nghóa lyù cuûa nhöõng baû n kinh 4 thaân maät vôùi ngöôøi Trung Hoa, neân nghe Ñöôøng Tyø-baø-sa luaän vaø A-tyø-ñaï t-ma-caâu-xaù luaä n, taêng thænh kinh vöøa ñeán thì vua saün loøng tieáp nhöng Ngaøi Huyeàn Trang ñaùp raèng: ÔÛ nöôù c baàn röôùc vaøo trieà u. Vua ngöï cuø ng baù quan vaø caù c vò taêng vaãn coù hai boå n kinh aáy . Song baàn taêng danh taêng ra ngoaøi thaøn h ñeå thænh Ngaøi. thaáy nghóa lyù coøn caïn heïp neân môùi lìa que â Khi caû ñoaø n vaøo ñeá n trong thaø nh, coù moät vò höông ñeå tu hoïc kinh ñieå n Ñaïi thöøa , nhö boä Du- sö ñem cuù ng döôø ng cho Ngaøi moät soá hoa thôm giaø luaän 5 chaú ng haïn . Lieàn ñoù sö tröôû ng Moäc-xoa- vöøa môùi nôû. Ngaøi nhaä n laáy roài ñem raûy tröôùc cuù c-ña coâng kích hoïc t huyeát Ñaïi thöøa , baûo raèng töôïng Phaät. Ngaøi laàn löôït vieá ng qua caùc ngoâi ñoù laø giaùo lyù môùi maø ngöôøi sau naøy ñöa laãn vaøo chuøa . Trong xöù Khuaát-chi coù chöøng möôøi ngoâi , nhöõng hoï c thuyeát cuûa ñöùc Pha ät. Sö noùi raè ng: Toâi ñeán ñaâ u caù c sö cuõ ng daâng hoa cuù ng döôøng cho töôûng Ngaøi chaúng caàn t u hoïc theo nhöõ ng kinh Ngaøi, roài Ngaøi

ñem cuùng döôø ng tröôùc töôïng ñieån aáy , chaú ng qua chæ laø nhöõng sôû kieá n sai laïc Phaät. thoâi. Ngöôøi ñeä töû chaân chính cuûa Phaät chaúng trì Ñaïo Phaät ôû xöù Khuaá t-chi thuoä c veà Tieå u thöøa . tuïng nhöõng kinh ñieå n aáy . Tuy tröôùc kia ngaøi Cöu-ma-la-thaäp coù theo Ñaïi Tröôùc söï bieä n baùc cuûa Moäc-xoa-cuù c-ña, Ngaøi thöøa , song veà sau khoâng maáy ai theo göông ngaøi. Huyeàn Trang vaãn heát söùc ñieàm nhieân maø ñaùp Ñöù c vua coù t hænh Ngaøi Huyeàn Trang cuø ng döï tieä c laïi. Vì oâng naøy noùi raèng tinh t hoâ ng hai boä luaä n vôùi caùc sö, song Ngaøi töø choái , vì tu só Ñaïi thöøa duøng toaøn chay, coø n caùc vò taêng Tieåu thöøa thì coù 1 duøng tònh nhuï c. 1 Vaø noùi qua phaà n giaùo phaùp, 2 T -bà-sa lu n b : Vaibh ika. Tng-ca-lan-da b : Sautr ntika, hay Kinh lng b . trieát lyù thì hai beân laïi caøng coù nhieà u choã khaù c 3 M c-xoa-cúc-a: Mokshagupta 4 nhau. Hoïc thuyeát cuûa caùc hoïc taêng ôû xöù naøy laø A-tì-t-ma câu-xá lun (R): Abhidharmakoa- stra, gi tt là Câu-xá lun, có 30 quyn, do ngài Th& Thân (Vasubandhu) biên son. V! sau, chính Ngài 1 T%nh nhc: th%t trong sch, tc là th%t ca nh ng con vt mà Huy!n Trang có d%ch b lun này ra ch Hán. 5 mình không c ý gi&t hi, ho+c không phi ng i ta gi&t hi Gi là Du-già s %a lun (Ù ;): yog c rabhmi- ãi mình. stra.

– 52 – – 53 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Tyø-baø-sa vaø Caâu-xaù, neâ n Ngaøi ñeà nghò oâng trình thaùng. Ñeá n khi trôøi quang khí aám, Ngaøi laïi tieáp baøy moät ñoaïn ñaàu cuûa Caâu-xaù luaä n. Ngay khi ñoù , tuïc leâ n ñöôøng. Vua caáp cho Ngaøi nhöõng ngöôøi Ngaøi chæ ra moät loãi lôùn khoâng ñuùng vôùi kinh vaên theo giuùp vieäc , laïc ñaø , ngöïa vaø caùc ñoà vaät duï ng. cuûa oâ ng naøy . Ñoaïn Ngaøi hoûi tieáp oâng ta moät caâu Thaøn h ra moät ñoaø n löõ haøn h nghieâm chænh. Vua khaùc , oâng cuõng khoâng ñaùp ñöôï c. Ngaøi Huyeàn laïi coøn ngöï giaù ñöa Ngaøi ra khoûi thaønh raát xa, Trang laïi trích daãn moät ñoaïn trong Caâu-xaù luaän coù baù quan, caùc vò taêng vaø daân chuùng trong ñeå hoûi . OÂng naøy ngay laäp töùc baùc boû cho la ø thaønh t heo ñöa ñoâ ng ñaûo. khoâ ng coù ñoaïn naøy trong baûn luaän . Khi aáy , co ù ngöôøi chuù cuûa vua laø Tri-nguyeät 1 ñang ôû ñoù, voán laø moät ngöôøi cuõ ng tinh thoâng kinh luaä n. OÂng mang boä luaän naøy ra vaø ñoïc leân ñoaï n trích daã n aáy ñeå minh chöù ng cho Ngaøi Huyeàn Trang. Moä c- xoa-cuùc -ña voâ cuø ng hoå theïn vaø ñoå loãi cho t uoåi gia ø ñaõ laøm oâng laãn loän . Tuy nhieâ n, trong thaâm taâm oâng raát kính neå Ngaøi, vì cho duø Ngaøi chaú ng theo Tieåu t höøa maø coøn t hoâ ng baùc kinh luaän Tieå u thöøa hôn caû ngöôøi nhö oâ ng. Trong nhöõng cuoäc tranh bieä n veà ñaï o lyù, vì loøng nhieät thaøn h ñoâi khi cuõ ng khoâ ng theå traùn h ñöôï c nhöõng söï ñuï ng chaïm gay gaét. Tuy nhieân , Ngaøi vaãn thöøa nhaä n raè ng caùc taê ng só ôû ñaây hoï c roä ng veà giaùo lyù Tieåu thöøa vaø giöõ ñöôï c sinh hoaït tinh khieát theo giôùi haïn h. Ngöôï c laïi, vò danh taêng Moäc-xoa-cuù c-ña tuy bò Ngaøi Huyeàn Trang bieän baùc , song thöïc söï kính phuï c, vaãn giöõ moái caûm tình vaø thöôø ng thaêm vieáng Ngaøi luoân . Vì phaûi chôø cho tuyeát treâ n ñöôø ng tan raõ, Ngaøi Huyeàn

Trang phaûi ôû laïi xöù Khuaá t-chi hai

1 Tri-nguyt: Jñ nachandra

– 54 – – 55 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

raát nguy hieåm vaø ñænh nuùi löôù t leâ n tôùi taä n trôøi xanh. Coù le õ töø luù c khai thieâ n laäp ñòa ñeán nay, Nhöõng daân toä c laï luøng tuyeát cöù bao phuû luoâ n luoân maø laøm cho nuù i cao caøng theâm cao, chaát choàng leân ñaày nhöõ ng khoái tuyeát to lôùn laï thöôøng. Roøng raõ quanh naêm suoá t Ngaøi Huyeàn Trang ra ñi, phaûi q ua moät con thaùng, duø haï duø ñoâng, cuõng khoâ ng bao giôø tuyeát soâng roäng, nhöng ñöôøng saù khoâ ng laáy gì laøm tan raõ. Meâ nh moâng töù phía, xa ñeán taä n chaân trôøi khoù laém. Caû vuø ng naøy thuoä c veà ngöôøi Thoå mieà n cuõ ng chæ laø tuyeát laã n vôùi maây . Caøng xem kyõ caøng Taây kieåm soaùt, thöôøng coù tuaàn tra canh phoøng thaáy tuyeá t traéng phau. Choã cao choã thaáp khoâng luoân luoân . Nhöng bôûi ñöôø ng quaù daøi , nhieà u chöø ng, laøm cho ngöôøi ñi phaûi ñi leâ n ñi xuoá ng, khoaûng vaéng, neâ n vieä c tuaà n phoøng daàu kyõ löôõ ng, laïi phaûi ñi quanh ñi voø ng, raá t laáy laøm khoå. Laïi quaân gian aùc cuõng deã hoaønh haø nh. Chuùng hay theâm moät noãi , gioù maïnh nhö baõo taùp , ñöa ñeá n ñoùn ngöôøi giaät cuûa , keùo nhau ñi caû ñoaøn raát neùm vaøo maët nhöõ ng khoái tuyeá t nhö caû taûng ña ù ñoâng, coù ñuû khí gôùi, cung teâ n. Ngaøi ñi ñöôïc hai bay. Duø laø giaøy laø vôù, vôùi aùo truøm baèng loâng ngaøy , gaëp moät boïn cöôùp ñeá n hai ngaøn ngöôøi naêm baûy chieác, cuõ ng khoâng khoûi phaûi laï nh run Thoå . Chuùng môùi vöøa thaâu ñoaït tieà n cuûa vaø vaät leân ñöôïc . Cho ñeá n muoá n aên , muoá n nguû , cuõng duïng cuûa moät toáp boä haøn h. Song vì phaân chia chaúng kieám ra ñöôïc choã naøo . Thoâi thì cöù naáu ño à khoâ ng ñoàng maø chuù ng xung ñoät, ñaù nh ñaäp nhau treân khoâng maø aên vaø traûi chie áu treân tuyeá t ma ø roài giaûi taù n. Vieäc cöôùp boù c ôû giöõa nôi ñoà ng vaéng, nghæ. treân ñöôø ng löõ haøn h... voán laø nhöõ ng taán tuoàng töï Trong chuyeá n qua nuùi Thieâ n sôn aáy , Ngaøi coå chí kim thöôø ng dieãn ra treân nhöõ ng caùn h ñoàng phaûi maát ñeán möôøi boá n ngöôøi trong ñoaøn , cheát roä ng, nhöõ ng vuøng nuùi cao ôû A Ù Chaâu naøy ... vì giaù reùt. C höa keå soá ngöïa , boø trong ñoaøn laê n ra Ra khoûi mieà n ñoàng baèng, baây giôø daàn daàn cheát cuõng nhieà u. leân vuø ng nuùi cao, hai beân trieàn phuû ñaày nhöõng Qua khoûi trieàn nuùi phía Baéc, Ngaøi ñi doïc tuyeát. Ngaøi caøng ñi caøng leân cao, ñöôøng nuùi raát theo ven moät con soâng, chaú ng bao laâu ñeán moät deã gheâ sôï. Ngaøi Huyeà n Trang coù ghi laïi maáy caùi bieån hoà. Nöôù c trong hoà naøy aám aùp quanh doøng naøy , coù theå cho ta bieát ñöôïc nhöõng caûm naêm, khoâng bao giôø ñoâng laïi nhö caù c nôi. Bieå n giaùc cuûa Ngaøi khi aáy : hoà naøy goïi laø Thanh Haûi, chu vi chöøng hôn moät Ñeán ñaâ y, troâ ng ra toaøn laø moä t daõy nuùi baè ng tuyeát ôû veà phía Baéc nuùi Baïc h-meã-nhó. Choã naøy

– 56 – – 57 –

ngaøn lyù. 1 Theo chieà u Ñoâ ng Taây laïi coù phaà n roä ng Hou, gaëp Ngaøi Huyeàn Trang thì vua laáy laøm hôn chieà u Nam Baéc. Boán phía ñeàu coù nuùi non kính troï ng laém. bao phuû vaø raát nhieàu soâng suoái ñoå ra hoà naøy . Söû nhaø Ñöôø ng cuõng coù cheùp raè ng Tong-Che- Xem nöôùc coù maøu xanh vaø ñen, coøn neám thì vò Hou laø moät vò vua oai duõng. Tuy laøm chuùa moät maën vaø chaùt. Khi thì soùng chaïy ñuøa thaøn h daân toäc du muï c maø giang san roäng raõi meân h nhöõng cuïm raát daøi, khi laïi troài suïp coi raát gheâ moâng, cô nghieäp huø ng maïnh laém . Nôi bieân thuøy , sôï. Nöôù c choã naøy noùng vaø doï c theo b ôø thì aám aùp. moät phía môû ra giaùp vôùi Ba-tö, moät phía lan Vì vaäy neâ n ñeá n muøa ñoâng, nhöõng oâng hoaø ng Tho å roä ng ñeán taän Trung Hoa, thaøn h moät vò ñaïi ñe á thöôø ng ñeá n nôi ñaây traùnh laïnh. Ngaøi ñi voøng leâ n thoáng nhieáp nhieàu nöôùc. Vua laø moät ngöôøi chinh phía Baéc. Ñeán gaàn thaøn h Souei-ye2 thì gaëp vua chieá n nhanh nheï n, can ñaûm, binh phaùp thoâng nöôùc Thoå mieàn Taây ñang ngöï ñi saên. thaïo. Vua bieát t höøa luù c nhöõng nöôùc lôùn ñang Baáy giôø laø ñaàu naêm 630. Luùc ñoù nöôù c naøy tranh giaøn h nhau döõ doäi, maø chieám ñoaït vaø ñuoåi ñang cöôøng thònh ñeá n cöïc ñieåm, öa thích vieä c xua nhöõng nöôù c nhoû laøm cho cô nghieäp caøng môû binh ñao. Trong khoaû ng ngoaøi moät traêm naêm, tö ø roä ng theâm, chaïy daøi xuoáng taän xöù Caøn-ñaø-la. 1 ñaàu theá kyû thöù saùu ñeán theá kyû thöù baûy , hoï haêng Moãi nôi vua ñeàu coù ñaët ngöôøi trong doøng hoï say tung hoaønh ôû giöõa coõi A Ù Chaâu , toùm thaâ u mình traán thuû vaø ngaên ngöøa vieäc binh tình ô û nhöõng nöôù c nhoû ôû gaàn vaø keát tình lieâ n bang vôùi beân ngoaøi. Baáy giôø, vua nghieãm nhieâ n laø moät vò maáy nöôù c maïn h nhö Ba-tö 3 vaø Byzance. Daân cö ñaïi ñeá cöôøng t hònh, chung quanh laø caùc nöôùc chö xöù naøy thôøi aáy soáng tuï taäp t haøn h nhieà u boä laïc , haàu giöõ leã beà toâi vaø daâng noäp coáng phaåm. Vôùi öa thích vieäc gaây goã, t ranh chieán , cho neâ n thöøa maáy nöôùc yeáu, vua tha hoà laán hieáp vaø boùc loät, khi theá maïnh, hoï beøn keùo ñi ñaù nh vaø cöôùp giaät nhöng vôùi nhöõng nöôùc maïn h thì vua laïi bieát ñaùt ñai, tieàn baïc cuûa nhöõ ng daân quanh vuø ng. caùch xöû trí raát kheùo leùo . Nhö ñoái vôùi Trung Nhöng hoï cuõ ng bieát sôï quaû baùo toäi phöôù c, neâ n nguyeân, ñôøi nhaø Ñöôøng, vua giao thieäp thaâ n maät laïi troïng ñaïo ñöùc nhaø Phaät laém. Vaøo naêm 580, laém. Vaøo naêm 620, nhaèm ñôøi Ñöôøng Cao Toå, vua vua xöù naøy tu t heo Phaät giaùo vaø hoïc ñaïo vôùi moät Thoå coù phaùi söù qua Trung Hoa, hoûi cöôùi moät vò vò cao taêng. Keá ñeá n ñôøi vua naøy laø Tong-Che- coâ ng chuùa , vaø ñeá n naêm 627, nhaân Ñöôø ng Thaùi Toâng leâ n ngoâi, vua aáy ñi leã cho hoaø ng ñeá Trung 1 Quoá c moät sôïi daây ngoï c ñaùi nhaä n caû muoân haït Mt lý ca ng i Trung Hoa b#ng 576 mét. Ta th ng d%ch là d+m. 2 Ngày nay là x Tokmak. 3 1 Ba-t (Perse) Càn-à-la: Gandh ra

– 58 – – 59 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

thuûy xoaøn vôùi naêm ngaøn con ngöïa . Luùc aáy , vua Huyeàn Trang ñeán ñoù laø ñaõ leân ñeán cöïc ñieåm roài. Thaùi Toâ ng phaûi lo deïp giaëc Moâng-coå, ñònh neâ n Nhöng laø moät daân toäc coát troï ng vieäc leân hoøa hieäp vôùi nöôùc xa maø ñaùnh nhöõ ng nöôùc gaàn . ngöïa caàm thöông, ngoaøi ra khoâ ng bieát gì nöõa . Vì vaäy raát saün loøng giao thieäp. Tuy vua Thaùi Vaên hoïc , khoa hoï c, luaâ n lyù, ñaïo nghóa hoï ñeàu Toâng khoâng gaõ coâng chuùa , nhöng cuõng giöõ tình khoâ ng raøn h. Binh ñoäi tuy maïn h maø phong tuï c laân bang raát ñaäm ñaø vaø coi vua nöôùc Thoå mieà n vaãn daõ man. Daàu cho hoï baïo phaùt thì laïi baïo Taây nhö moät ngöôøi baïn trung thaøn h vaäy . taøn. Moät phen suy taøn, hoï seõ ngaõ raát ñau, naø o co ù Ngaøi Huyeà n Trang coù nhaän xeùt veà binh phaùp chuùt tinh thaà n gì ñeå gìn giöõ laïi. Maáy naêm veà cuûa hoï nhö theá naøy : sau, hoï bò binh töôùng nhaø Ñöôøng ñaùnh phaù raát Quaân maõ cuûa hoï ñoâ ng ñaûo voâ cuø ng. Vò chuùa nguy. Vua Thaùi Toâng thaâ u laïi cho Trung Hoa thöôï ng xem raát oai nghi, mình maëc aùo gaám moät phaàn ñaát roä ng döôùi q uyeàn hoï . Roài chaú ng bao xanh, ñaàu k hoâ ng ñoäi maõo, thaû toùc thoø ng xuoá ng, laâu sau, hoï tan raõ heát. nhöng choã traù n coù nòt baèng luïa vaø giaét moái rôù t Tuy hoï khoâng coù phong tuïc vöõng vaøng, xuoáng ve à phía sau. Chung quanh laø hai traêm vò nhöng cuõ ng moä ñaïo laém. Maáy naêm tröôùc, nha ø quan voõ , maëc toaø n aùo ñeïp trang trí baèng loâng vua coù röôùc moät vò cao taêng teâ n laø Prabh chim vaø caû thaûy ñeàu ñeå toùc daøi . Coøn bao nhieâu Karamita. Vua laáy laøm thích yù vaø kính troïng binh töôù ng ñeàu laø nhöõng ngöôøi thoâng thaïo vieä c laém. Moãi khi coù vieä c quan heä ñeà u ñeán hoûi y ù cöôõi ngöïa caàm thöông, maëc aùo loâng, nai nòt haú n kieán . Vò cao taêng aáy vaø möôøi nhaø ñaïi ñöù c ôû daïy hoøi , coù ñuû khí giôù i, cung teâ n. Quaân binh ñaày ñaïo cho vua Thoå vaø baù quan, cho ñeá n naêm 626 ñaëc, soá k hoâ ng tính xieát , saép thaøn h haøng nguõ thì sang truyeàn ñaïo beân Trung Hoa. Caùc vò aáy ñi troâ ng ñeá n muùt taàm maét. ñöôï c boán naêm, ngaøi Huyeàn Trang môùi laïi. Vua Ngaøi taû veà binh töôùng vaø vua chuùa cuûa hoï, roõ troïng ñaõi Ngaøi vaø vaãn coøn nhaéc nhôû ñeá n ñöù c raøng laø moät daân toäc daõ man, baïo ngöôïc, chöa coù haïnh cuûa vò cao taêng kia. neà neát t huaàn , chæ gioûi t rong vieä c chieá n chinh Vua gaëp Ngaøi ñang luùc ñi saên, khi maõn cuoäc thoâi. Hoï chuyeân veà söï chieám ñoaït, cho neân muoá n saên beøn thænh Ngaøi veà thaø nh Tokmak. Vua ngöï chieám laáy nöôù c naøo t hì lieàn ñoä ng binh. Hoï cö ù trong moät leàu traïi 1 to lôùn lôïp baèng næ toát, coù keát xaâm laán vaø ñaùnh phaù maõi, neân chaú ng bao laâu tuïi treo boâng baèng vaøng. Caùc quan ngoài hai haøng maø cô nghieäp hoï roä ng raõi, phuù cöôø ng, trôû thaøn h treân chieáu , maëc toaøn ñoà chieá n traä n. Phía sau coù moät nöôù c coù theá löï c nhaát nhì ôû AÙ chaâu . Binh 1 phaùp cuûa hoï cuõ ng tieán boä maõi, vaøo luù c ngaøi Vì dân tc này sng theo li du mc nên h không xây d$ng nhà ca kiên c mà sng trong nh ng l!u tri d/ di chuyn.

– 60 – – 61 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

binh töôù ng hoä veä ñöùng haà u. Tuy laø chuùa cuûa moät laém, cho ñeá n muøa ñoâng trôøi cuõng noùng nhö muøa daân toäc du muïc , nhöng xem ra cuõ ng oai nghi laãm haï. Neáu Ngaøi ñi, chöa qua ñeán ñoù , toâi e maët maøy lieät laém. Ngaøi seõ chaùy naùm heát ñi. Daân ôû xöù ñoù ñen ñuûi , Vua vôùi trieàu thaàn ñöông luù c ngoài treân caùc phaàn ñoâng keùo ñi traàn truoàng coi ra thoâ tuïc laém. nöôùc chö haàu , bôø coõi xa ñeán tít muø, ñeà u laáy laøm Ngaøi ñeá n ñoù maø laøm gì, chaúng ñaùng coâng ñaâu . khoaùi chí, cuø ng nhau baøy chuyeä n vui möø ng, heát Ngaøi Huyeàn Trang ñaùp raèng: Beä haï thöông ñi saên baén thì ñeán nhöõ ng tieäc röôïu eâ heà . Trong maø phaùn nhö vaäy , song baàn taêng ñaõ nhaát ñònh khi aên thòt ngon uoá ng röôïu noàng, laïi coù aâm nhaï c ñi tìm ñaïo lyù, vieáng daáu tích cuõ vaø laàn t heo goùt troãi leâ n laøm cho ngöôøi ta caøng deã beà meâ meät. chaân Phaät toå ngaøy xöa. Vua khieán quaân doïn côm chay ñaõi Ngaøi, ñoà Vua khoâ ng eùp ñöôïc , ñaøn h phaûi nghe t heo. aên kheù o naáu , vôùi baùnh traùi raát nhieàu . Moät beâ n Beøn khieán quan vieát saéc ñieäp giôùi thieä u maø giao laø vua ngoài aên yeán vôùi caù c söù giaû ngoaïi quoác va ø cho Ngaøi. Ñeá n caùc nöôùc chö haà u, Ngaøi cöù trình ñaàu muï c caù c ñoaø n, moät beâ n laø Ngaøi duøng ño à ra, maáy oâng hoaøng seõ troï ng ñaõi laém. Vaø vua co ù 1 chay. Vua raát quan taâm ñeán Ngaøi. Khi maõn tieäc, phaùi söù ñöa Ngaøi ñi ñeá n taän xöù Ca-bì-sa. Ngaøi vua thænh Ngaøi giaûng ñaïo. Baáy giôø giöõa caùc sö ù nhôø loøng quaûng ñaïi vaø söùc hoä trôï cuûa baäc ñaïi ñeá giaû, ñaàu muïc , caùc vò vöông töû, giöõa trieàu ñình aáy neân ñeán ñaâ u cuõ ng ñöôï c deã daø ng. nöôùc Thoå mieàn Taây , tröôù c maët vua Tong-che- Nhöng Ngaøi ñi roài, ngay trong naêm aáy vua bò hou, Ngaøi thuyeát giaûng nhöõng lyù coát yeáu cuûa ñaïo aùm saùt cheát . Vua vöøa cheát thì möôøi boä laïc ñeà u Phaät. Ngaøi giaûng veà giaùo lyù t öø bi ñoái vôùi moïi giaûi taùn, binh lính tan raõ heát. Chaúng bao laâu , sinh vaät, giaûng veà nhöõ ng phöông phaùp ñeå thoaùt coâ ng nghieäp ñoà soä kia tan taønh nhö maáy daõy khoûi söï ngu si vaø giaûi thoaùt hoaø n toaøn. Ngaøi ñeàn ñaøi gaëp khi long trôøi lôû ñaát. Moät phen tan thuyeát phaùp xong, vua quyø xuoáng ñaát vaø laáy laøm raõ, hoï khoâng coø n ñeå laïi daá u veát gì treân hoaø n caà u hoan hyû maø thöa raèng mình raát thaøn h taâm ma ø naøy nöõa ... thoï giaùo. Ngaøi Huyeàn Trang nhaém höôùng Taây ñi tôùi. Baáy giôø ñaõ nhaän ra Ngaøi laø laø moät baäc danh Qua khoûi moät hoø n nuùi lôù n, Ngaøi ñeán moät choã raát sö, vua raát kính troï ng. Vaø laïi cuõng nhö vua Cao- laï, coù chín con soâ ng giaùp laïi thaønh ra moät moái . xöông, muoá n caàm Ngaøi ôû laïi trieàu maø phong Vuøng ñaát naøy vuoâ ng vöùc chöøng hai t raêm daëm. quyeàn töôù c. Vua muoá n laøm cho Ngaøi ngaõ loøng Phía nam laø nhöõng ñænh nuùi t uyeát, ba phía coø n neâ n phaù n raè ng: Baïc h Ñaïi Ñöùc , Ngaøi khoâng neâ n qua Thieâ n Truùc. Ñoù laø moät xöù noù ng nöï c khoù chòu 1 Ca-bì-sa: Kapisa

– 62 – – 63 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

laïi ñeàu giaùp vôùi ñoàng baèng. Choã naøy coù ñuû nöôù c haõn. Ñaây laø moät xöù coå, vì luùc Ngaøi Huyeàn Trang neâ n ñaát ñai phì nhieâu töôi toát, caây traùi boâ ng

la ù gheù, nhaä n t haáy daân ôû ñaây ñaõ coù neàn vaên minh sum sueâ. Qua cuoái muøa xuaân , hoa ruï ng ñaày treân töø tröôù c khoaû ng ngaøn naêm roài. ñaát nhö nhöõ ng böùc tranh t heâ u. Ngöôøi ta cuõng goïi Söû nhaø Ñöôø ng coøn cheùp raèng: ... Ngöôøi xöù choã naøy laø Bing-yul, coù nghóa laø Moät ngaøn doøng Taùt-maõ-nhó-haõn gioûi veà t höông maõi, troïng vieä c suoái , vì nôi ñaây keân h raïc h vaø ao hoà raát nhieàu . sanh lôïi . Trong moãi nhaø, con caùi ñöôï c hai möôi Vuøng naøy khí haäu maùt meû , neâ n vua nöôùc Tho å tuoåi thì cha meï cho ñi laøm aên xa. Vaø tìm ñöôïc mieàn Taây thöôøng ñeá n ñeå traùnh noùng vaøo muøa choã naøo laøm coù tieàn baïc t hì hoï ñeá n ôû ñoù ... haï. Laïi khaép nôi ñeàu coù nhieàu nai, moãi con ñeà u Luùc Ngaøi Huyeà n Trang ñeá n, tình hình coù ñeo luï c laïc , khi chaïy phaùt ra aâm thanh nghe thöông maõi trong xöù cuõng thònh haøn h, ñòa the á loaûng xoaûng. Nai quen vôùi ngöôøi, cöù chaïy chôi raát toát, vì thöông khaù ch Trung Hoa muoán q ua xöù choã naøy ñeán choã kia, khoâ ng sôï chuùt naøo . Vua ô û Y-lan hay laø thöông khaùc h xöù Y-lan muoá n qua ñaây öa nai laém, thích nuoâi ñeå coi chôi vaø coù ra Trung Hoa, ñeà u phaûi gheù laïi ñoù . Trong xöù naøy co ù leän h khoâ ng cho ai gieát haïi. Ai traùi leän h thì bò xö û nhöõng phaåm vaät toát ít nôi saùnh baèng vaø quyù giaù traûm. Nhôø vaäy , neân nai trong vuø ng ñöôï c thong laém. Ñaát ñai coù ñuû thöù caây traùi ñaét tieàn neâ n thu dong, tha hoà aên chôi khoâng bò gieát haïi. lôïi cao. Ngaøi qua khoûi soâ ng Talas, ñeán moät thaø nh Ngöôøi trong xöù t höôøng hay giao thieäp vôùi phoá cuøng teâ n vôùi con soâ ng naøy . Roài Ngaøi theo nöôùc Ba-tö. Phong tuïc vaø chöõ ng hóa gioáng beân aáy höôùng Taây maø ñi ñeán moät xöù coù danh tieá ng goïi nhieàu phaàn . Veà toân giaùo thì hoï tin thôø thaàn löûa . laø Taùt-maõ-nhó-haõn . 1 Ngaøi phaûi baêng qua moät sa Taùt-maõ-nhó-haõn ñaõ maáy laàn bò xaâm löôï c, nhöng maïc meân h moâng, caùt maøu ñoû oái. Sa maïc naøy cuõ ng giaønh laïi ñöôïc chuû quyeà n. Luùc Ngaøi Huyeà n thaät ñaùng gheâ sôï, khoâng nöôùc, khoâng caây coû , Trang ñeán , tuy nöôù c aáy ñöôïc töï trò maø vua phaûi muùt taàm maét chæ toaøn laø caùt vôùi caùt, khoâng the å naïp leã coá ng cho vua Thoå mieàn Taây . Tuy nhieân , öôù c ñoä ñöôï c ñöôøng coø n bao xa. Ngaøi phaûi troâng tình theá khoâ ng coù gì caê ng thaúng, vì hai beân coø n veà höôùng xa, theo maáy ñænh nuùi , cuøng döïa vaøo coù quan heä hoï haø ng. daêm ba boä haøi coát cuûa boä haønh cheát khaùt ñeå laàn Tuy vaäy , hoï cuõng coù loøng sôï nhöõ ng nöôùc ñöôø ng maø ñi. Vöôït qua ñeán chöø ng 250 caây soá , maïnh, neâ n vaøo naêm 631, 1 nhaø vua coù sai söù sang môùi ñeán moät con soâng gaàn thaønh Taùt-maõ-nhó- Trung Hoa xin nhaän mình laøm moät nöôù c chòu söï

1 1 Tát-mã-nh-hãn: Samarqand Tc là sau khi Ngài Huy!n Trang i ri.

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

baûo hoä . Vua Thaùi Toâng thaáy xöù Taùt-maõ-nhó-haõ n Vua lieàn tieáp trôï cho chuyeán ñi cuûa Ngaøi. raát xa xoâi, caù ch trôû bôûi nhieàu ñoàng caùt nguy Trong luùc ñoù , daâ n chuùng ôû ñaây vì gheùt keû khaù c hieåm neân khoâng muoá n. Vua phaù n raè ng: Traãm ñaïo, laïi ñeá n phaù vaø ñoát nhaø troï cuûa Ngaøi. Nhöng khoâ

ng muoán tham danh voïng maø laøm haïi daân. vua baét ñöôi c vaø tröøng phaït naëng neà. Nhôø co ù Neáu traãm nhaän baûo hoä nöôù c aáy , thì phaûi ñöa Ngaøi xin giuøm, hoï môùi ñöôïc giaûm toäi. binh ñeá n ñoù ñeå ngaên ngöøa khi giaëc giaõ. Toäi Nöôù c Taùt-maõ-nhó-haõn phoà n thònh veà vaät nghieäp cho q uaân lính phaûi traûi qua caû muoâ n daëm chaát, nhöng veà tinh thaàn , tín ngöôõng thì loâi ñöôø ng, traãm ñaâu coù nôõ. thoâi. Khi theo ñaïo naøy , luùc theo ñaï o noï, tuøy t heo Vua Thaùi Toâng tuy khoâng muoá n giuùp söù c maø nöôùc maï nh ôû gaàn . Chính nhôø coù Ngaøi Huyeà n cuõ ng vui loøng giao thieäp vôùi nöôù c Taùt-maõ-nhó- Trang laïi, vua vaø ñình thaàn vöøa phuï c taøi thuyeát haõn, thöôø ng phaùi söù ñeán ñoù vaø cho thöông khaùc h giaûng cuûa Ngaøi, vöøa kieâng oai nhaø Ñöôøng, neâ n hai nöôùc giao thoâ ng qua laïi vôùi nhau. nhieàu ngöôøi ñaõ xin Ngaøi truyeàn giôùi ñeå laøm ñeä Ngaøi Huyeà n Trang vaøo t haønh Taùt-maõ- nhó- töû Phaät. Ngaøi beø n môøi baù taùn h laïi, laäp hoäi trang haõn, döôø ng nhö ñeán moät theá giôùi khaù c roài . Ngaøi nghieâm vaø ban haønh nhöõng ñieàu öôù c laäp giaùo nghó raè ng, choã naøy ngaøy xöa coù leõ laø moät nôi hoäi taêng giaø, suøng tu nhöõng chuøa xöa ñaõ hö danh tieáng veà ñaïo Phaät vôùi nhieà u ngoâi chuøa lôùn , hoû ng, vaø chaán chænh neà n Phaät giaùo t rong nöôùc . nhöng bò aûnh höôû ng cuûa nöôù c Ba-tö neân ngöôøi Sau khi Ngaøi ñi, nöôù c Taùt-maõ-nhó-ha õn gaày döïng trong xöù ñeàu boû pheá Phaät giaùo. Bôûi t heo toân giaùo laïi ñaïo Phaät. Vua ra leän h kieán laäp chuøa chieàn va ø nöôùc Ba-tö, neâ n töø vua cho ñeán daân chuù ng ñeàu tìm ñoùn caù c baäc cao taêng. khoâ ng coøn tin ñaïo Phaät, chæ troï ng thôø Thaàn löûa . Nhöõ ng ñieàu Ngaøi laøm ñöôïc thaät laø raát thanh Khi Ngaøi ñeán, vua tieáp röôùc coù leã pheùp maø t rong cao, chính ñaùng. Chaú ng nhöõng Ngaøi chòu caù c loøng coù söï khinh baïc . Nhöng qua ngaøy keá, sau ñieàu khoå nhoïc t rong vieäc ñi ñöôø ng, giöõ theo ñaïo khi nghe Ngaøi thuyeát phaùp giöõa trieàu ñình thì haïnh cuûa ngöôøi tu, maø Ngaøi laïi coøn giaûi thoaùt, vua laáy laøm kính phuï c laém. cöù u vôùt ñöôi c cho nhöõng ngöôøi meâ laàm nöõa . Vua troïng Ngaøi, moät phaàn laø do taøi ñöùc, ma ø Ñi ñeá n nhieàu nôi, nhôø laø daâ n Trung Hoa neân moät phaàn coù leõ cuõ ng laø muoán laøm vui loø ng moät Ngaøi ñöôïc ngöôøi ta troïng ñaõi. Nhöng laïi nhô ø nhaø cao taêng cuûa ÑöôøngThaùi Toâng. Bôûi vì vua Ngaøi coù taøi bieä n luaä n, coù chí khí cao thöôï ng maø ñang coù yù muoá n nhôø nöôùc Trung Hoa laøm cho ã ngöôøi ta caø ng kính phuïc nöôùc Trung Hoa. Nhö co ù döïa cho khoûi nöôùc Ba-tö vaø nöôùc Thoå mieà n Taây nhieàu xöù coøn ngaàn ngaïi chöa chòu giao thieäp vôùi aùp böùc . nhaø Ñöôø ng, nhöng sau khi coù Ngaøi gheù qua thì

– 66 – – 67 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

hoï nhaát ñònh phaùi söù qua Tröôøng An ñeå ra maét ñeàu chæ coù phaàn vaên minh vaät chaát, coø n veà toâ n vua Thaùi Toâng. giaùo thì haàu heát laø sô saøi laém. Phaàn nhieàu la ø Ngaøi töø giaõ thaøn h Taùt-maõ-nhó-ha õn, beøn ñi nhöõng daân toäc baïo ngöôïc nöông theo thôøi the á thaúng theo höôùng Nam, ñeá n moät hoø n nuùi cuõng la ø maø döïng neâ n cô nghieäp, chöù khoâng phaûi nhöõng nhaùn h cuûa

daõy Baïch-meã- nhó. Ñöôøng nuùi raát baäc tri thöùc anh huøng. Hoï môùi vöøa taïo laäp ñaát hieåm nguy, ñaày nhöõng hoá saâu thaêm thaúm . Tuy la ø nöôùc , coù maáy khi ñaõ nghó ñeán phaàn ñaïo ñöùc nuùi maø khoâ ng coù coû caây , maïc h nöôùc. Ñi ñöôïc ba ñaâu... traêm daëm thì ñeán giöõa nuùi. Choã naøy ngöôøi ta goïi Ñeán ñaây thì Ngaøi saép gaëp ñöôïc nhöõng baäc laø Thieát moân q uan, nghóa laø cöûa saé t, vì hai daõy cao taêng ñeå maø luaän ñaïo, saép thaáy ñöôïc nhöõng nuùi chaïy daøi song song nhau, ôû giöõa thaø nh moät daáu tích cuûa Phaät toå ngaøy xöa, laïi saép ñöôï c ñöôø ng truoâ ng chaät heïp, ñaày nhöõ ng hoá, coø n hai vieáng nhieà u ngoâi chuøa coå xöa danh tieáng. Nhöng beân laø ñaù chaát choà ng cao ñeán maây xanh, maø ña ù tröôù c khi nhaän höôûng ñöôïc nhöõng gì maø töø luù c thì ñen sì nhö saét. Thaät ra thì trong nuùi ñaù naøy böôùc chaân ra ñi Ngaøi ñaõ töø ng mong moûi , chöøng cuõ ng coù nhieàu moû saét. Ñi heát ñöôø ng, gaëp moät caùi nhö Ngaøi coø n phaûi chòu ñöï ng nhöõ ng thöû thaùc h cöûa saét thaät, coù hai caù nh lôù n, treân cöûa coù t reo nhieàu phen gay caán nöõa . Baáy giôø thì cöûa töø bi luïc laïc baèng saét. Choã naøy khoù ñi laém, ngöôøi ta môùi môû ra t roï n veï n cho ngöôøi roä ng ñöôøng b öôù c caám nhaët vaø giöõ gìn raát kyõ. Ñaây laø bieâ n thuøy tôùi, tha hoà tieáp laáy phaà n ñaïo ñöùc t hanh cao. phía nam cuûa ngöôøi Thoå mieàn Taây . Hoï canh giöõ vaø thu thueá trong vuøng cuõ ng nhö nhöõ ng khaùc h buoân ra vaøo AÁn Ñoä. Khi qua khoûi Thieát moân quan, ngoaû nh laïi phía sau laø Trung A Ù, coøn phía tröôù c laø coõi AÁ n ño ä maø Ngaøi ñaõ thaáy loá daï ng roài. Bao nhieâu nhoï c nhaèn tuy ñaõ traûi qua, nhöng gaàn ñeán xöù Phaät coø n phaûi chòu laém ñieàu cöïc khoå boäi phaà n hôn nöõa . Töø Tröôø ng An qua ñeán cöûa saét, Ngaøi chæ khaûo cöù u veà non nöôùc vaø phong tuïc cuûa ngöôøi , maét thaáy tai nghe laém vieäc laï hôn ôû queâ nhaø . Nhöng veà phaàn ñaïo phaùp, Ngaøi chöa nghieân cöù u ñöôï c bao nhieâu . Nhöõ ng xöù Ngaøi ñaõ traûi qua roài

– 68 – – 69 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Hung noâ cai trò xöù naøy ñöôïc hôn moät traêm naêm. Ngöôøi trong nöôùc döôùi q uyeàn aùp cheá cuûa hoï, laáy Gaà n ñeá n Taâ y phöông laøm thoáng khoå. Qua ñeá n naêm 566, hai nöôùc Ba- tö vaø Thoå mieà n Taây hieäp nhau laïi vaø ñuoåi ñöôï c Qua khoûi Thieát moâ n quan, Ngaøi cöù thaú ng boïn Hung noâ . Hai beân ñieà u ñình nhau, nöôù c Ba- ñöôø ng ñi tôùi , chaúng bao laâu thì vaøo moät nöôù c teâ n tö giöõ quyeà n cai trò xöù Baé c-tri-an. laø Baéc-tri-an. 1 Ñaây laø moät nöôù c coù danh tieá ng töø Chaúng bao laâu, thöøa khi nöôùc Ba-tö coù naïn ñôøi thöôï ng coå , tröôù c tieà n söû ñaõ traûi qua bao laàn chinh chieá n vôùi moät nöôùc khaùc , ngöôøi Thoå mieà n thaønh baïi roài. Nöôù c Baéc-tri-an tröôù c thuoä c veà Hy Taây beøn ñoaït laïi xöù Baéc-tri-an veà mình. Vaøo luù c Laïp, töø laâu vaãn theo ñaïo Phaät, coù nhöõng ngoâi Ngaøi Huyeàn Trang gheù laïi, xöù Baéc-tri-an thuoä c chuøa lôùn vaø kinh saùc h ñaày ñuû. Daân cö phoà n quyeàn ngöôøi Thoå mieà n Taây . Coù moät oâ ng hoaøng thònh, chôn chaát hieàn laøn h. Nhöng ruûi thay moät Thoå cai trò xöù naøy . Ngaøi vaøo thaúng kinh ñoâ , mình naèm ôû giöõa , chung quanh laø nhieàu daân toä c

vieáng vò naøy , chính laø thaùi töû con vua nöôù c Tho å daõ man, ñoäc aùc, thöôø ng hay thöøa dòp maø keù o ñeá n mieàn Taây vaø reå vua Cao-xöông. Ngaøi vaøo thaêm ñaùnh phaù vaø cöôùp giaät. Nhaát laø boïn Hung noâ vieáng vaø nhaâ n tieän ñem tin beâ n nhaø cha vaø cha beân Moâng coå ñaù ng gheâ tôûm hôn heát . Daân toä c vôï cuûa vua. Vua tieáp ñaõi Ngaøi troïng haäu laém. naøy khoâng ñònh cö moät choã ñeå laøm aên , ma ø Chaúng nhöõ ng vì coù cha ruoät vaø cha vôï gôûi gaém, quanh naêm chæ lo luyeä n taäp vieäc cöôõi ngöïa , baén maø coøn bôûi vua laø ngöôøi raát moä ñaïo nöõa . Vua vì cung cho thoâng thaïo, roài tìm nhöõ ng nöôù c giaøu coù loøng kính troï ng, ñaõ toan ñöa Ngaøi qua tôùi AÁ n maø keùo tôùi cöôùp giaät, vô veùt. Chính ngay nhö Ñoä. Nhöng vöøa luùc aáy laïi xaûy ra moät cuoäc thay Trung Hoa to lôùn kia cuõ ng khoâ ng traùn h khoûi tay baäc ñoåi ngoâi laøm cho Ngaøi phaûi leân ñöôøng moät boïn hoï. mình vôùi ít quaâ n haà u. Vaøo naêm 425, giaëc Hung noâ keùo vaøo xöù Baéc- Nguyeân vaøo luùc aáy , vôï cuûa söù quaân laø coâ ng tri-an, cöôùp phaù khaép nôi. Chaú ng nhöõ ng chuùng chuùa nöôù c Cao-xöông cheát ñi. Vua laäp moät co â cöôùp boù c nhöõng nôi laém tieàn nhieàu cuûa , ma ø khaùc leâ n laøm chaù nh haä u. Nhöng coâ naøy coù tö chuùng laïi coøn phaù hoaïi nhöõng daáu tích myõ thuaät tình vôùi moät hoaøng töû con vôï tröôù c cuûa vua. Coâ ñeàn ñaøi xöa. Chuøa Phaät ôû Baéc-tri-an laø nhöõng beøn laäp möu boû thuoác ñoä c cho choàng cheát ñeå ñöa caûnh quyù, myõ thuaät theo vaên hoùa AÁ n Ñoä vaø Hy tình nhaân leân ngoâi. Trong cuoäc t hay ngoâi ñoåi Laïp laø tinh xaûo, ñeàu bò chuù ng ñaäp phaù tan taønh. chuùa aáy , tuy coù loän xoän veà noäi trò, nhöng Ngaøi 1 Huyeàn Trang khoâng gaëp ñieàu gì trôû ngaïi. Vua Bc-tri-an: Bactriane

– 70 – – 71 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

môùi cuõng ñaõi Ngaøi töû teá vaø thænh Ngaøi ñi vieáng nhoïc nhaèn laém. Nhöõng ñoaïn ñöôøng tröôùc ñaây , thaønh Fou-ho-loâ danh tieáng cuûa ñaïo Phaät, voá n tuy raèng vaéng veû, laën loäi non cao ñaõ laø kho å coù nhieàu caûn h chuøa . nhoïc, maø ñoaïn ñöôø ng môùi nay laïi nguy hieåm hôn Ñaây laø moät tænh thaø nh xöa, coøn nhieàu coå tích boäi phaà n. Chung quanh mòt muø nhöõ ng tuyeát, cho vaø daân chuùng toân s uø ng ñaïo Phaät. Sau khi Phaät ñeán maây cuõ ng ñoïng thaø nh tuyeát, laïi theâm gioâng nhaäp Nie át-baøn , vaøo ñôøi vua A-duï c, 1 khoaû ng ba gioù thoåi töù tung, khoâng coøn bieát moät choã naøo la ø traêm naêm tröôù c döông lòch, ñaïo Phaät ôû ñaây ñaõ troáng traûi, thoaù ng ñaõng. Ngaøi ñi ñeán giöõa chöøng baét ñaàu thònh haø nh. Baáy giôø xöù naøy thöôø ng giao nuùi , gaëp moät caû nh t hò töù phoà n thònh. Ñaây la ø 1 thieäp vôùi AÁ n Ñoä , vaø söù giaû vua A-duïc thöôøng thaønh Ba-mi-gian. Muoán sang AÁn Ñoä , khaù ch ñeán vieá ng vua Baéc-tri-an. Sau naøy , duø traûi qua buoân ñeàu phaûi ñi ngang choã naøy , cho neâ n sö ï maáy ñôøi vua Hy Laïp vaø nhöõ ng cuoäc chính trò buoân baùn khaù thònh, maø caù c nhaø sö haøn h cöôù c thay ñoåi, ngöôøi ta vaãn baûo toàn ñöôï c Phaät giaùo. cuõ ng thöôøng gheù ñaây nghæ chaân . Xöù naøy laïn h Nhö khi quaân Hung noâ phaù huûy nhieàu nôi, maø ôû laém, raát hieám boâ ng hoa vaø caây traùi. Muøa ñoâng thaønh Fou-ho-lo,

daáu xöa tích cuõ vaãn coøn . Vaøo thì coù luùa mì. Ngöôøi ta nuoâi thuù vaät, nhaát laø cöø u luùc Ngaøi Huyeàn Trang gheù qua thì ñaát ñai ôû ñaây vaø ngöïa . Daân trong xöù taùnh neát hung döõ, tho â phì nhieâu , caây traùi toát töôi, daân cö ñoâ ng ñuùc , baïo, khoâ ng öa vieäc giao tieáp. Nhöng veà tín phoà n thònh laém. Tuy giaëc Hung noâ coù traøn qua ngöôõ ng laïi phaùt trieån khaù laém. Luù c Ngaøi Huyeàn moät laàn, nhöng cuõ ng coø n ñeá n moät traêm caûn h Trang gheù qua, thaønh Ba-mi-gian coù chöø ng möôøi chuøa vôùi nhieàu tích Phaät, vaø chöøng ba ngaøn taêng ngoâi chuøa vôùi maáy ngaøn taêng chuù ng, thaûy ñeàu tu só. ÔÛ ñaây ngöôøi ta tu theo Tieå u thöøa . Nhöng khi theo Tieåu thöøa . Ngaøi coù vieáng nhieà u caûn h chuøa luaän ñaïo, Ngaøi vôùi hoï cuõ ng coù choã hoøa hieäp. Ho ï xaây caát theo ñoäng ñaù raát chaéc chaé n, vöõng vaøng. tu hoï c khaù laém. Moät soá nhaø danh sö coù giaûng Ngaøi coù ñeá n leã baùi tröôù c hai töôïng Phaät lôùn , moät ñöôï c cho Ngaøi nhieàu ñoaïn khoù trong kinh saùc h töôïng cao ñeán naêm möôi ba meùt vaø töôïng coø n laïi cöông yeáu cuûa Tieåu thöøa vaø Ngaøi raát phuïc choã sô û cao ba möôi laêm meùt. Töôïng sôn pheát raát kheùo hoï c cuûa hoï. leùo, môùi nhìn qua thaáy heät nhö laø töôïng baèng Sau khi töø giaõ caùc vò cao taêng, Ngaøi theo ñoàng. ñöôø ng nuùi tuyeát Höng-ñoâ-khoá. 2 Töø ñaây , ñöôøng ñi Ra khoûi thaø nh Ba-mi-gian, Ngaøi ñi theo ñöôø ng nuùi. Ñeá n khi saép qua ñeøo Si-baø, 2 Ngaøi gaëp

1 1 A-dc: Aoka Ba-mi-gian: Bamiy n 2 2 Hng-ô-kh: Hindu-Kush Si-bà: Shibar

moät traän cuoàng phong vaø laïc ñöôø ng. Nhöng may ñaây raát hôïp vôùi mình. Ñaây laø laàn ñaàu tieâ n Ngaøi gaëp moät boïn ngöôøi ñi saên chæ ñöôøng cho. Qua ñeán moät nöôù c maø giaùo lyù beân Tieåu thöøa khoâng khoûi nuùi moät quaõng xa, baáy giôø xa troâng thaáy maâu thuaãn vôùi giaùo lyù Ñaïi thöøa . Caùc vò naøy coù moät caùn h ñoà ng coû gaàn xöù Ca-bì-xa.1 Choã naøy nhôø thænh Ngaøi giaûng luaän veà giaùo lyù. Ngaøi giaûng ñòa theá toát neân coù ñuû caùc loaïi saû n vaät, daân chuùng kinh t huyeát phaùp trong naêm ngaøy . Ai naáy ñeà u phaàn nhieàu ñeàu soáng dö daû. Thaät laø moät nöôù c hoan ngheâ nh vaø laáy laøm thoûa daï. Sau naøy , khi phoà n thònh, coù tieáng töø buoåi xöa. Vua ñöông thôøi qua tôùi AÁ n Ñoä , Ngaøi caø ng quan saùt kyõ , bieát giö õ laø ngöôøi maï nh meõ , oai phong, coù caû chuï c nöôù c möïc hoøa nhaõ maø luaän ñaïo vaø nhaát laø bieát laøm chö haà u, caù c nôi ñeà u kính phuïc. Vua giao thieäp cho nhieàu toâ ng phaùi hoøa hôïp vôùi nhau moät caùc h beàn chaé c vôùi Trung Hoa, coù daâng qua nhaø Ñöôøng thuaàn nhaát. nhieàu ngöïa toát. Vaø vua Thaùi Toâ ng cuõ ng ñaùp laïi Ngaøi nghæ troï n muøa heø naêm 630 taïi chuøa xöù baèng nhöõ ng leã vaät xöùng ñaùng. Luùc Ngaøi Huyeàn Ca-bì-xa. Roài nhaém höôù ng Taây maø thaúng böôùc . 1 Trang gheù qua, nöôùc naøy ñang hoài thònh vöôïng Khi qua khoûi soâ ng Baên-sia, ñeán thaø nh Lam-ba- 2 laém. Vua laø ngöôøi coù t heá löï c vaø raát moä ñaïo. Daâ n ca. Ñeá n ñaây , phong caûn h xem ra khaùc roài, chuùng phaà n ñoâng cuõ ng ñeàu t heo ñaïo Phaät. Bôûi khoâ ng coø n gioáng vuø ng Trung AÙ nöõa , ñaõ aûn h kinh thaøn h khoâng coø n caùc h AÁn

Ñoä bao xa, neân höôûng nhieà u phong caûn h AÁ n Ñoä. Khí haäu tuy Ngaøi ñaõ gaëp nhieàu nhaø du taê ng AÁn Ñoä ñi thaêm noù ng nöïc maø caây coû um tuøm. Nhöõng ruoä ng luùa , vieáng nhöõng ngoâi chuøa coù danh. Caùc vò taêng só nhöõng vöôø n mía vôùi maáy con vöôïn laøm cho naøy phaàn ñoâng ñeà u aên maëc raát ñôn sô. khaùc h löõ haøn h bieát raèng mình ñaõ ñaët chaân leân Nhieàu chuøa tranh nhau maø ñoù n röôùc Ngaøi, coù ñaát AÁn roài. Baây giôø vaãn coøn hôi laïn h, nhöng nôi theo Tieå u thöøa , coù nôi laïi theo Ñaïi thöøa . khoâ ng coù tuyeát nöõa . Vöøa qua ñoù , daâ n xöù Ca-bì-xa Luùc aáy coù baïn ñoà ng haønh laø oâ ng Baùt-nhaõ- hung döõ, gay gaét, maø ôû ñaây thì con ngöôøi xem ra kieát-la, 2 moät nhaø sö Tieåu thöøa beân t haøn h Fou- lanh lôïi , dòu daø ng, trang phuïc ñeïp ñeõ . ho-lo xöù Baéc-tri-an ñi theo. Ngaøi Huyeàn Trang Gaàn thaøn h Lam-ba-ca coù nhieàu nôi coøn daáu muoán laøm vui loøng oâng naøy neân gheù vaøo moät tích Phaät, nhaát laø nhöõ ng chuøa thaùp vaø hang chuøa phaùi Tieå u thöøa . Tuy nhieâ n, khi nguï trong ñoäng ôû trong moät thaønh coå goïi laø Na-caøn-ha-la.3 chuøa aáy , Ngaøi nhaä n thaáy kieán giaûi cuûa caùc sö ô û Caùch choã naøy chöøng hai daëm, coù moät caûn h chuøa

1 Bn-sia: Panjshir 1 2 Ca-bì-xa: Kapiça, Kapisa, cng c Ca-tt-thi. Lam-ba-ca: Lampaka 2 3 Bát-nhã-kit-la: Prajñak ra, d%ch là Hu Tánh Na-càn-ha-la: Nagarah ra

– 74 – – 75 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

xöa to lôùn do vua A-duï c xaây döïng. ÔÛ ñaây coù löu raäp chieám ñoaït, ñaù nh phaù tan taønh, hö saäp heát . truyeàn moät chuyeä n tích hay, raèng xöa kia khi Caùch thaøn h Na-caøn-ha-la chaúng bao xa, coù Phaät Thích-ca coøn laø moät vò Boà-taùt, coù gaëp vaø leã moät nôi coå tích. Töông truyeà n ñaây laø choã Phaät baùi Phaät Nhieân Ñaêng ôû gaàn thaø nh naøy , ñöôï c thu phuï c roà ng chuùa . Thuôû aáy , coù naêm con quy û Ngaøi thoï kyù cho laø veà sau seõ t haøn h Phaät hieäu la ø La-saùt hoùa ra thaøn h roàng, gaây neâ n nhöõng tai Thích-ca Maâu-ni. naïn möa gioù , baõo luït, thaát muøa , beä nh truyeà n Nhieàu chuøa khaù c coù daáu xöa cuûa Phaät . Choã nhieãm maø nhieãu haïi daân . Vua trong thaønh Na- thì thôø xöông soï , choã laïi thôø aùo , coù choã thôø caây caøn-ha-la caàu nhieàu thaày phaùp duøng buøa chuù ma ø tích tröôï ng cuûa Phaät . trò, nhöng chaú ng coâ ng hieäu . Vua beøn khaá n Luùc tröôùc vua A-duïc tu boå vaø caát theâm chuøa , nguyeän cuøng ñöùc Phaät. Ñöùc Theá Toâ n duøng thaà n keá caùc vua goác ngöôøi Hy Laïp toân suøng Tam baûo, löïc gom boï n roà ng aùc aáy laïi, laáy loø ng töø bi ma ø sau ñoù vua Kanishka taùn trôï vaø uû ng hoä chö taêng. caûm hoùa chuùng, ñem ñaïo lyù maø giaûng cho nghe. Roài veà sau, daâ n chuùng trong vuø ng giöõ ñaïo thô ø Roàng chuùa vaø caû nhoùm ñeàu tænh ngoä , nguyeä n quy Phaät luoân. Cho neâ n xöù naøy thöôøng coù caùc vò taêng y Tam Baûo vaø thoï trì Nguõ giôùi. Töø ñoù chuùng löõ haø nh ñeán vieáng. chaúng coø n ôû nôi hang ñoäng maø nhieãu haïi daân . Luùc sanh tieà n, Phaät khoâng coù ñeán thuyeát Thu phuï c xong boïn roàng, Phaät coø n ñeå laïi boùng phaùp taïi ñaây . Nhöng sau khi Phaät vaøo Nieát-baøn, Phaät trong moät caùi hang ñoä ng, nay vaãn coø n ngöôøi trong xöù coù thôø tro taøn xaù-lî cuûa Ngaøi, troâng

thaáy ñöôïc . cuø ng vôùi nhieàu daáu tích. Hôn nöõa , ngöôøi ta vaãn Ngaøi Huyeàn Trang muoá n ñeán ñoù chieâm baùi. truyeàn nhau raèng ñaây laø choã maø trong nhieà u ñôøi Nhöng ñöôø ng ñi ñeá n hang khoù khaê n vaø nguy tröôù c Phaät coù thoï sanh ra khi coøn laø Boà-taùt . hieåm laém, ñaõ vaéng veû laïi ñaày nhöõng boï n cöôøng Coù ñieàu ñaùng tieác laø luù c Ngaøi Huyeàn Trang ñoà. Nhieàu naêm roài , khoâng coø n ai daùm ñi ñeán ñoù. gheù qua thì ñaïo ñöùc cuõng coù phaàn suy thoaùi ñi Nhöõ ng vò taêng cuøng ñi vôùi Ngaøi ñeà u caûn laïi , roài. Tuy coø n aû nh höôûng khaù saâu ñaäm, nhöng bò khuyeâ n Ngaøi ñöøng ñi. Nhöng Ngaøi khoâ ng nghe, moät phen boïn Hung noâ t raøn tôùi, phaù haïi chuøa ñaùp laïi raèng: Bieát roài traêm ngaøn kieáp sau coø n chieà n vaø nhieàu daáu tích xöa. Daân cö vaãn coø n dòp naøo gaëp ñöôïc boùng Phaät nöõa chaêng? Baàn troïng ñaïo Phaät vaø quanh vuøng vaãn coøn nhieà u taêng ñaõ ñi ñeá n ñaây maø khoâ ng vaøo vieá ng caûn h va ø ngoâi chuøa , nhöng soá taêng ñoà ñaõ ngaøy moät keùm laøm leã Phaät thì thaät laø khoâ ng phaûi. Chö vò cöù ñi daàn. Nhieàu thaùp xöa ñaõ phuû ñaày caây coû reâ u rong. tröôù c, baàn taêng qua nôi ñoù roài seõ theo sau. Roài Tieáp ñeán vaøi möôi naêm sau, bò moät traän giaëc AÛ- Ngaøi moät mình tìm ñöôøng ñi t haêm hang ñoäng

– 76 – – 77 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

aáy . Theo lôøi oâng laõo, Ngaøi ñi moät chuùt ñuï ng taám Gaàn tôùi ñoä ng, gaëp moät caûnh chuøa , nhöng vaùch phía ñoâng. Ngaøi lui laïi vaø ñöù ng ngay ra. khoâ ng coù ai chòu theo maø chæ ñöôøng. May ñaâu Ngaøi laáy heát loøng thaø nh tín maø nieäm Phaät, ñoaï n gaëp moät oâng laõo, vui loøng daãn ñöôøng cho Ngaøi. laïy ñeán moät traêm laàn, nhöng khoâng thaáy gì heát. Ñi vöøa ñöôï c vaøi daëm, coù moät boïn cöôùp naêm Ngaøi laáy laøm hoái haän vì caùc toäi loãi cuûa mình neâ n ngöôøi nhaûy ra caûn laïi, tay caàm göôm toan cheùm. than khoù c raát bi thaûm. Keá Ngaøi cuõ ng laáy heát Ngaøi dôû muõ vaø tròch aùo cho boï n aáy bieát raèng loøng thaø nh kính maø nieäm kinh vaø tuï ng keä giaø- 1 mình ngöôøi tu haø nh. Moät ngöôøi trong boïn hoûi ña, vöøa nieäm vöøa leã laïy . Ngaøi laïy ñeá n moät t raêm raèng: Ñaïi ñöùc ñi ñaâu ñaây ? Ñaùp raèng: Baàn taêng laïy nöõa thì thaáy ôû beân vaùc h phía Ñoâ ng coù haøo muoán vaøo ñoä ng vieáng Phaät. Boï n chuù ng laïi hoûi quang, lôùn baèng bình baùt, nhöng vöøa loä ra lieàn Ngaøi coù sôï haõi nhöõng keû cöôùp nhö chuùng khoâ ng? bieán maát. Ngaøi möøng khaáp khôûi vaø coø n traùc h Ngaøi ñieàm ñaïm ñaùp raèng: Baàn taêng ñaõ quyeát mình ít phöôù c neân laïi tieáp tuï c nieäm kinh leã laïy . loøng ñi leã Phaät, daã u ñöôø ng coù daãy ñaày aùc t huù , Laàn naøy Ngaøi thaáy haøo quang lôùn baè ng moät caùi baàn taêng cuõ ng khoâ ng laáy gì laøm sôï. Huoá ng chi hoà, roài cuõng maát ngay ñi nhö boù ng chôùp. Ngaøi caùc ngöôi, cho duø laø keû cöôùp thì cuõng vaãn laø con thaáy khoan khoaùi trong loøng laém, beøn nguyeä n ngöôøi , khoâng phaûi laø aùc thuù, haø taát baàn taêng raèng neáu khoâ ng thaáy Phaät thì khoâ ng ra khoûi phaûi sôï? ñoäng. Roài laïi tieáp tuïc leã laïy . Thình lình caû ñoäng Boïn cöôùp thaáy thaùi ñoä gan daï khoâng lay saùng röïc leâ n. Ngaøi thaáy roõ hình Phaät treân vaùc h chuyeå n cuûa Ngaøi, laïi nghe nhöõ ng lôøi aáy thì

laáy raát oai nghieâm . Baáy giôø caûm t öôû ng cuûa Ngaøi nhö laøm caûm phuïc laém, beøn xin ñöôïi c theo Ngaøi cuøng laø töi nhieân t rôøi maây thoaùng ñaõng ra caû quanh ñi leã Phaät trong ñoä ng. mình, khieá n Ngaøi thaáy roõ ñöôïi c moät caû nh nuùi Ñoäng ôû vaøo höôùng Ñoâng moät con suoái , hai baèng vaøng. Göông maët cuûa Phaät saùng röïc la ï beân suoái coù hai daõy nuùi. Ñoäng ôû saâu vaøo beân thöôø ng. Ngaøi nhìn chaêm chuù, khoâng bieát moûi trong moät taûng ñaù lôù n. Ngaøi môùi böôùc vaøo khoûi maét. Caû thaân hình Phaät vaø aùo traøng ñeàu vaøng cöûa , t haáy ôû trong toái taêm laém. OÂ ng laõo chæ ñöôøng röï c, töø goái trôû leâ n treâ n saùng ñeïp voâ ngaàn. Coø n baûo raèng: Ngaøi cöù ñi thaúng vaøo trong. Khi ñeá n phía döôùi, toøa sen döôøng nhö khuaát trong maây vaùch phía Ñoâng, haõy ñi lui laïi chöø ng naêm chuï c muø. Hai beâ n vaø phía sau ñeàu thaáy ñuû chö vò tyø-böôùc vaø troâ ng ngay veà phía Ñoâng, aáy laø choã co ù kheo, Boà-taù t theo haàu Phaät. boùng Phaät vaäy . Ngaøi Huyeàn Trang ñi moät mình vaøo ñoäng. 1 già-a: gatha

– 78 – – 79 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Ngaøi Huyeàn Trang xem roõ ñieàm laï aáy roài, kheùo hôn heát ñeàu goá c ôû Baïc h-sa-ngoõa . Luùc tröôù c lieàn voäi vaõ ra ngoaøi baûo oâng laõo daãn ñöôø ng vaø ngöôøi ta khoâng daùm ñuù c töôï ng Phaät, cho neâ n naêm ngöôøi trong boï n cöôùp ñi theo Ngaøi ñem khoâ ng ñaâu coù. Boã ng ñaâu, ôû Baïch-sa-ngoõa coù moät nhang ñeø n vaøo laøm leã Phaät. Nhöng ñeøn löûa saùng thieáu nieâ n ñuùc hình Phaät theo nhö ngöôøi t haät. leân thì haøo quang Phaät laïi maát. Ngaøi baûo taét Roài töø ñoù maáy nöôù c gaàn ñeàu ñeán thænh veà . Daà n 1 ñeøn, lieàn thaáy loä ra hình Phaät. Nhöng trong saùu daàn, ñaûo Tích-lan, Trung Hoa, Nhaät Baûn, choã ngöôøi theo Ngaøi, coù naêm ngöôøi ñöôïc thaáy , coø n naøo cuõ ng ñeàu bieát ñuù c töôïng Phaät döïa theo ngöôøi moät ngöôøi nöõa khoâ ng nhìn thaáy gì heát... Ngaøi ña õ Baïch-sa-ngoõa . nhaän roõ , quyø laïi raát thaønh kính, tuïng nieäm vaø raûi hoa cuù ng Phaät. Ngaøi laøm leã xong, haøo quang heát saùng. Ngaøi beø n laïy taï vaø ra ñi. Khi ra khoûi Lam-ba-ca, Ngaøi muoán gheù vaøo moät xöù tuy giôø ñaõ suy suïp maø xöa kia raát coù tieáng taêm. AÁy laø xöù Caøn-ñaø-la, 1 ñaõ töøng coù teân tuoåi trong lòch söû AÙ Chaâu töø xöa. Chính ñaây laø choã maø caù c vò vua Hy Laïp bò thaát theá beân Baéc- tri-an, beø n veà cö nguï treâ n moät theá kyû. Xöù Caø n- ñaø-la coù moät thaøn h goïi laø Baïc h-sa-ngoõa , 2 kinh ñoâ veà muøa ñoâ ng cuûa moät nhaø vua coù danh tieáng laø Ca-nít-ca 3 hoài theá kyû thöù hai. Baïc h-sa-ngoõa la ø moät thaønh coå, ñaõ höng thaïnh treân caû ngaøn naêm vaø nhôø chung quanh coù nuùi bao boï c neâ n traùn h khoûi vieäc phaù haïi cuûa giaëc Hung noâ . Xöù Baïc h-sa- ngoõa coù nhieàu ngöôøi gioûi veà Phaät hoïc vaø laø moät nôi coù caùc nhaø myõ t huaät ñuùc töôï ng Phaät tröôù c nhaát ôû AÙ Chaâ u. Hieä n nay beân AÂu Myõ vaø trong Boà- taùt Voâ Tröôùc (Asanga) caùc nhaø baûo taøng, nhöõng töôïng Phaät xöa vaø

1

Càn-à-la: Gandh ra
2
Bch-sa-ngõa: Peshawar
3 1
Ca-nít-ca: Kanika, cng c là Ka-n-sc-ca Tích-lan: Ceylan
– 80 – – 81 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Hai traêm naêm tröôù c Ngaøi Huyeàn Trang, coù taøn haïi lôùn lao cho ñeá n nhöõng moùn ñoà coå xöa hai vò cao taêng Ñaïi thöøa soaïn giaûi kinh saùc h co ù cuõ ng ñeàu maát caû. Coù moät caùi baùt cuûa Phaät, ñöïng giaù trò, chuùng taêng raát toân t roï ng. Ñoù laø hai anh côm thôø trong moät caûn h chuøa ôû ñoù , giôø cuõng em ngaøi Voâ Tröôùc vaø Theá Thaâ n, 1 sanh ra taïi xöù khoâ ng coø n. Baïch-sa-ngoõa naøy , ñeàu laø baäc Boà-taù t chöùng ñaïo . Ngaøi Huyeà n Trang vieá ng caùc chuøa thaùp, loø ng Ngaøi Huyeàn Trang töø ng xem kinh luaän cuûa hai raát ngaäm nguøi. Taïi Baïc h-sa-ngoõa coøn moät caây co å vò aáy .2 Nhöng khi Ngaøi ñeán xöù naøy thì boï n Hung thuï . Töông truyeà n ngaøy xöa coù boá n vò Phaät ña õ noâ ñaõ traøn qua tröôù c ñoù moät theá kyû roài , laøm cho ngoài nghæ chaâ n nôi coäi caây aáy . Veà sau vua Ca-nít- xöù Caøn-ñaø- la nghieâ ng ngaõ maø thaøn h Baïc h-sa- ca laäp thaùp ñeå thôø. Ngöôøi ta keå raèng, moät hoâm ngoõa cuõ ng tan taønh. Ngaøi coù taû laïi maáy doøng vua Ca-nít-ca ñi saên, ñeán coäi caây gaëp moät ñöùa raèng: treû muï c ñoà ng. Luùc aáy vua chöa quy y theo ñaïo Doøng doõi nhaø vua ñaõ tieâu dieät, ña tá nöôùc naøy Phaät. Vua vì t heo ñuoåi moät con thoû baïc h neâ n laï c ñaõ thuoäc ve à xöù Ca-bì-xa. Naøo thaønh thò, naøo ñeán coäi caây . Ñöùa muïc ñoàng naøy laëp laïi lôøi Phaät thoâ n queâ , ôû ñaâu cuõ ng troá ng traûi laïn h tanh, trong xöa raèng: Ta nhaäp Nieát-baøn chöø ng boán traêm xöù chæ coøn laïi moät ít daâ n thöa thôù t. Caû kinh naêm, seõ coù moät nhaø vua noåi tieáng, hieä u laø Ca- thaøn h Baïch-sa-ngoõa coøn chöø ng moät ngaøn noù c nít-ca... Vua nghe noùi sanh loø ng tin, laäp moät caùi nhaø vôùi caû ñeá n moät ngaøn caû nh chuøa xöa. Nhöng thaùp nôi choã aáy maø thôø Phaät. chuøa giôø ñaây hö hao, quaïnh queõ , coû lau vaây phu û Ngaøi Huyeàn Trang ra khoûi Baïch-sa-ngoõa , um tuøm, caûn h tình raát neân buoà n thaûm. Cuõ ng coø n ñeán moät thaøn h khaù c trong xöù Caøn-ñaø-la. Ñoù la ø laïi nhöõ ng tha ùp xöa, maø thaùp thì cuõng rôi vaøo thaønh Buù t-ca-raù t-hoa-tyù. 1 Choã naøy coù moät caùi caûnh hoang pheá gioáng nhö chuøa . thaùp cuûa vua A-duïc xaây , vì vua muoán ghi nhô ù Thaät laø moät söï thay ñoåi gheâ gôùm, moät cuoäc tích moät ñôøi tröôùc Phaät hy sinh caëp maét ñeå cöù u ngöôøi . Gaàn thaøn h Buùt-ca-raùt-hoa-tyù coù vaøi nôi coå 1 Vô Tr c, ti&ng Phn là Asaga (A-tng-già) là ng i anh c tích, moãi choã ñeàu coù xaây thaùp. Choã thì xöa kia trong mt gia ình Bà-la-môn và ng i em cùng m2 khác cha Phaät thu phuïc chaèn tinh Ha-lî-ñeá thoï giôùi Tam là Th& Thân, ti&ng Phn là Vasubhandu (Pht-tô-bàn-), là hai v% lun s danh ti&ng, ã sáng lp ra Duy thc tông quy, trôû neâ n moät baø hoä trôï cho phuï nöõ vaø nhi (Yog c ra) và li rt nhi!u tr c tác quan trng cho Pht ñoàng. C hoã thì xöa coù moät vò sôn taê ng teân

Xi-aù- giáo i tha. 2 ma2 raát coù hieáu vôùi cha meï muø loøa , bò moät oâ ng V! sau Ngài Huy!n Trang li d%ch rt nhi!u tác ph8m quan trng ca Ngài Vô Tr c sang ch Hán, nh Hin d 9ng 1 thánh giáo lun (Prakara rya sana- stra) 20 quyn, Du-già Bút-ca-rát-hoa-tý: Pushkar vat 2 s %a lun (Yog c rabhmi- stra), 100 quyn... Xi-á-ma: Cyama

– 82 – – 83 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

vua döõ tôï n baén cheát. Laïi moät choã nöõa laø tích xöa xanh boán muøa . Chim nhaûy nhoù t vaø ca hoù t treâ n kia hoaøng töû Vieät-hoaøng-ta-ra 1 laø moät nhaø ñaïi töø caønh, böôùm lieä ng bay vaø chaäp chôø n treân coû . maø moïi ngöôøi ñeàu bieát. Hoaø ng töû aáy chính la ø Caûnh raá t töôi ñeïp... moät tieàn thaân cuûa Phaät, hieà n laønh vaø öa vieäc boá Ngaøi ra khoûi thaø nh Baï ch-sa-ngoaõ, beø n ñi veà thí. Trong trieàu coù moät con baïc h töôï ng bieát pheùp höôùng Ñoâ ng thaúng ñeán AÁ n Ñoä . Ngaøi ñònh ghe ù 1 laøm möa. Moät vua nöôù c khaùc cho ngöôøi qua xin thaønh Öu-ñieà n. Baáy giôø caûnh vaät ñaõ ñoåi khaùc baïch töôïng. Hoaø ng töû cho ngay. Ñình thaà n töù c nhieàu, phong thoå t huoä c mieà n Hy-maõ-laïp-sôn, giaän laém, beøn xin vua ñaøy hoaøng töû ñi. Ngaøi leân khaùc haú n vôùi nôi Baïch-sa-ngoaõ. Töø ñaây ñöôøng röø ng vôùi vôï vaø hai con, moät trai moät gaùi. Ñi caøng hieåm trôû, t ruoâng saâu caøng toái taêm. Khi thì ñöôø ng chæ coù moät con ngöïa keùo xe, maø ngöïa va ø phaûi neùm daây ngang hoá roài chuyeà n theo daây maø xe coù ngöôøi ñeán xin, ngaøi ñeàu cho heát . Tôùi röø ng, qua. Khi thì phaûi baét caàu treâ n hai moõm ñaù. Neáu ngaøi laøm moät caùi choøi maø ôû , moãi ngaøy cha con, khoâ ng tænh trí vöõng taâm thì cheát maát möôøi choàng vôï haùi traùi maø aên vaø muù c nöôùc khe ma ø phaàn. Nhöng naïn khoå thì nhieàu maø söï thích thu ù uoáng. Sau coù ngöôøi ñeá n xin hai ñöùa con, ngaøi cuõ ng khoâ ng phaûi ít , vì Ngaøi thöôø ng gaëp nhieà u cuõ ng boá t hí. T hieân-ñeá hoùa hình ngöôøi maø xin vôï , nôi coù laém chuyeän coå tích raát hay. Nhôø vaäy maø ngaøi cuõng cho luoâ n. Thaáy loø ng ngaøi quaù ñaïi töø, queân bôùt nhoïc nhaèn . Nhö ôû gaàn thaø nh Öu-ñieà n Thieân-ñeá beø n cho hai ñöùa con trôû veà nöôùc vaø taâu coù vaøi tích xöa. Nhö tích Phaät thu roàng chuùa A- giuùp cho cha. Nhôø ñoù hoaø ng töû ñöôïc aâ n xaù. ba-laùt-la 2 cöù u daâ n khoûi naï n luït, vì roà ng ñöa nöôùc Ngöôøi ta vaãn truyeà n raèng chính nôi ñaát Buù t-ca- leân, toan laøm ngaäp heát nhaø cöûa , ñeà n ñaøi. Coù moät raùt-hoa-tyù naøy ñaây maø ngaøy xöa ñöùc Boà-taùt bò tích maø Ngaøi raát löu yù, laø choã xöa kia Phaät naïp ñaøy . thòt mình ñeå cöùu boà caâu. Ngöôøi ta keå raè ng thuô û Caùc vò du taêng khi vieá ng caû nh ñeàu coù gheù laïi xöa coù moät nhaø vua raát nhaân töø. Thieân-ñeá muoá n ñaây . Tröôù c Ngaøi Huyeàn Trang, vaøo naêm 520 coù thöû loøng vua, beøn hoùa ra caûn h moät con où röôït ngaøi Toáng Vaân 2 cuõ ng ngöôøi Trung Hoa ñeán ñaây , baét moät con boà caâ u. Boà caâ u thì nhoû thoù maûn h coù lôøi taû raèng: Treâ n non, hoa quaû ngon laø nh. mai, thaân hình xanh nhö maøu da trôøi, maét ñoû Döôùi suoái nöôù c uoá ng ngoït ngaøo. Ta gheù qua ñaây nhö haït chaâ u, bò où ñuoåi gaáp quaù, tuù ng theá lieà n nhaèm dòp ñaàu naêm, coù

gioù maùt vaø caây coû töôi ñaùp xuoáng mình vua. Chim où cuõ ng theo xuoá ng, noù baûo vua phaûi ñeå noù töï do kieám aê n nuoâi maïng.

1 1 Vit-hong-ta-ra: Viçvantara u-i n: Uddiy na 2 2 Tng Vân: Song-Yun A-ba-lát-la: Apal la

– 84 – – 85 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n 1 Neáu vua khoâ ng chòu traû boà caâ u thì phaûi naïp thay Xi-hoa. moät soá thòt caân baè ng vôùi thòt boà caâ u. Vua vì loøng Tuy taêng só ôû ñaây theo phaùi Ñaïi thöøa , nhöng töø bi, beøn caét thòt ôû baép veá mình. Nhöng la ï kieán giaûi khaùc bieät, loái tu khaùc ñöôø ng, neâ n Ngaøi thay! Caân vôùi chim boà caâ u, thòt vua cöù nheï maõi. khoâ ng muoá n gaàn guõi laâu. Sau khi ñeán vieá ng chuøa Cuoái cuø ng vua phaûi naïp heát caû ngöôøi mình ñe å thaùp, Ngaøi lieàn ra ñi ngay. theá cho boà caâ u. Baáy giôø T hieân-ñeá môùi cho vua Ngaøi qua khoûi vaøi traùi nuùi thì ñeán xöù Ñaïi- bieát raèng ngaøi muoá n thöû vua. Ñoù laø moät tieà n taàn vôùi kinh thaøn h Taéc-xi-la 3 laø mieàn coù teâ n 2

thaân cuûa Phaät, veà sau Ngaøi giaùng sinh laøm thaùi tuoåi töø xöa. Vaøo t hôøi nhöõng ñaïi ñeá Hy Laïp thieâ n töû Taát-ñaï t-ña vaø thaøn h Phaät Thích-ca Maâu -ni. ñoâ qua Ñaïi-taàn thì xöù naøy raát coù danh tieáng. Ño ù Thaøn h Öu-ñieà n thaät xöù ng ñaùng vôùi lòch söû laø moät xöù coå, ñeán ñôøi A-duïc laø ngöôøi AÁn Ñoä thì ñaïo Phaät laém. Nhöng cuõng laø xöù ñaõ suy vi nhö vua söûa sang laïi nghieâm trang, laáy thaø nh Taéc -xi- Caøn-ñaø-la. Cuõng bò boï n Hung noâ traøn q ua vaø la laøm kinh ñoâ caùc tænh mieàn Taây Baéc. Vua phaùi phaù haïi tan taø nh. Trong vuø ng coù moät ngaøn boá n hoaøng töû con mình leân ñoù cai trò. Nhöõ ng ai tìm traêm ngoâi chuøa . Hoài naêm 520, luùc ngaøi Toáng hieåu Phaät hoïc coù leõ ñeàu bieát chuyeä n hoaøng töû Vaân gheù qua,1 coù ñeán möôøi taùm ngaøn taêng só, Caâu-na-la.4 Chính ôû thaø nh Taéc-xi-la naøy , ngaøi bò troïn ñeâm tieá ng chuoâ ng reàn khaép caû vuø ng. Nhöng aùm haïi moät caùc h raát thöông taâm. Hoaø ng töû Caâu- luùc Ngaøi Huyeà n Trang qua ñaây , chuøa ñaõ phuû ñaày na-la voán coù veû ñeïp thanh lòch voâ cuøng. Nhaát la ø rong reâu , soá taêng só cuõng giaûm ñi vaø daân cö cuõng caëp maét chaøng saùng rôõ nhö coù haøo quang raïng thöa thôùt, taûn laïc nhieàu . Tuy vaãn coø n chuøa vôùi ngôøi. Ngöôøi trong xöù ai cuõ ng nhaä n chaøng la ø taêng só, song tình caûnh xem ra suy keùm laém. ngöôøi ñeïp nhaát trong nöôùc . Hoài ngaøi coøn ôû taïi Trong xöù, ngöôøi theo AÁn Ñoä giaùo chieám ñeá n kinh, coù moät baø phi cuûa vua cha thaáy ngaøi coù saéc phaân nöûa . Coø n laïi laø taêng só nhaø Phaät phaùi Ñaïi ñeïp thì ñem loøng yeâu. Baø phi troäm nhôù thaàm thöøa . Nhöng yù cuûa hoï khoâng hôïp nhö Ngaøi, vì thöông, daèn loøng khoâ ng ñöôï c, beøn tìm Caâu-na-la hoï thieâ n veà phaùi Du-giaø, töù c laø Maät toâng vôùi caù c maø toû thaät taâm söï mình vaø xin chaøng ñoaùi ñeán . caâu thaà n chuù vaø buøa pheùp. Taê ng chuù ng ôû thaøn h Thaùi töû vaãn coù loøng laøn h, khoâ ng theå laøm chuyeä n Öu-ñieàn vôùi quanh mieàn Hy maõ laïp sôn hay loaïn luaân traùi ñaïo, neân laëng leõ maø laùnh ñi. Baø chuoäng nhöõ ng thuyeát chaâ n ngoân , nhöõ ng chuyeä n thaàn bí, laø bôûi aûn h höôûng caù c ñaïo só beân phaùi 1 Xi-hoa: Çiva 2 i-t n: Panj b

3 Tc-xi-la:Taxila, hay Taksaçil , cng c là c-xoa-thi-la 1 4 Tc là tr c ngài Huy!n Trang h9n mt trm nm. Câu-na-la: Kunala

– 86 – – 87 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

phi aáy ñang coù quyeà n haøn h taïi trieàu , laø ngöôøi thí maïng ñeå cöùu ngöôøi. ñöôï c vua yeâu chuoäng nhaát, nay bò Caâu-na-la Vaøo luùc Ngaøi Huyeàn Trang ñeán vieáng, thaø nh khoâ ng thuaän theo thì laáy laøm theïn thuoà ng. Taéc-xi-la thuoäc quyeà n baûo hoä cuûa vua Khaé c-thaäp- 1 Trong loøng giaän giöõ laém, t heà quyeát röûa nhuï c baùo meã-nhó, coøn tröôùc ñoù nöõa laø vua Ca-bì-xa. thuø . Baø laøm moät tôø chieá u chæ giaû, nhaân luù c vua Ngaøi ra khoûi thaø nh Taéc-xi-la, khoâng ñi ngay nguû môùi laáy aá n ñoùng vaøo, roài truyeàn leä nh cho vaøo mieàn trung öông AÁ n Ñoä vôùi soâ ng Haèng haø, 2 quaân ñi moùc caëp maét cuûa thaùi t öû vaø ñuoåi ra choá n maø trôû leân höôù ng Taây baéc ñeå vieá ng moät caùi thaùp daân daõ. Chaøng nhaä n ñöôï c chieá u chæ, thaáy coù xöa. Nôi ñaây vaãn coø n truyeà n tuïng moät caâ u ñoùng aán ñuù ng luaät ñaø nh raøn h, beø n ñeå cho quaâ n chuyeä n tieàn t haân xa xöa cuûa Phaät. Hoài ñoù Ngaøi thi haø nh. Nhöng quaâ n coø n ñang daà n daø thì laøm moät vò hoaøng töû, xuaát gia ñi tu treân nuùi , boá chaøng vöøa töï moùc maét mình vöøa noùi raè ng: Ñaõ co ù thí thòt cuûa mình cho coïp meï vaø baûy coïp con leänh phuï vöông, ta naøo daùm traùi! Töø ñoù, thaùi tö û ñang bò naïn ñoùi. Lieàn sau khi ñoù , ñaát ñai trong thaønh ra ngöôøi muø , ñi lang thang ñaàu ñöôø ng cuoái vuøng ñeàu hoùa ra ñoû au, nhö thaém maùu cuûa Ngaøi. xoùm vaø treân caù c neûo ñöôøng ñeå aê n xin. Cho ñeá n Ñeán nay, ñaát trong vuøng vaãn ñoû vaø caây coû ôû ñaây moät hoâm , chaøng laà n veà ñeán kinh ñoâ cuûa vua cha. cuõ ng ñeàu coù saéc ñoû . Ñeâm kia, chaø ng laáy ñaøn ra, vöøa khaûy vöøa ca Keá ñeán Ngaøi Huyeàn Trang sang thaøn h Khaéc- nhöõng baûn naõ o nuøng veà thaân phaän . Vua ñöông thaäp-meã-nhó. Phaûi traûi qua non cao, ñeøo vaéng, ngöï t reâ n laàu , nghe tieáng ca giaät mình, cho ngöôøi hôn ngaøn daëm ñöôø ng môùi tôùi, nhöng laø moät xöù ñoøi keû aê n xin vaøo thì nhaän ra laø con mình. Vua phong caûn h ñeïp laém. Chu vi xöù naøy chöøng baûy bieát ra baø hoaø ng phi ñaõ q uaù aùc taâm, beøn xöû hình traêm daëm. Boán beà coù nuùi bao che, ñöôøng quanh phaït naëng neà. Veà phaà n hoaøng töû sau ñöôïc moät vò co chaät heïp. Bôûi vaäy neân caù c nöôù c laân bang cao taêng truyeàn daïy vaø tu ñaéc hueä nhaõn . khoâ ng xaâm phaïm ñöôïc. Xöù tuy laïn h maø caây coû Thaøn h Taéc-xi-la vaãn laø moät nôi coå kính, xanh toát, ñaát ñai phì nhieâ u. Con ngöôøi ôû ñaây nhöng laø moät xöù coù neà n neáp, daân cö soáng phong phong thaùi ñeïp ñeõ laém, coù veû lanh lôïi hôn ngöôøi löu, giaøu coù, neâ n cuõ ng khoù maø traù nh khoûi boï n caùc nôi. Ngöôøi ta noùi raè ng Khaéc -thaäp-meã- nhó co ù Hung noâ . Neáu khoâ ng bò cöôùp phaù, haú n trong laém chuyeä n truyeà n kyø . Treân nuùi coù nhieà u ñænh thaønh vaãn coø n ñöôï c nhieà u chuøa thaùp vaø tích xöa. thaùp thôø daáu tích cuûa nhieà u vò ñaïi La-haùn . Daâ n Luùc Ngaøi Huyeàn Trang gheù qua, may coøn baûn xöù keå raè ng caùc loaøi vöôïn , khæ vaø thuù vaät haùi ñöôï c thaáy moät ít caû nh chuøa , vaø coù moät caùi

thaùp 1 ghi tích tieà n thaâ n cuûa Phaät t rong moät ñôøi tröôù c K çmir, hay Kashmira, ngày nay là n c Kashmir. 2 H!ng hà: Gange

– 88 – – 89 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

traùi ñem ñeá n thaùp maø cuù ng haèng ngaøy , döôøng nhaän raè ng vò naøy laø moät baä c taøi ñöù c, tuy tuoåi ña õ nhö chuù ng noù bieát laøm phaän söï tu haø nh. Ho ï baûy möôi maø vaãn coøn minh maã n vaø thaâm giaûi cuõ ng noùi laø coù caù c vò thaùnh thaà n thöôø ng ñi laïi ñaïo lyù cao sieâu. Hai ngöôøi ñöôïc bieát nhau ñeàu laáy treân nuùi cao, ngöôøi ta coøn thaáy daáu chaân vaø daáu laøm kính troïng laãn nhau. Tuy Ngaøi Huyeà n Trang ngöïa cuûa caùc ngaøi treâ n nhieà u hoøn ñaù . töï nhaän mình coøn keùm veà kieán giaûi, nhöng vò Xöù aáy tu theo Phaät phaùp raát thaâm maät, vaãn cao taêng naøy noùi quyeát raèng roài ñaây Ngaøi seõ coø n coù danh laø choã ñaïo phaùp thònh haøn h töø xöa. Khi tieán boä hôn nhieàu , coù theå noái t ruyeà n ñaïo phaùp Ngaøi Huyeàn Trang gheù qua, tình hình nhaø Phaät cuûa hai vò toå Voâ Tröôù c vaø Theá Thaâ n. Lôøi nhaä n vaãn coøn höng thònh, vôùi moät traêm caûnh chuøa vaø xeùt khen ngôïi naøy khieá n cho moät soá ít ñeä töû cuûa naêm ngaøn vò taêng. Ngaøi coù ñeá n vieáng ba ñænh vò naøy ñem loøng ghen tò vôùi Ngaøi Huyeàn Trang. thaùp xaây hoài ñôøi vua A-duïc. Ngöôøi ta coøn truyeà n Hoï tìm nhöõ ng choã khoù khaê n, guùt maét nhaát trong tuïng caâu chuyeän moät vò La-haùn teân Maùt-gian- kinh luaän maø haïc h hoûi, chaát vaán Ngaøi. Tuy tích-ca giuùp cho xöù sôû khoûi baõo luït vaø haøng phuï c nhieân, Ngaøi vaãn voâ tö ñoái ñaùp theo choã sôû hoï c maáy con roàng yeâu muoán haïi daân laønh. cuûa mình, laøm cho taát caû ñeàu daàn daà n trôû neâ n Vua Khaéc-thaäp-meã- nhó nghe coù cao taêng nha ø kính phuïc. Ñöôøng ñeán , beø n ñoùn röôùc vôùi leã nghi raát trang Ngaøi Huyeà n Trang raát kính phuïc phaùp sö troïng. Doï c theo leà ñöôøng ñeàu coù côø vaø loï ng. Treâ n Taêng-xöùng, veà sau Ngaøi coù keå laïi raèng: AÁy laø ñöôø ng raûi ñaày hoa thôm. Vua thaân haø nh ñi röôù c moät baäc ñaïo cao ñöùc troïng laém. Ngaøi giöõ gìn Ngaøi , laøm leã daâng hoa tröôùc ñaàu ngöïa vaø thænh giôùi haïn h raá t nghieâm, laï i coù trí hueä saâu xa va ø Ngaøi cöôõi leâ n löng moät t hôùt töôïng to lôù n maø vaøo vieäc thaáy bieát hoïc hoû i ñe àu hoaøn toaø n. Taøi ñöùc va ø ñeàn. Ngaøi ñi tröôùc, vua ngöï theo sau. Qua ngaøy taùnh trí cuûa ngöôøi haú n laø Phaät giaùng the á, coø n keá, sau khi ñaõi tieä c chay, vua thænh Ngaøi thuyeát loøng baùc aùi thì meânh moâ ng vaø luùc naøo cuõng phaùp. chuoäng keû hie àn nhaâ n hieá u hoïc . Ngaøi Huyeàn Trang ôû ñoù , chaú ng nhöõ ng ñöôïc Huyeàn Trang xin t ham hoï c vôùi ngaøi Taê ng- ngöôøi troïng ñaõi, laïi coø n ñöôïc xem nhieà u kinh xöùng suoát trong thôøi gian sau ñoù. Ngaøi hoïc hoûi ñieån quan t roï ng. Nhaát laø ñöôï c coù dòp hoïc hoûi ñaïo raát chuyeâ n caàn . Buoåi saùng Ngaøi hoïc Caâu-xa ù lyù vôùi moät vò cao taêng Ñaïi thöøa laø ngaøi Taêng- luaän, 1 buoåi chieà u hoïc boä A-tyø -ñaït -ma luaän. 1 Buoåi xöùng 1 ôû tinh xaù Gia ø-da-nhaân-ñaø-la. 2 Ngaøi thöøa 1 Câu-xá lun, tc là A-tì-t-ma câu-xá lun (Ti&ng Phn là 1 Tng-x"ng: Sanghak rti Abhidharmakoa stra) ca ngài Th& Thân son, ã có nói * 2 Già-da-nhân-à-la:

Jayandra on trên.

– 90 – – 91 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

toái Ngaøi laïi hoïc boä Nhaân minh luaän . 2 Vieäc hoïc Ñoä. Caù c nhaø tö töôûng lôù n ñeà u sanh ra vaø thaønh taäp cuûa Ngaøi vöøa chuyeân caà n laïi vöøa minh maãn. danh ôû ñoù. Theo tín ngöôõng daâ n gian, soâng Ngaøi tieáp thu raát nhanh, ñeán noãi ngaøi Taêng- Haèng coø n ñöôïc xem laø moät doøng soâng linh xöùng phaûi ngaïc nhieâ n vaø khen ngôïi heát lôøi . thieâng, ngöôøi baûn xöù t höôøng ñeán ñoù taém röûa vaø Trong thôøi gian aáy , nhaø vua laïi tuyeån ra hai tin raèng seõ ñöôï c nheï beän h, saïc h moïi toäi loãi vaø möôi vò quan vaên ñeå phuï giuùp Ngaøi trong vieäc coù theå ca àu ñöôï c moïi ñieàu haï nh phuùc . sao cheùp laïi moät soá caùc boä kinh vaø luaän ñeå ngaøy sau Ngaøi coù theå mang veà nöôùc . Nhôø vaäy maø muï c ñích thænh kinh vaø tu hoï c cuûa Ngaøi xem nhö ña õ baét ñaàu thaønh töïu . Khaéc-thaäp-meã-nhó laø moät xöù vöøa coù caù c vò cao taêng maø laïi coøn coù löu giöõ ñöôï c nhieàu kinh luaän cuûa caùc toå sö ñeå laïi. Vì gaàn ñoù chính la ø thaønh Tra-lan-ñöùc-caùp 3 laø choã ngaøy tröôùc vua Ca-nít-ca laäp ñaïi hoäi, t hænh vò Toå thöù 10 laø Hieáp Toân giaû4 vôùi 500 vò La-haùn nhoùm ñaïi hoäi maø keát taäp kinh luaä n. 5 Ngaøi Huyeà n Trang löu laïi Khaéc-thaäp-meã- nhó hôn hai naêm, töø t haùng 3 naêm 631 cho ñeán thaùng 4 naêm 633. Sau ñoù, Ngaøi môùi töø giaõ nôi ñaây maø laàn xuoáng mieàn ñoàng baèng soâng Haèng,6 laàn theo daáu chaân xöa cuûa Phaät. Töø xöa nay, soâ ng Haèng vaãn laø trung taâm cuûa caùc nguoà n tö töôûng ôû AÁ n

1
A-t -t-ma lun (Abhidharmany y nus ra stra)
2
Nhân minh lun: Hetu-vidy stra
3
Tra-lan-"c-cáp: J landhara
4
Hi&p Tôn gi (Γ) ti&ng Phn là P rva (Bà-l t Thp-bà)
5
Hi&p Tôn gi làm v% th ng th k&t tp Tì-bà-sa lun
(Vibh - stra) trong hi ngh% k&t tp kinh in ln th 4 d i s$ bo tr ca vua
Ca-nít-ca (Kanika).
6
Sông H!ng, hay H!ng hà (Gag)
– 92 – – 93 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

21, laø ngöôøi ñaõ tröôù c taùc nhieàu boä lua än Ñaïi thöøa , laøm cho ñaïo phaùp ñöôïc hieå n baøy röïc rôõ hôn. Nhöõng tích Phaä t mieà n soâ ng Haèng Boà-taùt Theá Thaâ n vaãn thöôøng tu hoï c vaø tham thieàn ôû xöù Xaù-kieät-la, coù raát nhieàu ñeä töû. Sau khi Ngaøi tòch, Xaù-kieät-la cuõng bò taøn haïi nhö caù c Töø Khaé c-thaäp -meã-nhó ñi laàn xuoáng, tröôù c heát vuøng khaùc. Hoài ñaàu theá kyû thöù saùu , quaâ n Hung 1 ngaøi Huyeàn Trang gheù thaønh Xaù-kieät-la. Ñoù laø noâ pha ù hoaïi gaàn heát coõi AÁ n Ñoä. Trong moät thôøi kinh ñoâ coå cuûa moät nhaø vua coù danh tieá ng laø Di- gian raát laâu, chuùng cöù chuyeâ n vieäc cöôùp pha ù lan-ñaø 2 trong quyeån kinh Mi-lan-ñaø Baûn-na.3 hoaøi, ñeá n ñaâu cuõ ng laøm nghieâng ngaõ thaønh trì. Traûi qua bao laàn thaøn h baïi, ñaát nöôù c coù thay Vieân toång laõnh cuûa chuù ng laø Mihirakula coù noùi ñoåi, teâ n vua Di-lan-ñaø vaø boä kinh Mi-lanh-ña ø raèng: Ngöïa ta qua choã naøo thì khoâng cho coû cho ã Baûn-na vaãn coøn . Boä kinh naøy raát coù giaù trò, ñoù moïc leân ñöôïc nöõa . Chuùng chieám Xaù-kieät-la nhöng xuaát hieän veà sau, khoâng thuoäc trong Tam laøm kinh ñoâ , roài ñaùn h ra quanh caùc tænh thaø nh. taïng kinh ñieå n. Töông truyeà n laø cuûa ñöùc Long Nôi nôi ñeàu khieáp s ôï vì söï taø n haïi cuûa chuùng. thoï Boà- taùt soaïn . Boïn Hung noâ hung baïo aáy coù taøi chinh Kinh ghi laïi moät cuoäc vaán ñaùp giöõa vua Di- chieá n, traêm traän traêm thaé ng. Bôûi chuù ng gieát lan-ñaø vôùi vò tyø-kheo laø Na-tieâ n, t rình baøy ñöôï c ngöôøi chieám ñaát deã daø ng neâ n muoán ñaù nh ñaâu thì ñaày ñuû nhöõ ng choã yeáu lyù ñaïo Phaät, luaä n roõ veà ñaùnh. Trong caùc vua ôû AÁ n Ñoä, chæ coù baäc hoaøng baûn ngaõ. Nhöõ ng ngöôøi hoïc Phaät ñaùn h giaù raát cao ñeá môùi daùm choáng cöï vôùi chuùng. Hung noâ raát boä kinh naøy . gheùt ñaïo Phaät, ñeán ñaâu coù chuøa thì chuù ng pha ù Chaúng nhöõ ng thaøn h Xaù-kieät-la coù danh töø naùt, gaëp taêng thì chuù ng gieát ñi. Ñeán ñôøi vua Baùt-tröôù c vôùi nhaø ñaïi ñeá anh huø ng Di-lan-ñaø, ma ø la-ñi-ty-a, 1 hoaøng ñeá nöôù c Ma-kieät-ña ø, 2 laø ngöôøi tröôù c Ngaøi Huyeàn Trang 200 naêm, thaøn h naøy quy y Phaät, thaáy boïn aáy phaù chuøa , gieát taêng thì coø n laø nôi hoïc ñaïo cuûa Boà-taùt Theá Thaâ n. 4 Ban haän laém neâ n khoâng chòu naïp leã coáng. Hung noâ ñaàu ngaøi hoï c theo Tieåu thöøa , nhöng sau chuyeå n giaän, beø n keùo binh ñeán phaït . Chuù ng coù taøi ñaùnh sang Ñaïi thöøa vaø ñöôïc chöù ng ngoä , laøm Toå sö thö ù traän, vua Ma-kieät-ñaø vaø ñình thaàn ñeà u thua phaûi chaïy troán . Qua naêm 530, Hung noâ yeá u t heá , bò 1 Xá-kit-la: Ç kala, hay S kala, cng c là Xa-yt-la ñuoåi ra khoûi mieàn soâ ng Haèng haø. Chuùng chaïy 2 Di-lan-à: Milinda 3 Mi-lanh-à B#n-na: Milindapañha, Di-lan-à vn o Kinh, 1 cng gi là Na-tiên T -kheo Kinh. Bát-la-i-ty-a: B l ditya 4 2 B$-tát Th& Thân, tên ti&ng Phn là Vasubandhu Ma-kit-à: Magadha

– 94 – – 95 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

leân phía treâ n, coøn ñoaït xöù Khaéc-thaäp-meã- nhó, gieát vua vaø naùn laïi ôû ñoù. Chuù ng coøn tung hoaøn h moät thôøi gian, laïi baét toäi vua xöù Caøn-ñaø-la vì khoâ ng noäp leã coá ng, gieát vua vôùi caû doøng hoï va ø ñoát phaù caùc chuøa xöa thaùp

coå. Veà sau vieân toång laõnh cuûa chuù ng boû maïng, caû ñoaø n lieà n taûn laïc va ø bò ñaùnh ñuoåi . Chuù ng chaïy doàn leân xöù Ñaïi-taà n mieàn treâ n. Thôøi gian Ngaøi Huyeàn Trang gheù laïi ñaây thì binh giaëc Hung noâ cuõ ng chæ môùi bò ñuoåi ra khoûi AÁn Ñoä chöa bao laâu. Bôûi xöù Xaù-kieät-la môùi vöøa thoaùt khoûi tay boïn aáy , neân Ngaøi Huyeàn Trang ñöôïc nghe ngöôøi baûn xöù thuaät chuyeän cuûa chuùng raát roõ raøng. Ngaøi cuøng vaøi ngöôøi baïn ñoà ng haøn h töø giaõ thaønh Xaù-kieät-la. Chaúng bao laâu ñeán moät caùn h Boà- taùt Long Thoï (Ngrjuna) röø ng, gaëp moät boïn cöôùp ñeá n naêm chuïc ngöôøi . Quaân cöôùp loät aùo, giaät ñoà haønh lyù, laïi coø n röôït Maáy sö vaøo laøng, coù moät laõo tröôï ng 1 Baø-la- ñuoåi caû nhoùm ñeá n moät hoà nöôùc . May gaëp nöôù c moân moä ñaïo Phaät daâng cho aùo q uaàn vaø haøn h ly ù caïn, laïi ñaày buïi raäm, Ngaøi vôùi maáy ngöôøi ñoàng ñeå thay theá nhöõ ng ñoà ñaõ maát. Raát may maén cho haønh cuøng keùo xuoá ng troá n ôû moät choã kín. Boï n ngaøi, vì laõo tröôïng laø moät nhaø cao hoïc, raát thoâng cöôùp röôït ñeán hoà t hì maát daáu, beø n trôû laïi. Ngaøi thaïo veà Trung luaän 2 cuûa Phaät giaùo. Toå sö thaø nh vôùi maáy caùc vò taêng cuø ng ñi ra khoûi choã naáp , laäp toâng phaùi naøy laø caùc ngaøi Long Thuï vaø Ñeà- lieàn chaïy vaøo laøng maø thuaät chuyeä n. Moät ngöôøi baø,3 cuõ ng laø caùc vò toå sö thöù möôøi boán vaø möôøi Baø-la-moân ñang caøy ruoäng, coù leõ laø chuû thoân aáy , laêm ôû AÁn Ñoä . Ngaøi lieàn ôû laïi ñoù thoï hoïc , vì maëc hay tin beøn ñaùnh moõ leân tuï taäp daân laøng röôït daàu Ngaøi ñaõ coù ñoïc qua vaøi boä luaän cuûa phaùi Ñaïi baét boïn cöôùp. Nhöng chuùng ñaõ chaïy maát trong thöøa Trung luaän , nhöng chöa hieåu tinh töôøng röø ng roài. Maáy vò taêng maát aùo vaø haø nh lyù ñeà u keâu than. Duy chæ coù Ngaøi Huyeàn Trang laø töôi 1 Lão tr ng: ng i già và rt áng kính trng. 2 tænh, vì taâm Ngaøi nhö suoái trong, nöôùc daàu xao Trung lun (ţ) M dhyamikak rika 3 ñoäng, nhöng suoái khoâng ñuï c chuùt naøo . Long Th (N g rjuna) và Ka-na -bà (K adeva), cng gi là Thánh Thiên (%ryadeva).

– 96 – – 97 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

nghóa lyù. Sau moät thaùng, Ngaøi töø taï vò hoïc giaû caän nhaát cuûa Phaät vaø La-haàu-la, con trai cuûa naøy vaø tieáp tuïc leân ñöôø ng. Phaät luù c chöa ñi tu. Giôø ñaây môùi laø vaøo haún trong xöù Phaät. Caø ng Laïi ôû Ma-thuø -ra, coù truyeàn tuï ng söï tích vöôïn böôùc tôùi caøng gaëp nhieà u kinh ñieån quyù giaù dieã n cuù ng Phaät. Ngöôøi ta keå raèng, moät hoâm coù con roõ nguoà n ñaïo phaùp, caøng bieát nhieà u vò cao taêng vöôïn ñeán daâ ng moät bình baùt maät ong cho Phaät. tinh thoâ ng caùc choã bí maät saâu thaúm trong giaùo Ñöôïc Phaät thaâ u nhaän t hì noù vui möøng laém, nhaûy nghóa. Khi ñeán thaø nh Xi-na-buù t-ti, 1 Ngaøi gheù nhoùt cho ñeá n cheát. Nhôø phöôùc cuùng döôø ng aáy , no ù vieáng caùc chuøa thaùp vaø ôû laïi ñoù hôn moät naêm, vì lieàn ñaà u thai thoaùt kieáp vöôïn , ñöôï c laøm ngöôøi va ø trong thaøn h coù taøng tröõ ñöôï c raát nhieàu saù ch quyù . tu haøn h ñaéc quaû thaùn h. Keá ñeán laïi gaëp nhaèm m uøa möa, Ngaøi löu laïi ÔÛ xöù Ma-thuø-ra, chuøa thaùp thaät to lôù n vaø theâm boán t haùng maø hoï c ñaïo vôùi vò sö tröôûng

tinh xaûo. Vaøo theá kyû thöù t ö vaø thöù naêm, ngöôøi ta thaønh Tra-lan-ñöùc -caùp 2 ôû chuøa Ñoát-xaù- taùt-ma.3 coù taïc moät töôï ng Phaät ñöùng raát lôù n, tinh xaûo Ñaây laø moät vò cao taêng uyeân baùc, nguï ôû thaøn h khoâ ng ñaâu baèng. Hieän nay, baûo taøng vieän t rong naøy laø choá n t rung taâm Phaät hoï c vôùi hôn naêm thaønh vaãn coø n giöõ ñöôïc töôï ng Phaät aáy . möôi danh taêng. Ngaøi Huyeàn Trang ra khoûi Ma-thuø-ra, beøn Tieáp tuï c ra ñi theo höôùng Ñoâng Nam, Ngaøi laàn ñeán thaø nh Xa-tha-nít-hoa-ra. 1 Ñaây laø choã ña õ ñeán t haøn h Ma-thuø-ra 4 coù danh tieáng t öø xöa. töøng laø baõi chieá n tröôø ng cuûa nhieàu traän xung ñoät Phong caû nh ñaõ thuoäc veà mieà n soâng Haèng roài . giöõa caùc vò vua, nhieà u laàn ñaõ xaûy ra nhöõ ng traän Khí haä u noùng, ñaát deã troàng caây . Ñaát ñai xöù naøy giaëc döõ doäi. Theá maø giôø ñaây thaønh thò vaãn ñoâng phì nhieâ u laém. Choã naøo cuõ ng coù xoaøi moïc nhö ñaûo, cuoäc buoâ n baùn vaãn thònh haønh. Ngaøi quan ñaùm röøng, q uaû sai oaèn caây . Thaø nh Ma-thuø-ra co ù saùt nhaân vaät vaø vieáng chuøa thaùp xong, beø n ñi nhieàu tích Phaät. Trong xöù coø n daáu tích cuûa maáy tieáp veà mieàn döôùi. Baáy giôø, vaøo ñeán mieàn soâng ngöôøi ñaïi ñeä töû cuûa Phaät, nhö Xaù-lî-phaát va ø Haèng laø moät con soâng t hieâ ng lieâng cuûa ngöôøi AÁ n Muï c-kieàn-lieâ n, hai trong soá möôøi ñaïi ñeä töû cuûa Ñoä. Phía treân nguoàn , soâng roäng chöø ng ba daëm, Phaät, Öu-ba-ly, ngöôøi thôï caïo cao thöôïng hôn ca û ra ñeán cöûa soâng roäng ñeá n möôøi daëm. Nöôùc chaûy maáy oâng hoaøng hoï Thích, A-nan t hò giaû thaân thaáy trong xanh nhöng thöôø ng hay ñoåi maøu. Döôùi soâ ng coù nhieàu loaïi toâm caù, raé n... raát la ï 1 nhöng khoâng hung baïo. Nöôùc uoá ng ngoït dòu. Xi-na-bút-ti: Çinabhukti, cng c là Chí-na-phác-& 2 Tra-lan-"c-cáp: J landhara 3 t-xá-tát-ma: Toasana 4 1 Ma-thù-ra: Mathur , cng c là Mc-huyt-la, Ma- t-la Xa-tha-nít-hoa-ra: Sth nevara, ngày nay là x Thaneswar

– 98 – – 99 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Kinh saùch Baø-la-moân 1 cuûa ngöôøi AÁn Ñoä noùi raè ng vieäc buoân baù n hoaë c laøm caù c ngheà nghieäp khaù c nöôùc soâng naøy tröø ñöôï c beä nh. Taém goäi döôùi soâng nhau trong xaõ hoäi. Thaáp hôn heát laø giai caáp 1 coù t heå laøm cho toäi loãi tieâ u tan. Uoáng nöôùc soâng Thuû-ñaø , laø haïng ngöôøi laøm ruoä ng. Boán giai caáp hay laø duøng nöôù c soâng röûa mieäng thì khoûi mang ñaõ phaân ra nhö vaäy , moïi sinh hoaït , öùng xöû t rong tai hoïa . Cho ñeán ai traàm mình cheát döôùi soâng xaõ hoäi ñeàu phaûi theo nôi söï phaâ n chia aáy . Ngöôøi Haèng cuõng ñöôï c sanh leâ n coõi trôøi. Moãi ngaøy , ôû haï ng treân khoâ ng ñöôï c laøm nhöõng vieäc thaáp ngöôøi ta leâ n xuoáng ñoâ ng ñaûo ôû nhöõng choã beá n keùm cuûa haï ng döôùi , ngöôøi ôû haïng döôùi chaúng soâng. Ngöôøi Baø-la-moân tin nhö vaäy , nhöng ngöôøi ñöôï c vôùi leân nhöõng vieäc cuûa haïng treâ n. Chæ toäi ñaïo Phaät thì cho ñoù chæ laø nhöõng thoùi tuï c dò nghieäp cho moät soá raát ñoâng daân ngheøo , tuy cuõng ñoan. Ngöôøi ta vaãn coø n keå laïi caâ u chuyeä n xöa toàn taïi, aên uoáng, sinh hoaït maø khoâ ng ñöôïc xeáp kia, coù moät luù c trai gaùi, giaø treû ñang tuï taäp

nhau vaøo giai caáp naøo caû. Ñoù laø nhöõng ngöôøi bò xem taém röûa döôùi soâng Haèng, ngaøi AÙt-da-ñeà- hoa, 2 Toå nhö maït haïng, chaúng ñaùng goïi laø ngöôøi, khoâng sö thöù möôøi laêm cuûa Phaät giaùo AÁn Ñoä, ñaõ ñeá n ai ñoaùi töôûng vaø khoâng ai gaàn guõi, cho ñeá n thuyeát giaûng vaø chæ roõ söï meâ tín cuûa hoï . khoâ ng ai sôø chaïm ñeá n mình! Caùc giai caáp ñeà u Ñaïo Baø-la-moân laø moät toân giaùo lôùn vaø ñaõ coù khinh mieät nhöõ ng ngöôøi naøy . Ñoù laø nhöõ ng ngöôøi töø raát sôùm ôû AÁ n Ñoä. Nöôù c AÁn Ñoä thôøi xöa phaân laøm thòt, caâu caù, ñoå thuøng raùc ... noùi chung laø caùc chia theo giai caáp, giai caáp naøo sinh hoaït, giao haïng lao coâng vôùi daân ngheøo heø n. Khi ñi ñöôø ng, tieáp theo giai caáp aáy , cho ñeá n ngöôøi ta coø n haï n hoï phaûi neùp vaøo beâ n traùi leà ñöôø ng vaø khoâng cheá caû vieäc hoûi han, tieáp xuùc nhöõ ng ngöôøi thuoä c ñöôï c ñi gaàn boá n giai caáp keå treân . Sanh ra ôû AÁ n giai caáp khaùc. Treân heát laø giai caáp Baø-la-moân , la ø Ñoä, ngheøo heøn thì phaûi chòu ngheøo heøn maõi. nhöõng tu só tu taäp theo caù c giaùo ñieàu , kinh ñieå n Nhieàu khi ngaãm kyõ thaáy thuù vaät coø n sung söôùng cuûa ñaïo Baø-la-moân. Keá ñoù laø giai caáp Saùt-lî, 3 töùc hôn laø nhöõ ng ngöôøi haï tieän naøy ! laø caùc doøng doõi vua chuùa , quan töôùng cha truyeà n Treâ n thì haïng Baø-la-moân naém quyeàn veà maët con noái trong nöôùc . Thöù ba laø giai caáp Tyø-xaù, 4 laø tín ngöôõng, toân giaùo. Haøng vua chuùa thì caàm nhöõng ngöôøi thuoäc giôùi t höông gia, coâng ngheä, lo quyeàn chính trò, ñaët ra luaät leä cho caùc giai caáp khaùc phaûi laøm theo. Coøn caùc giai caáp beân döôùi thì thöôøng laø ít ñöôïc hoï c haø nh, neâ n meâ tín, ngu 1 Bà-la-môn: Brhamaa si. Cho neâ n nhöõ ng giai caáp cai trò môùi deã daøng 2 Át-da- -hoa: %ryadeva, cng c là -bà, d%ch ngh'a là Thánh Thiên, tên khác là K adeva (Ka-na- -bà). 3 Sát-l' : Kshatriya 4 1 T -xá: Vaisya Th*-à: Sdra

– 100 – – 101 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

xuyeân taïc trieát lyù ñaïo Phaät vôùi chuû tröông bình moät choã tröôùc ñaây Phaät ñöùng treân moät hoø n ñaù , ñaúng, töø bi. Tuy vaäy maø luùc Ngaøi Huyeàn Trang coø n ghi daáu hoa sen. qua, trong nöôùc vaãn coø n nhieàu ngoâi chuøa danh Ngaøi Huyeà n Trang ñi ñeá n t haøn h Caên-daùt- 1 tieáng. Muøa heø naêm 635, Ngaøi löu laïi ñeå laøm kuùt-sa. Thaøn h thò phoà n thònh vaø xinh ñeïp laém. 2 coâ ng vieäc khaûo cöùu vaø hoïc hoûi ôû thaø nh Maï c-tyù- Ngaøi coù keå laïi raèng xöù Ca-noâi coù laàu ñaøi cao boå-la 1 vaø coù xem nhieà u quyeån kinh Tieå u thöøa , roä ng, cöûa neûo vöõng vaøng, ñöôøng saù saïc h seõ , hai 2 nhaát laø kinh cuûa phaùi Taùt-baø-ña boä. Ngaøi tham beân coù troàng caây vaø tröôùc moãi nhaø ñeà u coù hoa hoï c caùc moâ n Bieän chính luaä n vaø Tuøy phaùt trí thôm coû ñeïp. Haøng hoùa nhieà u moùn ñaét tieàn, daân luaän vôùi moät vò tröôûng laõo tuoåi treân 90, teâ n la ø cö sung tuù c, an laïc . Luù c aáy xöù Ca-noâi laø kinh ño â Maät-ña-tö-na. toaøn coõi AÁ n Ñoä, hoaø ng ñeá t hoá ng nhieáp t höôøng Sau ñoù, Ngaøi ñi theo con soâ ng Haèng maø laàn ngöï ôû ñoù. Vaøo luù c Ngaøi qua ñeá n, hoaø ng ñeá Haù t- ra, coù gheù laïi vieáng xöù Ca-bì-tha 3 laø nôi ngaøy sa 3 ñang trò vì laø moät nhaø vua coù danh

tieáng laãy xöa Phaät leân cung trôøi Ñao-lî 4 ñeå giaûng ñaïo lyù löøng, vöøa laø moät baäc anh huøng, vöøa laø moät nha ø 5 cai trò kheùo leùo vaø coâ ng bình. Maáy ñôøi vua tröôù c cho meï . Vì hoaø ng haäu Ma-da laø meï Ngaøi, khi sanh Ngaøi ra chæ coù baûy ngaøy thì ñaõ thaùc sanh khoâ ng ñöôï c thònh, tình t heá caøng ngaøy caøng suy. leân coõi trôøi naøy . Phaät thuyeát phaùp cho meï nghe Qua ñôøi Haùt-sa thì vua chaá n chænh laïi vaø goàm roài, laïi trôû xuoàng traà n cuõ ng taïi xöù Ca-bì-tha naøy . thaâu coõi AÁn Ñoä. Nhôø ngaøi coù nhieàu taøi ñöùc, ô û Ngaøi Huyeà n Trang ñeán ñaây leã baùi, tröôùc maét ngoâi treân boán möôi naêm 4 neâ n caû nöôùc ñeàu ñöôïc döôø ng nhö thaáy Phaät trôû xuoá ng töø treân coõi t rôøi . phaùt trieån thònh vöôï ng, daân chuù ng ñöôïc giaøu Khi Phaät töø cung trôøi Ñao-lî trôû xuoá ng traàn , co ù maïnh, an hoøa vui veû. caùc vò tieân thaùnh vaø chö Boà-taù t ñi theo vöøa raûi Khi ngaøi môùi leâ n ngoâi, nhôø ñaùn h phaït ñöôïc hoa vöøa ñoïc kinh taùn thaùn . Luù c aáy cuõng coù ñöù c vua Xa-xaêng-ca 5 maø baùo t huø cho anh, neân danh Phaïm-thie ân caàm phaát traà n vaø Ñe á-thích caàm loïng tieáng laãy löø ng nhanh choù ng. Laïi cuõ ng vì beân h che theo haàu Phaät . Ngöôøi ta coøn truyeàn nhau veà vöïc ñaïo ñöùc maø ngaøi ñaùnh vua Xa-xaêng-ca. Vua naøy phaù chuøa , gieát taêng, taø n haïi ñeá n noãi daùm

1 Mt-tý-b+-la: Matipura, cng c là Mt-&-b+-la. 2 1 Tát-bà-a b: Sarv stiv da, d%ch là Nht thi&t h u b. Cn-dát-kút-sa: Kany kubja ,là x Kanauj ngày nay. 3 2 Ca-bì-tha: Kapitha, cng c là Kip-t/-tha. Ca-nôi: Kanauj 4 3 ao-l':Tr yastrimsa, còn gi là tng tri th ba m 9i ba, hay Hát-sa: Harsha, d%ch là vua Gi i Nht 4 Tam thp tam thiên. Hoàng & Hát-sa tr% vì t nm 606 &n nm 647. 5 5 Ma-da: M y devi Xa-xng-ca: Çaç nka

– 102 – – 103 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

xaâm phaïm caây boà ñeà. Ñaõ laø ngöôøi moä ñaïo, vua chaån cho daân ngheøo . Haùt-sa khoâng chaáp nhaä n söï ñoä c aùc nhö theá, beø n Ngaøi nhoùm ñaïi hoäi haè ng naêm, thænh taê ng keùo binh ñaùnh phaït. Binh vua ñaùnh ñaâ u thaéng chuùng khaép nôi trong coõi AÁn Ñoä ñeá n luaä n ñaïo, ñoù. Ngaøi ñi deïp giaëc toán bao nhieâu coâ ng söùc , vaø coù khen thöôûng nhöõ ng vò danh sö. Laïi cuõng roø ng raõ maáy naêm môùi tuø ng phuïc ñöôï c caù c nôi. nhö hoaøng ñeá A-duïc tröôù c kia, ñöù c Haùt-sa raát Sau khi yeân oån thì ñaát nöôùc ngaøi caøng theâm khoan hoøa vaø troïng töï do tín ngöôõ ng. Haøng roä ng lôùn , caù c vua trong xöù AÁ n Ñoä thaûy ñeàu chòu naêm, ngaøi töï mình lo vieäc cuùng döôøng thöùc aê n quyeàn baûo hoä. cho moät ngaøn thaày tu ñaïo Phaät vaø naêm traêm Hoaøng ñeá Haùt -sa ñaõ bình phaït ñöôïc caùc oâ ng ñaïo só Baø-la-moân. Ngoaøi ra, ñuù ng kyø naêm naêm, 1 hoaøng döõ tôïn , khoâng bao giôø ngaøi chòu ñeå ai ôû ngaøi môû ra moät cuoä c ñaïi thí hoäi . baäc treâ n mình. Theá nhöng ñoái vôùi taêng chuù ng, Trong kyø thí hoäi aáy , ngaøi chaå n teá cho taát caû ngaøi raát hieàn hoøa vaø kính troïng. Ngöôøi ta noùi baàn daân vaø cuõ ng cuùng döôø ng cho taát caû thaày tu ngaøi khoâ ng keùm vua A-duïc ngaøy xöa. Thaät laø caùc phaùi t rong coõi AÁ n Ñoä. moät vò thaùnh ñeá

ôû ngoâi . Ngaøi hay troâng nom vaø chaêm soùc daâ n chuùng, lo laé ng cho töøng vieäc ñoùi no, söôù ng khoå. Bao giôø ngaøi cuõ ng hieàn t öø va ø coâ ng bình, cho ñeá n laém khi queâ n aê n queân nguû ñe å Nieâm hoa vi tie áu: Phaät ñöa leân caønh laøm coâng vieä c töø thieä n cho daâ n. Ngaøi noi göông hoa, caû phaùp hoäi vua A-duïc, caám saùt sanh haïi vaät vaø coù laäp chuøa ñeàu ngô ngaùc , chæ coù döïng thaùp nhieàu nôi. Treâ n caùc neûo ñöôøng hoaëc ô û ngaøi Ca-dieáp m æm tænh thaø nh hoaë c ôû vuø ng queâ , ngaøi ñeà u cho caát cöôøi maø ñöôïc nhöõng nhaø töø thieän ñeå boá thí côm, t huoác, aùo Phaät truyeàn taâm phaùp quaàn cho ngöôøi ngheøo vaø keû löõ haø nh lôõ böôù c. Ngaøi cai trò t rong nöôùc khoâng coù tieáng than vaõn, oaùn traù ch. Ngaøi laïi raát chuoäng keû hieà n taøi, ñöùc haïn h. Nghe quan chöù c ai coù loøng töø thieän , Ñöùc Thích-c a Maâu-ni Phaä t hay giuùp ñôõ ngöôøi thì ngaøi goïi vaøo trieàu maø khen taëng khuyeá n khích. Moãi naêm, qua muøa 1 möa, ngaøi thöôøng ñích thaâ n ngöï ñeá n caùc tænh ma ø i thí hi: Hi b thí l n, cho tt c mi tng l p ng i thi&u troâng nom vieäc ñeâ ñieàu vaø nhaát laø lo vieäc phaùt kém, phân phát ph8m vt cho bt c ai &n xin mà không phân bi t.

– 104 – – 105 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Ngaøi Huyeà n Trang ñeán t haøn h Ca-noâi coù leõ töû taïi chuøa naøy . Hai vò goác ngöôøi ôû nöôù c Caøn-ñaø- nhaèm luùc hoaøng ñeá ñi vaéng neâ n khoâ ng gaëp. Ngaøi la, khi môùi ñi tu thì moãi ngöôøi theo moät phaùp ôû laïi ba thaù ng trong naêm 636 taïi tinh xaù Ba-tra 1 moân. Ngöôøi anh laø ngaøi Voâ Tröôùc theo khuynh maø khaûo cöùu ba taïng kinh ñieå n. höôùng Ñaïi t höøa . Coøn ngöôøi em laø ngaøi Theá Thaâ n Ba taïng kinh ñieå n cuûa ñaïo Phaät voán laø taát laïi tinh thoâng giaùo lyù Tieåu thöøa cuûa phaùi Tyø-baø- caû tinh hoa giaùo phaùp maø ñöùc Thích-toân ñeå laïi . sa luaän. Sau khi ngaøi Voâ Tröôùc chöùng ñaïo, môùi Khi coø n taïi theá, Phaät chæ tuøy caên cô trong töøng thuyeát giaûng maø khai ngoä cho em veà theo Ñaïi phaùp hoäi maø thuyeát phaùp, chaú ng coù vieäc ghi thöøa . cheùp thaø nh kinh saùc h. Sau khi Phaät nhaäp dieät, Tích xöa keå laïi raè ng, moät hoâm hai anh em ba vò ñaïi ñöùc laø Ca-dieáp, A-nan-ñaø vaø Öu-ba-ly caùc ngaøi heïn nhau vaøo noùi chuyeä n taïi chuøa trong môùi trieä u taäp moät ñaïi hoäi keát taäp, coù caû thaûy la ø vöôøn xoaøi ôû xöù A-du-ñaø. Nhaèm luùc trôøi toái, ngaøi naêm traêm vò La-haùn maø tuyeân ñoïc laïi caùc giaùo Voâ Tröôùc daét em ñeán treâ n laàu cao ngoù ngay phaùp Phaät ñaõ daïy . Nhöõ ng giaùo phaùp naøy luùc aáy xuoáng moät raï ch nöôùc roài laùn h ñi nôi khaù c. Ñeâm môùi ñöôïc ghi cheùp laïi baèng vaên töï maø thaøn h ba aáy , giöõa muøa thu traê ng soi treân maët nöôùc . Thình taïng laø Kinh taï ng, Luaät taïng vaø Luaän taïng. lình coù tieáng laï öù ng leân giöõa thinh khoâ ng, tuïng Sau thôøi gian nghieân cöù u hoï c hoûi ôû ñaây , Ngaøi moät ñoaïn kinh Ñaïi thöøa . Ngaøi Theá Thaân nghe laïi leân ñöôø ng ñi qua tænh U-ñô. 2 Nôi ñaây chaú ng tieáng tuï ng kinh thanh thoaùt kia vôùi yù nghóa lôøi nhöõng laø moät nôi coå tích, maø chöøng hai traêm kinh daà n daàn laøm cho Ngaøi vuït thaáy coõi höõ u naêm tröôùc coøn coù hai vò cao taêng vang doäi tieáng hình döôøng nhö tan maát ñi, döôøng nhö

vuõ tru ï taêm, chính laø hai anh em ngaøi Voâ Tröôù c vaø Theá ñang lu môø daàn döôùi boùng traêng. Coõi ñôøi gia û Thaân , 3 hai nhaø ñaïi luaän sö ñaõ hieån phaùt röï c rôõ taïm, moïi hình chaát vôùi t haân mình ngoài treân maët giaùo lyù Ñaïi thöøa . Ngaøi Huyeàn Trang tröôù c ña õ nöôùc ñeàu laø chieâm bao, thì daàu cho vaïn vaät voâ phuï c taøi hai vò Boà-taù t aáy , nay vieáng thaêm ñaát tình, chuùng sanh höõu tình ñeà u laø moä ng caû. Vu õ nöôùc naøy thì caøng kính neå t heâm. Ngaøi ñi veà truï to lôù n kia chaú ng qua laø moät caûn h moä ng lôù n höôùng Taây baé c, caùc h t haøn h chöøng naêm saùu daëm, hôn maø thoâi. Ñaõ hieåu roõ laø giaû taïm, laø chieâm gaëp moät caûnh chuøa trong vöôø n xoaøi. Hai theá ky û bao, thì coøn khoù gì maø chaúng giaûi thoaùt moïi troùi tröôù c, hai vò Boà-taùt aáy ñaõ chöùng ñaïo vaø daïy ñeä buoäc ? Töø ñoù maø döùt saïc h bao trieàn phöôï c. Ngaøi caûm ñoä ng voâ cuøng, m ôùi hieå u bieát söï thaâm aùo cuûa 1 Tinh xá Ba-tra:Bhadravih ra Ñaïi thöøa . Töï nghó laïi baáy laâu nay mình bieä n 2 U-: Oude, ngày x a là x Ayodhy (A-du-à). baùc, coâng kích ñaïi ñaïo, ñeá n khi hieåu ra chöøng ña õ 3 Tc là A-tng-già và Pht-tô-bàn- ã có chú tr c ây.

– 106 – – 107 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

muoän maøng, Ngaøi aân haä n muoá n laáy saäy beùn maø ñeõ thì laáy laøm thích chí. Chuùng nhìn nhau coi bo ä töï caét löôõi mình. Ngaøi Voâ Tröôù c töø trong boùng vui möøng laém. toái lieàn böôùc ra maø can ngaên. Töø ñaây hai anh em Chuù ng noùi raèng: Töôûng ñaâ u ta khoâ ng kieám hoøa hieäp cuø ng nhau, truyeà n baù giaùo lyù Ñaïi thöøa ñöôï c leã xöù ng ñaùng maø teá thaàn! Nay gaëp thaày trong khaép xöù. taêng naøy töôùng taù vaø maët maøy ñeïp ñeõ laém, ta Ngaøi Huyeàn Trang vieáng thaønh A-du-ña ø phaûi gieát ñi maø teá thaàn thì haú n ñöôïc phöôùc lôùn . xong, beøn tieáp tuï c ñi xuoâi theo doø ng soâng Haèng. Ngaøi ñaùp: A nh em m uoá n laáy hình t heå xaáu xa cuûa Ngaøi cuøng vôùi hai möôi vò taêng ñi treân moät chieá c baàn taêng maø teá thaàn, baà n taêng naøo coù tieá c gì. thuyeàn lôùn . Luù c naøy , Ngaøi gaëp moät naïn lôùn , Nhöng baàn taê ng laø ngöôøi xöù xa, ñeán nöôù c naøy töôûng ñeán phaûi boû mình nôi xöù AÁ n Ñoä roài . maø laøm leã caùc nôi thaùn h ñòa, hoïc ñaïo vaø thænh Thuyeà n ñi ñöôïc chöø ng vaøi möôi ngaøn thöôù c, kinh. Coâ ng vieäc chöa xong maø anh em muoá n gieát vöøa ñeán moät khuù c soâng vaéng veû. Hai beân soâng ñi, sôï raè ng anh em chaú ng ñöôï c phöôù c maø chaé c ñeàu laø röøng, caây che raäm raïp . Trong röø ng coù moät phaûi mang hoïa gheâ gôùm laém. Caùc vò taê ng khaù c boïn cöôùp, thaáy coù ghe laï beøn cheø o thuyeàn xoâng ñeàu leân tieá ng xin cho Ngaøi vaø coù maáy ngöôøi chòu ra. Boïn naøy raát ñoâng ñaûo, ñöùng treân möôøi chieá c xin cheát thay cho Ngaøi. Nhöng boïn cöôùp ñeà u thuyeàn , vaây haõm vaø chaän giöõ caùc vò taêng ñi treân khoâ ng nghe, quyeát laøm thòt Ngaøi maø teá thaàn. thuyeàn vôùi ngaøi Huyeà n Trang. Nhieà u ngöôøi sôï Teân ñaàu ñaû ng lieàn phaâ n coâng keû ñi xaùc h nöôùc veà quaù nhaûy luoâ n xuoáng soâ ng. Ngaøi Huyeàn Trang bò ñeå röûa , ngöôøi thì ñi caát ñaøi ñeå laøm leã. Roài truyeà n boïn cöôùp baét cuø ng vôùi moïi ngöôøi treâ n thuyeàn , cho hai ñöùa

caàm göôm xoá c tôùi keù o Ngaøi leâ n ñaøi chuùng ñem leân bôø vaø laáy heát caû aùo quaàn , tieà n ñeå teá thaà n. Nhöng Ngaøi vaãn ñieàm nhieân nhö baïc. Nhöng ñieàu khoå naï n lôù n hôn nöõa laø boïn thöôø ng, khoâ ng loä veû gì sôï seät, lay ñoäng. Boï n cöôùp naøy theo ñaïo Xi-hoa, 1 thôø thaàn nöõ Ñuoác- cöôùp ngaïc nhieân vaø chôït sanh loø ng lo ngaïi. 2 ga, thöôø ng baét ngöôøi maø teá cho t haàn . Ngaøi thaáy theá naøo cuõ ng khoâ ng traùnh khoûi Moãi naêm ñeán muøa thu, chuùng phaûi tìm baét cheát, beø n xin naùn laïi moät chuùt , noùi raè ng: Anh ngöôøi laøm leã vaät. Ñöôïc ngöôøi caø ng toát töôùng, ñeïp em caàn gì phaûi q uaù haáp taáp , xin ñeå baàn taêng vaøo trai caøng quyù. Giôø ñaây , boïn cöôùp gaëp ngaøi Huyeà n caûnh Nieá t-baøn cho an hoøa , vui veû. Ngaøi noùi roài Trang, thaáy laø moät ngöôøi daùng veû thanh tuù , ñeïp lieàn nhaäp ñònh t ham thieà n, loø ng töôûng ñeán ñöù c Di-laëc vaø taäp trung tö töôû ng nghó veà nöôùc Phaät, nguyeän ñöôï c sanh veà caûn h cuûa ñöù c Di-laëc ma ø 1 Xi-hoa: Çiva phuï ng söï Ngaøi, nghe ñaïo Ngaøi ñeå ñöôïc giaûi 2 uc-ga: Durg

– 108 – – 109 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

thoaùt hoaø n toaøn . Ngaøi cuõ ng nguyeä n raèng neá u Ñoät nhieân tinh thaà n Ngaøi thaáy voâ cuøng saû ng thaønh Phaät roài seõ trôû xuoáng traà n maø ñoä cho boï n khoaùi, döôøng nhö vuït bay leâ n qua khoûi ba möôi cöôùp naøy caûi taø quy chaùnh, laïi ñeå truyeàn ba ù ba töøng trôøi. Ngaøi ñeá n ngay cung cuûa ñöù c Di-laëc , phaùp Phaät vaø ñoä cho taát caû chuùng sanh. Ngaøi thaáy ngaøi ñang ngöï treân ngoâi, chung quanh co ù nieäm vaùi ñuû chö Phaät möôøi phöông vaø cöù nhaát chö vò thaùn h thaà n ñöù ng haàu . Luù c aáy Ngaøi Huyeà n taâm thieàn tònh töôûng veà ñöùc Di-laëc . Trang heát söù c vui möøng, khoâ ng coø n bieát raèng mình ñang ngoài gaàn baøn teá, khoâng coøn nhôù ñeá n boïn cöôùp saép gieát mình. Caùc vò taêng ñeà u keâu la than khoùc . Boãng ñaâu coù moät traä n cuoà ng phong thoåi tôùi , laøm cho ñaù bay, caây ngaõ, döôùi soâ ng soùng daäy aàm aàm. Boïn cöôùp hoaû ng hoát sôï haõi , beøn hoûi caùc vò taêng ñi cuøng raèng: OÂ ng aáy ôû ñaâu ñeán ñaây , ÔÛ Trung Hoa vaø teân laø gì? Taïi sao coù veû kyø laï nhö vaäy . Caùc thaày Vieät Nam, Boà-taùt ñaùp raèng: AÁy laø moät vò ñaïi danh sö töø beâ n Trung Di-laëc thöôøn g Quoá c qua ñaây maø tìm ñaïo. Neá u anh em gieát Ngaøi ñöôïc thôø phu ïng thì seõ bò hình phaït maõi vaäy . Anh em chaúng thaáy baèng hình töôïn g moät hoùa thaân soùng gioù döõ ñoù sao? Thaà n gioù , thaàn soâng ñaõ noåi cuûa Ngaøi laø giaän roài. Neáu anh em khoâ ng tænh ngoä thì e cheát Boá Ñaïi maát chaúng coø n hoàn . Boïn cöôùp run sôï , lieà n ru õ Hoøa Thöôïng, nhau quyø moïp xuoáng xin toäi vôùi Ngaøi. Nhöng maäp maïp vaø coù Ngaøi ñöông khoaùi laï c trong côn nhaäp ñònh, saùu ñöùa treû con vaây quanh. khoâ ng coøn nghe bieát chung quanh mình. Moät teâ n Hình naøy laø bieåu cöôùp vòn laáy cheùo aùo caø sa cuûa Ngaøi moät caùc h töôïng trang nghieâm cung kính. Ngaøi lieà n môû maét ra vaø hoûi raát hieà n cuûa Ngaøi trong tö theá laønh raè ng: Anh em ñònh teá chöa? cuûa moät vò Phaät Nghe ra boïn cöôùp chòu tha thì Ngaøi cuõ ng töï seõ haï sanh trong töông lai. nhieân nhö khi naõy nghe

chuùng muoán gieát mình. Ngaøi lieà n khuyeân boïn chuù ng boû döõ laøm laønh. Boà-taùt Di-laëc Chuù ng ñeàu tuaân theo, ñoà ng quaêng göôm giaùo döôùi soâng Haèng. Lieà n ñoù, soù ng haï gioù tan. Boïn

– 110 – – 111 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

cöôùp vui möø ng laém, töø bieät Ngaøi maø ñi töù taùn ñeán ñoù maø boá thí vaø phaùt chaå n cho daâ n ngheøo . heát. Sau chuyeä n naøy ñoàn ra, danh tieá ng Ngaøi Gaàn ñoù laø moät caùn h ñoàng roä ng. Hoaø ng ñeá vôùi vang khaép coõi AÁn Ñoä . Nhieà u ngöôøi xöng Ngaøi laø nhieàu oâ ng hoaøng thöôøng hoïp caù c vò taêng chuùng thaùnh taê ng. cuø ng vôùi nhöõng keû coâi cuùt, ngheøo naøn veà nôi ño ù 1 AÁy laø nhôø loøng thaø nh tín, nhôø Phaät phoø trì, maø boá thí ngaøy naøy sang ngaøy kia. Ngoaøi ra, xöù Ngaøi ñaõ thoaùt khoûi moät côn naïn cheát, laïi coø n ñoä naøy cuõ ng laø moät nôi thöôø ng coù nhöõ ng cuoäc teá le ã cho boï n hung aùc hoùa ra löông thieän. Cho hay lôùn cuûa ngöôøi ñaïo Baø-la-moân. Haøng ngaøn ngöôøi ngöôøi tu haøn h maø ñaõ thaønh taâm thì caù c tai naïn meâ tín vaãn muoán traàm mình cheát döôùi quaõng ñeàu khoâ ng haïi ñöôï c. Thöôøng khi thì gaëp ngöôøi soâng Haèng chaûy ngang qua xöù aáy . Hoï tin raèng laønh, daàu keû aùc cuõng deã hoùa ra hieà n. Ñaïo Phaät cheát nhö vaäy seõ ñöôïc thaø nh caùc vò thaà n tieân . raát huyeà n dieä u, ngöôøi tu Phaät thöôøng nhaä n bieát ÔÛ xöù naøy , söï tín ngöôõ ng phaâ n ra nhieàu loái la ï nhö vaäy ! luøng, khoù tin laø coù thaät. Trong thaønh coù moät caùi Ngaøi Huyeàn Trang tieáp tuïc leâ n thuyeà n ñi ñeàn to lôùn , nguy nga, nôi aáy ngöôøi ta cho laø co ù ñeán moät thaøn h coå laø A-laïp-caùp-ba-ñöùc . 1 Ngaøy raát nhieà u pheùp linh. Ngöôøi ta tin raèng ai vaøo ñoù tröôù c nôi naøy laø moät kinh ñoâ . Töø theá kyû thö ù cuù ng moät ñoàng xu, seõ ñaëng nhieàu phöôù c hôn naêm, tuy doøng vua Gupta khoâng coøn maø thaøn h cuù ng caû ngaøn ñoàng baïc ôû caù c nôi. Laïi neáu ai vaøo naøy vaãn ñoâng ñaûo , thònh haøn h. ÔÛ ñaây coù t haùp do ñeàn maø lieà u cheát thì seõ ñöôïc veà coõi thaà n tieân . vua A-duïc caát, coù chuyeä n tích Toå sö Ñeà-baø 2 hoài Phía tröôù c chaù nh ñieä n, coù moät caây ñaïi thoï, taøn theá kyû thöù ba. Nhöng luù c ngaøi Huyeàn Trang gheù cao laù raäm vôùi moät vò thaàn aên thòt ngöôøi. Döôùi qua, soá taêng chuùng ñaõ giaûm ñi nhieàu. Trong xöù goác caây ñaày xöông coát cuûa nhöõng ngöôøi ñeá n noäp coø n coù hai ngoâi chuøa vôùi moät soá taêng chuùng, ñeà u maïng cho thaà n. Coù nhieà u keû meâ tín ñeá n töï naïp tu theo phaùi Tieå u thöøa . Nhöng tình hình ñaïo cho thaà n ñeå veà coõi tieâ n. Hoï ñeán ñoù roài leo leâ n phaùp daãu suy maø chuyeän tích Phaät haõy coø n caây ñaïi thuï, buoâ ng tay gieo mình xuoáng coäi caây nhieàu. Ngaøy xöa, thaønh A-laïp-caùp-ba-ñöù c noåi maø cheát, xem nhö laø noäp maïng cho thaàn. Phong danh nhôø coù moät caùi ñaø n, 3 laø nôi hoaø ng ñeá ngöï tuïc dò kyø naøy ñaõ coù töø xöa ñeá n nay. Ngaøy nay, chuùng ta muoán khaû o cöùu ñaïo 1 A-lp-cáp-ba-"c: All h b d, tr c ây có tên là Bt-la-da- Phaät, töôûng cuõng neân ñeå yù ñeá n tín ngöôõng khaù c già (Pray ga). cuûa daân toäc A Án Ñoä vaäy . Ta khoâng neâ n cho nhöõng 2 T -bà, tc là Ka-na- -bà (K adeva), tên khác là Thánh Thiên (%ryadeva), T s th 15 ca Pht

giáo n . 3 1 àn: quãng t rng dùng vào vi c t& l/ ho+c ti&p xúc v i Theo quan im Pht giáo i tha, vi c cúng d ng ch công chúng. tng cng là mt hình thc b thí.

– 112 – – 113 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

tuïc laï luø ng, nhöõ ng ñieàu meâ tín laø thaáp heøn , moät moái ñe doïa cho söï toàn vong cuûa ñaïo Phaät. khoâ ng ñaùng quan saùt. Vì neáu ta thaáy caù c vieäc me â laàm, sai leäch kia thì ta môùi hieåu choã saùng suoát trong giaùo phaùp cuûa Phaät laø thanh cao. Cuõng cuø ng trong moät nöôùc , cuõng ñeà u laø tín ngöôõ ng, maø ñaïo Phaät thì yeâ n tónh, thuaà n haä u, oâ n hoøa , thaâm traàm, coø n nhieà u thöù tín ngöôõ ng taø giaùo khaùc thì hung aùc, baïo taøn cho ñeá n coù keû tin vaøo vieäc gieát ngöôøi ñeå t u ñaïo nöõa . Ngaøi Huyeàn Trang laïi ñi vaøo moät khu röø ng raäm, ñaày nhöõng aù c thuù vôùi voi röøng. Theo höôùng Taây nam chaú ng bao laâu ñeán Caâu-ñaøm-di, 1 moät thaønh coå raát coù danh, cuõ ng laø moät kinh ñoâ thôøi tröôù c. Coù thaùp vua A-duï c ghi daáu Phaät, vì Phaät coù ñeá n thuyeát phaùp nhieàu laàn nôi ñaây . Vaøi traêm naêm tröôù c, ngaøi Theá Thaân ñaõ ñeá n ñaây tham thieàn vaø soaïn kinh luaän . Laïi coù vöôøn xoaøi vôùi ngoâi chuøa laø nôi tu haøn h cuûa ngaøi Voâ Tröôùc . Nhöng giôø ñaây cuõng laø caûnh ñieâu taøn . Khaép xöù chæ coøn chöø ng möôøi ngoâi chuøa hö naùt vôùi vaøi ba traêm vò taêng tu theo Tieåu thöøa . Coøn caùc tu vieä n cuûa ñaïo Baø-la-moân t hì treân naêm chuïc nôi vôùi raát nhieàu ngöôøi tu. Hai ñaïo thöôø ng ñoái nghòch nhau. Trong luùc tö töôû ng Phaät giaùo ôû AÁ n Ñoä phaùt trieå n cao ñeá n cöï c ñieåm, roài laïi daàn daàn taø n luï n, t hì tình hình ñaïo Baø-la-moân laïi ngaøy caøng thònh phaùt theâm, döôø ng nhö coù phaà n maïnh meõ, boä c phaùt, cuõng la ø

1 Câu-àm-di: Kauç mb , ngày nay là Kosam

– 114 – – 115 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n 1 Caáp Coâ Ñoäc hai caây truï kyû nieäm. Ngaøi Huyeàn Trang chæ coø n thaáy truï ñaõ hö hoû ng vaø moät ngoâi Traû i qua xöù Phaä t chuøa hoang pheá maø thoâi . Ngaøi Huyeà n Trang cuõng coø n thaáy ñænh thaùp Ra khoûi xöù Caâu-ñaøm-di, Ngaøi Huyeàn Trang ghi daáu tích ngoâi töï vieän maø ngaøy xöa baø Ba-xaø- khoâ ng ñi ra höôù ng cöûa soâng Haè ng ñeå xuoáng ngay ba-ñeà2 laäp ra cho haøng ni chuù ng. 3 Baø naøy laø dì thaønh Ba-la-naïi, 1 vì Ngaøi muoá n ngöôï c leân mieàn cuûa Phaät. Hoaø ng haäu Ma-da sanh ra Phaät ñöôïc thöôï ng löu cuûa soâng ñeå vieáng t haêm nôi queâ quaù n baûy ngaøy thì maát. Baø dì naøy nuoâi naáng troâng cuûa Phaät. Theo ñöôø ng ñoù, ban ñaàu Ngaøi ñeán nom ñeá n khi khoâ n lôùn . Töø khi Phaät thaø nh ñaïo , thaønh Xaù-veä . 2 Hoài Phaät coøn truï theá , xöù naøy laø nhieàu laàn baø ñaõ xin xuaát gia theo ñaïo, nhöng nôi thònh vöôïng. Ñaây laø kinh thaøn h nöôù c Caâu- Phaät khoâng chaáp nhaä n. Sau nhôø coù A-nan-ña ø taùt-la 3 cuûa vua Ba-tö-naëc, 4 maø ñeán theá kyû thöù heát loø ng caàu khaån , Phaät môùi thuaä n cho baø vôùi baûy , khoâ ng ngôø Xaù-ve ä ñaõ t haøn h ra moät nôi xöa haøng nöõ giôùi xuaát gia, nhöng phaûi toâ n kính

haøng coå roài. Ngaøy nay, theo söï khaûo saùt cuûa caùc hoï c taêng chuùng vaø thoï caùc giôùi luaät nghieâm ngaët giaû AÂ u Chaâ u thì xoùm Sahet-Mahet ôû veà phía beâ n hôn. 4 phaûi soâng Rapti chính laø nôi toïa laïc cuûa thaøn h Xaù-veä hoài ñôøi Phaät. Bieát bao tích Phaät ôû choá n naøy . Luù c tröôù c, nhaø t höông gia töø thieän Tu-ñaït 5 1 K= Th Cp Cô c, hay còn gi tt là K= Viên (Jetavana), vì mua caùi vöôøn cuûa thaùi töû Kyø-ñaø maø cuù ng Phaät, khu v n xây ct tinh xá này do ông Cp Cô c mua li ca thái t K -à cúng Pht. Sau thái t thy ông ch%u b> ra vöôøn ôû trong thaøn h. Maõi veà sau, caù c vò taêng mt s ti!n quá l n mà không h! phân vân gì thì sinh lòng kính Trung Hoa sang ñaây tröôù c Ngaøi Huyeà n Trang trng, m i phát nguy n không bán s cây trong v n mà t$ coø n thaáy ao hoà trong treûo vaø hoa coû töôi xanh mình cúng cho Pht. Vì th&, v n này thành ca ông Cp Cô c nh ng cây ci là ca thái t K -à. C hai cùng cúng trong vöôøn . Vua A-duïc coù döïng nôi vöôø n Kyø Tho ï d ng xây d$ng tinh xá. 2 Ba-xà-ba- : Praj pati. Tên v% này vi&t là Mah -praj pat Gautam (Ma-ha Ba-xà-ba- C$-àm-di). 3 Ni chúng, là nh ng ng i xut gia thuc phái n , còn ng i 1 Ba-la-ni:V r as xut gia là nam gi i thì gi là tng chúng. Danh t «tng 2 Xá-v: Çravasti chúng» có khi cng dùng ch chung cho hàng t xut gia 3 Câu-tát-la: Koçala ca Pht, nh ng cm t Tng Ni th ng c dùng h9n. 4 4 Ba-t-n0c: Prasenaji t Vi c nhn cho n gi i xut gia là vi c Pht rt ngn ngi, 5 Tu-t hay Tu-t-a:Sudatta cng còn gi là An thapidika, không chp thun t u, vì Ngài d$ báo nhi!u khó khn cho d%ch ngh'a là Cp cô c, mt v% tr *ng gi hay b thí cho k< s$ tn ti lâu dài ca giáo hi. M+c dù có ch& ra gi i lut bn hàn, cô c. nghiêm ng+t h9n ngn nga, Ngài cng d$ oán là s$ tn

– 116 – – 117 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Ngaøi Huyeà n Trang ñi moät quaõ ng nöõa thì gaëp ñaõ nhieàu maø khoâng thaáy giaûm chuùt naøo , neân con moät ngoâi chuøa coù ghi söï tích moät töôù ng cöôùp caûi khoâ ng daùm laøm phieàn loø ng caùc oâ ng löông y nöõa , taø quy chaùnh, theo hoïc ñaïo vôùi Phaät . Teâ n cöôùp ñaønh ra ôû aå n ngoaøi naøy . Con ñau ñôùn laém, chòu naøy teân Vi-öông-quaät-ma-la 1 laø moät keû cöôùp khoå moät mình, khoâng ai giuùp cho. hung aù c laém, t höôøng hay gieát ngöôøi , tin t heo Phaät noùi vôùi vò naøy raèng: Toäi nghieäp! Ñeå ta moät thöù taø thuyeát voâ nhaân ñaïo, vaãn nghó raèng laøm löông y cho ngöôi. Noùi roài laáy tay sôø vaøo khi gieát ai thì chaët laáy möôøi ngoùn tay maø ñeo, ngöôøi vò sa-moân . Vò naøy lieà n döùt beän h. Phaät môùi caøng ñeo nhieàu thì caøng mau ñaéc quaû. Moät laàn cho ñi taém, laáy quaàn aùo môùi thay vaøo. Roài Phaät kia, anh ta coøn thieá u hai baøn tay nöõa laø ñuû xaâu. ra ñi, daën vò naøy phaûi lo tu taäp chuyeân caàn hôn. Muoá n coù cho mau ñaé c quaû, neân ñònh veà gieát meï Ngaøi Huyeà n Trang ñi xa hôn nöõa , gaëp moät vaø chaët tay. Khi vöøa ñöa dao leân ñeå laáy ñaàu meï caùi thaùp ghi söï tích hai vò ñaïi ñöùc Muïc-kieà n-lieâ n thì thaáy Phaät hieä n ra ngay tröôùc maét. Teân cöôùp vaø Xaù-lî-phaát, laø hai ñeä töû lôùn cuûa Phaät. Tröôù c giaän laém vì thaáy ngöôøi ngoaøi xen vaøo vieäc mình, khi nhaäp ñaïo hai vò naøy ñaõ tu hoï c raát tinh taán

lieàn vung dao cheùm Phaät. Phaät traùn h khoûi roài roài, neân thoï giaùo chaúng bao laâu , caû hai ñeàu ñaé c quay lui. Teân cöôùp röôït theo, nhöng duø chaïy quaû A-la-haùn. Moät hoâm Phaät thuyeát phaùp gaàn ho à nhanh ñeá n ñaâ u cuõ ng theo khoâng kòp. Khi aáy anh A-na-hoa-taép-ta. 1 Xaù-lî-phaát vaéng maët, Phaät lieàn ta môùi nhaän bieát ra laø ñöùc Phaät Theá Toâ n, lieà n sai Muïc-kieàn-lieân ñi kieám. Muïc-kie àn-lieâ n ña õ quaêng dao maø quyø laïy xin theo Phaät. Phaät vui chöùng ñaéc thaàn thoâng, neâ n chæ trong giaây phuùt loøng nhaän . Chaú ng bao laâu sau, anh ñaé c quaû A-la- bay ñeán thaøn h Xaù-veä. Böôù c vaøo lieâu, thaáy Xaù-lî- haùn. phaát ñang vaù aùo traøng. Muïc-kie àn-lieâ n baûo ñi Ngaøi Huyeà n Trang ñi vieáng caûn h thaùp ghi söï nghe Phaät thuyeát phaùp, nhöng Xaù-lî-phaát khoâng tích Phaät chöõa beän h cho moät vò taêng. ÔÛ ñaây , ñi. Muïc-kieà n-lieâ n ñaøn h bay trôû laïi moät mình. ngöôøi ta coøn caûm ñöùc töø bi cuûa Phaät laém. Ñaùp xuoáng gaàn tôùi hoà, ñi vaøo giöõa hoäi thì thaáy Chuyeän keå laïi raèng coù moät vò sa-moân maéc beänh, Xaù-lî-phaát ñöùng haà u gaàn beâ n Phaät . Muïc-kieà n- naèm rieâ ng moät mình ngoaøi xa, khoâng daùm vaøo lieân laáy laøm ngaïc nhieân . Nhaâ n nghe vieä c aáy , tinh xaù. Phaät ñi gaëp, hoûi nguyeân do. Vò sa-moâ n ngaøi Huyeàn Trang coù noùi raèng: Trong ñaïo Phaät, baïch raè ng: Beä nh con traàm troïng laém, uoáng thuoá c khoâ ng phaûi ai ai cuõng theo ñuoåi vieä c chöùng ñaé c thaàn thoâ ng. Ngöôøi ít hoïc khoâ ng hieå u ñöôïc ñieà u ti ca Chánh pháp s? gim i mt na thi
gian do s$ hi n di n ca phái n trong tng oàn. 1 1 Vi-ng-qu t-ma-la: Angulimala
A-na-hoa-tp-ta: Anavatapta

naøy . Chính laø ñöùc caøng lôù n, ñaïo caø ng cao thì ñoù boû ñi thì ta ngoài treân goá c caây khoâ vaäy . laø pheùp thuaät nhieäm maàu. Cho neân taêng chuùng Vua nghe ñoäng loø ng, beø n quay binh trôû veà. chöa hieåu bieát ñaïo lyù, chöa giöõ haïn h thanh tònh Ñeán sau vua laïi ñem binh qua nöõa maø ñaùnh pha ù maø ñaõ hoïc nhöõ ng phuø pheùp, aáy laø nhöõng nöôùc Ca-tyø-la-ve ä. Vua nöôùc Caâu-taùt-la ñöôïc ñaïi keû doái ñôøi, khoâ ng ñaùng laøm ñeä töû cuûa ñöù c The á thaéng, baét ñem veà naêm traêm myõ nöõ , eùp hoï phaûi Toân . haàu haï , nhöng caù c myõ nöõ khoâng vaâng theo. Vua Chuyeän tích cuûa Phaät ôû Xaù veä raát nhieàu, lieàn sai chaët tay chaân hoï vaø ñem boû döôùi haàm ñeám keå khoâ ng xieát. Moãi böôùc ñeàu thaáy chuøa saâu. Naêm traêm ngöôøi naøy khi saép cheát, cuøng thaùp ghi nhaé c nhöõng caâu chuyeän cuûa Phaät co ù nhau nieäm Phaät, lieà n thaáy Phaät hieän xuoáng vaø lieân quan ñeán heát thaûy caùc haïng ngöôøi . Choã thì röôùc veà caû nh tieân . Ngaøi Huyeàn Trang coù leã baùi ghi chuyeä n maáy thaày Baø-la-moân gieát gaùi laêng tröôù c caû nh t haùp ghi söï tích aáy . loaøn maø vu cho Phaät. Choã thì ghi tích Ñeà-baø- Caùch vöôø n Kyø thoï Caáp coâ ñoä c chöø ng boán ñaït-ña, 1 ngöôøi anh em hoï theo hoïc vôùi Phaät, laïi naêm daëm, coù moät caû nh thaùp ghi söï tích Phaät cöù u trôû loø ng muoán haïi Phaät. Coù choã ghi laïi raèng, saùng maét ngöôøi . Cuõ ng laø vua xöù Caâu-taùt-la baét ngaøy tröôù c coù moät coâ gaùi laû lôi, vì nghe theo boï n

ñöôi c naêm traêm teân aên cöôùp. Vua beøn moù c maét Baø-la-moân, môùi ñoä n ñoà vaøo trong buïng giaû laøm vaø ñem boû vaøo giöõa röø ng. Ñöông khi ñau khoå , buïng chöûa , roài vu cho Phaät aên naèm vôùi coâ ñeá n co ù chuùng ñoà ng töôû ng ñeán Phaät vaø khaán vaùi Phaät. thai. Coâ ta bò löûa ñoát sa xuoáng ñòa nguïc A-tyø. Laïi Boïn cöôùp naøy xöa nay voán ñoä c aùc, ñaõ phaïm choã khaù c ghi chuyeän Phaät cöùu caû ñaát nöôùc que â nhieàu toäi loãi, nhöng vöøa hoái haä n lieà n ñöôïc Phaät höông mình. Vua nöôù c Caâu-taù t-la 2 vì thuø oaù n vua cöù u vôùt . Chuùng ñang nieäm Phaät thì coù moät luoàng hoï Thích neân ñem raát nhieàu binh töôù ng qua gioù maùt thoåi laïi laøm cho chuùng ñöôi c saùng maét haõm thaøn h Ca-tyø-la-ve ä. Phaät lieà n ngoài beâ n nhö xöa. ñöôø ng, choã moät goá c caây khoâ. Vua ñi tôùi gaëp beø n Ngaøi Huyeàn Trang ñi leân phía Ñoâ ng nam, xuoáng ngöïa , hoûi vì sao Phaät khoâng tìm choã caây ñeán xöù Ca-tyø-la-veä laø queâ höông cuûa Phaät. Maáy töôi boùng maùt maø tham thieàn, laïi ngoài nôi goá c nhaø khaû o cöùu AÂu Chaâ u nhoïc coâng laém môùi tìm caây khoâ. Phaät ñaùp raè ng: Nhaø cöûa ta, thaâ n t heå ta ñöôi c caûn h ñaát khi xöa laø thaønh Ca-tyø-la-veä . Baây nhö laù vôùi caø nh caây . Baây giôø nhaø vua ñònh chaët giôø laø laøng Pade, thuoäc veà xöù Neùpal. Sau khi Phaät nhaäp dieät vaø doø ng Thích-ca maát, thaøn h naøy cuõng suy taøn , maáy phen bò caù c vua laùng 1 -bà-t-a: (˘ ʒ): Devadatta gieàng ñaùnh phaù, daàn daà n sa suïp. Ñeá n theá kyû thö ù 2 Câu-tát-la ( ): Koala

– 120 – – 121 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

baûy , Ngaøi Huyeàn Trang qua ñoù thì chæ coø n la ø haäu veà phía Ñoâng nam, coù moät caùi thaùp ghi söï moät nôi coå tích thoâi. Khaép trong nöôù c laø möôøi tích vò tieân khoå haï nh A-tö-ñaø ñeán vieá ng vua vôùi caùi thaø nh, ñaát ñai ñaày nhöõ ng caây coái bao che. hoaøng haä u, tieâ n ñoaùn raèng thaùi töû sau seõ thaøn h Coøn hoaø ng thaønh t hì hö saäp heát, khoâ ng theå Phaät, cöù u ñoä taát caû chuùng sanh. Ngoaøi cöûa thaøn h löôï ng ñònh chu vi. Duy coø n coù voøng thaø nh lôù n cuõ veà höôùng nam, coù moät caùi thaùp cao do vua A- caát baèng gaïch laø chöa maáy hö hao. Gaà n ñoù co ù duï c xaây , vì ngaøi muoán ghi laïi chuyeän tích thaùi moät nhaø chuøa vôùi ba möôi vò taêng Tieåu thöøa . töû Taát-ñaï t-ña trong moät cuoä c thi taøi ñaõ chieá n Saùnh vôùi ñoâ thaø nh to lôù n xöa kia, vôùi moät xöù laø thaéng vöøa khoa vaên vöøa khoa voõ. nôi goác gaùc cuûa Phaät, t hì moät caû nh chuøa nhoû nhö Choã khaùc, laïi laø moät ngoâi thaùp ghi chuyeän vaäy coù ñaùng vaøo ñaâu? Ngaøi Huyeà n Trang laáy laøm tích thaùi töû ñi chôi ra ngoaøi thaø nh, gaëp maáy caûm ñoä ng vì thaáy caû ngaøn chuøa thaùp ñeàu hö saäp. ngöôøi giaø, beän h, cheát. Ngaøi raát thöông taâm. Töø Khaép trong xöù, ñaõ maáy traêm naêm ngöôøi ta taûn nhoû lôùn leâ n, Ngaøi chöa heà taän maét thaáy nhöõng laïc ñi maát roài . Trong maáy laøng coø n laïi ít daân cö. caûnh khoå cuûa nhaân gian. Nhöng ñeá n hoâm ñaà u Khoâ ng coù moät oâ ng hoaø ng hay moät oâng quan naøo . muøa xuaân, ngaøi ngoaïn caûnh, ngoài treâ n xe coù boán Moãi xoùm chæ coù moät ngöôøi höông chöù c nhoû ma ø ngöïa , troâng xuoáng thaáy ngöôøi giaø löng khoøm, thoâi. Duø vaäy , phong

thoå vaãn aám aùp, ñieàu hoøa chaân run, raê ng ruïng, Ngaøi buoà n loø ng laém. Giaø la ø nhö xöa, ñaát ñai cuõng phì nhieâu , caây traùi töôi khoå , heát ñeïp, heát maïn h, heát vui, heát trí, heát taøi, toát. Thaät laø, choã ñaát Phaät cuõ ng khoâ ng traùnh laïi xaáu hình, maát söùc , laõ ng trí, ñau t haân , ñieá c khoûi luaät beå daâu! Naøo khi phong phuù, vui vaày , tai, lôø maét... Qua hoâm sau, ngaøi gaëp moät ngöôøi nay laïi laø moät xöù vaéng tanh, thaûm ñaïm! beänh: vöøa ñi vöøa teù, ngaõ nghieâ ng, xanh xao, Ngaøi Huyeàn Trang thaáy caûnh ñoäng loøng, hình haøi gôùm ghieác, khoùc loùc , than van, chaúng chaát chöùa nhöõng moái saàu caûm vaø tín thaønh. coø n khi vui cöôøi, sung söôù ng. Ñeá n laàn thöù ba, Treâ n neà n cuõ, ngöôøi ta coøn chæ ñöôïc cho Ngaøi choã cuõ ng ñi chôi, ngaøi laïi gaëp ngöôøi cheát giöõa ñöôø ng: hoaøng haä u Ma-da ngoài tham thieà n tröôùc khi khoâ ng coø n nghe, thaáy , rôø, ngöûi , neám, aên gì nöõa . sanh ra Phaät, moä ng thaáy voi saùu ngaø ñaàu thai Ngöôøi thaân ñi theo khoù c keå thaûm saàu, coø n ñaâu xuoáng vaøo loø ng baø. Ngaøi Huyeà n Trang coø n thaáy ngaøy tröôùc thì aên chôi ñuù ng böïc! Thaùi töû tham moät böùc chaïm baèng ñaù hoïa hình Phaät hoùa ra thieàn , bieát traàn gian laø giaû cuoäc , con ngöôøi meâ baïch töôï ng töø treâ n trôøi bay xuoáng cung vua muoäi, laïc laàm. Ngaøi beø n döùt tình vôï con, lìa xa Tònh-phaï n. Nhieàu choã khaùc ñeàu coù töôï ng Phaät nhaø cöûa , ra ñi moät mình ñeå tìm ñaïo giaûi thoaùt. luùc coø n nhoû vaø khi lôù n leâ n. Ngay cung baø hoaøng Ngoaøi thaønh cuõ Ca-tyø- la-veä, veà phía Ñoâ ng

– 122 – – 123 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

nam coù moät caùi ñöôøng moøn laã n t rong coû b uïi, la ø luïng raát cöï c nhoïc , tay laám chaân buøn , phôi löng daáu tích ngaøy xöa thaùi töû boû laà u ñaøi maø ra ñi luù c döôùi naéng. Ngaøi ñoä ng loøng thöông vaø suy nghó nöûa ñeâm. Nhaèm khi caù c cung phi myõ nöõ ñeà u raát nhieà u. Khi aáy , Ngaøi môùi ngoài nôi coäi caây maø ngon giaác, Ngaøi ra taøu ngöïa , baûo ngöôøi ñem tham thieàn . Trôøi ñöùng boù ng, roài ngaõ veà taây ma ø ngöïa laïi. Roài ngaøi côõi ngöïa ra khoûi thaøn h, nöông Ngaøi vaãn coøn chìm saâu trong ñaïi ñònh. Daáu hieä u theo ñöôøng moø n aáy maø thaúng ñeá n nuùi cao. ñaàu tieân naøy ñaõ laøm cho vua Tònh-phaï n ñem Laïi cuõng ngoaøi thaønh chöøng boán daëm, veà loøng lo ngaïi vì döï caûm Ngaøi seõ khoâ ng ôû laâ u nôi höôùng Baéc, coù moät ñænh thaùp vua A-duï c caát ñeå cung vua. ghi choã vua cha ñoùn röôùc ñöùc Phaät. Thaùi töû ra Ngaøi Huyeàn Trang coù vieáng moät caùi thaùp ñi, traûi q ua saùu naêm khoå haï nh. Roài sau, khi ñöôï c nhieàu ngöôøi thôø kính hôn heát, ôû nôi vöôø n 1 Ngaøi thaønh Phaät nôi coäi boà ñeà vaø khai saùng ñaïo ngöï uyeå n Lam-tyø-ni ngaøy xöa choã Phaät giaùng giaûi thoaùt, thì vua Tònh Phaïn ñaõ giaø yeáu, haèng sanh. Cho ñeá n nay nôi ñaây cuõng coøn moät caây tru ï thöông nhôù con. Ñaõ maáy phen vua phaùi quan coù khaéc chöõ. Nhôø vaäy maø maáy nhaø khaûo cöùu AÂ u binh ñi röôùc con veà nhöng Phaät khoâng thuaän vì Chaâu môùi xaùc ñònh ñích xaùc laø vöôø n Lam-tyø- ni. chöa phaûi luù c. Ñeán khi Phaät ra khoûi vöôøn Truù c Ngaøi Huyeàn Trang laïi ñi veà höôù ng Ñoâng, laâm

beân thaø nh Vöông-xaù, m ôùi ñònh vieäc veà thaêm ñeán moät cuïm röøng hoang. Ngöôøi ta noùi t rong cha. Vua Tònh Phaïn hay tin, ngöï ra khoûi thaø nh, röø ng coù ñaày nhöõ ng coïp, voi vaø aùc thuù, song Ngaøi chôø ñoùn röôùc Ngaøi moät caù ch kính troïng. Choã vua khoâ ng sôï vì nghe raè ng trong aáy coù thaùp xöa. Tuy gaëp laïi Phaät, coù xaây ngoâi thaùp ñeå nhaéc nhô û thaùp coù nhieàu daáu tích cuûa Phaät, nhöng ngöôøi ta chuyeä n naøy cho ngöôøi ñôøi sau. boû pheá giöõa röøng ñaõ laâu roài . Duø vaäy , hình the å Cuõng coù moät caùi thaùp khaù c ghi nhôù laà n ñaàu vaãn coø n khaù toát. tieân Phaät tham thieàn. Luùc aáy , Ngaøi coø n raát nhoû . Coù moät vò taêng ñeán vieá ng thaùp, keå raè ng Moät hoâm , theo vua cha ñi xem leã Haï ñieàn, 1 thaáy chính maét nhìn thaáy voi haùi hoa quaû daâng leân noâ ng phu caøy ruoä ng laøm cheát nhöõng coâ n truø ng, baøn thôø maø cuù ng Phaät, laïi laáy voøi nhoå coû moï c laïi coù caùc gioáng chim muoâng tranh nhau maø aê n quanh thaùp vaø töôùi nöôù c treân ñaát cho maùt. nhöõng coâ n truøng aáy . Ngaøi ñau ñôùn laém, thöông Ñi moät quaõ ng xa, ñeán moät caû nh thaùp ghi xoùt voâ cuø ng. Ngaøi laïi xeùt thaáy noâ ng phu laøm chuyeä n tích Phaät ñi tu. Thaùi töû leâ n ngöïa ñi vôùi Xa-naëc. 2 Ngaøi loät aùo muõ vôùi chaâu ngoï c maø ñöa 1 Là bui l/ t chc vào u
v mùa, nhà vua ng ra t& tri 1 t cu cho c mùa, và 8y l @i cày u tiên
xung Lam-t -ni: Lumbin 2 rung, nông dân bt u vào v. Xa-n0c: Chandaka

– 124 – – 125 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

cho Xa-naëc . Roài Ngaøi caét toùc maø neùm leân trôøi , co ù hai möôi naêm roài. Quanh vuøng coù nhieà u thaùp. 1 tieân nhaân ñoùn laáy . Xa-naëc khoù c than, khoâng Choã thì ghi chuyeä n tích oâ ng thôï reøn Thuaà n-ñaø muoán trôû veà moät mình. Con ngöïa cuõng khoâ n cuù ng döôøng böõa côm cuoái cuø ng cho Phaät. Cho ã ngoan, laáy löôõi maø lieám Thaùi töû , khoâ ng nôõ rôøi khaùc laø nôi ñaët kim thaân Phaät, chôø ngaøi Ca-dieáp ñi. Thaùi töû khuyeân doã Xa-naëc vôùi con ngöïa Kieà n-veà môùi laøm leã thieâu. Sau ñoù, taêng ñoaøn toân ngaøi traéc 1 vaø baûo trôû veà thaøn h. Nôi ñaây vua A-duïc coù Ca-dieáp laøm Toå sö ñaàu tieân theo lôøi phoù chuù c xaây hai caùi thaùp, moät caùi thôø Xa-naëc vaø moät caùi cuûa Phaät. ghi tích ngöôøi t hôï saên ñoåi aùo ngöôøi tu cho Thaùi Gaàn ñoù , vua A-duïc cuõng coù xaây thaùp thôø töû maø laáy aùo ñeïp. Khi aáy Thaùi töû gaëp moät thôï nhöõng con thuù coù loøng töø. Ngöôøi AÁ n Ñoä chaúng saên maëc aùo ngöôøi tu, Ngaøi hoûi: Ngöôøi ñi saên sao nhöõng troïng ngöôøi hieàn, maø cuõng toân suøng laïi maëc y phuïc ngöôøi tu? Thôï saên ñaùp raèng: Toâi nhöõng thuù coù loø ng laønh nöõa . Chuyeä n keå raèng maëc y phuïc naøy , muoâng thuù troâng thaáy töôûng la ø ngaøy xöa nôi ñaây laø moät khu röø ng lôù n. Moät hoâm, ngöôøi tu nieäm hieà n laønh neâ n môùi daùm laïi gaàn, xaûy ra naïn chaùy röøng, löûa chaùy lan khaép nôi. nhôø vaäy maø toâi saên baét ñöôïc! Thaùi töû beø n ñoåi y Taát caû caàm t huù ñeà u nguy ngaäp, cuøng nhau chaïy phuï c quyù giaù mình ñang maëc cho ngöôøi t hôï saên ñi laùnh naï n, nhöng gaëp phaûi moät caùi suoái nöôù c vaø khuyeâ n raè ng: Ngöôøi baùn nhöõng y phuïc naøy chaûy raát xieát, khoâ ng theå naø o loäi qua. Phía sau la ø cuõ ng ñöôï c

moät khoaûn tieàn khaù lôù n. Neâ n laáy ñoù löûa chaùy ñuoåi tôùi , neá u khoâng qua suoái thì seõ bò maø tìm caùch khaùc sinh nhai, chaú ng neân t heo cheát chaùy . Moät con deâ chuùa coù loø ng töø bi, thaáy ñöôø ng aùc saùt haïi muoâ ng thuù nöõa . Thôï saê n ñoåi y caûnh khoán thì t höông cho taát caû caùc thuù khaùc . phuï c cho Ngaøi, töø taï maø ñi vaø höùa seõ boû aùc laøm Deâ beø n nhaûy xuoá ng laáy thaân mình chaän ngang laønh. choã heïp cuûa doø ng suoái, ñeå cho giaûm bôùt söùc nöôùc . Ngaøi Huyeàn Trang ra khoûi thaønh Ca-tyø- la- Nöôù c chaûy raát maïnh, xoùi vaøo xöông thòt cuûa deâ . veä, beø n ñi tieáp ñeá n xöù Caâu-thi-na. 2 Ñoù laø choã xöa Nhöng nhôø ñoù caû ñoaøn thuù ñeà u qua khoûi suoái. kia Phaät nhaäp Nieá t-baøn. Baây giôø laø xöù Ka, naèm Trong thaøn h Caâu-thi-na, chaú ng nhöõng chæ coù veà phía beân phaûi soâng Gandak. chuyeä n tích deâ cöùu muoâng thuù, maø laïi coø n coù tích Ngaøi Huyeà n Trang vieáng caû nh aáy vaøo naêm moät con chim cöù u cho caù c chim khaù c vaø thuù vaät 637, tính ra Phaät tòch ñaõ moät ngaøn moät traêm khoûi cheát. Vua A-duïc cuõ ng coù laäp thaùp ñeå t hôø , caùc vò du taêng thöôø ng gheù ñaây chieâm ngöôõng, le ã

1

Ki n-trc: Kantaka

2 1

C$-thi-la:Kuçinagara, cng c là C$-xi-la, Cu-xi-na-ga-ra Thu n-à: Cunda

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n 1 baùi. ñöùc Xi-hoa. Keû thì caïo ñaàu , ngöôøi thì ñeå choùp, Chuyeän keå raèng t huôû xöa, choã röø ng naøy cuõ ng coù keû tu khoå haïn h ôû traà n truoà ng. Nhieàu vò sö laáy bò naïn chaùy . Caùc loaøi chim vaø thuù ñeàu ñua nhau tro maø boâi treùt leâ n thaân mình, hoaëc haøn h kho å tìm ñöôøng traùnh löûa . Nhöng phaàn thì löûa cao, thaân xaùc vì tin raèng nhö vaäy seõ ñöôïc thoaùt khoûi phaàn thì gioù lôùn , tình caûn h thaät nguy khoán laém. kieáp luaâ n hoài. Luùc ñoù, moät con chim nhoû ñoä ng loøng töø, beøn bay xuoáng suoái nöôù c, roài bay trôû leân, raûy nöôù c treâ n löûa . Thieân -ñeá thaáy chim nhoû maø mong töôùi taét löûa khaép röøng thì cöôøi raèng: Ngöôi sao laïi mong laøm chuyeän voâ ích? Löûa ñaõ chaùy khaép caû röø ng, caây coû ñeà u hoùa ra than ñoû. Moät mình ngöôi nho û yeáu nhö vaäy , laøm theá naøo neân chuyeän ? Chim nhoû thaáy coù ngöôøi khoâ ng giuùp söùc maø coøn cöôøi nhaïo mình thì giaän laém, beøn lôù n tieá ng quôû traùc h Thieân-ñeá laø ngöôøi heø n nhaùt. Thieâ n-ñeá bò quôû , giaän môùi duøng nöôùc trong loøng baø n tay mình ma ø röôùi taét caû ñaùm löûa . Vaäy laø nhôø coù chim nhoû maø caàm thuù ñeàu khoûi naï n cheát thieâu . Ngaøi Huyeà n Trang coù vieá ng khaép caù c chuøa thaùp nôi Phaät nhaäp Nieát-baøn . Sau ñoù, Ngaøi theo Bieåu töôïng Phaùp Luaân (Baùnh xe Phaùp) ñöôø ng röø ng maø ñeán thaø nh Ba-la-naïi. 1 Xöù naøy laø Hai con nai beân döôùi thaùnh ñòa. Daân cö ñoâng ñuùc, caây coái toát töôi, töôïng tröng cho Vöôøn Nai (Loäc Uyeån), ruoä ng nöông sung tuùc , maø ñaïo Baø-la-moân ñang nôi Phaät thuye át phaùp laàn ñaàu tieân thònh haøn h. Ñeà n thôø ñaïo Baø-la-moân raát nhieàu . Moãi nôi ñeàu coù nhieà u

taàng, sôn pheát vaø ñieâ u khaéc t raùng leä laém, laïi coù vöôø n roä ng vaø ao hoà . Ngöôøi theo ñaïo Baø-la-moân , phaà n ñoâ ng ñeàu nhô ø

1 1 Ba-la-ni: Bénarès Xi-hoa: Çiva

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

nhau raèng seõ khoâng tieáp röôù c Ngaøi. Nhöng khi Thaøn h Ba-la-naïi cuõng coù nhieàu daáu tích raát Phaät ñi tôùi, hoï boãng döng boái roái döôøng nhö bò quan troïng cuûa Phaät giaùo. Ngaøi Huyeàn Trang co ù löûa ñoát. Coù moät maõn h löï c laï thöôøng toaùt ra töø chieâm ngöôõng töôïng Phaät ngoài thuyeát phaùp, xem daùng daáp, phong thaùi sieâ u vieät cuûa ñaá ng giaûi ra hieàn hoøa vaø nghieâm trang laém. Töôïng aáy baây thoaùt khieán hoï cuøng ñöùng baät daäy , chaïy ñeán tieáp giôø haõy coø n trong baûo taøng vieän taïi Xaït-naùt röôùc Phaät, laïi chia nhau maø naâ ng aùo, caàm bình cuõ ng trong xöù Ba-la-naïi. baùt, doïn choã Phaät ngoài vaø mang nöôù c röûa chaâ n Chính taïi ñaây , trong Vöôøn Loäc, 1 Phaät thuyeát cho Ngaøi. baøi phaùp ñaàu tieân veà Töù Dieä u Ñeá , roài thaâ u nhaä n Lieàn ñoù ñöù c Theá Toân daïy raèng Ngaøi ña õ nhöõng vò ñeä töû xuaát gia ñaàu tieân. chöùng ngoä ñöôï c chaâ n lyù. Roài Ngaøi thuyeát cho ho ï Baáy giôø coù nhoùm naêm vò tu só laáy söï haønh nghe baøi phaùp ñaàu tieân, ñaïi löôï c Ngaøi giaûng xaùc laøm troïng, maø tröôù c ñaây treân ñöôø ng tìm ñaïo raèng, coù hai ñieà u cöïc ñoan maø ngöôøi tu haøn h Phaät cuõng coù ñeán tu t heo nhö hoï . Nhoùm naøy do phaûi traù nh xa. Moät laø quaù sung söôù ng, con ngöôøi oâng Kieàu -traà n-nhö caàm ñaàu , 2 tin theo hoïc thuyeát cöù mieät maøi trong vieäc vui chôi, khoâng theå coù tö raèng: neáu caø ng cöïc khoå veà theå xaùc thì söï chöùng töôûng minh maãn ñöôï c. Hai laø quaù haøn h kho å ñaïo caøng cao. Cho neâ n hoï chòu khoå nhoïc nhieà u thaân mình, khoâng caûm xuùc, höôûng thuï gì nöõa , laém. Luùc tröôùc hoï toân troïng ñöù c Thích-ca, vì chæ laø voâ ích vaäy . Ngöôøi tu haø nh thöôøng traùn h Ngaøi cuõ ng khoå haïn h nhö hoï trong saùu naêm. Sau hai ñieàu cöï c ñoan aáy maø choïn laáy moät ñöôøng ôû Ngaøi boû loái tu aáy thì hoï cheâ cöôøi laø keû coøn ham giöõa , aét seõ ñöôïc khoaùi laï c veà tinh thaàn , chöùng meâ söï duï c laïc. Ñöù c Thích-ca boû loái tu khoå haï nh, bieát ñöôï c ñaïo lyù. .. laáy laïi söùc khoûe roài nhôø tham thieàn döôùi coäi caây Ngaøi laïi chæ ra cha ân lyù cuûa söï khoå: sanh ra, Boà-ñeà maø chöù ng ñaïo. Ngaøi beø n trôû laïi thaø nh Ba- giaø yeáu, beä nh khoå , cheát ñi, laïi phaûi gaàn guõi la-naïi ñeå ñoä cho naêm ngöôøi kia. Nhöõng ngöôøi nhöõng keû mình oaùn gheùt, hoaë c xa caùch vôùi naøy thaáy Ngaøi ñi laïi töø xa ñaõ nhaän bieát, baûo nhöõng ngöôøi mình thöôøng yeâ u. Nguoà n goá c cuûa sö ï khoå laø söï tham muoán, voán khoâ ng bao giôø coù giôùi 1 V n Lc, hay V n Nai, tc là Lc Uyn (M1gad va), n9i haïn cuoái cuø ng.
Muoá n hieåu chaân lyù döùt t röø söï kho å Pht thuy&t pháp ln u tiên cho nm anh em ông Ki u-tr n- thì chæ caàn döùt loøng tham muoán ñi laø xong vaäy . nh. Ñöù c Phaät cuõng noùi roõ laø Ngaøi ñaõ hieåu ñöôï c chaâ n 2 Nhóm nm ng i này chính là 5 v% tng u tiên, lp thành Tng-già. ó là các ông A-nhã Ki u-tr n-nh (%jñ ta lyù ñeå döùt tröø ñau khoå , neân Ngaøi muoán giaùo hoùa kaudinya), Bà-sa-ba (B pa),

Bt- (Bhadriya), Ma-ha Na- cho taát caû chuù ng sanh chaâ n lyù aáy ... ma (Mah n ma) và Át-b, cng gi là A-thuyt-th (Avaji t)

– 130 – – 131 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Ngaøi Huyeà n Trang vaãn coø n nhôù roõ nhöõng lôøi tu hieà n laø nh, vaøo röø ng thaáy voi traéng ñang ñi thuyeát phaùp cuûa Phaät ghi trong kinh saùch. Ngaøi gaàn hoà sen, oai nghi nhö hoø n nuùi lôù n, coø n caû baày vieáng caûnh Vöôøn Loä c raát laâu, trong trí möôøng voi nhoû thì ñi ñaèng xa. Ngöôøi aáy nghó raèng voi töôïng nhö coøn thaáy roõ caûn h ñöùc Phaät ñang giaûng traéng laø ñaùng gieát hôn heát, vì coù saùu ngaø, môùi ñaïo lyù laàn ñaàu. döông cung leâ n maø baén moät muõi coù taåm thuoá c Gaàn Vöôø n Loä c coù moät ngoâi thaùp ghi lôøi Phaät ñoäc. Voi chuùa bò teân ñau ñôù n laém, muoá n xoá c laïi thoï kyù cho Boà- taùt Di-laë c seõ thaøn h Phaät tieáp t heo maø gieát thôï saên. Nhöng vì coù loøng töø neân laïi Ngaøi. Gaà n Vöôø n Loä c, veà höôùng Ñoâng, Ngaøi thoâi, vaø ngaên caûn baày voi khoâng cho haïi maïng Huyeàn Trang coø n thaáy moät caùi hoà , laø nôi t huô û teân thôï saên. Voi chuùa nghe bieát hoaøng haä u sai tröôù c Phaät thöôø ng taém taïi ñoù. Caûn h Vöôøn Loä c thôï saên ñi kieám ngaø, beøn laáy voøi bò thöông ma ø vaãn coø n toát ñeïp , thaùp xöa ñöôï c giöõ gìn caån thaän . beû ba caëp ngaø cuûa mình trao cho anh ta. Voi Trong vöôøn coù caây cao boù ng maùt, thích hôïp cho chuùa luù c aáy chòu ñau khoâ ng noåi maø cheát, sanh vieäc tham thieàn, vaø coù moät töï vieän vôùi khoaûng leân coõi trôøi. Coø n hoaøng haäu khi laáy ñöôï c ngaø, 1.500 taêng só theo phaùi Tieåu t höøa . nhaän bieát laø cuûa ngöôøi mình yeâu t höông ñôøi Nôi ñaây ngöôøi ta thöôøng truyeà n tuïng nhau tröôù c t hì hoái haän laém, hoái haä n vaø khoå taâm cho nhöõng chuyeän tieàn thaâ n cuûa Phaät, vaø tin raèng ñeán luùc cheát. trong nhöõ ng ñôøi tröôùc , khi chöa thaønh Phaät, Ngöôøi ta cuõ ng truyeà n keå moät chuyeä n tieàn Ngaøi thöôøng ñaàu thai taïi xöù Ba-la-naïi naøy , sanh thaân cuûa Phaät sanh laøm vua loaøi höôu ôû Ba-la- trong loaøi caàm thuù nhöng neâu cao göông töø bi naïi. V ua loaøi höôu caàm ñaàu moät ñaøn höôu laø 500 cho chuùng sanh. Coù moät chuyeä n keå raèng, moät con. Moät hoâm, vua trong thaønh Ba-la-naïi sai thuôû t röôùc Ngaøi sanh laøm con voi chuùa maøu moät ñoaøn thôï saên leâ n röøng maø vaây baét caû ñaøn traéng coù saù u ngaø xinh ñeïp laém. Voi coù hai vôï . höôu. V ua höôu lieà n vaøo thaø nh ñeá n ra maét nha ø Moät hoâm ñang ñi daïo trong röø ng ñuïng phaûi moät vua ôû ñaây vaø xin tha cho baày höôu cuûa mình, vaø caây ñang nôû boâng. Caây bò ñuïng maïn h, hoa rôi höùa moãi ngaøy seõ noäp cho vua moät con höôu ñe å xuoáng mình moät coâ vôï, coø n cuoá ng vaø laù thì rôi aên thòt. nhaèm coâ kia. Coâ naøy sanh loøng theïn vaø ghen Moät hoâm ñeá n phieân moät höôu caùi phaûi ñi töùc, quyeát röûa hôøn . Sau khi cheát, coâ ñöôï c ñaàu noäp t hòt, noù tìm ñeán chuùa höôu, quyø xuoáng va ø thai laøm hoaøng haäu thaøn h Ba-la-naïi. Hoaøng haäu taâu raèng: Xin Ngaøi chôø cho toâi sanh con xong, sai thôï saên leân röø ng tìm voi maø gieát vaø laáy ngaø baáy giôø toâi seõ ñi daâng naïp maïng toâi. Chuùa höôu ñem daâng cho mình. Thôï saên giaû laøm moät thaày ñoäng loøng thöông, beøn theá

maïng mình, vaøo

– 132 – – 133 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

thaønh Ba-la-naïi maø chòu cheát thay cho höôu caùi . coù deâ ñi veà mình khoâ ng, laïi coøn nhaûy nhoùt ra beà Vua trong thaønh cuõng coù töø taâm, bieát chuyeä n vui veû laém. Thaày Baø-la-moân thaáy laï beø n hoûi: Sao beøn tha vaø thoâi khoâng baét noäp leã nöõa . Vua laïi con laïi veà khoâ ng? Deâ ñaùp: Muoâ n loaøi coû caây , phaùn raèng: Trong taát caû caùc vuøng röø ng nuùi , caù c sinh vaät ñeàu tham soáng maø sôï cheát, neâ n con ao trong suoái toát, nay traãm ban cho loaøi höôu vaø khoâ ng nôõ baét laáy loaøi naøo maø laøm thöùc aên cho truyeàn leän h khoâ ng ai ñöôïc gieát haïi chuùng noù. oâng. Nhöng hoâm nay con seõ ñaõi oâ ng moät moù n Xa nöõa laø moät ñænh thaùp ghi chuyeän tích veà ñaëc bieät laø taác loøng thaønh. Vaäy oâng chòu phieà n loøng töø cuûa moät con deâ . Ngöôøi ta coøn truyeà n ñem cuûi laïi ñaây vaø nhoùm löûa . Thaày Baø-la-moân nhau moät chuyeä n tieà n thaâ n khaùc , keå raè ng co ù laøm theo lôøi deâ . Ñôïi löûa chaùy ñoû, deâ beøn nhaûy moät thuôû Phaät sanh laøm con deâ ôû t rong röø ng. De â vaøo löûa maø cheát, hieán thòt mình cho thaày Baø-la- aên coû laù vôùi hoa quaû chöù khoâ ng gieát haïi sanh moân aên . linh. Coù ba anh em baïn, moät con vöôïn , moät con Ngaøi Huyeàn Trang vieáng phong caû nh vaø tìm choù vôùi deâ cuøng keát nghóa soáng chung vôùi nhau. hieåu caù c chuyeä n tích nôi t haøn h Ba-la-naïi, laáy Deâ daïy cho vöôïn vaø choù ñeàu bieát nhöõng nghóa ly ù laøm hoan hyû laém. Sau khi laøm leã caùc chuøa roài , ôû ñôøi, chæ roõ ñaâ u laø vieäc aù c, ñaâ u laø vieäc t hieä n. Ngaøi beøn ñi leân höôùng treân vaø tôùi thaø nh Tyø -xaù- Moät hoâm, coù moät oâng thaày Baø-la-moân ñeán ly. 1 Thuôû t röôùc Phaät thöôøng ñeá n xöù naøy vì ñaát choã ba anh em. Ñoù laø Thieâ n-ñeá hoùa hình ra. ñai thaïnh phaùt vôùi nhieàu vöôøn caây boù ng maùt, Ngaøi hoûi raèng: Caùc con ôû ñaây coù vui thích thích hôïp cho vieäc tham thieàn . Nhöng nay thaøn h chaêng? Ba anh em ñeà u ñaùp raè ng: Chuùng con aê n Tyø-xaù-ly ñaõ suy suïp laém roài . Ngaøi ñi vieáng vöôøn ôû vôùi nhau treâ n coû raäm, trong röø ng saâu, tuy laø xoaøi tröôùc ñaây cuûa moät coâ kyõ nöõ taøi saéc nhaát khaùc gioá ng nhöng thöông yeâu nhau, thaät laø yeâ n thôøi teân laø AÅm-ra-baùt-lyù 2 cuùng cho giaùo hoäi. oån vaø vui veû laém. Ngaøi coù ñi thaêm moät caùi hoà, töông truyeàn laø do Thaày Baø-la-moân noùi raèng: Ta nghe caù c con moät baày khæ ñaøo ñeå coù nöôù c cho Phaät duøng. Gaà n keát tình baèng höõu vôùi nhau raát khaén khít, neâ n hoà laïi coù moät ngoïn thaùp , ghi roõ chuyeä n tích khæ chaúng ngaïi ñöôøng xa ñeán ñaây thaêm caùc con. ñeán laáy bình baùt cuûa Phaät maø mang ñi, moät laùt Nhöng baây giôø ta ñoùi laém, caùc con laáy gì maø ñaõi mang trôû veà chöùa ñaày maät ong. ta? Thaøn h Tyø-xaù -ly naøy cuõng coù nhieàu chuyeän Ba anh em ñoàng chia ra moãi con ñi moãi ngaõ tích Phaät laém. Ngaøi Huyeà n Trang raát thích caûn h maø kieám ñoà aê n. Choù xuoáng raï ch baét ñöôï c moät 1 con caù . Vöôï n ñem veà nhöõ ng hoa quaû ngon. Chæ T -xá-ly: Vai l , bây gi là x Besarh 2 2m-ra-bát-lý: Amrap li

– 134 – – 135 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

vaät nôi ñaây . Sau khi Phaät nhaäp Nieát-baø n chöøng nhieàu tích Phaät. Mieät naøy haún laø ñaát nöôùc nha ø 1 moät traêm naêm t hì Giaùo hoäi ñaõ nhoùm hoïp baûy Phaät. Ngaøi coù gaëp soâng Ni-lieân-thieàn choã Phaät traêm vò A-la-haùn nôi ñaây maø soaïn laïi kinh ñieån . thöôø ng taém vaø giaët vaûi ngaøy xöa. Ngaøi cuõ ng co ù Ñoù laø hoäi keát taäp kinh ñieå n laàn t höù nhì. vieáng caây boà-ñe à choã Phaät ngoài tham thieà n cho Roài Ngaøi ñeán moät thaøn h quan t roï ng hôn heát. ñeán khi thaø nh ñaïo. Kinh coù ghi raèng ñöùc Thích ÔÛ ñaây chaúng nhöõng coù nhieà u chuyeän tích Phaät, ca chòu khoå ha ïnh saùu naêm trôøi maø chöa thaáy keát maø laïi coøn coù nhieàu kinh saùc h raát hay. AÁy la ø quaû gì, thaâ n hình chæ coø n da boïc xöông. Vì tu thaønh Hoa-thò, 1 kinh ñoâ vua A-duïc ngaøy xöa. khoå haï nh, Ngaøi khoâng aê n uoá ng gì, neân yeáu cho Vua A-duïc laø ngöôøi ñaõ toå chöù c ñaïi hoäi taêng só ñe å ñeán ñoãi gaàn nhö khoâng coø n hôi thôû. Khi aáy , khaûo saùt tình hình nhaø Phaät vaø keát taäp kinh Ngaøi môùi nghó raè ng: Neáu ta chòu khoå maõi, mình ñieån. Töø khi Phaät nhaäp Nieát-baø n, t hì ñaïi hoäi keát gaày , söùc yeáu, laøm theá naøo tìm ñöôïc chaù nh phaùp ? taäp naøy laø kyø thöù ba. Hoaøng ñeá A-duïc, thoáng Vì vaäy , Ngaøi quyeát ñònh baét ñaàu aên uoá ng trôû laïi , nhieáp coõi AÁ n Ñoä, ñaõ xaây döïng caû thaûy laø 84.000 ñeå coù söù c khoûe maø tieáp tuïc con ñöôøng tìm ñaïo. chuøa thaùp. Choã naøo coù daáu tích Phaät laø xaây döïng Khi aáy coù moät coâ gaùi ñeán daâng cuù ng söõa . Ngaøi ngay moät vaøi caùi. Chaúng nhöõng vua moä ñaïo vaø nhôø duøng söõa aáy maø tænh taùo laïi , roài tieáp tuï c tho ï aên ôû hieàn töø , maø vua laïi coøn bieát choï n danh sö duïng caù c moù n vaät thöïc , neân s öùc khoûe daàn daà n ñeå baûo toàn vaø truyeàn baù ñaïo ñöùc nöõa . Vua tuyeån hoài phuïc . Sau Ngaøi gaëp caây boà ñeà coù boùng maùt choïn nhieà u cao taêng vaøo trieàu roài phaùi ñi vôùi sö ù lieàn ngoài tham thieàn nhaäp ñònh nôi ñoù , loøng giaû cuûa mình ra caù c nöôùc ngoaøi ñeå truyeà n ba ù phaùt nguyeän raèng chöa thaøn h chaùn h ñaïo thì giaùo lyù ñaïo Phaät. chöa chòu rôøi khoûi caây na øy . Bôûi theá cho neâ n xöù Hoa-thò laø trung taâm cuûa Tôùi ñaây , Ngaøi Huyeàn Trang vieáng caû nh ñaïo Phaät. Phaät coø n ñeå daáu chaân taïi ñaây khi saép nhieàu nôi khoâng bieát chaùn . Ngaøi leã baùi choã Phaät veà coõi Nieá t-baøn. Phaät ñaõ töøng chòu cay ñaéng kho å tham thieàn vaø coù ghi cheùp laïi roõ hình traï ng caây sôû ôû vuø ng naøy , vaø khi thaø nh ñaïo cuõ ng ôû vuøng boà ñeà. Thaâ n caây traéng pha maøu vaøng. Laù xanh naøy . möôùt raäm raïp quanh naêm, daà u haï daà u ñoâ ng cuõng Ngaøi Huyeàn Trang theo ñöôøng töø Hoa-thò khoâ ng ruïng heát. ñeán Phaä t-giaø-ña, 2 caøng böôù c tôùi thì caø ng gaëp Töø ñôøi vua A-duïc veà sau, ngöôøi ta troâng nom caây boà ñeà raát kyõ . Coù bao töôøng gaïc h ôû ngoaøi , cho

1

Hoa-th: P taliputra

2 1

Ph t-già-a: Bodhg ya Ni-liên-thi n: Nairaja na

– 136 – – 137 –

cöûa chaù nh ngoù veà höôù ng Ñoâng, ngay soâng Ni- kòp Phaät nöõa . Trong haøng ñeä töû cuûa Phaät , veà sau lieân-thieàn nôi Phaät taém khi xöa. Höôùng Nam coù Ca-dieáp vaãn laø ngöôøi troäi hôn heát. Neân khi Phaät moät caùi cöûa ngay moät caûnh hoà sen. Höôù ng Taây nhaäp Nieá t-baøn , ngaøi noái tieáp maø laøm vò Toå sö vaùch thaønh coù nuùi che chôû. Coøn phía Baéc laø moät thöù nhaát cuûa Phaät giaùo AÁn Ñoä. ngoâi chuøa , raát nhieàu nhöõ ng moùn di vaät coå tích Ngaøi Huyeà n Trang laïi coù ñeán non Keâ-tuù c, cuûa Phaät vôùi caù c vò ñeä töû. Chung quanh chuøa co ù gaàn choã ngaøi Ca-dieáp thò tòch. Kinh cheùp raèng nhieàu thaùp raát ñeïp cuûa caù c vò vua chuùa vaø quyù tuy A-nan-ñaø laø ñeä töû thaân caän nhaát cuûa Phaät, toäc döï ng ñeå ghi nhôù nhöõ ng chuyeä n tích Phaät vôùi nhöng chöa ñaït ngoä baèng ngaøi Ca-dieáp, neân khi caùc vò Toå sö. Giöõa chuøa coù xaây beä ngoïc chaé c nhaäp Nieát-baø n, Phaät môùi phoù chuùc cho Ca-dieáp chaén laém. laøm Toå sö thöù nhaát. Roài ñeá n khi ngaøi Ca-dieáp Ngaøi Huyeàn Trang ñeán vieá ng caùc nôi coå tích saép tòch, thì laïi phoù chuùc cho A-nan-ñaø laøm Toå ôû vuøng Pha ät-giaø-ña. Ngaøi coù thaêm moät caùi ho à sö thöù hai. Roài ngaøi Ca-dieáp ñi vaøo non Keâ- tuù c maø töông truyeà n laø cuûa ñöù c Ñeá thích duøng thaà n ñeå ngoài tham thieà n chôø ñöùc Di-laëc xuoáng traàn . thoâng hoùa ra ñeå coù nöôùc cho Phaät taém. Ngöôøi ta Non Keâ-tuùc coù nhieàu hang saâu vöï c thaåm, caây ña ù chæ cho Ngaøi coi khuù c soâng Ni-lieâ n-thieàn cho ã chaát choàng, vôùi ba ñænh nuùi cao ñuïng maây xanh. Phaät taém tröôù c khi ñeá n ngoài döôùi coäi caây boà ñeà. Ngaøi Ca-dieáp vaøo nuùi ñi leân mieät höôù ng Baéc, Ngaøi Huyeàn Trang cuõ ng coù ñeá n caû nh röø ng ñöôø ng raát gay go. Khi Ngaøi ñeán daõy nuùi phía choã Phaät thaâ u nhaän ba anh em Ca-dieáp . Ba Taây , gaëp moät hoø n ñaù lôù n chaä n ngang. Ngaøi laáy ngöôøi naøy tu luyeä n ñaõ laâu laém. Ngöôøi anh t röôûng gaäy maø goõ, t öù c thì ñaù nöùt laøm hai. Ngaøi ñi qua coù troäi hôn veà ñaïo lyù. ÔÛ chung vôùi nhau moät cho ã vaøo ngay choã trung taâm, coù ba ñænh nuùi bao maø tu ñaïo. Nhöng hoï bò moät con raén ñeán phaù, co ù ngoaøi. Ngaøi ngoài tham thieàn , tòch khoûi hoàng nhôø Phaät giaûi cöù u cho. A nh t röôûng Ca-dieáp vöøa traàn. Töø ñoù khoâ ng coø n ai gaëp Ngaøi nöõa . môùi chòu pheùp Phaät laø maàu , chôù chöa nhaä n ly ù Huyeàn Trang ñöù ng tröôù c caûn h nuùi, nhôù ñeán Phaät laø cao. Phaät beø n thuyeát phaùp cho caû nhoùm ngöôøi xöa; tuy coù duyeâ n vaøo ñeán ñaát Phaät maø tuûi nghe. Chöø ng ñoù moïi ngöôøi môùi nhaän Phaät la ø vì chaúng ñöôï c laøm ñeä töû ñöông t hôøi cuûa Phaät. hoaøn toaø n. Töø tröôùc, q uanh vuøng ñoù moïi ngöôøi Ngaøi oân laïi ñoaïn lòch söû huy hoaøng luù c ngaøi Ca- ñeàu nhaän Ca-die áp laø baäc ñaùng toâ n ñaùng kính dieáp nhoùm hoïp caùc vò A-la-haùn cuø ng nhau keát hôn heát. Khi Ca-dieáp laïy Phaät, moïi ngöôøi ñeà u taäp laàn ñaàu ñeå soaïn thaø nh ba taïng kinh ñieån . laáy laøm söûng soát. Hoï baûo nhau raèng: Phaät cao Thaät laø moät baäc thöôï ng thuû raát xöù ng ñaùng noái thöôï ng hôn Ca-dieáp nhieà u thì khoâng coø n ai saùn h nghieäp Phaät.

– 138 – – 139 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Baáy giôø ngaøi Huyeà n Trang laïi ñi veà phía chuyeâ n caàn, phaà n ñoâ ng xuaát thaân t öø ñaây ñeà u Ñoâng baé c, ñeán thaøn h Na-lan-ñaø . 1 Choã naøy ñöông ñöôï c thaø nh taøi vaø ñeá n ñaâu cuõ ng ñöôïc ngöôøi thôøi laø nôi coù nhieàu chuøa lôùn vaø caùc baä c cao taêng kieâng neå . Tuy laø caû muoân ngöôøi maø ai naáy ñeàu hôn heát so vôùi caùc nôi ôû A Án Ñoä . Taïi ñaây coù khi coù cung caùc h nghieâm chænh, hieà n hoøa vaø giöõ t heo möôøi ngoâi chuøa ñöôïc xaây döïng lieâ n tieáp, caùc h giôùi luaät nghieâm nhaët cuûa haø ng taêng chuùng. Cho nhau chæ coù moät böù c töôø ng. Moãi chuøa ñeà u roäng neâ n vaøo luùc ngaøi Huyeàn Trang ñeán thì chuøa naøy raõi, chia ra nhieà u phoø ng: choã laøm nôi taêng laäp ra ñaõ baûy traêm naêm maø khoâng coù ai laøm traùi chuùng ôû, choã laøm t hö vieä n, choã laøm giaûng ñöôø ng, ñaïo. Vua kính troïng laém vaø coù laáy soá thueá t hu tö ø choã laøm nôi cuùng Phaät ... ngaøi Huyeà n Trang ngu ï moät traêm thaønh t hò maø caáp phaùt cho. Laïi moãi taïi ngoâi chuøa lôù n hôn heát ôû ñoù . Ngaøi laáy laøm ngaøy coù ñeá n vaøi traêm nhaø töø thieän ñem gaïo, söõa thích phong caû nh vaø sinh hoaït trong chuøa . Maáy vaø daàu tôùi caáp cho chuøa . Nhôø vaäy taêng chuùng ñænh thaùp caát raát ñeàu, hôïp vôùi noùc chuøa cao khoûi lo laé ng veà söï aê n uoá ng, ñöôï c mau tieá n bo ä döôø ng nhö vöôn khoûi maáy taàng maây . ÔÛ ngoaøi treân ñöôøng tu hoïc . lieâu phoøng coù gioù maùt hoa töôi. Chung quanh co ù Ngaøi Huyeàn Trang tôùi thaøn h Na-lan-ñaø ñöôïc hoà sen, hoa nôû ñaày treân maët nöôùc . Phía ngoaøi, tieáp röôù c troï ng haäu laém. Coù hai traêm nhaø sö vôùi nhieàu cuïm xoaøi che maùt cho chuøa . moät ngaøn tín ñoà caàm côø, che loïng, raûi hoa maø Trong coõi AÁ n Ñoä coù caû ngaøn ngoâi chuøa . röôùc Ngaøi. Khi Ngaøi vaøo chuøa , chö taêng ñeà u töï u Nhöng khoâng choã naø o chuøa ñöôïc traù ng leä, nguy ñeán chaø o hoûi . Ngaøi ñaùp leã xong beøn ñöôï c môøi nga vaø ñoà soä , nghieâm trang nhö ôû ñaây . Soá taêng ngoài treân moät toøa cao vaø caùc nhaø sö vôùi tín ñoà ñoà bao giôø cuõ ng treân möôøi ngaøn , ñeà u theo Ñaïi ñeàu ngoài theo. Baáy giôø moät vò taêng laøm chöù c pho ù thöøa . C huøa cuõng laø moät nhaø ñaïi hoïc ñöôøng daïy ñoác hoï c trong nhaø tröôøng, maø tröôø ng cuõng la ø ñuû caùc khoa. Taêng só vaøo hoïc ñaïo coù möôøi taùm thuoä c veà ngoâi chuøa aáy , ñöùng leân laøm leã, ñaùnh phaùi. Phaùi naøo cuõ ng coù thaày gioûi giaûng daïy . chuoâng vaø thænh ngaøi Huyeà n Trang ôû laïi, cuøng Trong chuøa coù ñuû caùc loaïi kinh saùch, t öø nhöõng aên duø ng caù c ñoà t rong chuøa . Keá ñoù, ngöôøi ta ñöa kinh saùc h deã hieåu , thoâng thöôø ng cho ñeá n caù c Ngaøi ñeán ra maét vò Thöôïng toïa lôù n tuoåi vaø taøi loaïi saùch chuyeân moâ n: hoaëc y hoïc , hoaëc toaù n ñöùc hôn heát laø ngaøi Giôùi Hieàn luaän sö. 1 hoï c, hoaëc caù c saùc h veà thaàn hoïc . Moãi ngaøy ñeàu co ù Ngaøi Huyeàn Trang ñi vaøo ra maét, khi ñeán caû traêm thaày daïy . Taêng chuù ng hoï c taäp raát tröôù c maët vò thöôï ng toïa naøy , Ngaøi quyø xuoáng

1 1 Na-lan-à: N landa Gi i Hi!n: 3 l bhadra

– 140 – – 141 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n 1 laøm leã raát cung kính theo nhö ñaïo t haày troø . Ñaït-ma-ba-la. Vò naøy vaãn ñöùng ñaàu chuøa naøy Ngaøi quyø moïp vaø laïy saùt ñaát. Ngaøi Giôùi Hieàn cho ñeán khi thò tòch vaøo naêm 560. Ñaït-ma-ba-la hoûi han moïi ñieàu vaø heát lôøi khen ngôïi. Thöôïng laø ñeä töû ngaøi Traàn-na 2 maø ngaøi Traàn-na chính toïa baûo ngöôøi ñem gheá vaøo vaø môøi Ngaøi vôùi maáy laø hoïc ñaïo vôùi hai vò Boà-taùt Voâ Tröôù c vaø Theá vò taêng cuøng ngoài . Sau ñoù, Thöôï ng toïa hoûi qua Thaân . Huyeà n Trang may gaëp ñöôïc ngaøi Giôùi chaùn h yù cuûa Ngaøi. Huyeàn Trang ñaùp raèng: Con Hieàn ñuùng laø doø ng phaùp nhuõ ñaïi thöøa , ñöôïc vò queâ ôû Trung Quoá c, doác loø ng qua ñaây laø mong hoï c naøy truyeàn daïy cho phaùp moân Duy thöù c. Veà sau, ñaïo ñöùc cao thöôï ng, nhôø Thöôïng toïa thöông ma ø nhôø ñoù maø Ngaøi soaïn ñöôï c boä Thaøn h duy thöù c dìu daét cho. luaän 3 ñöôï c xem laø boä saùc h coát yeá u vaø khaùi q uaùt Ngaøi vöøa döùt lôøi t hì Thöôïng toïa ñoä ng loø ng nhaát cuûa Duy thöù c toâ ng. rôi luïy . Ñoaïn baûo ngöôøi thuaät laïi ñieàm moäng Ngaøi ñaõ thaáy tröôùc khi Huyeà n Trang qua tôùi AÁn Ñoä. Tröôù c ñaây Thöôïng toïa gaëp moät côn beän h naëng, ngaøi ñaõ muoá n thò tòch. Nhöng ñeâm kia ngaøi naèm moäng thaáy ba vò ñaïi Boà-taùt töôù ng maïo oai nghieâm, maëc aùo röïc rôõ , töôi ñeïp. Moät vò aùo saéc vaøng, moät vò aùo saéc xanh nhö ngoï c bích vaø vò thöù ba aùo saéc traéng nhö baïc. A Áy laø ba vò Boà- taùt Vaên-thuø, Quaùn Theá AÂm vaø Di-laëc . Ba vò giaùng xuoá ng baûo ngaøi neâ n soá ng theâm ñeå truyeà n ñaïo, chôø moät vò taêng beân Trung Hoa sang ñeå daïy ñaïo. Ngaøi beøn vaâng lôøi ba vò ñaïi Boà-taùt maø naù n laïi. Ngaøi Huyeà n Trang nghe thuaät beøn baï ch raèng: Neáu chö Boà-ta ùt ñaõ coù lôøi maùch baûo tröôùc , nay con nguyeä n xin laøm ñeä töû , nhôø Thöôï ng toïa Dharmapala – Hoä Phaùp luaän sö daïy ñaïo cho. Con seõ ñem heát loø ng thaø nh maø thô ø ngaøi. 1 Ngaøi Giôùi Hieàn laø ñeä töû noái phaùp cuûa ngaøi t-ma-ba-la: Darmap la, d%ch ngh'a H Pháp 2 Tr n-na, cng c là i-nha-ga (Dign ga) 3 Thành duy thc lun: Vijñ ptim trat siddhi

– 142 – – 143 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

thaønh Phaät , Ngaøi trôû laïi thuyeát phaùp cöùu ñoä cho Troï n muøa möa naêm 637, Ngaøi ôû hoïc taïi vua vôùi quan daân t haøn h naøy . Vua coù cuùng Röøng 1 chuøa , ban ñaàu nguï treân taàng thöù tö cuûa moät toøa Truù c ñeå Ngaøi laäp tinh xaù maø daïy ñoà chuùng. nhaø trong ngöï vieâ n cuûa vua AÁu-nhaät 1 ñeå nhaø vua Caûnh tinh xaù coù ñöôø ng lui tôùi deã daø ng, suoát ngaøy tieän vieäc cuùng döôøng troïng haä u. Sau baûy ngaøy , ñeâm ñeà u ñöôïc yeân tónh, khoâ ng coù söï oàn aø o, roä n Ngaøi dôøi ñeán ôû moät nhaø khaùc h phía Baéc ngoâi ròp. Taê ng ñoà ôû ñaây ñöôï c traù nh khoûi söï naùo nhieät, nhaø cuûa ngaøi Ñaït-ma-ba-la ngaøy tröôù c. Moãi neâ n raát deã hoïc ñaïo t ham thieàn . ngaøy , vua ñeàu sai ngöôøi mang thöùc aên ñeá n cho Taïi thaønh Vöông-xaù ngöôøi ta coøn nhôù tích Ngaøi duø ng. Vua laïi truyeà n chuaå n bò xe hoaë c Ñeà-baø-ñaït -ña 2 aâm möu haïi Phaät. Ñeà-baø laø ngöôøi ngöïa , kieäu cho Ngaøi moãi khi ñi daïo. em hoï cuûa Phaät, xuaát gia theo Phaät laøm ñeä töû, Moät thôøi gian sau Ngaøi taïm ngöng cuoäc nhöng cao ngaïo laém, vaãn nghó laø

mình khoâng nghieâ n cöùu kinh luaän moät thôøi gian, ra khoûi keùm Phaät. OÂng xin vôùi Phaät giao quyeàn ñöùng thaønh Na-lan-ña ø maø leân phía Baéc ñeå vieáng ñaàu Giaùo hoäi cho mình. Phaät khoâ ng thuaä n cho thaønh Vöông-xaù. 2 Xöù naøy ñaõ suy taøn laâ u roài, duø neâ n oâng hoå theï n laém, beø n taùch rieâng moät nhoùm raèng ngaøy xöa raát phoàn thònh. Nhaát laø hoài ñôøi nhöõng ngöôøi theo mình ra khoûi Giaùo hoäi va ø vua Taàn-baø-sa-la 3 thì phong phuù laém. Vua Taàn-quyeát laøm haïi Phaät. OÂ ng ñaõ nhieàu laà n tìm caùc h baø-sa-la laø ngöôøi raát moä ñaïo, ñaõ kính troï ng ñöù c aùm haïi Phaät, nhöng chaúng nhöõ ng luoáng coâng voâ Thích-ca töø hoài chöa thaønh Phaät. ích, laïi coø n bò sa xuoáng ñòa nguï c A-tyø . Khi thaùi töû Taát-ñaï t-ña lìa khoûi hoaø ng thaøn h, Thaøn h Vöông-xaù coù nhieà u chuøa cuûa vua A- vaøo nuùi gaëp oâng A-ra-ta vôùi ñeä töû tu haø nh raát duï c xaây caát thôø Phaät , vaø cuõng coù moät ñænh thaùp khaéc nghieät, thaäm chí khoâ ng nhaä n laõn h vaät thöï c cao thuôû tröôùc vua Taàn-baø- sa-la thôø di tích Phaät. cuûa ai caû, chæ duøng hoa traùi treâ n röø ng. Ngaøi xeùt Coù moät ngoïn thaùp ghi tích moät con ngoã ng röø ng. ra ñaïo A-ra-ta khoâng phaûi ñöôø ng chaùn h neâ n boû Moät hoâm trong chuøa heát ñoà aên, thaày giöõ kho laáy ñi nôi khaù c. Khi qua thaø nh Vöông-xaù, vua Taàn- laøm lo laéng. Ñang luùc boái roái vì chöa kieám ñu û baø-sa-la ñeán laøm leã vaø môøi Ngaøi veà trieà u ñe å thöù c aên, xaûy ñaâu coù moät baày ngoãng röøng bay phong töôùc troïng haä u hoaëc chia hai thieâ n ha ï ngang, Thaày aáy ngoù leân, noùi raè ng: Böõa nay caùc cuø ng cai trò, nhöng Ngaøi töø choái maø ñi. Sau khi thaày heát thöùc aê n roài . Thaày noùi vöøa döùt lôøi thì

1 1 u-nht: B l ditya Rng Trúc: tc là Trúc Lâm, n9i có mt tinh xá ni ti&ng thi 2 Vng-xá: R jag1ha, cng gi là La Duy t c Pht 3 2 T n-bà-sa-la: Vimbas ra, cng c là Bình-sa. -bà-t-a (˘ ʒ): Devadatta, cng gi tt là -bà

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

ngoãng chuùa töø treâ n maây rôùt xuoáng cheát ngay laøm Toå sö thöù hai cuûa thieàn toâng AÁ n Ñoä. chaân thaày . Ngoã ng muoán daâ ng thòt cho caùc sö, Ngaøi Huyeà n Trang laøm leã caùc nôi Phaät tích ôû neâ n ñaõ quyeâ n sinh vaäy . Taêng chuùng ñeàu töïu ñeán , thaønh Vöông-xaù , roài trôû laïi tu vieän Na-lan-ña ø laáy laøm caûm ñoä ng vaø thöông tieá c, beø n choân caát maø hoï c ñaïo vôùi ngaøi Giôùi Hieàn . Ngaøi ôû ñoù chöøng 1 töû teá vaø döïng thaùp ghi coâng ñöùc cuûa ngoã ng. möôøi laêm thaù ng, hoïc t heâm kinh phaùi Du-giaø maø Ngaøi Huyeàn Trang thích caû nh thaø nh Vöông- luùc tröôùc Ngaøi ñaõ coù dòp hoïc q ua ôû Kashmir. xaù hôn heát. Ñaây laø nôi 500 vò A-la-haùn ñeä töû cuûa Ngaøi cuõng khaûo cöù u theâm trieát lyù Baø-la-moân va ø Phaät nhoùm hoïp kyø ñaà u tieân ñeå keát taäp kinh ñieå n hoï c theâm cho tinh thoâng chöõ Phaïn . sau khi Phaät ñaõ nhaäp dieät. Baáy giôø, taát caû caùc vò Chuøa Na-lan-ñaø laø nôi raát thích hôïp cho trong phaùp hoäi na øy ñeàu ñaõ ñaé c quaû A-la-haùn . Ngaøi tham thieàn vaø hoï c ñaïo. Nhöng Ngaøi muoán Duy coù A-nan-ñaø laø chöa. Tuy A-nan-ñaø laø ñeä tö û daønh moät thôøi gian ñeå vieáng caùc nôi Phaät tích thaân caä n nhaát cuûa Phaät, töøng ñöôï c Phaät nhaä

n khaùc ôû khaép xöù AÁn Ñoä . Tröôù c heát Ngaøi muoán cho laø nghe nhieàu bieát roäng, 1 nhöng choã chöù ng sang thaønh Ca-boâ-ta 2 vieáng moät ngoâi chuøa xöa. ñaéc ñaïo quaû cuûa ngaøi chöa thöï c söï ñaït ñeán giaûi Caùch chuøa chöøng vaøi daëm, coù moät caûn h nuùi ñeïp thoaùt moïi troùi buoäc. Vì vaäy maø tröôù c khi nhoùm vôùi hoa coû töôi toát vaø nöôùc suoái trong veo. Bôûi hoïp ñaïi hoäi naøy , ngaøi ñaõ bò caû giaùo hoäi Taê ng-giaø phong caû nh xinh ñeïp laï thöôø ng neâ n ngöôøi ta co ù chæ trích raát naëng neà . laäp nhieà u ñeà n thôø ôû ñoù, thaûy ñeàu linh thieâng A-nan-ñaø töï laáy laøm hoå theïn veà vieäc mình laém. Treâ n nuùi coù moät toøa ñieän t hôø ñöù c Quaùn The á chöa chöù ng ñaéc thaùn h quaû tröôùc khi keát taäp AÂm Boà-taùt , töôï ng ñöôï c taïc baèng goã caây ñaøn kinh ñieån cuûa Phaät thuyeát . Trong ñeâm tröôù c höông. Töôï ng raát thieâng neân moïi ngöôøi ñeàu kính ngaøy baét ñaàu ñaïi hoäi, ngöôøi khoâ ng nguû , laáy heát troïng. Ngöôøi trong xöù cuõ ng vaãn thöôø ng ñeá n le ã ñònh löïc maø tham thieà n. Ñeán saù ng thì ngaøi baùi ñoâng ñaûo . Töôï ng Boà- taùt ñöôï c ñaët giöõa moät chöùng quaû A-la-haùn, döùt moïi trieàn phöôïc. Va ø khu ñaát, chung quanh coù töôø ng raøo. Thieän nam trong kyø keát taäp kinh ñieån ñaàu tieân naøy , giaùo tín nöõ ñeá n chieâm baùi thì ñöù ng ngoaøi maø khaá n hoäi ñaõ nhôø vaøo trí nhôù cuûa ngaøi ñeå ghi laïi nhöõng vaùi roài laøm leã daâng hoa. Khi t haûy hoa vaøo, neá u lôøi Phaät daïy . Thaät ñuùng laø moät baäc t haùn h Ña hoa rôi vöôùng laïi t reâ n tay Boà-taù t thì ngöôøi aáy vaên ñeä nha tá . Sau ngaøi noái tieáp Toå Ca-dieáp ma ø ñöôï c nhö sôû nguyeän . Ngaøi Huyeà n Trang quy ø

1

Phái Du-già: Yog ç ra, tc là Duy thc tông, cng gi là Du

1

Hi Pht ti th&, A-nan-à c nhn là a vn nht trong già hành tông.

2 các t ca Pht. Ca-bô-ta: Kapota

– 146 – – 147 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

tröôù c töôï ng Boà-taùt, laáy heát loøng thaøn h tín maø vua coù nhieàu voi chieá n ñeå ñaù nh giaëc . Haøng naêm nguyeän ba ñieà u: Ñieàu thöù nhaát, ñeä töû sang AÁn vua cho ngöôøi vaøo röøng baét voi veà ñeå thuaàn hoùa . Ñoä, m uoá n hoïc ñaïo roài seõ trôû veà queâ. Neáu ñöôï c Huyeàn Trang qua vieáng mieàn Ñoâng xöù nhö yù , xin Boà-taùt cho maáy caùn h hoa naøy rôi vaøo Maïnh-gia-laïp, roài laà n xuoá ng höôù ng döôùi vònh hai baøn tay Ngaøi. Ñieà u t höù hai, ñeä töû muoá n ñöôï c bieån. Nôi ñaây ngöôøi daân coù maøu da ñen saäm vaø vaõng sanh veà caûn h Phaät nôi cung Ñaâu-suaát va ø thaân hình nhoû thoù. Khí haäu ôû ñaây noùng naûy , ñaát theo hoïc vôùi ñöùc Di-laëc . Neá u ñöôï c nhö yù t hì xin ñai laïi aåm thaáp. Hoa coû vaø caây coái raát toát töôi va ø Boà-taùt cho hoa naøy naèm treân hai caùn h tay Ngaøi. nhieàu chuû ng loaïi. Ngaøi vieá ng caû nh moät thôøi gian Ñieàu thöù ba, neá u ñeä töû veà sau ñöôïc thaø nh Phaät roài ñònh qua bieå n maø thaêm ñaûo Tích-lan 1 laø nôi thì xin cho hoa naøy rôi vöôùng nôi coå Ngaøi. Khaá n Phaät giaùo cuõ ng ñang

raát höng thònh. nguyeän xong ngaøi Huyeàn Trang thaûy hoa vaøo, maáy caùnh hoa ñeàu rôi vöôù ng laïi ñuùng nhöõ ng nôi nhö Ngaøi ñaõ nguyeä n. Tieáp ñeá n, vaøo muøa heø naêm 638 Ngaøi qua xöù Maïnh-gia-laïp,1 thaêm mieà n Taây . ÔÛ ñaây coù chuyeän tích moät vò thaàn Daï-xoa 2 aên thòt ngöôøi, nhöng veà sau quy y Phaät roài tu haøn h ñöôïc ñaé c quaû. Trong xöù hieän luùc aáy coù möôøi ngoâi chuøa vôùi boá n ngaøn taêng só tu theo Tieåu thöøa phaùi Taùt-baø- ña boä. 3 Giaùo lyù phaùi naøy khaùc vôùi phaùp moâ n maø Ngaøi ñang theo hoï c, nhöng ôû ñaây coù nhieà u vò hoïc gia û ñaïi taøi, neâ n Ngaøi ôû naù n laïi maø kha ûo cöùu , hoï c hoûi theâm. Roài Ngaøi vaøo mieàn Trung xöù Maï nh-gia-laïp, ngaøy xöa laø xöù Chieâm-baø. 4 Xöù naøy coù nhieà u röø ng raäm, thuù döõ to lôùn, hung baïo hôn caùc nôi. Nha ø

1
Mnh-gia-lp: Bengale
2
D-xoa: Yaksha
3
Tát-bà-a b: Sarv stiv da, d%ch là Nht thi&t h u b.
4 1
Chiêm-bà: Champa Tích-lan: Ceylan

hôn mieà n treân nhieà u. Ngöôøi tu theo ñaïo Phaät ñeàu laø nhöõng haø ng trí thöùc , coù hoïc roä ng, ñoï c Coõ i AÁ n Ñoä mieà n döôù i ñöôï c thoâ ng thaïo kinh chöõ Phaï n. Tuy ôû mieà n 1 döôùi naøy con ngöôøi ta coøn hoang sô vaø tin vieäc Ngaøi Huyeàn Trang muoán sang ñaûo Tích-lan taø mî, theá maø t hænh thoaû ng cuõng thaáy xuaát hieä n vaø vieáng caùc chuøa theo Tieåu thöøa , vì nôi aáy Phaät moät soá baäc cao taêng löøng danh, nhö ngaøi Long giaùo Tieåu thöøa phaùt trieån maïn h vaø laø trung taâm Thuï, 2 Toå sö thöù 14 vaø ngaøi Ñeà-baø3 Toå sö thöù 15 cuûa toâ ng phaùi naøy . Taïi ñaûo laïi coøn coù daáu tích laø hai vò coù coâ ng khai môû Trung quaù n toâ ng cuûa xöa kia cuûa Phaät. Trong moät ngoâi chuøa , ngöôøi ta Ñaïi thöøa . coù thôø moät caùi raêng Phaät, haøo quang thöôøng Ngaøi coù ñeá n xöù AÙn-ra 4 cuõng laø nôi coù söï chieá u ra xa. Treâ n noù c chuøa coù gaén moät haït kim chuyeâ n khaûo veà Phaät giaùo kyõ löôõng laém, vaø coø n cöông raát to. Nhöõ ng ñeâm trôøi trong khoâ ng maây coù nhieàu ngoâi chuøa xöa. Trong chuøa coù nhieàu böù c muø, kim cöông choùi saù ng, ôû xa troâ ng nhö moät hoïa raát kheùo vaø ngöôøi ta coù khaéc treâ n caåm ngoâi sao ñeïp. Ngaøi vöøa chuaån bò ñi thì gaëp maáy thaïch nhieà u baûn veõ nhöõng tích cuûa Phaät, ra veû vò taêng ôû ñaûo vöøa sang. Hoï noùi raèng: Trong xöù saéc saûo laém. ñang coù noäi bieán , taêng chuùng ñeàu laùn h mình nôi ÔÛ A-ma-raû-hoa-ty 5 coù chuøa theo Ñaïi thöøa , khaùc , ñaïi ñöù c coøn ñeá n ñoù maø laøm gì? Ngaøi ñeá n vieáng xöù naøy vì laø nôi coù nhieà u töôïng Ngaøi nghe lôøi hoï khoâng xuoáng ñaûo , beø n ñi Phaät , laïi laø queâ höông cuûa laõo toå Ñi-nha-ga hoài vieáng thaêm khaép coõi A Án Ñoä mieà n döôùi . ÔÛ vuøng giöõa theá

kyû thöù naêm, maø Ngaøi ñaõ töø ng nghe Ca-len-ga,1 thaáy ñaát ñai phì nhieâ u, caây coái xanh danh luùc coø n ôû chuøa Na-lan-ñaø. Trong xöù coù laém toát, khí haäu noùng vaø con ngöôøi thì ñen ñuùa , döõ nhaø cao taêng gioûi nghóa lyù Ñaïi thöøa . Ngaøi ôû ño ù daèn. Ngöôøi bình daâ n aên ôû t heo taäp quaùn coø n troïn muøa möa naêm 639. man daïi, chöa ñöôïc thuaàn t huï c nhö caù c daâ n toä c Keá ñoù, Ngaøi laàn xuoáng xöù Caùt-naùt. 6 Taïi ñaây mieàn trung taâm. Haøng vua chuùa thì öa thích vieä c Ngaøi vieáng t haêm nhieà u t haønh thò vaø chuøa chieàn . saên baén, thöôøng moä taäp nhöõ ng con voi to lôùn vaø maïnh meõ. Bôûi cuoäc soá ng cuûa hoï coøn hoang sô 1 Tc là * bán o Dékhan (c Can) neâ n chöa nhaän bieát ñöôï c giaùo lyù nhaø Phaät. Ho ï 2 Long Th (): N g rjuna 3 chæ chuoä ng theo nhöõng loái meâ tín, dò ñoan ma ø -bà: tc là Ka-na- -bà (): K adeva, cng có tên khác là Thánh Thiên (Ɵ): %ryadeva. thoâi. Thænh thoaû ng cuõ ng coù chuøa , nhöng keùm 4 Án-ra: Andhra, cng c là Án-t-la 5 A-ma-r#-hoa-ty: Amar vati 1 6 Ca-len-ga: Kalinga Cát-nát: Carnate

– 150 – – 151 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Ngöôøi baûn xöù cuõ ng haâm moä ñaïo Phaät vaø laïi luoân phaûi tìm caùch traû, coø n bò ngöôøi laøm haïi thì kheùo leùo veà myõ thuaät, neân hoï laøm nhöõng chuøa quyeát phaûi traû thuø. Baûn taùn h cöông tröïc neâ n ho ï thaùp ñeïp ñeõ laï luøng. Nhaát laø ôû kinh ñoâ coù raát ñoái nghòch nhau ñeà u coâ ng khai cho nhau bieát. nhieàu baùu vaät. Coù moät caû nh chuøa ñöôïc taïo baèng Nhöõ ng keû coù oaùn cöø u cuõ ng duø ng söùc maï nh ñoái chæ moät hoøn ñaù treâ n baõi bieån. Laïi coù nhöõ ng hoø n maët maø phaâ n giaûi chöù khoâ ng chaáp nhaä n vieä c aùm ñaù chaïm khaéc thaø nh ngöôøi vaø thuù vaät to lôùn, haïi leù n luùt. Khi coù chieán tranh, hoï khoâng bao kheùo leùo voâ cuøng. Huyeàn Trang coù vieá ng hai caùi giôø laøm haïi nhöõ ng keû ñaõ chòu thua. Nhöõ ng ngöôøi ñoäng, vaø Ngaøi laáy laøm hoan hyû khi xem nhöõng laøm töôùng maø baïi traän trôû veà thì bò buoäc phaûi hình khaé c trong ñoäng. Troïn naêm 640, Ngaøi ôû taïi maëc y phuï c phuï nöõ , vaø hoï nhö vaäy laø nhuï c nha õ xöù Caùt-naù t, leã baùi caù c chuøa thaùp, vieáng thaêm laém. Vì theá nhöõng keû caàm quaân ñeà u lieàu cheát nhaø vua vaø giao thieäp vôùi caùc vò danh sö. Trong nôi traä n maïc chöù khoâ ng chòu thaát baïi trôû veà. xöù coø n coù daá u tích cuûa ngaøi Ñaït-ma-ba-la tòch Vua xöù naøy cuõng laø ngöôøi can ñaûm, töø ng 1 naêm 560. Vò naøy laø thaày cuûa Giôùi Hieàn luaän sö ô û choáng cöï vôùi vua Haùt-sa. Caùc nöôù c laùng gieà ng chuøa Na-lan-ñaø, ngöôøi daïy moâ n Duy thöùc cho ñeàu chòu thua maø noäp leã coá ng cho vua Haùt-sa. ngaøi Huyeàn Trang. Huyeà n Trang ñeán vieáng que â Chæ coù moät mình vua naøy laø cöï laïi maø khoâng quaùn cuûa baä c toå sö aáy laáy laøm caûm phuïc laém. noäp. Huyeàn Trang ñeán ñaây vaøo luùc maø vua ñang Ngöôøi xöù naøy coù thuaät laïi cho Ngaøi vieäc ngaøy huø ng maïnh. Ngaøi coù ñeå laïi maáy doø ng bình phaåm tröôù c vua muoán gaû coâng chuùa cho Ñaït-ma-ba-la, vua naøy nhö sau: Vua laø ngöôøi thaáy xa hieåu nhöng ngaøi khoâ ng nhaä n, quyeát theo ñuoåi vieä c tu roä ng, haèng boá ñöùc cho

daân. Coøn trieàu thaàn la ø hoï c. Ngaøi coù soaïn nhieàu saù ch luaän Ñaïi thöøa raát nhöõng quan voõ raát nhieät thaøn h, trung haäu, heát giaù trò. loøng thôø vua giuùp nöôùc . Vua thích vieäc binh ñao, Vuøng naøy coù moät daân toä c cöôøng thaï nh laø Ca- laáy chieán tröôø ng laøm söï vinh haïnh, cho neâ n lu-ky-a,1 xöù Bu-la-keâ-xin2 voán coù oai theá laém. binh phaùp saép ñaët coù lôùp thöù , nghieâm trang laém. Ngöôøi daân xöù naøy cao lôùn vaïm vôõ, tuy taäp tuï c Vua coù caû traêm töôùng taøi. Moãi khi ra traä n, caùc vò ñôn sô maø raát troï ng nhaân phaåm. Taù nh tình ho ï ñeàu uoá ng röôï u say. Caøng say thì laïi caø ng haê ng, noù ng naûy , khoâng sôï cheát, bieát giöõ gìn nhaâ n caùc h moät tay gieát caû muoân ngöôøi. Trong nhöõ ng luù c aáy , vaø laøm troïn phaä n söï cuûa mình. Baûn chaát cuûa coù lôõ gieát nhaàm ai, vua cuõ ng vui loøng tha toäi . Ho ï daân toäc naøy laø aân oaùn phaân minh. Khi thoï ôn ñi ñaàu, phía sau chieâ ng troá ng vang löøng. Gaëp

1

Ca-lu-ky-a: Calukya

2 1

Bu-la-kê-xin: Pulakéçin Hats-sa: Harsa, d%ch ngh'a Gi i Nh$t v 9ng.

giaëc t hì xoâng tôùi, cheùm gieát khoâng bieát meät moûi , Moãi naêm vua coù laäp kyø boá thí troï n baûy ngaøy . sôï seät gì. Vua cuõng coù nuoâi voi ñeå ñaù nh giaëc . Moãi Ñeán kyø aáy , taêng chuùng, caùc ngöôøi ngheøo khoå, coâi khi ra binh ngöôøi ta cuõng cho voi uoá ng röôïu ñeá n cuùt ñeàu töï u laïi ñaây nhaä n thöù c aên , aùo quaàn , thuoá c say. Baáy giôø voi khoâ ng coøn sôï seät chi nöõa , cö ù men, tieàn baï c cuûa vua ban. Moãi khi coù caùc vò du löôùt vaøo traän , ñaïp cheát binh giaëc voâ soá keå . taêng nôi khaùc ñeá n thì vua ñeà u tieáp röôù c troïng Nhôø binh phaùp cöùng raé n neân vua Bu-la-keâ- theå, kính troï ng vaø cuùng döôø ng troïng theå . Vua xin laøm cho caùc nöôùc laù ng gieàng ñeàu neå maët. cuõ ng quan taâm ñeán vieäc baûo veä caù c chuøa chieà n Cho ñeá n vò vua ñaïi anh huø ng laø Haùt-sa cuõng vaø hoä trôï cho chuùng taêng. phaûi kieâng oai. Vua Haùt-sa laø ngöôøi chinh phuï c caùc nöôù c treân toaøn coõi AÁ n Ñoä , ñaùn h ñaâu thaéng ñoù, ñeán ñaâu ngöôøi ta cuõng ñeàu run sôï maø ñaà u haøng. Nhöng daân Bu-la-keâ-xin choá ng cöï maõi khoâ ng chòu thua vaø khoâng daâ ng leã coá ng. Vua Haùt-sa nhieàu phen ñaùn h maõi chaú ng ñöôï c, ñaøn h chòu hoøa . Ngaøi Huyeà n Trang nguï taïi kinh ñoâ xö ù aáy laø thaøn h Nsik t rong muøa möa naêm 641. Taïi ñaây , Ngaøi coù ñi chieâm baùi ñeán hai traêm nha ø chuøa . Sau khi ñoù Ngaøi leân xöù Man-hoa 1 laø moät nöôùc coù kyû cöông vaø raát gioûi vaên chöông chö õ Phaïn . Ñaây cuõng laø queâ quaùn cuûa moät nhaø ñaïi 2 vaên haøo, oâ ng Caùt-ly-ñaùt-sa, taùc giaû nhieà u quyeån saùch raát coù danh. Xöù naøy ôû gaàn veà cöûa bieån . Vieäc giao thöông ñöôøng bieå n deã daø ng, cho neâ n buoân baùn ñöôïc t hònh vöôïng vaø soá ngöôøi giaøu co ù raát nhieà u. Nhaø vua laø ngöôøi giao thieäp thaâ n maät vôùi vua Haùt-sa vaø cuõ ng laø ngöôøi moä ñaïo Phaät.

1
Man-hoa: Malv
2
Cát-ly-át-sa: K lid sa
– 154 – – 155 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

chuùng, töø trong ñeán ngoaøi ñeàu troáng trôn quaïn h queõ, saâ n ngoaøi dô nhôùp tanh hoâi, ñaõ t haøn h moät choã ngöôøi ta coät giöõ traâu boø, chuù ng ñieäu ñeàu ñi Nhöõng vò Phaä t soá ng maát heát. Ngaøi vaøo chuøa , ngoù leân taà ng thöù tö thaáy moät vò saéc vaøng, göông maët trang nghieâm, Huyeàn Trang ñaõ thaêm vieáng nhieà u nôi thaù nh teà chænh choùi haøo quang raïng ngôøi. Ñoù laø ñöùc tích roài. Baây giôø Ngaøi trôû laïi chuøa Na-lan-ñaø xöù Boà-taùt Vaên-thuø . Boà-taùt ñöa tay chæ cho Ngaøi xem Ma-kieät-ñeà ñeå tieáp tuï c coâng cuoä c khaûo cöùu, hoï c veà phía chaân trôøi , coù moät naï n löûa ñöông ñoát hoûi. Ñöôïc bieát laø caùch chuøa Na-lan-ñaø chöø ng saùu chaùy caû thaø nh t hò, thoân queâ . Roài Boà -taùt leân tieáng möôi daëm, coù moät ngoâi chuøa lôùn. Vò sö tröôû ng laø baûo cho Huyeàn Trang bieát raèng vua anh huøng ngöôøi noåi danh cuûa phaùi Taùt-baø- ña-sa boä. 1 Ngaøi Haùt-sa roài seõ baêng haø, thì lieà n seõ coù hoïa to laøm ñeán ra maét vaø nguï taïi chuøa ñöôïc hai thaùng ñeå cho toaøn coõi AÁn Ñoä seõ trôû neân roái loaïn, caû toâ n hoï c hoûi . Laïi caùc h ñoù chaú ng bao xa, treân nuùi giaùo laãn chính trò... Giaùc-ty-hoa-na 2 coù moät vò sö aån cö raát gioûi veà Ít laâu sau, ngaøi Huyeàn Trang laïi moä ng thaáy giaùo lyù Ñaïi thöøa , teâ n laø Jayasena. Ngaøi tìm vaøo moät ñieàm nöõa . Hoâm aáy nhaèm ngaøy leã Nieát-baøn . ñoäng thaêm vieáng vò naøy vaø ôû laïi ñoù khaù laâu . Ngaøi ñi vieáng caây boà-ñeà ôû xöù Giaø-da veà . Toái laïi Jayasena coù haøng traêm ñeä töû, ñeàu laø nhöõ ng vò Ngaøi thaáy caû nh t haùp thôø xaù-lî 1 Phaät gaàn caây boà- thoâng ñaït giaùo lyù . Ngaøi Huyeàn Trang sau laïi tìm ñeà boãng toûa haøo quang röù c rôõ vaø treân ñænh cuõng ñeán moät nhaø hieà n trieát Phaät hoïc khaù c nöõa teân chieá u ra aùnh saùng leâ n cao tôùi maây xanh. Baáy giôø laø Sthiramati, vaø hoïc hoûi ôû vò naøy raát nhieà u khaép caû trôøi ñaát ñeàu saùng rôõ nhö ban ngaøy , ñieàu. Sthiramati thoâ ng thaïo caùc nghóa lyù trong khoâ ng coøn thaáy boù ng traê ng vaø caù c vì sao. Khoâng kinh saùc h Pheä- ñaø cuûa ñaïo Baø-la-moân, vaø ñoái vôùi khí lieàn trôû neâ n maùt meû , thôm dòu laï thöôø ng, oâng thì caùc vaán ñeà khoa hoïc vôùi ñaïo ñöùc döôøng Ngaøi thaáy hôi thôû trôû neâ n khoaùi laïc , deã chòu voâ nhö khoâng coù gì laø bí aån caû . cuø ng. Moät laùt sau aù nh saùng daàn daàn b ôùt ñi, roài Moät hoâm ngaøi Huyeàn Trang ñang ôû nôi ñoä ng trôøi ñaát ñen toái trôû laïi nhö tröôù c. Baáy giôø môùi cuûa oâ ng Sthiramati naèm moäng thaáy moät ñieàm thaáy maët traêng vaø caùc ngoâi sao hieä n trôû laïi. laï. Ngaøi thaáy mình ñi veà chuøa Na-lan-ñaø, thaáy caûnh hoang taøn thay ñoåi: nhaø taêng thì vaéng 1 Xá-l': nhc thân Pht và các v% B$-tát sau khi t%ch ng i ta 1 Tát-bà-a-sa b: Sarv stiv da, Nht thi&t h u b em i thiêu, nh ng phn không cháy mt mà còn li s? hóa 2 Giác-ty-hoa-na: Yastivana thành nh ng ht ngc nh>, sáng gi

là xá-l'.

– 156 – – 157 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Boà- taùt Vaên-thuø Sö-lî (Mañjur) Ngaøi Huyeàn Trang ñöôïc thaáy nhöõ ng ñieàm laï aáy , caøng thaáy vöõng chí hôn, ra coâ ng nghieâ n cöù u hoï c hoûi. Ñaõ maáy phen Ngaøi töï t haân chöùng nghieäm pheùp Phaät nhieäm maàu : moät laàn bò khaùt Theá Thaân Boà-taùt (Vasubandhu) nöôùc ôû giöõa ñoàng caùt, moät luù c bò boïn cöôùp saép gieát ñeå teá tha àn, Ngaøi ñeàu nhôø coù Phaät giaûi cöùu . Ñoái vôùi tình hình tín ngöôõ ng ôû AÁ n Ñoä , Ngaøi Laïi moät khi ôû ñoäng gaàn thaøn h Baï ch-sa-ngoõa , baây giôø cuõng laø ngöôøi naém ñöôïc gieàng moái cuûa Ngaøi ñöôïc thaáy ñöùc Boà-taù t Quaù n AÂm nhaä n cho nhieàu hoï c phaùi, toân giaùo khaùc nhau, neâ n laáy laøm ba ñieàu ñaïi nguyeän t rong khi Ngaøi laøm leã daâng ñau xoùt veà söï chia phaân, laàm laïc cuûa taêng ñoà hoa cho ñöù c Boà-taù t. nhaø Phaät , veà söï meâ muoäi cuûa caùc taø giaùo khaùc Baáy giôø thoâng ñaït ñaïo lyù roài , Ngaøi döôø ng ñang laøm cho ngöôøi daân ngaøy caøng sinh ra nghi nhö keû ñaõ leâ n ñeán ñænh nuùi , nhìn ra chaâ n t rôøi , ngôø, ñoá kî laãn nhau. maët bieån, chôï buùa , thoâ n xoùm ñeàu ôû phía döôùi . Ngay nhö trong Phaät giaùo Ñaïi thöøa , cuõ ng coù Moät mình treâ n ñænh cao, khoâng khí maùt meû, taàm söï phaâ n chia laøm hai phaùi khaùc nhau, phaùi naøo maét bao la, môùi thaáy nhaân loaïi laø thaáp heøn tu taäp vaø ñaët nieàm tin theo phaùi aáy . Moät beân do ñaùng thöông. Vieäc tham hoï c cuûa Ngaøi ñaõ saâu caùc vò cao taêng chuøa Na-lan-ñaø ñöù ng ñaàu, noái vöõng, bao quaùt, laïi nghó veà queâ quaùn , mong roài truyeàn caù c hoï c thuyeát cuûa hai vò Boà-taùt hoài the á ñaây seõ trôû veà nöôùc maø truyeà n giaùo ñoä sanh. kyû thöù naêm laø Voâ Tröôù c vaø Theá Thaân , goïi laø Du-

– 158 – – 159 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

giaø haøn h toâ ng, 1 hay Duy thöùc toâ ng. 2 Coøn phaùi Nghó nhö vaäy , Ngaøi Huyeàn Trang lieàn soaïn Ñaïi thöøa thöù hai theo hoï c thuyeát cuûa Boà-taù t ra moät boä luaä n, laáy teân laø Hoäi Toâ ng Luaän , goàm Long Thuï, goïi laø Trung quaùn toâng. ñeán 3.000 ñoaïn vaên. Trong boä luaän naøy , Ngaøi Nhaän roõ thöïc traï ng aáy , Ngaøi khoâng t heå laáy chæ roõ nhöõ ng choã coát yeáu, ñaïo lyù hoøa hieäp giöõa laøm ñieàm nhieân , voâ söï, neâ n trong loø ng thöôøng ñoâi beân, nhôø ñoù maø dung hoøa , xoùa boû ñöôïc heát suy nghó tìm hieå u maõi. Ngaøi muoá n laøm cho ca û nhöõng choã dò bieät. Caùc vò cao taêng ñöông thôøi hai beân ñöôï c hoøa hieäp cuøng nhau ñeå giaùo phaùp xem qua ñeàu khen ngôïi vaø ca û baäc luaän sö laø ngaøi Ñaïi thöøa ñöôï c trôû neâ n thuaà n nhaát. Giôùi Hieàn cuõng heát söù c taùn thöôûng. Nhôø thaáu hieåu caû nhöõng laäp luaän , hoïc thuyeát Moät vaán ñeà nöõa laøm Ngaøi quan taâm laø ôû AÁn cuûa ñoâi beân , Ngaøi nhaän ra moät ñieàu laø caùc vò toå Ñoä ngöôøi tu theo Tieå u thöøa raát ñoâng. Hoï khoâng sö khai saùng moãi toâng thöï c ra khoâ ng heà maâu chòu ra coâng nghieân cöù u, hoïc hoûi giaùo

lyù, chæ laáy thuaãn , traùi nghòch nhau. Moãi ngöôøi khi ñöa ra vieäc noi theo göông ñaïo ñöùc ñôn sô, gìn giöõ ne à caùc yù töôûng, laäp luaä n ñeàu döïa treâ n söï chöùng neáp, traät töï t rong töï vieä n. Vôùi kieá n t höù c heïp hoøi nghieäm ñuùng ñaén cuûa töï thaâ n mình. Tuy nhieân , cuûa mình, hoï laïi coøn cheâ nhaïo, phæ baùng Ñaïi ñeán haøng ñeä töû noái phaùp cuûa caùc ngaøi thì t höôøng thöøa . Thaäm chí hoï daùm taâu vôùi vua Haùt-sa raèng chæ naém ñöôï c moät phaàn toâng chæ, khoâ ng troï n caùc taêng só chuøa Na-lan-ñaø chæ laø nhoùm ngöôøi veïn. Roài caù c vò aáy dieãn giaûi laïi laøm cho coù sö ï theo chuû nghóa hö voâ, daãu mang tieáng laø taêng só leäch laï c ñi, khoâng ñaït ñöôïc söï dung thoâ ng, bao maø khoâng laøm ñöôï c gì ích lôïi cho ñaï o phaùp . quaùt nhö caùc toå sö. Duø vaäy , söï luaän bieän daã u co ù Ngaøi Huyeà n Trang nhaä n roõ ñöôï c nhöõng sai laàm khaùc , nhöng cuõng khoâng coù gì sai leä ch vôùi toâng cuûa caùc vò taêng Tieåu thöøa khi phæ baùng Ñaïi thöøa . chæ Ñaïi thöøa , chæ coù ñieà u laøm cho ngöôøi haäu hoï c Ngaøi duøng taøi bieän luaän vaø kieán thöùc uyeâ n baùc phaûi nhaän laàm t haøn h söï phaâ n chia, ñoái nghòch. cuûa mình maø chæ ra nhöõ ng loãi aáy , hieån minh Nhö vaäy , neá u khoâng chæ ra choã vieâ n dung, hoøa giaùo lyù thaâm maät cuûa Ñaïi thöøa maø laøm cho ai ai hôïp cuûa caùc toâ ng, thì laøm sao coù theå hieå u ñöôï c cuõ ng ñeàu taâm phuï c. raèng tröôùc taùc cuûa chö vò toå sö laø cuø ng moät Khi Ngaøi ôû taïi chuøa Na-lan-ñaø, thöôø ng bieän nguoàn ñaïo? baùc nhöõ ng choã sai laàm cuûa caùc toâng phaùi Baø-la- moân cuõ ng nhö caùc dò giaùo khaùc . ÔÛ AÁ n Ñoä thôøi ño ù 1 coù nhieà u toân giaùo thöôøng ñoái nghòch vôùi ñaïo Du-già hành tông: Yog c ra 2 Duy thc tông: Vijñ ptim trat , cng tc là Du-già hành tông. Phaät, chæ muoá n vuøi laáp giaùo phaùp cuûa Phaät ñi. Các tác ph8m ca ngài Vô Tr c th ng dùng t Du-già, còn Ngöôøi theo caùc toân giaùo aáy khoâng thích giaùo lyù các tác ph8m ca ngài Th& Thân th ng dùng t Duy thc.

– 160 – – 161 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

giaûi thoaùt cuûa Phaät. Hoï tu luyeän khaùc haún vôùi aáy . Vaø Ngaøi ñem giaùo lyù nhaân töø ñaïi ñoä cuûa ngöôøi theo Phaät . Coù ñaïo thì raát baûo thuû, theo Phaät maø giaûng roäng, khieán cho moïi ngöôøi ñeà u nhöõng tö töôû ng gaét gao, dò kyø. Coù ñaïo thì döïa kính troï ng. theo kinh saùc h nhaø Phaät maø laäp giaùo, nhöng laïi Taøi thuyeát phaùp cuûa Huyeà n Trang thaät laø ky ø bieán ñoåi leäc h laïc sai laàm maø thaøn h nghòch haú n tuyeät. Ngaøi nhôø ñaõ daøy coâ ng nghieâ n cöùu, hoïc hoûi vôùi ñaïo Phaät. Coù ñaïo laïi theo loái tu haø nh kyø dò, taát caû kinh ñieån cuûa Phaät toå Nhö lai, cuøng vôùi sö ï hoaëc t rong vieäc haø nh ñaï o hay trong caùc h aên maëc chöùng nghieäm töï thaân qua taám loøng thaønh tín, ñeàu q uaùi ñaûn , chaú ng gioáng ngöôøi ñôøi : coù ngöôøi chuyeâ n caà n haøn h ñaïo cuûa mình, neâ n bao giôø thì laáy tro boâi kín caû thaâ n hình, cho raèng nhö cuõ ng vöôït troäi hôn moïi ngöôøi khaù c, trôû thaøn h vaäy seõ ñöôïc phöôùc lôùn ; coù keû thì traàn truoà ng, moät baäc luaän s ö chöa töø ng coù ai ñaùn h ñoå ñöôïc . khoâ ng maëc quaàn aùo, laïi coø n nhoå heát toù c treâ n Caùc vò taêng ôû chuøa Na-lan-ñaø thaáy bieän taøi ñaàu,

hoï coø n tin raèng caïo toùc thì khoâng ñöôï c vaø ñöùc ñoä cuûa Ngaøi nhö vaäy , ñeàu laáy laøm quy ù phöôùc , phaûi nhoå ñi môùi chöù ng minh ñöôï c la ø meán, laïi quyeá n luyeán khoâng muoán Ngaøi veà laïi mình thaønh taâm. Laïi coù nhieàu phaùi tu haø nh kho å Trung Hoa, cuø ng nhau khuyeâ n Ngaøi ôû laïi A Án Ñoä . laáy thaân, khieá n thaâ n mình hoï nöùc neû ra raát gôùm Hoï noùi vôùi Ngaøi raèng: Phaät giaùng sanh ôû coõi AÁn ghieác, chaân caú ng traày truïa xaáu xa. Coù keû mang Ñoä, daãu ñaõ nhaäp Nieát-baøn nhöng daáu tích haõy loâng coâ ng treân ñaàu . Keû laïi laáy coû khoâ khaâu laïi coø n. Cho neân chaú ng coù chi quyù baè ng cuøng nhau ô û laøm quaàn aùo. Cuõ ng coù keû nhoå toùc maø hôùt raâu , nôi caûn h cuõ ñeå ca tuïng coâ ng ñöù c Phaät laø thaày hoaëc ñeå raâu raäm vaø quaán toùc leâ n khoûi ñaàu. Phaùi chung cuûa chuù ng ta. Nay ñaïi ñöùc ñaõ sang ñaây thôø t haàn Xi-hoa caø ng baøy ra nhieà u hình thöùc raát roài, nôõ boû chuù ng ta maø veà sao? Hôn nöõa , Trung ñieân cuoàng: nhieàu keû laáy soï ngöôøi xoû thaøn h xaâu Hoa chaúng phaûi laø xöù vaên vaät nhö ñaây . Bôûi the á maø ñeo nôi coå vaø ñoäi treân ñaàu, laïi soáng theo keït neâ n Phaät khoâ ng sanh nôi ñoù . ñaù nhö loaøi yeâu tinh. Laém keû laáy ñoà dô thoái ma ø Ngaøi Huyeàn Trang ñaùp laïi, vöøa vieän daãn leõ boâi traùt leân aù o quaà n, coø n aê n thì choï n nhöõng ca ù ñaïi töø cuûa Phaät, laïi vöøa beânh vöïc luaâ n lyù vaø ñaïo öông thòt sình. Soá ng dô nhôùp nhö vaäy maø hoï ñöùc cuûa nöôù c mình: Phaät laäp ñaï o laø muoán truyeà n vaãn cuoà ng tín töï cho laø trong saïch, ñöôïc phöôù c baù ñi caùc nôi, haún khoâ ng rieâ ng gì AÁn Ñoä. Ñaïo ñöùc vì coù loøng thaøn h! phaùp laø voán quyù chung, leõ naøo nay toâi ñaõ coù ñöôï c Huyeàn Trang coâ ng kích vaø bieä n baùc taát ca û laïi muoán höôûng laáy moät mình maø khoâng nghó nhöõng keû dò giaùo nhö theá . Ngaøi thöôø ng thuyeát ñeán nhöõng ngöôøi ôû queâ höông. Hôn nöõa , ñaát phaùp coâng khai ñaùn h ñoå caù c söï kyø quaùi , meâ muoäi nöôùc cuûa baàn taêng coù luaät leä nghieâm minh, con

– 162 – – 163 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

ngöôøi aên ôû coù neà neáp, toân ti traät töï. Treân laø vua Taøi bieän luaän cuûa ngaøi Huyeàn Trang veà trieát nhaân ñöùc khoan hoàng, vôùi trieàu thaà n trung haä u lyù cuõng nhö ñaïo ñöù c luùc baáy giôø laøm cho caù c vò laøm vöõng nöôùc nhaø, Döôùi laø daân laø nh, trung haäu , vua chuùa ñeàu kính troïng. Vì töø xöa ñeá n nay, xöù thaønh tín. Trong gia ñình laïi coù cha hieàn con AÁn Ñoä vaãn laø nôi haâm moä nhöõng ngöôøi hoï c cao thaûo laøm cho ñaàm aám yeâ n vui. hieåu roä ng, coù ñaïo ñöù c, giôùi haï nh. Vua xöù A-taùt- 1 ÔÛ nöôù c cuûa baàn taêng, con ngöôøi hieàn haä u, maät, coù phaùi söù ñeá n thænh Ngaøi vaøo traøo . Ngaøi coâ ng bình vaø troïng kính nhöõ ng baäc giaø yeáu, tuoåi ñeán vieá ng vua vaø ôû ñoù nöûa thaùng tröôù c khi veà taùc. Coø n veà khoa hoï c thì cuõng coù nhieà u kieán thöù c Trung Hoa. uyeân thaâm, bao quaùt, hieåu ñöôïc ñòa lyù, thieân Vua teân Cöu-ma-ra,2 laø moät ngöôøi thoâng vaên; bieát chia phaân thôøi tieát vaø soaïn ñöôï c aâm minh laém. Tuy vua khoâ ng theo ñaïo Phaät nhöng nhaïc vôùi caù c thöù nhaï c cuï. raát toân kính moät vò ñaïo cao ñöùc t roï ng nhö ngaøi Roài Ngaøi laïi nhaéc ñeá n tình hình ñaïo Phaät ôû

Huyeàn Trang. Neân vua heát loø ng thænh Ngaøi laïi nöôùc mình maø raè ng: Töø khi ñaïo Phaät truyeà n kinh. Vua laø moät ngöôøi hieáu hoïc, raát ham trieát sang Trung Hoa, moïi ngöôøi ñeàu moä Ñaïi thöøa , lyù, ñaïo ñöùc . Sau khi ngaøi Huyeàn Trang ñi chöøng vieäc tu luyeän trong saïc h nhö nöôùc t reâ n nguoàn , ít naêm thì coù söù giaû beân Trung Hoa qua, vua laïi laáy ñöùc giaùo hoùa toûa thôm khaép choán vaø thi nhôø vò söù giaû naøy dòch boä Ñaïo ñöùc kinh cuûa Laõo haønh theo giaùo lyù töø bi, thöôøng bieát cöù u ñoä ngöôøi Töû sang tieáng Pha ïn cho vua xem. khaùc . Nay baàn taêng ñöôï c qua ñeán ñaây , ñaõ nghe Ngaøi Huyeàn Trang coù ghi laïi ñòa theá xöù A-tieáng Phaät, ñaõ t haáy ngöôøi Phaät, baà n taêng quyeát taùt-maät raát roõ raøng. AÁy laø moät nôi coù nöôù c vôùi taâm theo göông Phaät maø ñi truyeà n ñaïo cho ñeá n ruoä ng nhieàu , nhôø coù soâ ng Boá-laïp-maõ-phoå-ñaé c- khaép caû moïi ngöôøi . Töôûng nhö vaäy thì môùi ñaùng laïp3 chaûy qua. Phong thoå khoâ ng gioáng AÁn Ñoä maø laøm ñeä töû Phaät vaäy . Daãu raè ng Phaät khoâng sanh gioáng vuøng Ñoâ ng Döông, vì xöù A-taùt-maät ôû gaàn ra ôû ñaát Trung Hoa, nhöng haún Phaät cuõ ng muoán vuøng naøy . Trong nöôù c coù nhieà u keân h raïc h vaø hai cho ñaï o ñöôïc truyeàn khaép moïi nôi, thì taïi sao beân bôø soâ ng ñeàu coù troàng döøa . Ngöôøi ôû ñaây thaáp baàn taêng laïi chaúng trôû veà Trung Hoa maø truyeàn beù, da ñen saïm, taùnh neát coø n döõ tôïn , ngang ñaïo? Ñeø n Baùt-nha õ nhö aùnh saùng maët trôøi. Maët taøng. Hoï thôø quyû thaà n chôù khoâ ng maáy ngöôøi tin trôøi soi khaép vuõ truï maø deïp tan boùng toái. Ñeø n theo ñaïo Phaät. Töï xöa nay khoâng ai laäp chuøa . Baùt-nhaõ cuõng laøm cho theá giôùi ñöôïc saùng trong. 1 Cho neân baàn taêng caàn phaûi veà nöôùc ñaëng kheâ u A-tát-m t: Assam, tr c ây là x Cát-ma-ru-ba: K marupa.
2 ñeøn Baùt-nhaõ maø deïp tan caù c söï meâ toái vaäy . Cu-ma-ra: Kum ra 3 B-lp-mã-ph+-c-lp: Bramaputre

– 164 – – 165 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Vua ñöông thôøi theo ñaïo Baø-la-moân , raát chuoäng vaên nghieäp, maø ngaøi laïi laø moät ngöôøi giaøu ñaïo vieäc hoï c vaø thöôøng giao thieäp vôùi nhöõng baäc ñöùc nöõa , vaø ngaøi raát ha âm moä ñaïo Phaät. ÔÛ AÁ n hieà n nhaân, ñaïo ñöùc. Ñoä, tuy coøn nhieà u vò cao taê ng hieåu saâu veà Phaät Tuy vua khoâng theo ñaïo Phaät nhöng raát kính hoï c, nhöng tình theá hieä n nay xem ra ñang ngaøy troïng caù c vò sa-moân . Veà phía Ñoâng nöôùc A-taù t- moät yeáu daà n, vì laøn soùng ñoái nghòch cuûa ñaï o Baø- maät ñaày nhöõng nuùi cao röøng raäm , khoâ ng coù bao la-moân ñaõ maïn h meõ laïi beà n bæ laém. Phaà n ñoâng nhieâu chôï buùa thò thaø nh. Ngöôøi ta noùi raèng hoaøng toäc ôû caù c xöù ñeàu theo ñaïo Baø-la-moân. Daà u ñöôø ng töø xöù A-taùt-maät sang Trung Hoa gaàn laém, coù khoan dung vôùi Phaät giaùo, hoï cuõ ng beân h vöï c chæ trong hai thaù ng ñeá n aûi ñòa ñaàu . Ngaøi coù y ù ñaïo cuûa hoï hôn. Coù nhieàu vò vua laïi aùp cheá , ñeø muoán theo ñöôø ng naøy maø veà. Nhöng phaûi qua neù n, khieán taêng chuùng bò haønh khoå , chuøa thaùp vuøng nuùi cao, t ruoâng saâu , caây ñaù chaát choà ng, bò phaù tan. Vì t heá maø soá taê ng ñoà ngaøy moät giaûm nhieàu phaàn nguy khoå, laïi laø mieà n ñoä c ñòa co ù daàn, vaø giaùo

lyù töø bi cuûa Phaät ôû taïi xöù AÁ n Ño ä chöùng reùt röø ng nguy hieåm vôùi nhieà u ñaøn voi naøy ngaøy caøng lu môø ñi. hung döõ . Khi Ngaøi ñöôï c bieát roõ nhö vaäy , thì Khoaûng ñaàu theá kyû thöù saùu , vua Hung noâ teân khoâ ng coø n muoá n theo ñöôøng gaàn, beø n trôû qua laø Mihirakula taøn phaù caùc caû nh chuøa Phaät ñeán soâng Haèng, ñònh ñi ngang nöôùc vua Haù t-sa roài tan taønh. ÔÛ xöù Ñaïi Taàn 1 haõy coøn daáu veát tang leân phía treân maø veà . thöông bôûi nhöõng baøn tay taøn baïo aáy . Hoài gaàn Haùt-sa laø nhaø ñaïi anh huø ng, töø khi leâ n ngoâi ñaây , coù moät nhaø vua ôû mieàn Maïn h-gia-laïp vì oaùn ñaõ laøm an vöõng nöôùc nhaø vaø bình phuï c caùc nöôù c gheùt Phaät giaùo ñaõ cho ngöôøi ñeá n taïi xöù Giaø-da laùng gieàng. Moïi ngöôøi ñeàu phuï c taøi caàm binh maø phaù caây boà ñeà, laïi coøn ñem töôïng thaàn Xi- khieå n töôù ng cuûa vua. Ñeán khi gieà ng moái ñöôï c hoa maø ñeå leâ n toøa sen cuûa Phaät nöõa . beàn chaé c, vua laïi bieát laøm cho ngöôøi caøng yeâ u Ngöôøi ta khoâ ng hieåu raèng, ñaïo Phaät maø suy kính, vì ngaøi laø moät nhaø hay chöõ coù danh ñöông maát thì neà n neáp traät t öï ôû A Án Ñoä cuõng seõ maát ñi. thôøi. Teâ n tuoåi ngaøi ñaõ töøng ñöôï c bieát trong giôùi Baáy giôø söï tai haïi môùi laø to lôùn . Tuy theá , may ra vaên chöông Phaï n ngöõ , vì chính ngaøi laø taùc giaû vaãn coø n coù hoaøng ñeá Haùt-sa hoä t rì cho ñaï o Phaät. nhieàu quyeå n saùc h vaên chöông raát giaù trò. Vò naøy cuõ ng laø ngöôøi Baø-la-moân, cuõng troïng caù c Ngaøi coù laäp taïi kinh ñoâ moät toå chöù c taäp hôïp thaày Baø-la-moân vaø caáp döõõng cho hoï luoân . caùc vaên nhaân , ñöôïc nhieàu vaên só coäng taùc nhau Nhöng yù rieâ ng ngaøi laïi raát haâm moä ñaïo Phaät. maø soaïn caùc thöù saù ch coù giaù trò. Chaúng nhöõ ng Ngaøi laø nhaø ñaïi anh huø ng, coù 1 i T n: Panj b

– 166 – – 167 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Ngaøi toâ n kính Phaät giaùo Ñaïi thöøa vaø ngöôõ ng moä cung kính. Roài Ngaøi raûi hoa laøm leã ñaïi ñöùc va ø trieát lyù thaâm saâu cuûa sö toå chuøa Na-lan-ñaø . khen ngôïi heát lôøi. Ngaøi coù hoûi vì sao luùc tröôù c Chính laø coù choã töông ñoàng tö töôûng vôùi ngaøi Ngaøi coù thænh maø ñaïi ñöùc khoâng ñeán. Huyeà n Huyeàn Trang vaäy . Cho neân trong khi gaëp gôõ Trang thong thaû ñaùp raèng vì baáy giôø baän ñang nhau, vò ñaïi ñeá naøy vôùi vò cao taêng Trung Quoá c nghieâ n cöùu boä Du-giaø . ñeàu töï nhieân laáy laøm thaân maät vaø kính troïng Khi hoaø ng ñeá hoûi thaêm veà tình hình Trung nhau. Ngaøi Huyeàn Trang ñaõ ôû laïi kinh thaø nh vôùi Quoá c, ngaøi Huyeàn Trang ñaùp laïi baèng caùch nhaé c vua hôn maáy tuaàn leã. ñeán oai ñöùc cuûa vua Ñöôøng Thaùi Toâ ng: Hoài vua Trong khi ngaøi Huyeàn Trang coøn chöa ñeá n, chöa leân ngoâi Thieâ n töû, khaép trong nöôù c ñeàu loä n hoaøng ñeá laáy laøm troâng ñôïi, coù yù traùc h vua nöôù c xoän laém, daân chuù ng khoâ ng ñöôïc yeân oå n, giaëc gia õ A-taùt-maät khoâ ng sôùm ñöa Ngaøi qua cho mau. lung tung, thaây chaát ñaày ngoaøi ñoàng ruoäng vaø Beân naøy vua A-taùt-maät ñi baèng ñöôøng thuûy , soâng raïch ñoû ngaàu vì maùu cuûa keû maïng vong. baét töø phía cöûa soâ ng Haèng maø ñi vaøo, vôùi hai Khi vua vaâng meänh trôøi maø trò vì thieân haï. Vua chuïc ngaøn t hôùt voi vaø ba möôi ngaøn chieá c beøn deïp yeân bôø coõi,

söûa doïn caù c nôi, moät thöông thuyeàn . Vua ngöi vôùi Huyeàn Trang ñeán ra maét moät ngöïa laøm vöõng non soâ ng. hoaøng ñeá Haùt-sa. Vöøa tôùi nôi hoäi kieán t hì trôøi ña õ Vua Haùt-sa ñöôïc bieát raèng tröôùc ñaây ngaøi toái. Nhöng vua Haùt-sa khoâ ng chôø ñeá n saùng, lieà n Huyeàn Trang coù soaïn boä luaä n coâ ng kích Tieå u töùc t hôøi ñi ñoù n ngaøi Huyeàn Trang. Söù giaû ñeá n thöøa 1 vaø caùc taø giaùo ôû AÁ n Ñoä thì vua laáy laøm vui. baùo cho vua xöù A-ta ùt-maät vaø ngaøi bieát raèng Ngöôøi em gaùi cuûa vua cuõng döï vaøo vieäc trieà u hoaøng ñeá ñaõ ra giöõa soâng ñeå tieáp röôùc , coù ñeø n chính, moä ñaïo Phaät Ñaïi thöøa , cuõ ng toû loøng kính ñuoác saùng tröng vaø keøn , troáng, leã nhaïc vang reàn . troïng Ngaøi laém. Vua ñònh môû ra moät cuoäc tranh Lieàn ñoù, vua nöôùc A-taù t-maät cuø ng vôùi ñaïi thaà n bieän veà trieát lyù vaø ñaïo ñöùc , thænh Huyeàn Trang lieàn ra ngheâ nh tieáp. duøng lyù thuyeát cao xa, ñuùng ñaén maø deïp tan sö ï Vua Haùt-sa ñi coù caû traêm coå troáng lôùn chaàu môø aùm cuûa phaùi Tieåu t höøa vaø phaù naùt söï kieâ u theo, böôùc tôùi moät böôùc t hì coù moät tieáng troáng caêng cuûa nhöõng ngöôøi Baø-la-moâ n vaø caù c taø giaùo ñöa. Caùi nghi leã ñaëc bieät aáy chæ ñeå rieâng cho ôû AÁ n Ñoä. Ngaøi thoâi, chôù caù c vua döôùi quyeàn baûo hoä khoâng Cuoäc tranh bieän toå chöù c taïi kinh t haønh Khuùc ñöôï c duø ng. Hai beân gaëp nhau, hoaø ng ñeá laïy chaøo ngaøi 1 Huyeàn Trang saùt ñaát vaø hoâ n chaâ n ñaïi ñöùc raát B lun này c Ngài +t tên là Ch& ác lun, gm 1.600 on, b#ng Phn ng .

– 168 – – 169 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

nöõ. 1 Ai ai cuõng teà töïu veà ñoù. Taát caû coù möôøi taùm hoaøng ñeá Haùt-sa. Roài ñeá n caù c vua khaùc , caùc sö ù vò vua ôû AÁ n Ñoä mieàn Trung, ba ngaøn taêng chuùng thaàn vaø caù c vò ñaïi sö ñeàu côõi treâ n 300 thôùt voi, Ñaïi thöøa vaø Tieåu t höøa , hai ngaøn thaày Baø-la-moâ n vöøa ñi vöøa tuïng keä taùn thaù n Phaät . vôùi ngöôøi caùc ñaïo khaùc vaø moät ngaøn vò taêng Khôûi haøn h töø luùc raï ng ñoâng, ñoaøn röôùc Phaät chuøa Na-lan-ñaø. Caùc nhaø cao taêng, danh s ö ñeà u cuûa Hoaø ng ñeá Haù t-sa ñi töø haø nh cung cho ñeá n ñeán döï cuoäc tranh bieä n naøy . Hoï keùo nhau ñi raát nôi tranh bieän . Khi ñeá n tröôùc cöûa voøng thaønh ñoâng, keû ñi baèng voi, ngöôøi ñi baè ng kieä u, coù ke û bao quanh hoäi tröôøng, vua truyeàn cho taát caû moïi laïi coù taøn che loïng phuû , côø xí roä n raøng. Ngöôøi ta ngöôøi ñeàu xuoáng ñaát, ñi boä maø thænh Phaät leâ n keùo ñeán ngaøy caøng theâm ñoâng ñuùc, nhö maây ñaøi cao, ñeå Phaät ngöï treâ n ngoâi baùu . Vua ñöùng cuoä n treâ n trôøi, choaùn ñeán maáy daëm ra beân ngoaøi treân ñaøi, laáy nöôùc t hôm maø taém cho Phaät. Va ø thaønh. ñích thaâ n vua coõ ng Phaät nôi vai maø ñöa Phaät Vua truyeàn leän h caát hai caùi ñaøi cao ñeå ñaët leân ngöï treâ n thaùp. Vua vôùi ngaøi Huyeàn Trang leã töôïng Phaät vaø cho caùc vò taêng ngoài. Coøn haøn h Phaät xong, t hì vua ra leän h t hænh möôøi taùm vò cung cuûa vua thì ñoùng veà phía Taây , caùch ñoù naêm vua vaøo, cuø ng vôùi caùc vò danh taêng treân moät daëm. ngaøn ngöôøi , caùc thaày Baø-la-moân vôùi nhöõ ng nha ø Ngaøy ñaàu, vua ñaët töôïng Phaät baèng vaøng thoâng thaùi cuûa caùc toân giaùo khaù c nhau hôn naêm treân moät ngoâi

baùu , roài ñöa leân löng voi vaø thænh traêm ngöôøi, vaø caùc quan cao chöù c troïng ôû caù c Phaät daïo qua nhieà u nôi. Vua maëc y phuï c nhö Ñeá- nöôùc laø hai traêm ngöôøi. Coø n laïi raát nhieàu taêng thích, 2 caàm moät caây phaát traà n maøu traé ng ñi theo chuùng khoâng theå vaøo ñöôïc beâ n trong, ñaønh ñöùng haàu Phaät ôû beân phaûi. Coø n vua A-taùt-maä t thì maëc quanh voøng ngoaøi. Hoaøng ñeá daâng leã vaät troïng y phuï c nhö Phaïm-thieân , caàm moät caùi loï ng baùu ñi haäu leâ n ngaøi Huyeà n Trang vôùi caùc vò cao taêng. theo beâ n traùi maø che cho Phaät. Sau löng Phaät co ù Vaø Ngaøi ñeå leâ n baøn Phaät moät caùi boà n taém, moät hai thôùt voi mang theo nhöõ ng hoa quyù. Ñi moãi caùi cheù n vaø baûy caùi baùt thaûy ñeàu baèng vaøng, böôùc ngöôøi ta ñeàu raûi hoa quyù laï theo ñöôø ng. cuø ng vôùi ba ngaøn boä y phuï c toát. Coøn phía tröôùc vaø phía sau coù caû traêm thôùt voi Hoaøng ñeá thænh ngaøi Huyeà n Trang leân an khaùc nöõa vôùi caùc ban nhaï c ñaùn h troáng thoåi keøn. toïa treân moät ñaøi cao rieâ ng bieät. Vua thænh Ngaøi Ngaøi Huyeàn Trang ñi tröôùc heát. Tieáp theo laø giaûng veà giaùo lyù Ñaïi thöøa vaø baøn veà caù c moái ñaïo ôû AÁ n Ñoä . Moät vò sö chuøa Na-lan-ñaø ñöùng leân ñoï c 1 Khúc n4: Kanauj lôùn ñaïi yù cuûa Huyeà n Trang cho coâ ng chuùng hay. 2 -thích, v% vua trên cõi tri theo tín ng @ng ca ng i n Roài vua truyeàn cheùp lôøi Ngaøi Huyeàn Trang ra

– 170 – – 171 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

thaønh baûn vaên, treo tröôù c cöûa ñaøi cho moïi ngöôøi Töø ñoù veà sau khoâ ng ai daùm nghó ñeá n vieäc aùm ñöôï c xem roõ. Vua laïi ngöï buùt phía döôùi phe â haïi vaø leùn luùt coâng kích Ngaøi nöõa . Qua möôøi raèng, neáu ai thaáy moät chöõ sai trong ñoù maø chæ ra taùm ngaøy maø khoâng coù ai bieän baùc ñöôïc moät loãi thì ngöôøi vieát 1 seõ daâng ñaàu ñeå ñeà n ôn. Nhöng gì. Vaø sau khi nghe Ngaøi thuyeát phaùp, taêng cho ñeá n cuoái ngaøy , vaãn khoâng coù ai trong soá ñaïi chuùng Tieå u thöøa gia nhaäp sang Ñaïi thöøa raát chuùng ñoâng ñaûo aáy neâu leâ n moät ñieåm phaûn baùc ñoâng. naøo ñoái vôùi nhöõng luaän giaûi cuûa ngaøi Huyeàn Hoaøng ñeá raát haøi loøng, cuù ng döôø ng cho Ngaøi Trang. Vua raát laáy laøm hoan hyû tröôùc söï thaät Huyeàn Trang nhieà u laém: 10.000 ñoàng tieàn vaøng, naøy . 30.000 ñoàng tieàn baïc vaø 100 boä y phuïc. Möôøi Moãi ngaøy , caù c nghi leã long troïng nhö treân taùm vò vua cuûa caù c nöôùc nhoû cuõ ng daâng leâ n Ngaøi ñeàu ñöôïc laäp laïi ñeå thænh ngaøi leân phaùp toïa , chô ø nhieàu phaåm vaät troïng haäu, nhöng Ngaøi töø choái ñôïi söï bieän baùc cuûa baát cöù ai trong soá ngöôøi ñeá n heát thaûy caù c moù n quyù daâng leân Ngaøi. döï. Nhöng ñaõ gaàn heát ngaøy thöù naêm, vaãn chöa Vua laïi ra leä nh cho quan ñaïi thaà n söûa soaïn coù ngöôøi naøo daùm ñöùng ra tranh bieän cuøng Ngaøi. moät thôùt voi lôùn, laáy luïa quyù phuû treâ n mình voi, Vaøo cuoái ngaøy naøy , Hoaøng ñeá nhaä n ñöôïc maät roài thænh Ngaøi ngoài leâ n treân. Keá vua truyeà n cho baùo laø coù moät soá ngöôøi thuoäc phaùi Tieåu thöøa lieâ n caùc quan chöùc troï ng phaûi theo haàu Ngaøi, ñi keát vôùi caù c taø giaùo khaù c coù aâm möu ñònh aùm haïi quanh trong thaøn h noäi ñeå coâng chuùng ñöôï c ngaøi

Huyeàn Trang. Ngay laäp töù c, Hoaøng ñeá ra chieâm ngöôõ ng, vaø coâ ng khai loan baùo raèng Ngaøi chieá u chæ noùi roõ laø baát cöù ai laøm haïi ñeá n Ngaøi seõ ñaõ giaûng thuyeát roõ ñöôï c yeáu lyù nhaø Phaät, khoâng bò beâu ñaàu , coøn nhöõ ng ai leùn luùt chæ trích, noùi ai bieän baùc ñöôï c. Leã nghi ñoái vôùi Ngaøi nhö the á xaáu Ngaøi seõ bò caét löôõi . Vua cuõ ng laäp laïi raèng laø theo tuïc leä ôû AÁn Ñoä töø xöa ñoái vôùi nhöõng baát cöù ai muoán tranh luaän vôùi Ngaøi ñeàu ñöôï c ngöôøi laäp neâ n coâng t raän veû vang. Ngaøi Huyeà n quyeàn leân tieáng coâng khai, khoâ ng bò ngaên t rôû , Trang tuy khoâ ng muoá n nhaä n laáy vinh döï t heo vaø moïi söï bieän baùc ñeàu seõ ñöôïc ñaûm baûo dieãn ra caùch aáy . Nhöng yù vua laø luaät nöôù c, Ngaøi khoâng trong coâng baèng, hôïp lyù. Nhôø chieáu chæ naøy noùi theå töø choái . Chính vua naém laáy cheùo aùo traøng leân thaùi ñoä döùt khoaùt, maïn h meõ cuûa Hoaøng ñeá cuûa Ngaøi maø coâng boá vôùi moïi ngöôøi raè ng: Ñöôøng nhö t heá , neân nhöõng keû ñang coù aâm möu ñen toái taêng 1 ñaây laø ngöôøi nghieâ n cöùu raát uyeâ n thaâm veà kia ñaõ khoâ ng daùm thöïc hieän nöõa . ñaïo Phaät Ñaïi thöøa vaø ñaõ ñaùnh ñoå söï meâ tín, sai

1 1 Tc là ngài Huy!n Trang ng tng: tc là v% tng ca nhà ng bên Trung Hoa.

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

laàm cuûa caùc phaùi. Trong suoát möôøi taùm ngaøy ñaõ thaønh t hì coù hoaïi dieät . Nhôø vaäy vua cuõng nguoâi khoâ ng moät ai ñöùng ra bieä n baùc ñöôï c Ngaøi. Hoâm ñi vaø nghó raèng: Coù xaûy ra chuyeän aáy , traãm môùi nay traãm coâng khai thöøa nhaän tröôùc thaàn daâ n nhaän lôøi Phaät daïy ngaøy xöa laø ñuùng: moïi vaät raèng Ngaøi ñaõ toaø n thaé ng trong cuoäc tranh bieä n chaúng t heå naøo toà n taïi vónh cöõ u. Ñaïo Baø-la-moâ n naøy . Coâ ng chuù ng döï hoäi ñeàu khen ngôïi, taù n thaù n baùm laáy quan nieäm raèng moïi söï ñeàu beàn vöõ ng, ngaøi Huyeàn Trang, ñoát höông traàm vaø daâng hoa coø n Phaät baûo moïi söï roài seõ tieâu tan. Veà phaà n taëng Ngaøi. Roài moïi ngöôøi ñeà u cung kính töø giaõ traãm, traãm ñaõ laøm ñöôïc nhöõng ñieàu theo chính maø ra veà. ñaïo, nay traãm raát vui vì ñaõ hoaøn thaønh ñöôïc chí Nhôø coù oai ñöùc lôùn neâ n vua môùi ñieàu khieån nguyeän. xong cuoä c ñaáu taøi, nhöng cuoái cuø ng cuõng traùn h Ngöôøi ta noùi laàn hoûa hoaï n aáy do nhöõ ng khoâ ng khoûi moät chuyeä n ñaùng buoà n. Nhöõ ng keû ngöôøi Baø-la-moân gaây ra. Nhöng hoï chöa vöøa yù, ñoái nghòch vì khoâ ng ñuû kieán giaûi ñeå ñöùng ra coø n muoán gaây haïi hôn nöõa . Vua Haù t-sa hoâm aáy tranh bieän cuøng Ngaøi neân ñem loø ng oaùn haän . cuø ng caù c vua chö haà u leân chôi moät ñænh thaùp . Ngay cuoái ngaøy keát thuùc ñaïi hoäi aáy , chuùng leù n Leân tôùi choùt cuøng, vua nhìn q uanh khaép nôi roài luùt chaâm löûa ñoát chaùy moät ngoïn thaùp thôø Phaät trôû xuoáng moät mình, ñang böôù c töøng naá c thang. vaø laäp keá aùm saùt Hoaøng ñeá Haùt-sa. Nguyeâ n la ø Thình lình coù moät ngöôøi chaïy xoâng tôùi tröôùc maët trong kinh thaø nh Khuù c-nöõ, Hoaø ng ñeá coù cho laäp vua, vung göôm maø cheùm. Vua neù ñöôï c, t hoái lui moät caùi t haùp ñeå thôø Phaät. Cuoäc t ranh bieän vöøa trôû leâ n thang. Tieáp ñoù vua ñaùnh laïi maø baét ñöôïc maõn, ñeán

ngaøy cuoái thì boãng nhieân löûa baét chaùy keû thích khaùc h. Chuyeä n xaûy ra trong chôùp maét, leân trong thaùp. Ngoïn löûa boá c leâ n cao laém vaø nhöõng ngöôøi theo vua chöa kòp hay bieát gì caû . thieâu ruïi caû ngoïn thaùp. Vua raát buoà n tröôù c sö ï Vua cuõng khoâng toû veû giaän döõ gì, cho tra hoûi ke û kieän naøy vaø than raè ng: Traãm ñaõ ñem heát cuûa thích khaùc h. Teân naøy taâu raè ng nhöõ ng ngöôøi Baø- tieàn maø boá thí, laïi muoán noi göông caùc vua hieà n la-moân thueâ y gieát vua. ñöùc ngaøy xöa, neâ n môùi laäp thaùp ñeå goïi laø coù chuùt AÁy laø vì ñaïo lyù maø suyùt nöõa vua phaûi boû coâ ng. Nhöng bôûi traãm ít taøi keùm ñöù c neâ n nay mình. Vì nhöõ ng ngöôøi Baø-la-moâ n thaáy vua ca thaùp khoâng coøn nöõa . ngôïi moät nhaø sö ñaïo Phaät thì hoï baát bình laém. Ngaøi Huyeà n Trang khoâ ng laáy laøm buoàn vaø Hoï döï tính ñoát thaùp roài nhaân khi roái raém aáy ma ø Ngaøi nhaân ñoù coù lôøi khuyeâ n Hoaøng ñeá, chæ ra haïi cheát vua trong ngoïn löûa . Nhöng laàn ñoù cho t haáy raèng ñaây laø moät dòp ñeå chöùng minh cho khoâ ng xong, neân laïi thueâ ngöôøi leù n cheùm vua. lôøi daïy cuûa Phaät: moïi söï ñeà u voâ thöôøng, coù taùc Vua Haùt-sa ra leä nh xöû phaït naëng neà . Ngaøi

– 174 – – 175 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

tra xeùt tìm baét vaø tröøng trò nhöõng keû caàm ñaàu ngöôøi chôø taïi ñoù roài. Ngaøi caát haøn h cung veà phía maø tha thöù cho boïn thuoä c haï . Laà n aáy , Ngaøi baét Baéc soâng Haè ng. Vaø caùc vua moãi vò nguï ôû moät ñöôï c 500 ngöôøi Baø-la-moâ n vaø ñaøy ra khoûi A Án Ñoä . caûnh haø nh cung. Ñeán saù ng, quaân binh cuûa vua Tieáp ñeá n laø kyø ñaïi thí hoäi , vua thænh Huyeàn Haùt-sa, vua nöôùc A-taù t-maät vaø caù c vua khaù c ñeà u Trang ñeán caù nh ñoàng Prayga naèm veà phía soâng ñoùng laïi ôû gaàn nôi môû hoäi thí. Möôøi taùm vò vua Haèng, baây giôø laø xöù A-laïp-caùp-ba-ñöù c. Vua noùi cuõ ng phaân chia nôi ôû theo t höù lôùp chænh teà. vôùi Ngaøi Huyeàn Trang raèng: Traãm ñaõ ôû ngoâi Ngaøy ñaàu, vua ñaët töôïng Phaät leân baøn thôø ñöôï c ba möôi naêm roài . Nhöng t raãm laáy laøm lo vì vaø laøm leã. Ñoaïn phaân phaùt ñoà quyù baùu vaø nhöõng chaúng ñöôïc tieá n trieån maáy treân ñöôøng ñaïo ñöùc . y phuïc toát ñeïp hôn heát. Ñoà aên doïn ra laø nhöõng Neân traãm coù goùp tieàn cuûa ñeå taïi xöù naøy , heã ñeá n moùn quyù laï . Trong tieä c aê n uoáng coù nhaï c troãi naêm naêm thì traãm laïi ñaây moät kyø maø boá thí goïi thaâm traàm. Ñeán chieàu , ai veà traïi aáy vaø caùc vò laø laøm leã caàu phuù c. Naêm nay laø ñuùng haïn kyø, 1 vua ñeàu lui veà haøn h cung cuûa mình. neâ n traãm muoá n cung thænh ñaïi ñöùc ñeán maø dö ï Qua ngaøy thöù hai, vua ñaët töôïng ñöùc AÙ-ñi-ty- 1 xem cuoäc leã. a töùc laø vò thaàn Thaùi döông cuûa ñaïo Baø-la-moân Caùnh ñoà ng naøy roä ng laém, chu vi laø möôøi laêm leân, roài phaâ n phaùt ñoà quyù vaø aùo quaàn . Nhöng chæ daëm, ñaát ñai baèng phaúng. Töø xöa ñeán nay, caùc baèng phaân nöûa cuûa ngaøy ñaàu. nhaø vua chuùa treân coõi AÁn Ñoä thöôø ng ñeán ñaây ma ø Ñeán ngaøy thöù ba, vua laøm leã ñöùc Töï taïi boá thí. Laâu ñôøi thaøn h ra coå leä , neân nhöõng ngöôøi thieân , töù c laø ñöù c Xi-hoa 2 vaø cuõ ng phaân phaùt ngheøo khoå, coâi cuùt ñeàu roõ bieát. phaåm vaät nhö ngaøy

thöù hai. Vua Haùt-sa caát caû chuïc toøa nhaø ñeå laøm kho Ngaøy thöù tö, vua cuù ng döôøng cho möôøi ngaøn chöùa nhöõng vaøng, baï c, chaâ u, ngoï c vôùi haø ng traêm vò sa moân ngoài thaøn h haø ng daøi, ñeám ñöôï c moät traïi maø tröõ caùc thöù löông thöïc , haøng vaûi, beân traêm haøng. Moãi vò ñeàu nhaän ñöôï c moät traêm ngoaøi coù bôø raøo boá n phía ñeå baûo veä. Beân ngoaøi ñoàng vaøng, moät boä aùo vaûi, nhieàu moùn aê n uoáng bôø raøo, laïi coù döïng moät nhaø aên raát to lôùn vôùi ca û cuø ng vôùi caù c loaïi höông hoa thôm. traêm daõy nhaø khaù c, moãi nhaø coù theå chöùa ñöôïc ca û Ngaøy thöù naêm thì baét ñaàu vieäc phaân phaùt ngaøn ngöôøi. cho nhöõ ng ngöôøi Baø-la-moân . Cuoäc boá thí naøy keùo Khi vua Haùt-sa vôùi Huyeà n Trang vaø möôøi daøi ñeán hai möôi ngaøy . taùm vò vua chö haàu ñeán nôi, ñaõ coù 500 ngaøn Tieáp ñeán laø cuoäc boá thí thöù saùu, keùo daøi

1
Á-i-ty-a: %ditya, cng gi là Vishnu
1 2
Là nm 643. Xi-hoa: Çiva

möôøi ngaøy , boá thí cho nhöõng ngöôøi ngoaïi ñaïo. neâ n baàn taêng môùi laë n loäi qua ñaây ñeå tìm thænh Cuoäc boá t hí thöù baûy cuõ ng laø möôøi ngaøy , boá kinh Phaät. Khi baàn taêng ra ñi, moïi ngöôøi ñeà u thí cho nhöõ ng ngöôøi ñaïo loõa theå. troâng ngoù ng cho mau veà. Leõ naøo nay laïi daùm Cuoái cuøng laø boá thí cho nhöõ ng ngöôøi ngheøo phuï loøng mong moûi cuûa ngöôøi ngöôøi nôi boå n khoù , taät beänh vaø coâi cuùt , khoâng nôi nöông töïa , quoác . khoâ ng nhaø cöûa . Cuoäc boá t hí naøy keùo daøi ñeán moät Roài Ngaøi nhaéc laïi lôøi Phaät daïy raèng: Keû naøo thaùng. giaáu gieám ñaïo lyù vôùi ngöôøi khaùc thì qua nhöõng Baáy giôø kho traïi tích luõy trong naêm naêm ñeàu ñôøi sau seõ chòu khoå sôû maõi. phaùt ra heát saïc h. Vua chæ coøn voi ngöïa vaø khí Vua ñaønh phaûi theo lôøi, lieà n hoûi Ngaøi neáu giôùi, ñoà caàn nhaát ñeå giöõ cuoäc trò an. nhö m uoá n veà ñöôøng bieå n thì vua seõ phaùi söù ñöa Vua thöôøng laøm vieäc boá thí raát nhieà u laàn, theo, nhaâ n dòp vieáng nhaø Ñöôø ng luoâ n theå. Ngaøi thaønh ra quen leä , khoâng heà tieá c nuoái, deø seûn . taâu raèng Ngaøi seõ veà ngaõ treâ n, ñöôøng qua Trung Loøng vua raát vui maø loät heát caû aùo maõo , chaâu baùu AÙ, vì Ngaøi coø n mang ôn nhieàu ngöôøi treâ n ñöôøng ñem cho ñi, khoâng giöõ laïi nôi mình moät moùn gì. ñi, quyeát ñeà n ñaùp vaø giaùo hoùa cho hoï luoân t heå . Sau heát vua phaûi maëc y phuïc cuõ kyõ, nhöng laáy Vua lieàn daâng Ngaøi nhieàu leã t roï ng vaø phaùi laøm vui thích, beøn nguyeän raèng: Khi tröôù c toâi quan chöù c ñöa Ngaøi ra tôùi bieâ n thuøy AÁ n Ñoä . toùm thaâu caù c ñoà quyù baùu , haè ng sôï giöõ khoâng Ngaøi nhôø coù quaâ n lính hoä toáng neâ n ñöôï c bình ñöôï c laâu . Baây giôø nhôø dòp boá t hí, toâi ñaõ raûi khaép yeân, vì ñöôøng saù raát nhieàu quaân cöôùp . Vua laïi coù treân mieà n phuù c haäu maø xem nhö ñöôïc giöõ maõi daâng cho Ngaøi moät thôùt voi lôùn laém, laïi coø n sai cuûa quyù vaäy . Öôù c sao nhöõ ng ñôøi tôùi, toâi cuõng söù ñeán baùo tröôù c

vôùi maáy vò vua laùng gieàng ñeå gom goùp tieàn cuûa nhieàu nhö vaäy maø phaân phaùt ñoùn röôùc Ngaøi. Coø n kinh vaø töôïng Phaät thì vua cho moïi ngöôøi. Nguyeän Phaät chöù ng tri maø hoä trì giao phoù cho moät vò hoaø ng töû, ñeå oâ ng naøy lo vieä c cho toâi ñöôïc ñaïo q uaû vieân maõn . chuyeâ n chôû cho Ngaøi. Vua nöôù c A-taùt-maät cuõng Vua quaù yeâu kính ngaøi Huyeà n Trang, khoâ ng quyù troïng Ngaøi laém, coù cuù ng döôø ng moät caùi aùo muoán cho ñaïi ñöùc t rôû veà Trung Hoa, coá eùp Ngaøi loâng ñeå khi q ua nuùi maëc ñõõ laï nh. Hai vua vôùi ôû laïi luoâ n. Ngaøi buoä c phaûi duø ng lôøi thaøn h thaät trieàu thaàn theo ñöa Ngaøi khoûi t haøn h treân möôøi maø baøy toû raè ng: Nöôùc Trung Hoa caùc h vôùi coõi daëm. Roài khi tieãn bieät, moãi ngöôøi ñeàu rôi luïy vaø AÁn Ñoä raát xa, cho neâ n Phaät thaøn h ñaïo ñaõ laâu, laáy laøm thöông tieác . maø nöôù c toâi chæ môùi vöøa höôû ng ñöôï c gaàn ñaây Huyeàn Trang ñi ñöôïc ba ngaøy , vua Haùt-sa vaø thoâi. Vaø bôûi ñaïo Phaät ôû ñoù coø n keùm khuyeát laém, vua Cöu-ma-ra nöôù c A-taù t-maät laïi muoá n gaëp maët

– 178 – – 179 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

laàn choùt, lieà n leân ngöïa maø chaïy ñuoåi t heo. Gaëp ñöôï c Ngaøi beøn ñöa theâm maáy daëm ñöôø ng nöõa , roài môùi chòu chia tay. Ngaøi caûm ñoäng laém, khi chia tay vôùi hai vua loøng voâ cuøng meá n tieác , nhöng buoäc loøng vaãn phaûi döùt khoaùt maø leân ñöôø ng veà. Baáy giôø nhaèm thaùng tö naêm 643. Töø luùc ra ñi ñeán nay laø möôøi laêm naêm trôøi. Ngaøi veà queâ laàn naøy seõ laøm vinh döï cho neàn ñaï o ñöù c ôû nöôù c nhaø. Coø n vua Haùt-sa boá n naêm sau thì baêng haø . Vaø ñuùng nhö ñieàm moäng maø Ngaøi thaáy tröôù c ñaây , sau khi vua baêng roài coõi AÁn Ñoä seõ trôû neâ n loän xoän voâ cuø ng. Chính vua Haùt-sa laø vò hoaøng ñeá thoáng nhaát cuoái cuøng veû vang hôn heát, vöøa la ø ñaïi anh huøng, ñaïi vaên haøo, ñaïi ñöù c ñoä. Töø ñoù veà sau khoâ ng coøn moät ai coù ñuû oai ñöùc nhö Ngaøi ñaëng laøm cho coõi AÁ n Ñoä ñöôï c thuaà n hoøa , an laïc .

Sau vua Haùt-sa, khi tinh thaà n nhaø Phaät ñaõ khoâ ng coø n höng thònh nöõa , tình hình chính trò cuõ ng roái ren luoân . Ngöôøi ta coù caûm töôûng nhö sau laàn thænh kinh aáy , ngaøi Huyeàn Trang veà Trung Hoa ñaõ mang theo caû caùi tinh t uùy ñaïo vò cuûa coõi AÁn Ñoä, cho neâ n xöù naøy thì suy ñoài, taøn luïi, maø Trung Hoa töø ñoù laïi ñöôïc höng thaïn h nhôø aû nh höôûng cuûa ñaïo töø , maø choùi loïi hôn heát cuõ ng laø trong ñôøi nhaø Ñöôø ng. 1

1 i nhà ng: 620-906

– 180 – – 181 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n 1 Sau khi Ngaøi qua soâng, vua nöôùc Ca-bì-xa nghe tin aáy lieàn thaâ n haø nh ñeán t haêm hoûi vieä c Khi trôû veà ruûi ro vaø môøi Ngaøi gheù qua kinh ñoâ OÂ-ñaï t-ca- 2 haùn-ñaø. Ngaøi nhaän lôøi qua ñoù vaø ôû laïi 50 ngaøy Ngaøi Huyeà n Trang theo ñöôøng cuõ maø veà , coù ñeå coù thôøi gian cho ngöôøi trôû laïi xöù OÂ-tröôû ng-na 3 gheù laïi xöù Caâu-ñaøm-di trong hai

thaù ng muøa möa cheùp moät soá kinh luaän cuûa phaùi Ca-dieáp-ti-na 4 naêm 643. Roài Ngaøi laïi ra ñi. Ñöôø ng ñaày nhöõng thay cho soá kinh vöøa bò maát. Vua xöù Khaéc-thaäp- quaân cöôùp, ai cuõng laáy laøm lo sôï cho Ngaøi. meã-nhó hay tin Ngaøi trôû veà vaø khoâ ng tieän ghe ù Nhöng Ngaøi vaãn vöõng loø ng, chaéc raè ng neá u gaëp qua, lieà n thaâ n haøn h ñeán vieáng vaø töø bieät Ngaøi. boïn cöôùp thì Ngaøi coù theå duøng lôøi ñaïo ñöùc ma ø Khi Ngaøi tieáp tuï c leâ n ñöôøng, vua Ca-bì-xa laïi laøm cho chuùng noù khoâ ng haïi mình, laïi coù theå ñoä theo ñöa tieã n. Khi ñi ngang maáy nöôù c nhoû, thuoä c cho chuùng noù boû aùc laøm laøn h nöõa . Coù moät hoâm, veà quyeàn baûo hoä cuûa vua Ca-bì-xa, thì caùc vò vua Ngaøi nhôø moät vò sö trong ñoaøn ñeán noùi vôùi boï n nhoû ñeàu ra nghinh tieáp raát troïng haäu . Caùc oâng cöôùp raèng: Chuùng toâi laø ngöôøi tu haø nh ôû phöông coù laà n löôït toå chöù c caù c cuoäc leã boá thí, nhôø Ngaøi xa ñi tìm ñaïo trôû veà. Chæ coù ñem theo kinh ñieå n chöùng minh vaø nhaâ n ñoù ca àu cho Ngaøi leân ñöôøng vaø töôïng Phaät maø thoâi. Xin anh em baûo trôï cho. ñöôï c bình a n. Boïn cöôùp vui veû nghe t heo. Nhieàu laàn nhö vaäy , Ngaøi töø giaõ vua nöôùc Ca-bì-xa vaø ñi theo Ngaøi ñöôïc bình yeâ n voâ söï . ñöôø ng moøn cuûa khaùc h thöông. Ngaøi phaûi qua hai Qua ñaàu naêm 644, Ngaøi ñi ñeá n con soâ ng AÁn 1 daõy nuùi lôù n laø Höng-ñoâ-khoá 5 vaø Baïch-meã-nhó. Ñoä vaø caû ñoaø n phaûi qua soâ ng baèng thuyeàn vì Vua Ca-bì-xa coù loøng lo laéng tröôù c, ñaõ phaùi t heo khoâ ng coù caàu . Tình theá nguy hieåm laém. Kinh, moät vieân quan vôùi traêm ngöôøi lính ñeå baûo veä vaø töôïng Phaät vaø ngöôøi ñeà u leân caû treân moät chieá c lo vieäc chuyeâ n chôû löông thöïc cho Ngaøi. thuyeàn lôù n, coøn Ngaøi thì cöõi voi maø qua soâ ng. Luùc aáy nhaèm thaù ng 7 naêm 644, tuy laø ñaàu Ngaøi coù giao cho ngöôøi lo vieäc giöõ kinh. Nhöng muøa thu maø vieäc qua nuùi cuõ ng nguy hieåm laém. khi ñeán giöõa doøng nöôùc , boãng coù soù ng to, thuyeàn Ñi ñöôïc baûy ngaøy ñeán moät ñænh nuùi cao, möôøi chao ñaûo maïnh, muoá n chìm. Ngöôøi giöõ kinh hoaûng hoát, ngaõ xuoáng soâng, ngöôøi ta cöù u ñöôï c 1 oâng, nhöng ñaõ rôi chìm maát heát naêm möôi bo ä Ca-bì-xa: Kapia, cng c là Ca-tt-thí. 2 Ô-t-ca-hán-à: Udakakkhanda kinh. Ngaøi Huyeàn Trang buoà n raà u laém. 3 Ô-tr5ng-na: Udyana 4 Ca-dip-ti-na: Kayapiya 1 5 Sông n : Indus Hng-ô-kh: Hindu-kush

– 182 – – 183 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

phaàn tra éc t rôû . Ñöôøng caøng ñi tôùi caøng thaáy noãi ngöôøi vaø thuù ñeà u phaûi chung vôùi nhau trong khaùc . Ngöôøi ngöïa ñeàu meät moûi laém. Baáy giôø moät hang ñaù maø nghæ ñeâm. Nuùi Baïc h-meã-nhó Ngaøi phaûi xuoá ng ñi boä , choáng gaäy maø leo nuùi . naøy quaû laø cao choùt voùt, ñi hôn boán ngaøy môùi tôùi Baûy ngaøy nöõa ñeán moät heûm nuùi, phía döôùi co ù ñænh. moät laøng chöø ng traêm noùc nhaø, daâ n cö chuyeâ n Ñoái vôùi xöù ñoà ng baèng thì choã naøy ôû gaàn trôøi, ngheà nuoâi cöø u. Nghæ laïi ñoù moät ngaøy , roài ngaøi ngöôøi ta vaãn xem nhö ñöôø ng leâ n trôøi. Moät phía Huyeàn Trang môùi tìm moät ngöôøi daãn ñöôø ng. thì coù soâ ng chaûy veà höôù ng Ñoâng, moät phía laïi Vuøng naøy coù nhieà u con raï

ch nhoû, treân maët phu û chaûy veà höôùng Taây , nhö chia reõ trôøi ñaát ra, neâ n ñaày baêng tuyeát. Neáu khoâng thaïo ñöôøng raát deã ñi thaáy mình nhö mình ñöù ng giöõa trung taâm vaäy . nhaàm leân maët nöôùc phuû baêng, baêng vôõ ra thì Khoâ ng coù caây traùi, coû hoa chi caû. Chung quanh phaûi cheát chìm. Vì theá phaûi nhôø daân ñòa phöông toaøn laø tuyeát vôùi söông muø. Ngöôøi ta ñoàn nhau daãn ñöôø ng. Ñi töø sôùm cho ñeán toái maø qua chöa raèng choán naøy coù nhieàu vò tieâ n thaùn h. Ngaøi khoûi heát nhöõ ng choã coù baêng. Luùc baáy giôø coøn laïi Huyeàn Trang coù nghe thuaät chuyeän moät toaù n baûy vò taêng só trong ñoaøn, ngoaøi ra laø hai chuï c thöông gia gaëp hai vò A-la-haùn trong ñoä ng nuùi . ngöôøi theo giuùp, cuø ng moät thôùt voi, möôøi con löøa Thuoû t röôùc , hai vò tu ñaé c quaû A-la-haùn , beø n cuøng vaø boán con ngöïa . Nhö vaäy laø ñaõ giaûm ñi quaù nhau leân nuùi maø thò tòch. Hai vò nhaäp ñònh t rong nhieàu so vôùi con soá luùc khôûi haøn h. Phaûi laàn qua moät ñoäng nuùi , ñaõ treân 700 naêm maø thaâ n theå vaãn vaøi traùi nuùi cao, cao cho ñeán noãi nhöõng ñaùm maây coø n nhö thöôøng, khoâ ng raõ ruï c chuùt naøo. daøy ñaëc vaø söông tuyeát khoâ ng leâ n tôùi ñænh. Treâ n Ngaøi ñi xa nöõa , laïi nghe ngöôøi ta thuaät moät ñænh chæ toaøn laø ñaù traéng phau, khoâ ng coù caây co û caâu chuyeä n khaùc cuõng laáy laøm thuù vò laém. Caùc h chi heát. Nhöõng ñaù to chaát choà ng vôùi nhau. Khi thaønh Kie-pan-toâ chöøng hai traêm daëm veà höôùng ñi laàn xuoáng, ngaøi Huyeà n Trang thaáy moät Taây , coù moät hoøn nuùi cao. Choã aáy duy coù maây muø khoaûn h ñaát troáng, beø n che traïi maø nghæ ñeâm. vaø moät vaùch nuùi nghieâ ng, döôø ng nhö muoán nga õ Qua hoâm sau laïi ra ñi. Chaúng bao laâu ñeán moät maø vaãn coøn vöõng hoaøi. nôi thò töù . Quan ñòa phöông thuoäc veà doøng vua Ngaøy tröôùc , coù moät luùc trôøi saám seùt, ñaùnh Thoå mieàn Taây . Ngaøi ôû naù n laïi moät thaù ng, ñöôï c ngaõ vaùch nuùi aáy ra. Ngöôøi ta chaïy leâ n t hì thaáy quan ñòa phöông caáp cho ngöôøi ngöïa ñeå qua nuùi moät caùi ñoäng lôùn , phía trong an toïa moät nhaø sö, Baïch-meã-nhó. Caøng ñi caøng laïnh vì ñöôøng caøng maét nhaém laïi. Nhaø sö to lôùn laém, nhöng da thòt leân cao. Laïi theâm gioù thoåi, t uyeát bay, ñöôø ng trô toùp khoâ vaø raâ u toù c moï c ra daøi, che laáp caû maët vaø truïi khoâng coû caây chi che chaén caû. Laïn h cho ñeá n vai. Coù ngöôøi baùo cho vua hay. Vua voäi vaøng ñeá n

– 184 – – 185 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

nôi. Daâ n chuùng cuõ ng keùo nhau laïi xem. Coù moät ngöïa , ñoà ñaïc . Boï n cöôùp thaâu laáy saïc h roài t haû cho vò taêng ñeán, thaáy vaäy noùi raèng: Vò naøy ñaõ tòch moïi ngöôøi ñi. laâu roài, nhöng ngoài ñöôïc nhö vaäy maõi. Ngaøi laáy Baáy giôø ñi laàn xuoáng nuùi , ai naáy ñeàu nhoïc tinh thaà n maø giöõ cho hình theå khoâ ng bò hö hoaïi . meät heát söù c. Ngaøi Huyeàn Trang luùc aáy vaøo 1 Ngöôøi ñaõ khoâ ng aên uoáng töø tröôù c ñeán nay, neá u thaønh Caùt -sa. Xöù naøy khoâ ng maáy phoàn t haïn h vì thình lình laøm cho ngöôøi thöù c laïi t hì thaâ n the å naèm gaàn vuøng sa maïc, nhöng nhôø phong thoå de ã seõ tan raõ ra heát. Baây giôø neâ n laáy daàu öôùp tay chòu vaø coù möa thöôø ng neân ngöôøi ta troàng ñöôï c chaân mình maåy cho dòu

laïi, roài ñaù nh moõ ma ø caây traùi nhieàu . Taêng chuù ng ñeàu tu theo Tieå u thöù c tænh ngöôøi . Vua truyeàn laøm theo lôøi . Vò kia thöøa . Tuy trong xöù coù moät traêm nhaø chuøa vôùi nghe tieá ng moõ beøn môû maét ra vaø ngoù chung möôøi ngaøn thaày taêng, nhöng kieán giaûi cuûa ho ï quanh. Ngoài tænh moät laùt ngaøi môùi hoûi raèng: Caùc heïp hoøi khoâng ñaùng chuù yù laém. Ngaøi Huyeàn ngöôi sao hình theå nhoû thaáp nhö vaäy ? Caùc ngöôi Trang coù luaä n ñaïo vôùi moät soá vò sö tröôû ng, laø ai. Vò taêng lieà n ra ñaùp lôøi. Ngaøi beøn hoûi thaêm nhöng nhaä n thaáy hoï c löï c cuûa nhöõ ng vò naøy keùm ñöùc Phaät Ca-dieáp. Vò taêng ñaùp: Phaät Ca-dieáp coûi laém. Caùc taêng só ôû ñaây trì t uï ng kinh ñieå n ma ø nhaäp Nieát-baø n ñaõ laâu laém roài. Ngaøi nghe, nhaém khoâ ng thaáu hieå u nghóa lyù trong kinh. maét laïi döôø ng nhö naû n chí roài thình lình hoûi Döø ng ñaây khoâng bao laâu , Ngaøi laïi tieáp tuï c ra nöõa raè ng: Coøn ñöù c Thích-ca Maâ u-ni coù ra ñôøi ñi. Ngaøi ñi ngang moät nöôù c phoà n t haïnh laø xö ù chöa? Vò taêng ñaùp: Phaät Thích-ca ñaõ ra ñôøi, la ø Giaùt-caê ng 2 vaø coù vaøo ñeán kinh ñoâ . Xöù naøy giaøu thaày cuûa chuùng toâi ñoù . Nhöng Ngaøi cuõng nhaäp nhaát veà ngheà noâ ng, coù nhieà u luùa , baép, nho va ø Nieát-baøn laâu roài . Ngaøi nghe noùi cuùi ñaàu xuoá ng. traùi caây . Taêng chuùng ôû ñaây tu theo Ñaïi thöøa , co ù Keá laáy tay maø veùn toùc roài bay boång leân maây . loøng thaøn h tín vaø thöïc haø nh t heo giaùo lyù ñaïi töø Ngaøi duøng pheùp Tam-muoäi hoùa löûa maø thieâu bi, thöôø ng boá thí, cuù ng döôøng. Trong xöù naøy coù xaùc, chæ coø n tro taøn rôùt t reâ n ñaát. Vua coù laäp moät moät hoø n nuùi raát linh thieâng. Daân baûn xöù ñeà u noùi ñænh thaùp ñeå thôø tro taø n xaù-lî cuûa ngaøi. raèng trong nuùi thöôøng coù tieân , Phaät hieän xuoá ng. Ngaøi Huyeàn Trang nghe thuaät chuyeän , laáy Nuùi cao, hang saâu thaúm, ñöôøng vaøo raát khoù. Va ø laøm thích yù . Caû ñoaø n laïi cuøng ra ñi. Ñeán moät bôûi laïn h quaù neâ n caây coái moïc khít nhau. Treâ n choã raäm, coù moät ñaùm aên cöôùp nuùp trong ñaù nuùi coù nhieàu suoái nöôù c raát trong vaø nöôùc ñoïng thình lình xoâng ra, khieán ai naáy ñeàu hoaûng laïi trong maáy hoøn ñaù to. Nhieà u vò tu ñaéc quaû A- kinh. Maáy ngöôøi thöông khaù ch thaùp tuøng t heo 1 ñoaøn cuûa Ngaøi lieà n chaïy maát, boû laïi nhöõ ng voi, Cát-sa: Kasha 2 Giát-cng: Y rkand

– 186 – – 187 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

la-haùn, khi muoán tòch thöôøng bay tôùi nuùi naøy vaø traêng soi saùng hôn heát thì choã ñoù coù ngoïc toát choïn choã ñeå laù nh t raàn. Luùc Huyeàn Trang laïi, nhaát. ngöôøi ta noùi hieän trong nuùi coù ba vò A-la-haùn . Vieäc noäi trò raát ng hieâm khaéc vaø coù t raät töï Trong khi ba vò ngoài nhaäp ñaïi ñònh ñôøi ñôøi t rong laém. Con ngöôøi coù leã pheùp vaø thích aâm nhaïc , aên ñoäng, raâ u toùc cuõ ng cöù daà n daàn moïc ra. Roài laâu ôû ngay thaúng vaø thaønh thaät. Chöõ vieát xöù naøy laâu maáy nhaø sö trong xöù leâ n nuùi laøm leã xin caét döôø ng nhö gioá ng chöõ AÁn Ñoä maø tieáng noùi thì bôùt ñi, mang veà maø thôø kính. khaùc hôn. Nhaø vua töøng giao thieäp vôùi Trung Huyeàn Trang ra khoûi xöù Giaùt-caêng, roài ñi laàn Hoa. Töø luùc Hoaø ng ñeá Thaùi Toâng nhaø Ñöôø ng leân theo ñöôøng cuûa caù c ñoaøn t

höông khaù ch. Coøn caùc h ngoâi laøm cho khaép nôi ñöôïc yeâ n oån , vua xöù naøy queâ nhaø chaú ng bao xa. Ngaøi coù gheù laïi nöôù c Coâ- nghe danh haèng kính troïng laém. Vì chính trò, tan, 1 ñöôï c vua vaø trieà u thaà n toân t roï ng laém. Coâ- vua muoán keát thaâ n vôùi Trung Hoa. Nay gaëp ngaøi tan laø xöù giaøu coù, t hònh veà ngheà troàng daâu nuoâi Huyeàn Trang gheù laïi laø moät dòp may cho vua, taèm. Ngaøy xöa, trong nöôùc chaú ng coù moät ai bieát neâ n ngöôøi tieáp ñaõi troïng theå laém. Ngaøi thaáy vua laøm ra tô luïa . Sau nhôø moät vò hoaø ng haäu la ø aân caàn vaø daân cö vui veû neâ n Ngaøi ôû laïi ñaây baûy ngöôøi Trung Hoa veà theo choà ng veà xöù naøy ma ø thaùng. Ngaøi daønh thôøi gian naøy ñeå cheùp laïi moät daïy cho daân t rong xöù . Truyeä n tích coøn ghi raèng soá trong nhöõ ng boä kinh bò chìm maát trong khi luùc tröôù c vua cöôùi moät coâ ng chuùa nöôùc Trung qua soâng daïo tröôù c, vì xöù naøy taêng só tu theo Ñaïi Hoa. Coâng chuùa veà nhaø choà ng coù leùn mang theo thöøa , coù raát nhieàu kinh ñieån chöõ Phaï n. Ngaøi ít haït daâu vaø vaøi con taèm, vì ngöôøi Trung Hoa cuõ ng muoán chôø xem yù hoaøng ñeá seõ tieáp ñoùn khoâ ng chòu truyeàn caùc ngheà kheùo leùo cuûa mình mình nhö theá naøo . Cuõng trong thôøi gian naøy , ra cho nöôùc ngoaøi. Coâng chuùa ñem haït gieo Ngaøi coù giaûng kinh vaø thuyeát phaùp cho taêng thaønh caây daâu, beû laù cho taèm aên, roài taèm nhaû tô. chuùng nôi ñaây , vaø ñem giaùo lyù cuûa hai vò Boà-taùt Töø ñoù veà sau, ngheà nuoâi taèm phaùt t rieå n maõi laøm Voâ Tröôù c vaø Theá Thaâ n maø truyeà n daïy . cho xöù naøy trôû neâ n giaøu thònh laém. Trong xöù laïi Rôøi khoûi xöù naøy , Ngaøi laïi tieáp tuïc höôù ng cuõ ng coù nhieàu ngoïc thaïc h, mang ra nöôù c ngoaøi ngay veà bieân giôùi. Chæ coø n phaûi vöôït qua sa maïc baùn raát ñaét tieàn. Ngöôøi ta noùi thoå daân nôi ñaây Go-bi nöõa thì ñeán nôi. Luù c ra ñi, Ngaøi vöôït qua coù taøi tìm ngoï c. Nhöõng hoâm trôøi trong, t raêng toû , bieån caùt meân h moâ ng naøy moät mình moät ngöïa , hoï leâ n nuùi ñi kieám ngoïc. Heã choã naøo coù boùng khoâ ng coù phaà n naøo laø chaéc chaén . Vaäy maø chaúng nhöõng ñaõ vöôït qua khoûi sa maïc, Ngaøi laïi coøn vöôït nhieàu non nuùi hieåm nguy vaø tìm ñöôïc kinh 1 Cô-tan: Khotan, ti&ng Phn là Kustana

– 188 – – 189 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Phaät mang veà. Nay treân ñöôø ng veà, caû nh sa maïc thaønh chöa bao laâu , coâ ng chuù ng truyeàn nhau keùo cuõ ng vaãn meân h moâ ng caùt noùng, nhöng nhôø co ù ñeán tieáp röôùc , ñaày caùc neûo ñöôøng, vaây kín quanh ñoâng ngöôøi nhieàu ngöïa , ñoà aên nöôù c uoáng ñeàu ñaày Ngaøi. Hoâm aáy hoaøng ñeá khoâng coù ôû taïi trieàu , ñuû neân khoâ ng phaûi nhoïc nhaèn bao nhieâu . Ngaøi nhöng caù c quan ñeà u ra ñoù n röôùc long troïng vì vaøo ñeán aûi ñòa ñaàu laø xöù Ñoân-hoaø ng, 1 naèm veà kính neå ñöùc ñoä cuûa Ngaøi. Caùc vò taêng só nôi ñaây höôùng Taây nöôùc Trung Hoa. Ngaøi nghæ ngôi moät ñeàu ñeán chaøo , laïi thænh kinh, töôï ng vaø caùc di vaät thôøi gian ngaén, daâ ng sôù veà trieàu vaø ôû ñaây chô ø cuûa Phaät maø Ngaøi mang veà ñeán ñaët taïi chuøa leän h nhaø vua. Hoàng Phöôùc . Cuoäc leã nghinh tieáp ñöôï c toå chöù c Xöù Ñoân -hoaø ng tuy naèm veà bieân thuøy maø voán

raát lôù n. Côø xí rôïp ñöôø ng, troá ng keø n daäy ñaát va ø noåi danh veà ñaïo Phaät. Taêng chuù ng khaù ñoâ ng, höông traàm xoâng khaép nôi thôm nöùc . Moãi nha ø chuøa xöa cuõng nhieà u. Ñaây laø choã caùc vò du taêng ñeàu ñaët baøn höông aùn, chö taê ng maëc leã phuï c AÁn Ñoä xöa kia thöôøng ngöøng nghæ tröôù c khi vaøo trang nghieâm. Caùc vò taêng ñi ñaàu vöøa ñi vöøa nöôùc Trung Hoa. Moãi khi coù vò naøo muoán qua tuïng kinh. Ngöôøi theo xem cuõ ng chen chuùc ñoâng truyeàn ñaïo beân Trung Hoa thì ñeàu gheù laïi ñaây , ngeït. Ngöôøi ta keùo ñi daøi ñeán maáy daëm ñöôøng. vöøa nghæ meät vöøa chôø xem yù ñònh cuûa nhaø vua. Hai beân ñöôø ng ñaày nhöõng vò quan töôù c chöù c saéc Trong nhöõ ng luù c aáy , caùc vò nguï taïi nhöõ ng ngoâi vaø caùc nhaø danh giaù trong thaøn h. Bôûi coâng chuøa nôi ñaây vaø chæ daïy cho taêng chuùng. chuùng quaù ñoâng, trieà u ñình sôï vieäc chen laán xoâ Ngaøi vöøa veà ñeá n Ñoâ n Hoaøng, tin töùc nhanh ñaïp laãn nhau, neâ n coù leä nh truyeà n cho ngöôøi xem choùng truyeà n ra khaép nöôù c. Ai naáy ñeàu xoân xao, chæ ñöôï c ñöùng yeân moät choã , khoâ ng ñöôï c di ngöôøi ngöôøi ñeà u mong ñöôï c moät phen ñöôï c gaëp chuyeå n theo ñoaøn röôùc . qua cho bieát maët Ngaøi. Chæ nghe qua vieäc laøm Trong leã röôù c, ngöôøi ta nghe coù m uøi ngaøo cuûa Ngaøi, traûi qua maáy caûnh sa maïc caùt chaùy , ngaït töø treân khoâ ng trung bay thoaûng xuoáng. Laïi nuùi cao vöïc thaúm, ñeán taä n Thieân Truùc maø tìm theo nhöõng kinh saùch vaø töôïng Phaät ñeà u coù maây ñaïo, thænh kinh, nay thaønh coâ ng trôû veà, ai ai laønh naêm saéc vôøn che beân treân . Ai cuõ ng tin laø cuõ ng phaûi kính neå chí khí cao caû vaø loøng thaøn h coù Phaät vaø chö thieâ n xuoáng traàn . tín, hy sinh xöa nay chöa töø ng coù cuûa Ngaøi. Ít hoâm sau, ngaøi Huyeàn Trang ñöôï c thænh Vaøo ñaàu muøa xuaân naêm 645, ngaøi Huyeàn vaøo cung vua. Hoaøng ñeá Thaùi Toâ ng laøm leã thænh Trang veà ñeá n kinh ñoâ Tröôøng An. Ngaøi vaøo Ngaøi leâ n laàu Phuïng taïi thaøn h Laï c Döông laø nôi vua thöôøng ngöï. Khi keå qua vieäc du haønh cuûa Ngaøi, hoaø ng ñeá hoûi sao khoâ ng thaáy baùo leân ñe å 1 ôn-hoàng: Touen-houang

– 190 – – 191 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

trieàu ñình giuùp ñôõ. Ngaøi ñaùp raè ng coù leõ luùc xöa teân tuoåi Ngaøi coø n chöa ai bieát ñeán, neân duø coù gôûi nhieàu laù sôù maø ngöôøi ta khoâng daâng leâ n ñeá n Coâ ng nghieäp cuû a Ngaø i Huyeàn Trang vua. Vaø bôûi Ngaøi ñaõ nguyeä n ñi tìm ñaïo neâ n phaûi Ngaøi veà ñeán queâ nhaø vaøo naêm 645. Tính ra ñaùnh lieàu maø ra ñi. Vua Thaùi Toâ ng khen ngôïi heát lôøi, noùi raèng nhôø Ngaøi chaú ng quaûn maïng Ngaøi ôû Thieâ n Truùc khoaû ng möôøi laêm naêm, vöøa soáng neâ n môùi coù theå tìm thænh ñöôïc kinh Phaät ñi vöøa veà, vöøa döøng laïi ôû nhöõng nöôù c doï c ñöôøng ñi laø hai naêm. Taát caû laø möôøi baûy naêm. Trong veà maø cöùu ñoä chuùng sanh. Vua thaät laáy laøm laï vì möôøi baûy naêm aáy , bieát bao cuoä c ñoåi thay to lôùn . sa maïc meân h moâng, s uoái soâng nguy hieåm, nuùi non chaäp chuøng, vaïn phaà n nguy hieåm maø Ngaøi Ngay ôû cuoä c dieä n nöôùc nhaø vaø thaân theá Ngaøi ñeàu vöôït qua khoûi vaø ñeán taän Taây phöông. Vua cuõ ng khaùc

hôn xöa nhieà u. Khi môùi böôù c chaâ n ra laø moät vò taêng coøn non treû , tuy hoïc löi c coù kha ù tin raèng chaé c haú n nhôø Ngaøi doá c loøng tu nieäm, co ù hôn ngöôøi maø vaãn chöa phaûi ai ai cuõ ng bieát. Ví Phaät phuø t rôï cho neâ n môùi moät mình vöôït qua theá maø cho ñeán khi cöû haøn h ñaïi söï maø cuõng ñöôï c caù c tai naïn t reâ n ñöôøng, bôûi xöa nay ñöôøng chaúng maáy ngöôøi tieáp tay. Moät mình troán ra qua Thieân Truù c caû traêm ngöôøi ñi chöa thaáy ñöôïc bieân thuøy , khoâ ng ñöôïc trieàu ñình cho pheùp . Thôøi naêm ba ngöôøi veà . gian thaám thoaùt möôøi maáy naêm ñaõ qua, baây giôø Vua laø moät nhaø chính trò gioûi . Thaáy Ngaøi ñaõ quay veà. Ngöôøi ta tieáp röôùc Ngaøi oai nghieâm, traûi qua caù c nöôùc , bieát caùc gioáng ngöôøi, vua röï c rôõ nhö Phaät xuoá ng traàn. Cho ñeá n vò ñaïi anh möøng laém vì ñònh seõ nhôø Ngaøi chæ daïy cho veà huø ng laø Thaùi Toâng hoaø ng ñeá cuõng phaûi heát loøng tình hình chính trò ôû caùc nöôù c mieàn Trung AÙ. kính neå . Taêng chuùng trong nöôù c vaø cho ñeá n quan Trong khi giao thieäp vôùi caùc vò vua chuùa , daân giôø ñaây ñeàu xem Ngaøi nhö moät vò Phaät Huyeàn Trang ñaõ töøng laøm cho hoï kính meá n oai soáng. Baây giôø, Ngaøi trôû neâ n moät baäc ñaïi ñöù c ña õ ñöùc cuûa vua Thaùi Toâ ng, laøm cho hoï bieát nöôù c töøng xem qua nhieàu kinh saùch cao sieâu , töøng gaàn Trung Hoa laø vó ñaïi, phuù cöôø ng. Nay veà Ngaøi seõ guõi tieáp xuùc vôùi nhieàu baäc cao taêng uyeân baùc , vaø vui loøng cho vua bieát nhöõng ñieàu nghe thaáy cuûa nhöõng kinh ñieån ñöôï c choï n loïc maø thænh veà cuõng mình. ñuû chöùng minh raè ng Ngaøi ñaõ raát daøy coâng khaûo Vua vôùi Ngaøi töø ñaây gaàn guõi nhau, yeâu meán hoï c. nhau vaø thaønh ra hai baäc nhaân taøi vöôït troäi cuûa Hoài Ngaøi coøn ôû trong xöù, vua Thaùi Toâng voán Trung Hoa. chöa ñöôïc yeân vò. Beân trong laø noäi loaïn laøm khoå

– 192 – – 193 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

muoân daân , phía ngoaøi laø giaëc nghòch laêm le xaâm Sau khi oån ñònh moïi vieä c, Huyeà n Trang baét chieám . Traûi möôøi maáy naêm sau, Thaùi Toâng ña õ ñaàu chuaån bò khôûi söï dòch 600 pho kinh maø Ngaøi ngoài yeân treâ n thieân haï , oai ñöù c phuû khaép daâ n ñaõ thænh veà. Ngaøi choïn moät caûn h am thanh tónh laønh, moïi nôi ñeàu hoøa bình, yeâ n oån . Coø n ô û nôi chuøa Thieá u Laâm, xa tieáng oàn aøo, trong moät ngoaøi, caù c nöôùc ñeàu daâ ng noäp leã coá ng maø chòu khu vöôøn maùt meû, ñaày nhöõ ng caây tuøng baùch bao quyeàn baûo hoä. phuû , coù suoái trong vaø ñoäng thanh vaéng. Nhöng Vua Thaùi Toâng raát kính troï ng Ngaøi, muoán vua Thaùi Toâng vì qua kính yeâu Ngaøi, muoán cho phong chöùc troï ng quyeà n cao ñeå nhôø Ngaøi giuùp Ngaøi ôû gaàn neân ñaõ cho xaây caát ôû Tröôøng An ngoâi vaøo cho cuoäc noäi trò vaø ngoaïi giao. Ngaøi töø choái chuøa lôù n ñaët teâ n laø Ñaïi Töø AÂ n, muoá n thænh Ngaøi moät caùn h khieâm toán raèng: Baàn taê ng ñöa mình veà ñoù laøm baä c thöôï ng thuû vaø troâng nom vieäc ñaøo vaøo thieàn moân töø thuôû nhoû vaø moät loøng thôø taïo taêng taøi. Phaät, neân chaúng thoâ ng Nho hoï c, khoâng roõ vieäc Ñích thaâ n nhaø vua ngöï ñeán troâng coi vieäc quan quyeàn. Nay laïi boû cöûa Phaät maø laën loäi vôùi xaây caát ngoâi chuøa

aáy . Vaø khi laøm xong, vua toå ñôøi thì coù khaùc naøo chieác t huyeà n ñang caêng chöùc leã khaùn h thaønh moät caùc h raát nghieâm buoàm giöõa bieå n laïi bò ñöa leâ n ñaát lieà n. Chaúng trang. Leã khaùn h thaø nh chuøa Ñaïi Töø AÂ n laø moät nhöõng laø thuyeà n khoâng chaïy ñöôï c maø e laïi coø n trong nhöõ ng buoåi leã long troï ng nhaát trong lòch phaûi naùt tan ra nöõa ... söû Phaät giaùo Trung Hoa, töôûng cuõ ng neâ n thuaät Vua nghe laáy laøm kính phuïc. Ngaøi Huyeàn laïi döôùi ñaây : Trang cuõ ng toû lôøi caûm ôn vua maø raèng: Töø khi Trong thaùng chaïp, khi choïn ñöôï c ngaøy laønh, beä haï leân ngoâi , boán bieå n ñöôïc yeân vaø oai danh hoaøng ñeá beøn truyeà n leä nh ñoøi caù c phöôøng nhaï c cuûa beä haï thaáu ñeán caùc nöôù c ngoaøi, thaûy ñeà u töïu laïi , Ngaøi cuõ ng truyeàn cho caù c q uan lo vieäc cô ø kieâng neå. Nhôø vaäy cho neân moãi khi coù ngöôøi xí, phöôùn loïng... vaø truyeà n cho moïi ngöôøi hoäi Ñoâng ñoä q ua, caù c vua chuùa Taây thieân ñeàu ñoù n hoïp taïi An Phoå Moân vaøo ngaøy keá ñoù ñeå cuøng röôùc t roï ng theå vaø cung kính ñuùng möïc , vì la ø nhau ñeán baùi kieán ñaïi ñöùc Huyeà n Trang. thaàn daân cuûa Ñöôø ng traøo hoaøng ñeá vaäy . Nhôø oai Caû ñoaøn ngöôøi döï leã keùo nhau ñi qua heát caùc ñöùc cuûa beä haï neâ n baàn taêng ñeá n ñaâu cuõng ñöôï c con ñöôøng ôû kinh ñoâ . Ngöôøi ta ñeám ra coù ñeá n ñoùn ñöa theo nghi leã nghieâm trang vaø ñöôïc trô ï 1500 coã xe coù taøn vaøng vaø tröôù ng phuû, chaïm giuùp cho moïi thöù caàn duøng. Hoâm nay baàn taêng khaéc nhöõ ng hình roàng, phuï ng... trang trí raát saéc hoaøn thaø nh vieä c thænh kinh Phaät maø trôû veà saûo, vaø coù 300 caây loï ng lôù n baèng gaám quyù. Ngöôøi nöôùc , moät phaà n lôùn laø nhôø ñöùc caû cuûa beä haï vaäy . ta chöng ra 200 böùc tranh hình Phaät theâu raát

– 194 – – 195 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

kheùo hoaëc hoïa treâ n luïa . Cuõ ng coù hai töôïng Phaät ñi maø laáy laøm thích chí. baèng vaøng vaø baèng baïc vôùi 500 caây phöôùn theâ u Sau cuøng nhöõng kinh vaø töôïng ñeàu ñöa ñeán baèng gaám vaø kim tuyeán. Ngöôøi ta cuõ ng coù tröng cöûa chuøa . Ngöôøi ta traân troïng thænh vaøo giöõa baøy nhöõ ng kinh luaän, t ranh aû nh Phaät vaø nhöõng muøi höông thôm nöù c, giöõa tieáng nhaï c thanh tao. di vaät cuø ng vôùi xaù-lî cuûa Phaät do Ngaøi Huyeà n Sau khi aáy baù taùnh laàn laàn lui veà moät caù ch eâm Trang thænh veà. Nhöõng baùu vaät naøy ñöôïc keâ treâ n aùi. giaù cao vaø ñaët treân nhöõ ng coã xe loäng laãy ñi thaät chaäm, xem raát ngoaï n muï c. Veà khoaûng cuoái ñoaøn röôù c leã, coù moät böùc tranh hoïa hình ñöùc Phaät Thích-ca raát soáng ñoäng Ngaøi Huyeà n Trang veà laøm thöôï ng toïa ngoâi laøm cho moïi ngöôøi ñeà u chuù yù . Tröôùc vaø sau böù c chuøa Ñaïi Töø A Ân taïi Tröôø ng An, q uy tuï nhieàu vò tranh naøy ñeàu coù xe hoä toáng moät caù ch raát trang dòch giaû thoâng thaïo chöõ Phaï n, roài cuø ng nhau lo nghieâm. Laïi nöõa , ngöôøi ta coù ñôm keát raát röï c rô õ vieäc dòch kinh. Ñaëc bieät laø caùc ngaøi coø n chuù y ù 50 coã xe treân aáy coù 50 vò cao taêng ñaïo cao ñöùc ñeán vieä c tìm ra vaø boå sung nhöõng chöõ töông troïng hôn heát t rong caû nöôùc . Keá ñoù , coù voâ soá caù c ñöông giöõa Phaï n ngöõ vaø Haùn ngöõ , thaøn h nhöõng nhaø sö caàm höông hoa

vöøa ñi vöøa nieäm kinh. thuaät ngöõ raát giaù trò giuùp cho vieäc phieâ n dòch tö ø Sau nöõa laø caùc quan vaên voõ ñi theo haøng nguõ vaø ñoù veà sau ñöôïi c deã daøng hôn. Boä kinh ñaàu tieâ n phaåm traät. Hai beân coù 9 phöôøng nhaïc cuûa vua hoaøn thaøn h vaøo muøa thu naêm 648, Ngaøi daâng troãi leâ n raát thaâm traàm. Trong khoâ ng khí tieáng leân hoaø ng ñeá ñeå ngöï pheâ. Tha ùi Toâ ng hoaøng ñeá chuoâng troáng noåi leân vaø nhöõ ng côø xí bay phaát ñaõ töï tay ñeà töïa vaøo. phô daäp dìu trong gioù. Taát caû daân chuùng trong Ngaøi cuõng coù daâng leâ n vua boä Taây vöïc kyù, thaønh Tröôøng An vaø caùc tænh laân caän ñeàu tuï taäp thuaät laïi cuoä c haøn h trình sang Thieân Truù c ñeå veà. Coù 1000 lính hoä veä cuûa nhaø vua theo phoø ta ù thænh kinh vaø hoï c ñaïo cuûa Ngaøi. Vua coù toû lôøi moät caùch oai nghi. Coø n Hoaøng ñeá, Thaùi töû ñoâng khen vaø cuõ ng coù ñeà töïa vaøo cho boä saùch aáy . cung 1 vaø hoaøng haä u, phi taàn , caù c vò coâng chuùa Vua raát yeâu kính Ngaøi vaø thöôøng hoûi yù Ngaøi ñeàu ôû treân caû nh ñaøi cao, phía treân An Phoå Moân . veà nhieàu söï vieäc. Moät hoâm Ngaøi taâu vôùi vua xin Chính Hoaøng ñeá tay caàm moät lö traàm toûa höông caát theâm chuøa vaø phong chöù c saéc cho taê ng só. ngaït ngaøo vaø maét troâng ra ñoaøn ngöôøi ñang keùo Vua coù ban cho Ngaøi moät caùi Hueä ñao 1 ñeå Ngaøi

1

Hu ao: dao Trí hu , ngh'a là cái dao quý t ng tr ng cho

1

Tc vua Cao Tông sau này. trí hu sáng sut.

xuoáng toùc cho nhöõng ngöôøi ñeán xin thoï giôùi xuaát chay sô saøi roài giaûng kinh troïn boá n tieáng ñoàng gia. Luùc baáy giôø, chö taêng caùc nôi ñeàu ñeán tho ï hoà. Ñeä töû ca øng ngaøy caø ng ñoâ ng ñeàu chuyeâ n caà n giaùo vôùi Ngaøi. Nghe danh Ngaøi, cho ñeán caùc sö ô û hoï c hieåu nhöõ ng nghóa lyù Ngaøi truyeàn . Ngaøi baän nöôùc ngoaøi nhö Cao ly vaø Nhaät baûn cuõng tìm raát nhieà u vieäc nhöng bao giôø tinh thaàn cuõng ñeán maø xin ñöôïi c Ngaøi truyeàn giôùi cho. maïnh meõ vaø laøm vieäc khoâ ng heà ngöøng nghæ. Vua thöôøng thænh Ngaøi vaøo trieàu ñeå trao ñoåi Ngaøi vaãn tinh taán luoâ n, ngoaøi vieäc dòch caùc yù kieá n, hoaëc veà ñaïo ñöùc , hoaë c caû veà chính thuaät kinh saù ch coøn t höôøng xuyeâ n giaûng t huyeát trò, ngoaïi giao... vì Ngaøi hieåu töôøng taän caùc nöôù c kinh luaä n nöõa . Laâu laém Ngaøi môùi vaøo vieáng vua mieàn Taây , ñaõ töø ng gaàn guõi vôùi caùc vò vua ngoaøi Cao Toâng moät laàn. coõi bieân t huøy . Ngoaøi ra, Ngaøi daøn h troïn thôøi Khi veà giaø, beä nh cuõ t rôû laïi laøm cho Ngaøi ñau gian cho vieäc dòch kinh. yeáu theâm. Luùc tröôù c Ngaøi maéc beän h laø vì vöôït qua vuøng khí haäu khaéc nghieät treâ n nuùi Baïch meã Vua baêng haø naêm 649, ôû ngoâi ñöôïi c 23 naêm. nhó. Ngaøi coù veà thaêm laøng cuõ vaø nhaø xöa. Cha Muoá n toû ra mình laø hoaøng ñeá moät nöôù c vó ñaïi, meï thaùc ñaõ töø laâ u. Baï n beø khoâng coøn maáy ngöôøi . phuù cöôø ng, laø ngöôøi ñaõ töøng leâ n ngöïa caàm Hoï haø ng thaân thích ñeàu taû n laïc .

thöông maø laøm cho boán bieån ñöôïc yeân , neâ n Thaùi Qua naêm 664, Ngaøi vöøa dòch xong kinh Baùt- Toâng coù truyeà n cho thôï ñuù c hình 14 vò vua haà u nhaõ Ba-la-maät-ña thì nghe trong mình ñuoái söù c Ngaøi chung quanh moä , töø nhöõng vua Thoå mieà n nhieàu. Ngaøi bieát laø gaàn tòch, neâ n coù troái raè ng: treân cho ñeán vua Chaøm mieàn döôùi, ôû coõi Ñoâng Ta khoâng coø n soáng laâu nöõa . Vaäy khi ta thaùc, caùc döông. thaày neâ n ñöa ta ra phaàn moä moät caù ch ñôn sô, cö ù Vua Cao Toâng leân noái ngoâi, cuõ ng heát loø ng laáy chieáu maø quaán laïi roài ñem ta ñi choân nôi kính t roï ng ngaøi Huyeà n Trang. Nhöng töø ñaây , moät quaõng ñoàng vaéng veû yeân tónh laø xong. Ngaøi Ngaøi ít ñi laïi daønh nhieàu thôøi gian ôû chuøa Ñaïi laïi coø n ñeán xöù Lan-tchi maø laøm leã Phaät vaø Boà- Töø AÂn ñeå lo vieäc dòch kinh. Ngaøi laøm vieäc töø taùt laàn cuoái cuø ng. Khi t rôû veà chuøa , Ngaøi thoâi saùng sôùm, laïi caû ñeá n ñeâm khuya. Gaëp nhöõng khoâ ng dòch kinh nöõa , lo saép ñaët moïi coâ ng vieäc ñoaïn khoù , Ngaøi xeáp kinh laïi , ñoaï n ñi trì tuïng tröôù c khi vieân tòch. kinh chuù vaø laïy Phaät cho ñeán canh ba. Baáy giôø Söùc Ngaøi giaûm daàn daàn, song trong ngöôøi raát Ngaøi môùi ngoài laïi baøn, vöøa ñoïc lôù n tieá ng vöøa tænh. Laïi theâm Ngaøi thaáy nhöõ ng hieän töôïng dieä u dòch vaø laøm daáu baèng möï c son nhöõng choã se õ laïc phi thöôø ng. Moät hoâm thình lình Ngaøi noùi dòch ngaøy mai. Moãi böõa , ñuù ng ngoï Ngaøi duøng moät caùch hôùn hôû vôùi nhöõng ngöôøi chung quanh

– 198 – – 199 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

raèng: Ta thaáy hieän ra tröôùc maét moät toøa sen to cuø ng vôùi ta ñoàng veà nôi cung Ñaâu-suaát ñaëng lôùn , maùt meû vaø trong treûo voâ cuøng. Laà n khaùc , phuï ng söï ñöùc Boà- taùt Di-laëc! Ta nguyeän cho khi vöøa nguû say, Ngaøi chôït thaáy moät ñieàm moäng, naøo trôû laïi theá gian naøy trong nhöõng ñôøi sau, ta tænh ra beø n thuaät vôùi chö ñeä t öû raè ng: Ta thaáy ca û seõ ñöôïc t hi haø nh Phaät söï maõi maõi, vaø sau cuøng ngaøn muoân vò thaàn tieâ n, hình t öôù ng cao lôù n va ø thì ñaéc quaû voâ thöôïng boà ñeà! maëc aùo gaám röïc rôõ, oâm nhöõng chaán lieã n baèng Noùi roài t rong giaây laùt Ngaøi taét hôi. Hoàn lìa luïa theâu , nhöõ ng hoa ñeïp ñeõ phi thöôøng vôùi khoûi xaùc, khuoân maët Ngaøi toûa saùng veû an laïc , nhöõng chaâu baù u quyù laï töø trong lieâu ta ñi ra vaø thanh nhaø n. C hö taê ng ñeà u sa nöôù c maét vaø ngaäm ñeán tröng baøy , treo leân nôi phoøng dòch kinh cuûa nguøi thöông tieác. Luù c baáy giôø Ngaøi höôû ng thoï ta. Keá ñoù ta thaáy voâ soá nhöõng coã xe thanh lòch, ñöôï c 65 tuoåi. chôû ñaày muoân thöù traùi caây khoâ ng phaûi laø ôû coõi naøy . Ngöôøi ta ñem laïi cuùng döôø ng cho ta. Song ta töø choái maø ñaùp raèng: Nhöõ ng traùi caây cöïc ky ø thanh dieäu naøy chæ ñeå cho nhöõ ng baäc chöùng qua û boà ñeà voâ thöôï ng höôû ng laáy maø thoâi. Baàn taêng chöa ñaéc quaû aáy , ñaâu daùm nhaän. Tuy ñaõ noùi nhö vaäy , nhöng chö tieân cuõng coá naøi maø daâ ng cuùng. Ngaøi laáy laøm hoan hyû veà ñieàm moäng aáy . Sau ñoù Ngaøi daïy laïi ñeä töû raèng:Gaà n ñeán giôø ta tòch roài. Kìa caùi thaà n ta noù öông yeá u, döôøng nhö no ù muoán boû caùi xaùc ta. Caùc ngöôi haõy laáy y phuï c va ø moïi ñoà

vaät duï ng cuûa ta maø cuùng döôø ng heát ñi va ø tuïng kinh caà u nguyeä n cho ta. Chö ñeä töû vaø caùc sö cuõ ng neâ n cha øo caùi thaân t heå ta moät laàn cuoái cuø ng, caùi thaân theå tuy laø nhô nhôùp maø ta buoäc phaûi mang laáy ñeå laøm Phaät söï. Baây giôø coâng haïnh ta vieân maõn, ta môùi ñöôï c thoaùt ra khoûi no ù ñaây . Ta nguyeän cho coâ ng ñöùc cuûa ta ñöôïc phoå caäp cho heát thaûy moïi ngöôøi! Ta nguyeän cho ai naáy

Toaøn caû nöôù c Trung Hoa ñeà u ñeå tang cho Ngaøi. Hoaø ng ñeá Cao Toâng coù ñeán döï leã tang vaø khoâ ng ngaên ñöôïc nhöõng gioït leä ñau thöông. Vua PHUÏ LUÏ C quaù caûm xuù c, khoùc keå raèng: Than oâi! Thöôïng Treâ n ñöôø ng qua Taây thieân ñeå thænh kinh hoïc nhaân maát ñi, ñaát nöôùc naøy seõ phaûi toån haïi naëng neà. Töø ñaây , haø ng Phaät t öû bieát laáy ai dìu daét? Ho ï ñaïo, chaúng phaûi chæ coù daá u chaân Ngaøi Huyeà n coù khaù c naøo nhöõ ng ghe thuyeàn troâi daït maø Trang maø thoâi. Tröôùc Ngaøi ñaõ coù nhieà u vò laøm söï maïo hieåm aáy roài. Vaø sau Ngaøi cuõng coø n nhieà u khoâ ng coù ai laø ngöôøi caàm laùi giöõ cheøo! Töø ñaây , vò khaùc tình nguyeän hy sinh vì ñaïo nghieäp . caùc tín ñoà coù khaù c naøo keû boä haøn h laïc vaøo nôi taêm toái nguy khoán maø chaú ng coù ñöôï c moät aùn h Trong soá aáy , nhieà u vò ñöôï c thaø nh coâ ng, ñem giaùo ñuoác soi ñöôø ng! lyù veà truyeàn baù trong nöôù c nhaø . Cuõng coù nhieà u vò khaùc: keû thì boû xöông nôi ñoàng caùt vì thieá u Hoaøng ñeá taïm ngöng maáy buoåi chaàu. Ngaøi nöôùc vaø laïc ñöôøng; ngöôøi laïi choâ n vuøi nôi ñaùy truyeàn chæ toå chöùc tang leã ngaøi Huyeàn Trang bieån vì baõo toá giöõa bieån khôi. Nhieàu vò khaùc nöõa theo nghi leã quoác taùng. Nhaø nöôùc xuaát tieàn ra lo laïi bò caùc tai naïn khaùc , ñaønh gôûi xaùc laïi nôi queâ lieäu heát moïi phí toån . Vaø vua ban ra saéc leän h ngöôøi . naøy : “Chö taêng vaø caù c thie än nam tín nöõ taïi Chuù ng ta ngaøy nay yeân oå n ngoài nhaø maø hoïc Tröôøng An neân ñöa Thöôïng nhaâ n ra ñeán phaà n Phaät, thöøa höôû ng nhöõ ng giaù trò tinh t haàn sieâ u moä, vì töø xöa ñeá n nay chöa coù ai ñöôïc taïo ñöôï c vieät trong kinh ñieån , haù laïi queân ñi caùc baäc tieà n nhöõ ng coâng nghieäp lôù n lao ñoái vôùi ngoâi Tam Baûo boái aáy sao? nhö Thöôïng nhaâ n ñaây .” Vaäy thì, taâm höông moät neù n, ñaû nh leã vaøi Hoaøng ñeá cho an taùng Ngaøi trong khuoân laàn. Daàu cho ca ùc vò aáy ñöôï c t haøn h coâ ng maø trô û vieân chuøa Ñaïi Töø AÂn vaø coù xaây thaùp thôø Ngaøi. veà hay phaûi maát tích choá n xa xaêm, chuùng ta ñeà u phaûi toû loø ng suø ng kính. Trong soá caù c vò du taêng Trung Hoa ñaõ trôû veà ñöôï c vaø ñöùng ra hoaèng hoùa Phaät phaùp, coù the å ghi nhaä n laïi ôû ñaây naêm vò, theo thöù töï thôøi gian:

1. Phaùp Hieån Ngaøi Thích Phaùp Hieå n laø moät vò cao taêng

Trung Hoa hoài cuoái ñôøi nhaø Taán vaø ñaàu nhaø Löu Keá ñoù , Ngaøi laïi theo ñöôøng bieån maø sang xöù 1 Toáng, nhaèm vaøo cuoái t heá kyû t höù tö, ñaàu t heá ky û Tích Lan laø nôi Phaät giaùo raát t hònh haø nh. Nôi thöù naêm. Ngaøi coù du haøn h qua Thieân Truù c trong ñaây , Ngaøi ôû laïi moät thôøi gian khoaûng hai naêm, 16 naêm, töø 399 ñeá n 414 theo döông lòch. Ngaøi trong moät töï vieän lôùn coù ñeá n 5.000 vò taêng. Roài queâ quaùn taïi mieàn löu vöïc soâng Phaà n, thuoäc veà Ngaøi cuõ ng theo ñöôøng bieån maø ñeán vieá ng caùc xöù tænh Sôn Taây , ngöôøi hoï Cung. Thaáy söï tu haøn h Su-ma-tra vaø Ja-va vuøng Ñoâ ng Döông. trong nöôù c coù beà sai laïc, Ngaøi nhaát ñònh qua Caû thaûy gaàn 16 naêm du phöông, ñeán naêm Thieâ n Truù c caà u hoïc . 414 thì Ngaøi theo ñöôø ng bieån maø veà laïi Trung Ra khoûi kinh ñoâ Tröôøng An naêm 399, Ngaøi Hoa. traûi qua caûn h sa maïc Qua Bích 1 laø caûnh ñoàng caùt Veà ñeá n nöôùc nhaø, Ngaøi ñöù ng ra coå vuõ, to lôùn nhaát vaø nguy hieåm nhaát ôû A Ù chaâu . Ñeán xö ù khuyeá n khích chö taêng tònh trì giôùi haïn h. Ngaøi Cao Xöông,2 Ngaøi chôø cho coù moät ñoaø n ngöôøi ñi cuõ ng dòch thuaät nhieà u kinh ñieå n sang chöõ Haùn , buoân ñeå thaùp tuøng. Keá ñoù , roø ng raõ trong 35 maø quan troïng nhaát laø boä kinh Ñaïi Baùt Nieát- ngaøy , Ngaøi baêng qua nhöõng sa maïc meânh moâng baøn vaø Luaät taïng cuûa Ñaïi chuùng boä . Ngaøi tòch vaéng ngaét cuûa xöù Tarim. Thaät laø cöïc nhoï c muoâ n vaøo naêm 86 tuoåi. phaàn. Roài Ngaøi ñeán xöù Cotan. ÔÛ ñaây , Ngaøi quan Ngaøi coù soaïn cuoá n Phaät quoá c kyù, ghi laïi moät saùt söï tu haø nh nôi caùc danh lam coå töï, bieân cheùp caùch goïn gaøng deã hieå u nhöõ ng thuaà n phong myõ giôùi luaät vaø taàm hoïc trong caùc taøng thö vieän . tuïc cuûa caùc xöù maø Ngaøi ñaõ ñi qua, cuø ng vôùi tình Sau heát Ngaøi ñi laàn theo soâ ng Haèng maø ra ñeá n hình phong hoùa vaø ñaïo ñöùc , nhöõ ng chuøa chieàn , taän cöûa soâng. Haø nh t rình töø Trung Hoa sang ñoäng coác maø Ngaøi ñaõ vieáng... Ñaïi theå cuõ ng gioáng mieàn trung AÁn Ñoä Ngaøi ñi maát saùu naêm. Ngaøi nhö cuoá n Taây du kyù maø Ngaøi Huyeàn Trang soaïn löu laïi taïi AÁ n Ñoä ñeå hoïc ñaïo, chuû yeáu laø caùc bo ä sau naøy vaäy . luaät, vaø cuõ ng ñeå hoï c tinh t hoâ ng tieáng Phaïn . Boä Phaät quoác kyù coù ñöôïc Abel Reùmusat dòch Ngaøi ñeán vieáng hôn 30 nöôùc khaùc nhau thuoä c xöù sang tieáng Phaùp vaøo theá kyû thöù 19, vôùi nhan ñeà AÁn Ñoä thôøi ñoù ñeå tìm hieåu, hoïc hoûi, vaø cuõng söu laø Foe-Koue-Ki ou Relation des Royaumes taàm ñöôïc nhieà u kinh vaên coù giaù trò maø sau naøy Bouddhiques, xuaát baûn vaøo naêm 1836, ñöôïc giôùi ñöôï c Ngaøi mang theo veà Trung Hoa. hoï c giaû cuûa Phaùp ñaùn h giaù cao. Theo nhö söû saùch coøn ghi nhaän ñöôïc cuï t heå

1

Qua Bích: Gobi

2 1

Cao X 9ng: Tourfan Tích Lan: Ceylan

– 204 – – 205 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

cho ñeá n nay ñeå chuùng ta ñöôïc bieát, thì Ngaøi 3. Nghóa T ín Phaùp Hieån laø vò taêng só ñaàu tieân heát ñaõ ñeán AÁ n Vaøo theá kyû thöù baûy , khi ngaøi Huyeàn Trang Ñoä vôùi muï c ñích tìm thænh kinh ñieå n vaø hoïc taäp veà nöôùc ñöôïc chöøng 30 naêm thì coù moät vò taêng ñaïo phaùp vaø thaønh coâng trôû veà. khaùc leâ n ñöôø ng sang AÁn Ñoä baèng ñöôøng bieån . 1 Ñoù laø ngaøi Nghóa Tín, sanh naêm 634 taïi xöù 2. Toán g Vaân Tche-li. Ngaøi laø ngöôøi sanh tröôûng ôû xöù Ñoâ n Hoaøng, Naêm 671, ngaøi rôøi Trung Hoa vaøo muøa thu, töùc laø mieà n bieân thuøy cuûa Trung Hoa, giaùp vôùi ñi baèng moät chieác thuyeàn bieån cuûa ngöôøi Ba Tö. Taây Vöïc. Ngaøi ñöôïc moät vò hoaøng haäu phaùi qua Ngaøi ñeán xöù Toâ-moân -ñaùp-laïp 2 tröôù c heát. Roài töø Thieâ n Truù c maø thænh kinh. ñoù, moät chieá c thuyeàn cuûa ngöôøi Toâ-moân-ñaùp-laïp Ngaøi khôûi söï ra ñi naêm 518, coù nhieà u vò cao laïi ñöa ngöôøi ñi tieáp ñeá n xöù Maï nh-gia-laïp.3 taêng thaùp tuøng, trong ñoù coù caû ngaøi Hueä Sanh. Thaùng hai naêm 673, Ngaøi ñeán ñöôïc haûi caûng Naêm 520, Ngaøi ñeán xöù Caøn-ñaø-la 1 vaø ñeán vieá ng Taâm-ra-líp-ty. 4 Ngaøi löu laïi ñoù moät naêm ñeå hoïc thaêm, leã baùi vaø cuùng döôøng nhieàu nôi Phaät tích. tieáng Phaï n, roài m ôùi vaøo AÁ n Ñoä. Sau Ngaøi ñeá n Ngaøi trôû veà Trung Hoa cuõng baèng ñöôø ng boä, vaøo vieáng caùc nôi thaù nh ñòa, Phaät tích trong nöôù c naêm 523, sau saùu naêm du haø nh. Ngaøi thænh ñöôï c Ma-kieät-ñaø. 5 Ngaøi coù ñeá n tu hoï c taïi töï vieän Na- 6 caû thaûy 170 boä kinh. lan-ñaø laø nôi maø ngaøi Huyeà n Trang tröôù c ñoù ña õ Ñaùng ghi nhaä n laø ñoà ng thôøi vôùi ngaøi Phaùp tham hoïc vôùi ngaøi Giôùi Hieà n. Sau ñoù , Ngaøi ñi Vaân coù moät vò Toå sö AÁn Ñoä sang khai môû Thieà n ñeán xöù Phaä t Giaø- da 7 laø nôi Phaät thaø nh ñaïo t röôùc Toâng ôû Trung Hoa. Ñoù laø Toå sö thöù 28 cuûa Thieà n ñaây . Ngaøi leã baùi, cuùng döôø ng tröôùc caây Boà-ñeà ma ø Toâng A Án Ñoä , ngaøi Boà- ñeà Ñaït-ma. 2 Ngaøi ñeán Phaät thaøn h ñaïo, roài tieáp tuïc thaêm vieáng nhieà u Quaûng Ñoâng baèng ñöôøng bieå n vaøo naêm 520 vaø nôi Phaät tích khaùc . Roài Ngaøi trôû laïi chuøa Na- truyeàn phaùp ôû Trung Hoa cho ñeán naêm 529 thì lan-ñaø maø tu hoï c t rong möôøi naêm, ñoà ng thôøi söu tòch ôû Tung sôn. Ngaøi laø Sô toå cuûa Thieàn Toâng taäp, sao cheùp theâm kinh ñieån. Trung Hoa. 1 Có sách ghi là Ngh'a T%nh, cng chính là v% này. 2 Tô-môn-áp-lp: Sumatra 3 Mnh-gia-lp: Bengale 4 Tâm-ra-líp-ty: T mralipti, là x Tamluk bây gi. 1 5 Càn-à-la: Gandh ra Ma-kit-à: Magadha 2 6 B$- t-ma ( ), Sanskrit: Bodhidharma, d%ch Na-lan-à: N landa 7 ngh'a là Đo Pháp ( ). Ph t Già-da: Bouddha G ya

– 206 – – 207 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n 1 Tröôùc khi hoài höông, Ngaøi trôû laïi xöù Taâm-ra- Phöông Quaûng Phaä t Hoa Nghieâm vaø Luaät taïng. líp-ty ñeå chuaå n bò vöôït bieå n vaøo naêm 685. Ngaøi Ngaøi cuõng coù soaï n moät taäp du kyù ghi laïi haønh gheù laïi thaønh Xi-rí-huy-sa-da 1 thuoäc xöù Toâ-moân- trình cuûa mình q ua AÁn oä . Ngoaøi ra, Ngaøi coø n ghi ñaùp-laïp trong boá n naêm. Taïi ñaây , Ngaøi baét ñaàu laïi ñöôï c tieå u söû cuûa 56 vò taêng ñaõ ñi tham baùi xöù toå chöù c vieäc dòch kinh ñieån sang chöõ Haùn . Phaät baèng ñöôøng bieån . Trong caù c vò naøy coù 4 vò Naêm 689, Ngaøi veà xöù Quaûng Ñoâng ñeå thænh laø ngöôøi Vieät Nam.2 moät soá

vò taêng gioûi tieáng Phaïn sang xöù Toâ-moân- Naêm 701, baø hoaø ng Voõ Taéc Thieân qua ñôøi, ñaùp-laïp maø cuø ng Ngaøi dòch kinh. Ngaøi ôû laïi Toâ- vua Trung Toâng 3 noái ngoâi , cuõ ng hoä trôï cho Ngaøi moân-ñaùp-laïp maø laøm coâ ng vieäc dòch thuaät trong raát nhieàu . Troïn muøa heø naêm 707, vua ôû haú n laïi 5 naêm nöõa . Ñeá n naêm 695, Ngaøi laïi theo ñöôøng chuøa maø tu hoïc vôùi Ngaøi. Sau ñoù, trieàu ñình co ù bieån maø veà laïi Trung Hoa. Tính ra caû thaûy Ngaøi nhieàu bieá n ñoä ng, nhöng Ngaøi khoâng heà can dö ï ñaõ traûi qua 23 naêm du phöông, mang veà ñöôïc ñeán, chæ moät loøng tinh taán trong vieä c tu hoïc va ø khoaûng 400 boä kinh, luaän . lo coâ ng vieäc phieân dòch maø thoâi. Ngaøi Nghóa Tín veà ñeán Laïc Döông vaøo giöõa Ngaøi vieân tòch naêm 713, höôûng thoï 79 tuoåi . muøa heø naêm 695. Luù c aáy , hoaøng ñeá ñöông trieà u laø baø Voõ Taéc Thieân , laø hoaøng haäu cuûa vua Cao 4. Hueä Nhaät Toâng tröôùc ñoù. Baø voán moä ñaïo Phaät neâ n toå chöù c Cuõng vaøo ñôøi nhaø Ñöôø ng, khoaû ng cuoái theá ky û vieäc tieáp röôùc Ngaøi raát long troïng. Baø coù leän h thöù baûy , coù moät vò cao taêng hoï Taân , queâ ôû Ñoâng cho trieà u thaàn phaûi uû ng hoä Ngaøi trong coâng vieäc Lai, Thanh Chaâu , hieäu laø Thích Hueä Nhaät, 4 tu dòch thuaät kinh ñieå n. Ñaëc bieät laø coù bieät phaùi hoï c taïi chuøa Voõng Cöï c, t haøn h Laïc Döông. Tö ø nhieàu vò quan chöù c, vaên nhaâ n ñeán coä ng taùc vôùi nhoû, Ngaøi ñaõ haè ng ngöôõng moä vieäc t ham baùi Ngaøi. Ngoaøi ra, Ngaøi coø n ñöôï c söï tieáp söù c cuûa Phaät tích, sau gaëp ñöôïc ngaøi Nghóa Tònh la ø moät soá vò cao taêng AÁn Ñoä sang truyeà n giaùo ñeá n ngöôøi töøng sang AÁn Ñoä trôû veà, t hì yù chí muoá n ôû taïi kinh ñoâ, trong soá naøy coù ngaøi Thaät-xoa qua Thieân Truùc cuûa Ngaøi caøng theâm nung naáu . Nan-ñaø. 2 Nhôø ñoù maø Ngaøi dòch ñöôïc ñeá n 156 boä Naêm 701, Ngaøi laøm leã phaùt nguyeän tröôù c Phaät kinh. Trong ñoù quan troï ng hôn caû laø boä kinh aïi 1 Đi Phng Qu#ng Ph t Hoa Nghiêm (s: buddh vatamsaka- stra) 2 Sách Trung Hoa chép là Giao Ch . 1 3 Xi-rí-huy-sa-da: Çr vijaya Là con ca vua Cao Tông tr c ó. 2 4 Th t-xoa Nan-à: 3ik nanda Có sách c là Tu Nht, v n ch là mt ng i này.

– 208 – – 209 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

ñaøi roài moät mình ra ñi. Ngaøi ñi theo ñöôø ng bieån maát ba naêm, gheù laïi nhieàu ñòa danh vuø ng Ñoâng Nam haûi nhö Phaät Theä , 1 Coân Loân , Sö Töû Chaâ u, 2 roài môùi ñeán Thieâ n Truù c. Ngaøi laàn löôït ñi tham baùi heát caùc nôi co ù thaùnh tích cuûa Phaät, laïi söu taàm nhieàu kinh ñieån tieá ng Phaï n vaø cuõng ñeán tham hoïc vôùi nhieà u vò cao taêng ñöông thôøi . Ngaøi löu laïi AÁ n Ñoä ñeán 13 naêm, hoïc taäp kinh ñieån tieá ng Phaïn raát nhieàu , laïi tieáp xuù c, hoï c hoûi vôùi nhieàu baäc cao taêng, nhöng loøng vaãn chöa Boà- taùt Quaùn Theá AÂm (Avalokitevara) döùt söï hoaøi nghi. Ngaøi luoân töï hoûi mình raè ng: Coù quoác ñoä naøo , xöù sôû naøo chæ vui maø khoâng Töø ñoù, Ngaøi quyeát loøng tin saâu phaùp moân khoå ? Coù phaùp tu naøo, haï nh nguyeä n naøo giuùp nieäm Phaät. Ngaøi choá ng gaäy laàn theo ñöôø ng boä ngöôøi mau choù ng ñöôïc gaëp Phaät? Ngaøi mang maø veà queâ , vöôït qua nuùi Tuyeát Laõn h, traûi qua vieäc aáy maø hoûi khaép caù c baäc cao taêng, nhöõng

raát nhieàu caù c laøng maï c xöù AÁn Ñoä. Leâ n mieà n Taây haøng trí giaû khaép moïi nôi. Ai ai cuõng baûo vôùi baéc, Ngaøi gheù laïi xöù Kieän-ñaø-ra. 1 Nôi phía Ñoâng Ngaøi raèng: Neân taùn thaùn coõi Tònh ñoä cuûa ñöù c baéc kinh thaøn h xöù naøy coù moät hoøn nuùi lôùn , treâ n Phaät A-di-ñaø ôû phöông Taây , neâ n theo phaùp moâ n nuùi coù töôïng ñöù c Quaù n Theá AÂm. Ngöôøi ta noùi nieäm Phaät caàu vaõng sanh veà ñoù . Nhö vaäy laø phu ø raèng töôïng linh thieâng laém, ai ñeán ñoù thaøn h hôïp vôùi lôøi daïy cuûa Phaät Thích-ca, nhö vaäy laø taâm khaån caàu Boà-taùt ñeàu ñöôï c Ngaøi hieä n ra cho con ñöôø ng nhanh choù ng nhaát ñeå ñöôï c gaëp Phaät. thaáy . Ngaøi Hueä Nhaät lieàn ñeán ñoù leã baùi. Trong maáy ngaøy lieân tuïc, Ngaøi leã baùi chí thaønh tröôù c töôïng ñaøi, nhöng vaãn chöa thaáy söï öùng hieä n naøo. Ngaøi beø n laäp nguyeä n tuyeät thöï c, vaø neá u khoâ ng ñöôï c thaáy Boà-taù t öùng hieän thì thaø boû xaùc taïi ñaây chöù khoâng rôøi khoûi töôï ng ñaøi.

1

Pht Th : Chiêm Thành

2 1

S T Châu: Tích Lan Kin-à-ra: Gandh ra

– 210 – – 211 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät Ñoaøn Trung Coø n

Ñeán ngaøy thöù baûy , khi t rôøi chöa saùng haún, Ngaøi töø ñoù chuyeân caàn tu theo phaùp moân Boà-taùt Quaùn Theá AÂm boã ng hieän ra saéc töôùng Tònh ñoä vaø daãn daét nhieà u ngöôøi theo phaùp moâ n maøu vaøng roø ng röï c rôõ giöõa hö khoâ ng, beà cao hôn naøy . Ngaøi coù soaïn boä Vaõng sanh Tònh ñoä taäp moät tröôï ng, ngöï treâ n toøa sen baùu, ñöa baøn tay goàm 3 quyeån ñeå löu haøn h ôû ñôøi. Ngaøi coù coâng phaûi xuoá ng xoa ñaàu ngaøi Hueä Nhaät maø phaù n lôùn t rong vieäc t ruyeà n baù phaùp moâ n Tònh ñoä. raèng: Nhaø ngöôi muoá n truyeà n phaùp , ñöôïc lôïi mình vaø ñoä cho ngöôøi khaù c, neân t heo phaùp moâ n Taây phöông Tònh ñoä cuûa ñöù c Phaät A-di-ñaø. Ngöôi – HEÁT – neâ n khuyeâ n ngöôøi ta nieäm Phaät, tuïng kinh, hoài höôùng coâng ñöùc aáy maø caà u ñöôïc vaõng sanh. Khi ñöôï c vaõng sanh veà coõi aáy , ñöôï c thaáy Phaät vaø ta ôû ñoù, seõ ñöôïc lôïi ích lôùn . Ngöôi neâ n bieát raèng haïnh tu Tònh ñoä vöôït hôn taát caû moïi haïn h khaù c. Ngaøi noùi roài lieàn bieán maát. Ngaøi Hueä Nhaät qua maáy ngaøy khoâng aên uoá ng, söùc löïc ñaõ caï n kieät, nhöng sau khi ñöôï c thaáy nghe söï öù ng hieä n cuûa Boà-taùt thì thaân theå boã ng trôû neân traùng kieän , khoûe maïn h nhö thöôø ng, beøn leã baùi laàn nöõa roài choáng gaäy maø laàn veà höôùng ñoâng, tieáp t uïc cuoä c haønh trình. Haønh trình cuûa Ngaøi traûi qua coù hôn 70 nöôùc , caû ñi veà heát gaàn 19 naêm . 1 Vaøo naêm thöù baûy nieân hieäu Khai Nguyeâ n ñôøi vua Ñöôøng Huyeàn Toâ ng, töù c laø naêm 719 theo Döông lòch, Ngaøi veà ñeán Tröôø ng An. Ngaøi daâ ng leân cho Hoaøng ñeá nhieàu tranh töôïng Phaät vaø kinh ñieå n cheùp baèng laù boái. Vua ban hieäu cho Ngaøi laø Töø Maãn Tam Taïng Sanh Phaùp Sö. Phaät A-di-ñaø (Amitbha)

1 T nm 701 cho &n nm 719

– 212 – – 213 –

Ñöôø ng qua xöù Phaät

MUÏ C LUÏ C

Tieåu töïa ..... 5 Nhöõ ng ñieàu tai haïi cuûa truyeän Taây Du ..... 8 Thôøi theá ôû nöôù c Trung Hoa .....14 Thaân theá ngaøi Huyeàn Trang .....17 Maáy böôù c ñöôøng ñaàu .....25 Nhöõ ng ñieàu nghe thaáy .....42 Nhöõ ng daân toä c laï luøng .....56 Gaàn ñeá n Taây phöông .....70 Nhöõ ng tích Phaät mieàn soâng Haèng .....94 Traûi qua xöù Phaät.....116 Coõi AÁn Ñoä mieàn döôùi .....150 Nhöõ ng vò Phaät soáng .....156 Khi trôû veà .....182 Coâng nghieäp cuûa Ngaøi Huyeàn Trang .....193 PHUÏ LUÏC 203

– 214 –

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.